



Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet br. S1 1 K 011967 12 Kri

Datum: objavlivanja 27.03.2014.godine
pismenog otpravka 05.05.2014.godine

Pred sudskim vijećem u sastavu:

sudija Smajlović Mira, predsjednik vijeća
sudija Božić Zoran, član vijeća
sudija Hadžiomerović Enida, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

SOLDAT DRAGOMIRA

ĐURIĆ VELEMIRA

BABIĆ ZORANA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Nešković Ozrenka

Branilac optuženog Soldat Dragomira

Advokat Zec Savan

Branilac optuženog Đurić Velimira

Advokat Dakić Ranko

Braniteljica optuženog Babić Zorana

Advokat Bajić Slavica

IZREKA PRESUDE	5
ŠTO SU:.....	6
1. Optuženje.....	9
2. Završne riječi	12
(a) Završno izlaganje Tužilaštva BiH	12
(b) Odbrana optuženog Soldat Dragomira	13
(c) Odbrana optuženog Đurić Velemira.....	15
(d) Odbrana optuženog Babić Zorana	17
B. OPŠTA OCJENA DOKAZA	18
C. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	20
II. ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ	
ČLANA 172. KZ BiH	22
A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI.....	23
1. Postojanje širokog ili sistematičnog napada.....	24
(a) Teza odbrane o postojanju oružanog sukoba.....	30
2. Status lica prema kojim je napad bio usmjeren: civili	36
3. Optuženi su znali za napad i njegova djela su dio napada (nexus)	40
B. POJEDINAČNE PRAVNE KVALIFIKACIJE U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI.....	43
(a) Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH.....	44
(b) Kvalifikacija ubistva iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH.....	48
(c) Kvalifikacija nečovječnog postupanja iz tačke k) stav 1. člana 172. KZ BiH....	49
C. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE PO TAČKAMA IZREKE PRESUDE	50
1. Lokacija sela Čarakovo i događaji koji su prethodili počinjenju zločina	50
(a) Spašavanje porodice svjedoka Karupović Šefika iz Čarakova	51
(b) Manji sukob naoružanih grupa u rejonu Kurevo.....	53
(c) Ulazak naoružanih jedinica u selo Čarakovo	56
2. Okupljanje muškaraca pred kućom Huseina i Rasima Sušića.....	57
3. Odvođenje i pogubljenje muškaraca pred džamijom u Čarakovu.....	61
4. Ubistvo oštećenog Mirzana Mujdžića	68
(i) Identifikacija optuženog Soldata od strane svjedokinja Mujdžić Bahre i Mujdžić	
Zarmine.....	71
5. Sahranjivanje oštećenih i naknadna ekshumacija njihovih posmrtnih ostataka	71

D. UČEŠĆE OPTUŽENIH U PREDMETNIM INKRIMINACIJAMA.....	82
1. Identifikacija optuženog Soldat Dragomira u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima	82
(i) Oспорavanje kredibiliteta svjedoka Karupović Šefika.....	83
(ii) Identificiranje optuženog Soldat Dragomira po nadimku „Čiča“ koji je koristio tokom inkriminisanog perioda	89
(iii) Teza odbrane o formiranju punkta vojne policije u Žegeru i prisustva optuženog Soldat Dragomira na navedenom punktu.....	90
(iv) Alibi optuženog Soldat Dragomira	94
(v) Teza odbrane o učešću pripadnika Ljubijskog bataljona u zločinu u Čarakovu....	97
2. Identifikacija optuženog Đurić Velemira u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima	105
(i) Alibi optuženog Đurić Velemira.....	110
3. Identifikacija optuženog Babić Zorana u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima	111
(i) Dolazak I Odjeljenja Interventnog voda SJB Prijedor u rejon Vijadukta.....	112
(ii) Povlačenje I odjeljenja Interventnog voda iz rejona Vijadukta	115
(iii) Prisustvo drugih jedinica u selu Čarakovo i njegovoj okolini	116
4. Odnos među optuženima	118
E. ZAKLJUČAK	121
III. ODLUKA O KAZNI.....	127
IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA.....	130
V. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA.....	131
VI. ANEKS A	133
1. Procesne odluke	133
(a) Odluke o zaštiti identiteta svjedoka.....	133
(i) Svjedok Sušić Sead.....	133
(ii) Svjedok Ćorić Zoran	133
(iii) Zaštićeni svjedok O-1	134
(iv) Zaštićeni svjedoci S-1 i S-2	134
(b) Ostale odluke o prihvatljivosti dokaza.....	135
(i) Odluka po prigovoru o zakonitosti prepoznavanja.....	135
(ii) Odluka o dokaznim prijedlozima odbrane optuženog Babić Zorana.....	137
(iii) Odluka o pozivanju Ćorić Zorana u svojstvu svjedoka Suda	137

(c) Isključenje javnosti.....	138
(d) Postavljenje pravnog savjetnika svjedoku Čivčić Petru.....	138
(e) Utvrđene činjenice.....	138
(f) Digresija u redoslijedu izvođenja dokaza na glavnom pretresu	146
(g) Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza na glavnom pretresu u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH.....	146
(i) Čitanje iskaza preminulih svjedoka	146
(ii) Čitanje iskaza svjedokinje Avdić Halime	146
(iii) Čitanje izjave svjedoka Beglerbegović Smaila	148
(h) Probijanje roka od 30 dana	149
VII. ANEKS B	150
A. IZVEDENI DOKAZI TUŽILAŠTVA.....	150
1. Lista saslušanih svjedoka Tužilaštva.....	150
(i) Lista saslušanih vještaka Tužilaštva.....	150
2. Lista uloženi dokaza Tužilaštva.....	150
B. DOKAZI ODBRANE	157
1. Lista saslušanih svjedoka odbrane prvooptuženog Soldat Dragomira	157
2. Lista uloženi materijalnih dokaza odbrane prvooptuženog Soldat Dragomira	157
3. Lista saslušanih svjedoka odbrane drugooptuženog Đurić Velemira.....	162
4. Lista uloženi dokaza odbrane drugooptuženog Đurić Velemira	162
5. Lista saslušanih svjedoka odbrane trećeoptuženog Zorana Babića	162
6. Lista uloženi dokaza odbrane trećeoptuženog Babić Zorana	163
7. Lista saslušanih svjedoka Suda	163

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Mire Smajlović, kao predsjednice vijeća, te sudija Zorana Božića i Enide Hadžiomerović, kao članova vijeća, u krivičnom predmetu protiv optuženih Dragomira Soldata, Đurić Velemira i Babić Zorana, koji se pred ovim Sudom vodio po optužnici Tužilaštva BiH Posebnog odjela za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0003631 12 od 27.12.2012. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2013. godine, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. Stav 1. tačke a) i k) u vezi sa tačkom h) KZ BiH, sve u vezi sa članom 29. KZ BiH i 180. stav 1. KZ BiH, nakon održanog javnog glavnog pretresa, sa kojeg je dijelom bila isključena javnost, kojem su prisustvovali optuženi Soldat Dragomir, njegov branilac, advokat Zec Savan, optuženi Đurić Velemir i njegov branilac, advokat Dakić Ranko, optuženi Babić Zoran i njegova braniteljica, Bajić Slavica, te tužiteljica Tužilaštva BiH Nešković Ozrenka, dana 24.03.2014.g. donio je i dana 27.03.2014.godine, u prisustvu optuženih i njihovih branilaca, te tužiteljice Tužilaštva BiH Slavice Terzić, javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

Optuženi:

- 1. Dragomir Soldat zv. "Čiča",** sin Save, i majke Marije rođ. Đukanović, rođen 20.07.1953. godine u Trgovištu, opština Novi Grad, nastanjen u mjestu ..., JMBG ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., po zanimanju komercijalni trgovac-skladištar, pismen, završio SSS, nezaposlen, oženjen, otac dvoje punoljetne djece, služio vojsku 1971. godine u Požarevcu, R Srbija, ima čin vodnika, vodi se u VE Prijedor, neodlikovan ,srednjeg imovnog stanja, ranije neosuđivan,
- 2. Velemir Đurić zv. "Velja",** sin Ranka i majke Vinke rođena Zec, rođen 15.09.1968. godine u Miskoj Glavi, opština Prijedor, nastanjen u ..., opština ..., JMBG ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., po zanimanju diplomirani trener borilačkih sportova, pismen, završio visoku trenersku školu na fakultetu za fizičko vaspitanje Banja Luka, nezaposlen, neoženjen, služio vojsku 1988. godine u Skoplju, ima čin razvodnika, vodi se u VE Prijedor, neodlikovan, slabog imovnog stanja, ranije neosuđivan,
- 3. Zoran Babić zv. "Babin" ili "Bakin",** sin Dušana i majke Perse rođena Petrović, rođen 01.06.1968. godine u Prijedoru, nastanjen u ulici ..., opština ..., JMBG ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., po zanimanju bravar, pismen, završio Srednju mašinsku tehničku školu - smjer bravar, penzioner, oženjen, otac jednog punoljetnog djeteta, služio vojsku 1988/1989. godine u Novom

Mestu, R Slovenija, ima čin desetara, vodi se u VE Prijedor, neodlikovan, slabog imovnog stanja, osuđivan,

KRIVI SU

Što su:

*U vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, u vremenskom periodu od kraja mjeseca aprila 1992. godine, do kraja septembra 1992. godine, u okviru širokog i sistematičnog napada vjcske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmrćenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Prjedor, znajući za takav napad i znajući da njihove radnje čine dio tog napada, optuženi **Soldat Dragomir**, u svojstvu vjcnog policajaca 43. motorizovane brigade Vjcske Republike Srpske, **Velemir Đurić**, kao pripadnik radne jedinice – Centar za obavještavanje RJ 1002/1 Prjedor i **Zoran Babić**, kao rezervni milicioner i pripadnik I obojstva Interventnog voda pri Stanici javne bezbjednosti Prjedor, suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, počinili progon na političkij, nacionalncij, etničkij, kulturncij i vjerskcij osnovi, i to ubistvima nesrpskog civilnog stanovništva, na način da su:*

- I -

Dana 23.07.1992. godine u jutarnjim satima, putničkim motornim vozilom marke "Mercedes" bijele boje, sa probnim tablicama, Dragomir Soldat, zvan "Čiča", Velemir Đurić i Zoran Babić sa drugim, njima poznatim licima, svi naoružani automatskim puškama, dovezli se u centar sela Čarakovo, opština Prjedor i zaustavili se na seoskom putu u blizini kuće Sušić Huseina, a potom su, zajedno sa drugim, njima poznatim licima, izveli i zarobili muškarce bošnjačke nacionalnosti iz kuća koje se nalaze s obje strane ovog seoskog puta, tako što su iz kuće Huseina Sušića izveli njegovog sina Seada Sušića, kojim prilikom je Zoran Babić udario Huseina Sušića kundakom puške u prečjelu ključne kosti desnog ramena slomivši je, svjedoka S-1 izveli iz njegove kuće, mjesnog hodžu Sulejmana Dizdarevića izveli iz kuće u vlasništvu islamske zajednice koja mu je data na korištenje, Rasima Sušića izveli iz njegove kuće, Hasiba Musića izveli iz njegove kuće, Avdu Mujdžića izveli iz njegove kuće, iz kuće Hanke Mujdžić izveli Redžepa Mujdžića, iz kuće Hase Kahterana izveli Kemala Kahterana i Emira Čauševića, Huseina Kjačića izveli iz njegove kuće, nakon čega su Velemir Đurić, Zoran Babić, zajedno sa njima poznatim licima, postrcjili navedene muškarce na seoskom putu ispred kuće svjedoka S-1, uz ogradu Rasima Sušića, naredili im da podignu ruke i stave ih iza potkijka a sve vrijeme držeći usmrćeno oružje u njih, a zatim je njima poznato, naoružano, lice udarilo nogom u prečjelu genitalija Huseina Sušića, nakon čega je Dragomir Soldat zv. "Čiča", tu na seoskom putu gdje su postrcjili navedene zarobljene muškarce, naredio Velemiru Đuriću, Zoranu Babiću, i njima poznatom licu koje je prethodno udarilo Huseina Sušića, da zarobljene muškarce civile odvedu pred mjesnu džamiju na stranjaju, udajenu od tog mjesta oko 50

metara, na način da je izdao naredbu "Vodite ih pred džamiju na strjebarje, nek se mole Bogu i Alji", svjesno i znajući da im na taj način naređuje da zarobljene civile pred džamijom i ubiju, što su oni i učinili i odveli Huseina Sušića, hodžu Sulejmana Dizdarevića, svjedoka S-1, Rasima Sušića, Seada Sušića, Hasiba Musića, Emira Čauševića, Avdu Mujdžića, Huseina Klajića, Kemala Kahterana i Redžepa Mujdžića prema džamiji, u koloni kojim je predvodilo lice koje je prethodno udarilo Huseina Sušića, a Velemir Đurić i Zoran Babić u pratnji kolone, pa u dvorištu džamije, zarobljene muškarce postrojili uz zid džamije, tako što su zarobljeni muškarci licem bili okrenuti prema ovim naoružanim licima, pa je Mujdžić Redžep, koji je bio zadnji uz zid i na čošku džamije, potrčao iza džamije u namjeri da potjagne, a za njim potrčao njima poznato lice koje je prethodno udarilo Huseina Sušića, i sustigavši Redžepa ispalio rafal u pravcu Redžepa Mujdžića ubivši ga na licu mjesta, pa nakon što je ubio Mujdžić Redžepa ovo njima poznato lice vratio se pred džamiju obrativši se Velemiru Đuriću i Zoranu Babiću riječima: „Šta čekate ubijte ih!“, nakon čega su Velemir Đurić i Zoran Babić rafalnom paljbom iz automatskog oružja, iz neposredne blizine, pucali na postrojene muškarce bošnjačke nacionalnosti koji su pali na zemlju pored džamije, ubivši na licu mjesta Huseina Sušića, Rasima Sušića, Emira Čauševića, i Huseina Klajića, ranivši Hasiba Musića, Avdu Mujdžića, Kemal Kahterana, Sulejmana Dizdarevića, Seada Sušića i svjedoka S-1, dok su za to vrijeme druga naoružana lica izvela Zekira Musića iz njegove kuće koja se nalazila neposredno pored džamije, zarobili ga i doveli pred džamiju gdje su ležala na zemlji tijela gore navedenih muškaraca, pucali u njega iz vatrenog oružja ubivši ga na licu mjesta, potom su Sušić Sead i svjedok S-1, pošto su se Velemir Đurić, Babić Zoran i njima poznata lica udaljili od džamije, uspjeli da se puzajući udaje i sakriju, primjetivši da Hasib Musić, Avdo Mujdžić, Kemal Kahteran, Sulejman Dizdarević još daju znake života, nakon čega su, ubrzo istog dana, naoružana, lica pucala i zapalila ovu džamiju, a zapaljeni djelovi drvenog krova džamije padali po tjelima Huseina Sušića, Rasima Sušića, Emira Čauševića, Huseina Klajića, Hasiba Musića, Avdu Mujdžića, Kemal Kahterana, Sulejmana Dizdarevića i Zekira Musića, koji su na tom mjestu i preminuli od zadobijenih povreda;

- II -

Istog dana 23.07.1992. godine, u jutarnjim satima, Dragomir Soldat zv "Čiča", naoružan, sa još dva njemu poznata naoružana lica, došli do kuće u kojoj je živio Mirzan Mujdžić, u selu Čarakovo, naredivši da Mirzan izađe iz kuće i tražeći od njega ličnu kartu, a Dragomir Soldat čekao na putu ispred kuće, pa kada je Mirzan dao ličnu kartu, jedan od njih je nogom „zgazio“ Mirzanovu ličnu kartu i od Dragomira Soldata, oslovivši ga sa 'Čiča', tražio da ja naređuje riječima: "Šta da radimo s njim?", misleći na Mirzana, nakon čega mu je Soldat naredio da Mirzana pita gdje su drugi ljudi, misleći na muškarce bošnjake, i da Mirzana odvede iza kuće, svjesno i znajući da mu na taj način naređuje da Mirzana ubije iza kuće, što je ovo, Soldatu poznato naoružano lice i učinilo, odveo Mirzana iza kuće gdje je iz vatrenog oružja pucao u Mirzana Mujdžića pogodivši ga u predjelu donjeg dijela stomaka i ubivši ga na licu mjesta,

Dakle, u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije Srpske Republike BiH a potom Republike Srpske, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva opštine Prnjedor, znajući za takav napad i znajući da njihove radnje čine dio tog napada, suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, počinili progon na političkij, nacionalncij, etničkij, kulturncij i vjerskij osnovi, ubistvima nesrpskog civilnog stanovništva,

čime su:

počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona BiH (KZ BiH), u vezi sa članom 172. stav 1. tačke a) KZ-a BiH, u vezi sa članom 29.KZ BiH i 180 stav 1. KZ-a BiH.

Stoga ih Vijeće ovog Suda na osnovu odredbe člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi članova 39, 42.b. i 48. KZ- a BiH

O S U Đ U J E

OPTUŽENOG SOLDAT DRAGOMIRA

Na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 21 (dvadeset i jednu) godinu

OPTUŽENOG ĐURIĆ VELEMIRA

Na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 21 (dvadeset i jednu) godinu

PREMA OPTUŽENOM BABIĆ ZORANU

se u skladu sa odredbom člana 55. stav 1. i člana 53. stav 1. utvrđuje kazna dugotrajnog zatvora trajanju od **21 (dvadeset i jednu) godinu**, dok se kao ranije utvrđena uzima kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od **22 (dvadeset i dvije) godine**, izrečena pravosnažnom presudom Suda BiH broj: S1 1 K 003472 12 Kžk od 15.02.2013.godine.

Pa se u skladu sa pravilima iz člana 53. stav 2. tačka a) KZ BiH izriče jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 35 (trideset i pet) godina

U skladu sa odredbom člana 55. stav 1. i 56. KZ BiH svim optuženima će se u izrečenu kaznu uračunati vrijeme provedeno u pritvoru, a optuženom Babić Zoranu i vrijeme koje je proveo na izdržavanju kazne po ranijoj pravosnažnoj presudi.

II

Na osnovu člana 188. stav 4. ZKP- a BiH optuženi se oslobađaju od obaveze naknade troškova krivičnog postupka.

III

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP- a BiH, oštećeni se sa imovinsko – pravnim zahtjevima upućuju na parnicu.

Obrazloženje

1. Optuženje

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Posebnog odjela za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0003631 12 od 27.12.2012. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2013. godine, optuženima Soldat Dragomiru zv. „Čiča“, Đurić Velemiru zv. „Velja“ i Babić Zoranu zv. „Babin“ ili „Bakin“ stavljalo se na teret da su počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. Tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), u vezi sa članom 172. stav 1. tačke a) i k) KZ BiH, sve u vezi sa članovima 29. i 180. stav 1. istog zakona.

2. Optuženi su se na ročištu o izjašnjenju o krivnji održanom dana 11.02.2013. g. izjasnili da nisu krivi.

3. Statusna konferencija u predmetu održana je 07.03.2013.g. na kojoj se raspravljalo o planu izvođenja dokaza optužbe, odnosno rasporedu ročišta za glavni pretres, zatim o prijedlogu Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica te drugim pitanjima od značaja za predmetni postupak. Tužilaštvo je ukratko iznijelo plan pozivanja svjedoka, koji je u pismenoj formi dostavljen Sudu 05.03.2013.g., od kojih su nekima dodijene mjere zaštite identiteta, te raspored izvođenja materijalnih dokaza. Trećeoštećeni je na statusnoj konferenciji zatražio vještačenje zdravstvenog stanja, kako bi se ispitala stvarna mogućnost njegovog pristupa svim ročištima za glavni pretres.

4. Glavni pretres u ovom predmetu je počeo 21.03.2013. godine čitanjem optužnice broj: T20 0 KTRZ 0003631 12 od 27.12.2012. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2013. godine. Tom prilikom stranke i branioci nisu imali prigovora na sastav pretresnog vijeća, dok su optuženi izjavili da su lični podaci iz optužnice tačni.

5. U svom uvodnom izlaganju nakon čitanja optužnice, postupajuća tužiteljica je izjavila da dispozitiv potvrđene optužnice tereti optužene da su učestvovali u širokom i sistematičnom napadu na selo Čarakovo i da su učestvovali u progonu i ubijanju civila toga sela. Tužiteljica je dalje izjavila da će tokom predmetnog postupka dokazati da je opština Prijedor bila multietična i nakon višestranackih izbora, na kojima su pobjedile nacionalne stranke. Prema riječima tužiteljice, optužba je namjeravala izjavama svjedoka dokazati da su u proljeće 1992 godine egzistirale različite vojne formacije, s tim da su srpske vojne snage preovladavale, dok su bosnjaci i hrvati ostajali bez funkcija koje su do tada obavljali. Tužiteljica je na kraju rekla da će svjedoci, odnosno

oštećeni koji su očevici počinjenja krivičnog djela iz optužnice, dati svoj iskaz na glavnom pretresu usmeno i neposredno pred sudskim vijećem. Prema tvrdnjama tužiteljice, radilo se o svjedocima koji su prepoznali optužene u vrijeme izvršenja krivičnog djela, pa shodno svemu navedenom, optužba je na kraju uvodnog izlaganja zatražila da se optuženi oglase krivim i kazne po zakonu.

6. Optuženi Soldat Dragormir i Velemir Đurić, kao i njihovi branioci, temeljem odredbe člana 260. Stav 3. ZKP BiH, nisu iznosili uvodno izlaganje.

7. Braniteljica optuženog Babić Zorana, advokat Bajić Slavica dala je uvodno izlaganje nakon izlaganja tužiteljicom u kojem je izjavila da njen branjenik nije kriv za navode u optužnici, te zbog toga Tužilaštvo iste neće moći ni dokazati tokom predmetnog postupka. Braniteljica je naglasila da će u okviru iznošenja dokaza odbrane, osporavati postojanje opštih elemenata krivičnog djela za koje se tereti, te je obavijestila pretresno vijeće da će tokom ispitivanja svjedoka koristiti pravo postavljanja pitanja u korist vlastite tvrdnje.

8. Kako se pitanje zdravstvene sposobnosti učešća trećeoptuženog na glavnom pretresu ukazalo spornim već prilikom održavanja statusne konferencije, Vijeće je odredilo vještačenje i pregled optuženog Babić Zorana, nakon čega je postupajući vještak dr. Senad Pešto, saslušan nakon otvaranja glavnog pretresa na okolnost nalaza i mišljenja o zdravstvenoj sposobnosti ovog optuženog.

9. Vještak je tako u svom nalazu i mišljenju konstatovao da je optuženi Babić Zoran prilikom ranjavanja u februaru 1995. godine zadobio teške povrede kičmene moždine, dok su donji ekstremiteti ostali oduzeti. Optuženi je nakon toga zbrinut i operativno liječen na plastičnoj hirurgiji. Vještak se prilikom neposrednog pregleda uvjerio da je pomičnost ekstremiteta optuženog 10 % i da optuženi nema oslonca. Prema daljim podacima iz nalaza i mišljenja, dobijenim na osnovu anamneze, desni bubreg optuženog je bio uvećan, pa se morao odstraniti. Obzirom da od tog perioda postoje određene komplikacije, optuženom je instaliran i kateter koji se periodično mjenja. Prilikom intervjua, optuženi Babić Zoran je vještaku rekao da može učestvovati na ročištu koje traje do 12,00 sati, jer nakon toga gubi koncentraciju. Vještak se međutim nije mogao decidno izjasniti u tom pravcu, smatrajući da su parametri te vrste u sferi druge medicinske specijalnosti, ali je svakako mišljenja da bi optuženi mogao učestvovati aktivno u pretresu oko dva sata, s tim da je on lično tvrdio da može prisustvovati i tri sata, uz odgovarajuće prekide, odnosno pauze za odmor. Vijeće je u daljem toku pretresa vodilo računa o zdravstvenom stanju optuženog, te je ročišta za glavni pretres održavalo jednom sedmično u prijedpodnevnom terminu.

10. Na jedno od ročišta za glavni pretres zakazano za 09.12.2013.g. optuženi Babić Zoran nije pristupio, upravo zbog lošeg zdravstvenog stanja, pa je isto odloženo za 23.12.2013.godine.

11. Druga statusna konferencija u ovom predmetu održana je 30.09.2013.g. nakon izvođenja dokaza predloženih u optužnici, na kojoj je odbrana iznijela plan izvođenja svojih dokaza. Odbrana optuženog Soldat Dragomira¹ i Babić Zorana² je istog dana svoje prijedloge dokaza u pismenoj formi dostavila Sudu, dok je branilac Đurić Velemira prijedlog svjedoka odbrane³ dostavio Sudu 08.11.2013.godine, a prijedlog materijalnih dokaza 18.12.2013.godine.

12. Iako su se optuženi u istražnom postupku⁴ branili šutnjom, na glavnom pretresu su se dobrovoljno odrekli ovog prava koje uživaju saglasno odredbi člana 6 stav 3. ZKP BiH⁵ i člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima⁶ svjedočeći u korist svoje odbrane.

13. Optuženi Soldat Dragomir je tako svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 18.11.2013. godine, dok su optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran saslušani u svojstvu svjedoka na pretresu održanom dana 03.02.2014. godine.

14. Vijeće napominje da su navedeni iskazi cijenjeni zajedno sa ostalim provedenim dokazima u skladu sa odredbom člana 281. Stav 2. ZKP BiH.

15. Na glavnom pretresu održanom dana 10.02.2014.g. saslušan je svjedok replike Đenadija Dušan, te svjedok suda Ćorić Zoran, dok je u materijalne dokaze odbrane trećeoptuženog uvrštena medicinska dokumentacija za optuženog Babić Zorana.

¹ Branilac optuženog Soldat Dragomira, advokat Savan Zec je dana 11.11.2013.g. dostavio dopunjen prijedlog materijalnih dokaza.

² Braniteljica optuženog Babić Zorana, advokat Bajić Slavica je dana 20.12.2013.g. dostavila i dopunu prijedloga izvođenja dokaza.

³ Jedan od predloženih svjedoka odbrane optuženog Đurić Velemira, Vukadinović Dubravko, je dana 06.12.2013.g. obavijestio Odjeljenje za podršku svjedocima Suda BiH da se neće moći odazvati pozivu Suda, navodeći da je o razlozima upoznat advokat Dakić Ranko. Radi se o svjedoku koji je trebao svjedočiti na iste okolnosti kao i preostala tri saslušana svjedoka odbrane ovog optuženog.

⁴ **T-73** – Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Dragomira Soldata, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 05.12.2012.godine.

T-74 – Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Velemira Đurića, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 05.12.2012.godine.

T-75 – Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Zorana Babića, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 14.12.2012.godine.

⁵ Član 6. stav 3. ZKP BiH navodi da optuženi "optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja".

⁶ Iako nije posebno navedeno u članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Evropski sud za ljudska prava smatra da je pravo na šutnju i pravo da se ne inkriminira su opće priznati međunarodni standardi koji su ključ principa pravičnog postupka po članu 6. stav 1. Konvencije. Ova prava su usko povezana sa načelom utemeljenim u članu 6. stav 2, da osoba optužena za zločin jeste nevinna dok se ne dokaže da je kriva po zakonu. Vidjeti, *Saunders protiv Ljeditrenog Krajevstva* (Žalba 19187/91), presuda od 17. decembra 1996. godine (1997. godine); *R. protiv Direktora ureda za teške prevare, ex parte Smith*, 3 WLR 66 (1992. godine).

16. Na istom ročištu, tužiteljica je u skladu sa odredbom člana 275. ZKP BiH izmijenila optužnicu na način da na stranici 3. vezano za tačku 1. (na mjestu gdje se nalazi ime lica koje je udareno kudnakom puške), umjesto imena Husein Hodžić, treba da stoji Husein Sušić, kako to proizilazi iz provedenih dokaza. Odbrana nije imala prigovora na navedenu izmjenu optužnice.

17. U skladu sa citiranim odredbom ZKP-a BiH, za izmjenu optužnice nije neophodno da su izneseni novi dokaz, već je dovoljna i nova subjektivna ocjena istih. Cijeneći da se navedenom izmjenom nije mijenjala pravna kvalifikacija optužnice, niti su optuženi dovedeni u nepovoljniji položaj, Vijeće je istu prihvatilo.

18. Nakon što su stranke i branioci izjavili da nemaju prijedloge za dopunu dokaznog postupka, predjedavajuća vijeća je postupajući saglasno odredbi člana 276. ZKP BiH objavila da je dokazni postupak završen.

2. Završne riječi

(a) Završno izlaganje Tužilaštva BiH

19. Iznošenje završnih riječi optužbe u ovom predmetu započelo je dana 17.02.2014. godine. Tom prilikom postupajuća tužiteljica je prvenstveno istakla da Tužilaštvo smatra dokazanim postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, te smatra dokazanim i pojedinačno učešće optuženih u inkriminacijama za koje se terete. U tom pravcu Tužilaštvo se ukratko osvrnulo na tok postupka i izvedene dokaze, pri čemu se naročito bavilo iskazima oštećenih svjedoka Sušić Seada i zaštićenog svjedoka S-1 koji su očevici strijeljanja civila pred džamijom u selu Čarakovo, te na iskaze svjedokinja Mujdžić Zarmine i Mujdžić Bahre, supruge i majke ubijenog Mujdžić Mirzana.

20. Prema tvrdnjama Tužilaštva, iskazi oštećenih van svake razumne sumnje potvrđuju učešće optuženih strijeljanju civila i ubistvu oštećenog Mujdžić Mirzana. Njihovi iskazi su, prema mišljenju Tužilaštva, tokom postupka potkrepljeni i drugim izvedenim dokazima, prvenstveno iskazima saslušanih svjedoka optužbe.

21. Tužilaštvo je u daljem izlaganju dalo hronološki prikaz događaja počevši od jutarnjih sati 23.07.1992.g. u odnosu na svu trojicu optuženih, pa sve do poslijepodnevnih sati narednog dana. Upoređivanjem iskaza saslušanih svjedoka, za Tužilaštvo je nesporno da je kritičnog dana u selu boravio optuženi Soldat Dragormir, koji je prije inkriminisanog događaja, upravo bijelim Mercedesom prevezao na sigurno porodicu svjedoka Karupović Šefika. Tog dana na punktu u blizini vijadukta bilo je stacionirano par pripadnika vojne policije, kojima je neposredno nadređeni bio upravo Soldat. Najzad, prema navodima Tužilaštva, njegovo učešće u inkriminiranim događajima potvrdili su svjedoci Sušić Sead, svjedok S-1, Karupović Šefik, Mujdžić Bahra, Mujdžić Bego i Mujdžić Zarmine. Navedena lica su saglasno opisala osobu koja je kritične prilike koristila nadimak „Čiča“ a koju su na fotodokumentaciji nesumnjivo identifikovale

svjedokinje Mujdžić, oznaavajući fotografiju na kojoj se nalazi upravo optuženi Soldat Dragomir.

22. U pogledu učešća optuženog Đurić Velemira, Tužilaštvo se osvrnulo na iskaze preživjelih svjedoka Sušić Seada i svjedoka S-1 koji su među licima koja su vršili strijeljanje nesumnjivo prepoznali optuženog Đurića, kojeg su dobro poznavali od ranije. Tužilaštvo je naročito istaklo navode svjedoka Ćorić Zorana, kojem je prema njegovim tvrdnjama, sam optuženi Đurić, jedne prilike priznao da ga učešće u navedenom događaju „muči“ jer se kritičnog dana sasvim slučajno „*potrefio u Čarakovu u vrijeme kada su ljudi već bili postrcjeni*“ s tim da je tvrdio kako nije poduzeo učešće u strijeljanju civila. Ipak, preživjeli svjedoci ga prema navodima Tužilaštva, nesporno identificiraju u streljačkom vodu.

23. Prilikom završnog izlaganja, Tužilaštvo je iznijelo stav da je tokom predmetnog postupka nesporno dokazano i učešće optuženog Babić Zorana u inkriminacijama za koje se teretio potvrđenom optužnicom. Izvedenim dokazima je po mišljenju Tužilaštva nesporno dokazano da je veliki broj pripadnika I odjeljenja interventnog voda SJB Prijedor, kritičnog dana, u ranim jutarnjim satima, došao vozilom BRDM i žutim kombijem na lokaciju „Zikine kafane“ u nesporednoj blizini samog sela Čarakovo. Među ptipadnicima I odjeljenja nalazio se i optuženi Babić Zoran, koji je inače bio stalni član posade BRDM-a. Tužilaštvo u tom kontekstu smatra da odbrana ovog optuženog nije uspjela izgraditi alibi za optuženog Babića, za kojeg svjedoci navode, da se kao ni oni, nije udaljavao sa mjesta na kojem su bili stacionirani. Međutim, Tužilaštvo u završnom obraćanju smatra da je navedenim licima u interesu da svjedoče na opisani način, kako bi se zaštitili od samoinkriminacije. Sa druge strane, Tužilaštvo nalazi da su preživjeli svjedoci Sušić Sead i svjedok S-1 nesporno identificirali optuženog ispred džamije u vrijeme kad se vršilo strijeljanje civila.

24. Shodno svemu iznesenom, Tužilaštvo je na kraju završnog izlaganja predložilo da se svi optuženi oglase krivim po svim tačkama optužnice, da se kazne u skladu sa zakonom, te da se obavežu na plaćanje troškova krivičnog postupka.

(b) Odbrana optuženog Soldat Dragomira

25. Dana 24.02.2014. godine, završne riječi iznijeli su branilac prvooptuženog Soldat Dragomira, advokat Savan Zec i branilac drugooptuženog Đurić Velemira, advokat Dakić Ranko.

26. Na početku završnog izlaganja, branilac optuženog Soldat Dragomira, advokat Zec savan, izrazio je iskreno kajanje porodicama stradalih u zločinu u selu Čarakovo.

27. Nadalje, branilac je prigovarao da u predmetnom postupku nije dokazivano koje su sve jediice su bile prisutne u rejonu sela Čarakovo u vrijeme počinjenja zločina, što bi po njegovom mišljenju omogućilo da se utvrde stvarni krivci za zločin opisan u optužnici u ovom predmetu. Na ovu okolnost je prema tvrdnjama branioca saslušan samo jedan svjedok i to u replici Tužilaštva, što je po mišljenju branioca nedostatno za utvrđivanje stvarne istine.

28. Prema mišljenju branioca, postupanjem Tužilaštva u ovom predmetu povrijeđeno je i pravo na odbranu, jer odbrani nije dopušteno kopiranje dokaza iz predmeta protiv drugih lica optuženih za zločine u Čarakovu, u kojem predmetu je izjavu dao i svjedok odbrane, Beglerbegović Smail.

29. Branilac se u završnom izlaganju osvrnuo i na iskaz svjedoka Karupović Šefika, osporavajući njegov kredibilitet činjenicom da je bez dozvole optuženog prodao njegovu porodičnu kuću u Zagrebu i sa tim novcem otišao u Australiju. Kako bi dodatno oštetio optuženog Soldata, svjedok Karupović je prema tvrdnjama branioca, nakon odlaska iz Prijedora, potpuno neosnovano u razgovoru sa svjedokom Sušićem, koji je preživio strijeljanje, počeo označavati optuženog Soldata kao naredbodavca pogubljenja. Kao materijalni dokaz navedenih tvrdnji, branilac se pozvao na svjedočenje svjedoka odbrane, Jukan Hazima i Ajke, koji su potvrdili da su među Karupovićem i Soldatom bili narušeni prijateljski odnosi, upravo zbog neriješenih imovinskih odnosa, odnosno neovlaštene prodaje porodične kuće Soldat Dragomira.

30. Branilac sa druge strane naglašava da je optuženi Soldat riskirao svoj život upravo spašavajući svjedoka Karupović Šefika i njegovu porodicu iz sela Čarakovo, samo par sati prije počinjenja zločina koji je predmet potvrđene optužnice.

31. Branilac je prilikom izlaganja iznio više prigovora u pogledu vjerodostojnosti iskaza svjedoka Karupovića, smatrajući da ovaj svjedok, veliki broj relevantnih detalja iznosi tek prilikom svjedočenja na glavnom pretresu, odnosno iznosi detalje koje nije spominjao u izjavi datoj australskim savezanim organima.

32. U iskazima preživjelih svjedoka branilac je također našao određene nedosljednosti na koje je ukazao prilikom završnog izlaganja.

33. U pogledu druge tačke optuženja, koja se stavlja na teret optuženom Soldatu i njemu poznatim licima, branilac je osporavao pravilnost prepoznavanja odnosno zakonitost fotodokumentacije koja je prezentirana svjedokinjama Mujdžić Bahri i Zarmini, majci i supruzi oštećenog Mujdžić Mirzana.

34. Odbrana je još osporavala i tvrdnje optužbe da je na dan zločina u Čarakovu 23.07. uopšte postojao punkt vojne policije na mostu Žeger, pa samim tim je osporavano i da je optuženi bio prisutan na tom punktu. Na okolnost alibija optuženog Soldata za navedeni dan, svjedočili su Papić Milka i Šiljak Radenko.

35. Odbrana je tokom postupka ukazivala i na druga lica⁷ kao počiniocce zločina iz optužnice. Konkretno, odbrana je isticala da je selo Čarakovo bilo u nadležnosti 7.bataljona 43. Motorizovane brigade, konkretno tzv. Ljubijskog bataljona, kojim je komandovao Bilbija Rade zv. „Čiča“, odnosno lice koje je prema tvrdnjama odbrane

⁷ O-1-68- Dio povjerljivog materijala, izvjestioci su norveski pravници Greve & Bergsmo, sadrži 50 str. a za odbranu su relevantne 4 str.

koristilo isti nadimak kao i optuženi Soldat Dragormi. Odbrana je naglašavala i činjenicu da je u prijedorskom kraju ovaj nadimak veoma čest, kao i istoimeno prezime.

36. U završnom izlaganju odbrane optuženog Soldata, osporavani su i opšti elementi krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, obzirom da se prema mišljenju odbrane, u gradu Prijedor desio sukob oružanih grupa muslimanske i srpske strane, što je ponovljeno u rejonu Kureva na dan 23.07.1992.g. U tom pravcu odbrana je uvela određeni broj materijalnih dokaza, kao što su spisak lica koja su učestvovala u napadu na Prijedor, iz kojeg se vidi da određeni broj osoba potiče iz sela Čarakovo. Shodno tome, odbrana je mišljenja da je neodrživa teza optužbe o civilnom statusu žrtava.

37. Branilac je osporavao i postojanje diskriminatorne namjere na strani optuženog, koji je prema izvedenim dokazima, u više navrata pomogao pripadnicima muslimanske nacionalnosti.

38. Najzad, branilac je osporavao i materijalnu primjenu zakona, odnosno predložio je primjenu Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ) i to odredbu člana 142. KZ SFRJ.

39. Također, u slučaju da Sud ne prihvati argumentaciju odbrane, te utvrdi krivicu optuženog za djela iz optužnice, branilac je predložio da se prilikom izricanja kazne imaju u vidu sve olakšavajuće okolnosti na strani optuženog.

40. Optuženi Soldat Dragomir se pridružio izlaganju svog branioca.

(c) Odbrana optuženog Đurić Velemira

41. U završnom izlaganju, branilac ovog optuženog je prvenstveno osporavao kvalifikaciju krivičnog djela iz optužnice, predlažući primjenu blažeg krivičnog zakona po učinioca, konkretno člana 142. KZ SFRJ.

42. Nadalje, osporavani su i opšti elementi krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH, upućivanjem na presudu Suda BiH u predmetu Kličković Gojko, u kojem nije utvrđeno postojanje širokog i sistematičnog napada.

43. Branilac je u daljem izlaganju dao kratak osvrt na provedene dokaze, iznoseći razloge zbog kojih smatra da Tužilaštvo tokom postupka nije dokazalo da je optuženi Đurić Velemir počinio djela koja su mu se stavljala na teret potvrđenom optužnicom.

44. Činjenica da su neki od svjedoka poznavali optuženog kao mještana Tukova, prema mišljenju branioca ne znači istovremeno i da su ga nesumnjivo identificirali ispred džamije u vrijeme počinjenja djela. Ovo iz razloga što je strah koji su svjedoci osjećali tom prilikom, prema mišljenju branioca, bio takvog intenziteta, da je zasigurno oslabio njihovu moć pažnje i koncentracije, te je po njegovom mišljenju lako moguće da su pogrešno identificirali optuženog u streljačkom vodu.

45. U tom pravcu, branilac je upućivao na sudsku praksu, odnosno održivost presuda u kojima je identifikacija optuženog bila zasnovana na prepoznavanju optuženog od strane očevidaca, pri čemu je relevantno pitanje da li je prepoznavanje vršeno u stanju preživljavanja izuzetno stresnih događaja, kada je moć percipiranja u velikoj mjeri ograničena, ako ne i potpuno isključena. Drugi faktor koji je prema mišljenju branioca otežavao prepoznavanje optuženog, jeste činjenica da je prošlo jako puno vremena od vremena počinjenja djela do trenutka identifikacije počinitelja.

46. U prilog ovim tvrdnjama branilac je istakao i jednu grešku u identifikaciji koju je učinio upravo preživjeli svjedok Sušić Sead, a koju je dao u pogledu trećeg lica koje je prema njegovim navodima učestvovalo u strijeljanju civila pred džamijom. Naime, ovaj svjedok je kao trećeg izvršioca označio lice Gruban Goran, ali je kasnijim istražnim radnjama utvrđeno da je identifikacija koju svjedok daje u tom pravcu neadekvatna, te nije bilo moguće na temelju iste optužiti imenovano lice za učešće u zločinu u Čarakovu.

47. Za razliku od svjedoka Sušića, svjedok S-1 je prema tvrdnjama branioca, na glavni pretres došao sa papirima koje je koristio prilikom svjedočenja, tako da je prema stavu odbrane isti bio dobro pripremljen na koji način treba odgovarati na postavljena pitanja.

48. Odbrana je dalje osporavala i kredibilitet svjedoka Ćorić Zorana, smatrajući da je ovaj svjedok imao neposredni interes da sarađuje sa organima gonjenja, prvenstveno sa SIPA-om, čime je njegov iskaz, po mišljenju branioca, doveden u sumnju. Obzirom da ovaj svjedok nije optužen za događaje u Čarakovu, iako sam priznaje da je kritičnog dana bio na navedenom lokalitetu, to po mišljenju branioca jasno ukazuje da je učestvovao u istražnim radnjama za potrebe SIPA-e.

49. Branilac je dalje tvrdio da je prilikom saslušanja ovog svjedoka postalo očigledno da je upravo on inicirao susret istražitelja SIPA-e i optuženog Đurić Velemira, odnosno svjedok je održavanju navedenog sastanka insistirao u više navrata.

50. Odbrana je tokom postupka nastojala dokazati da je u vrijeme zločina u Čarakovu optuženi Đurić bio na osmatračkom mjestu na Benkovcu, odakle nije imao mogućnost odlaska sve do kraja jula 1992.g.

51. Na kraju izlaganja, odbrana ovog optuženog je izrazila iskreno žaljenje za događajima u Čarakovu, te nadu da će Sud pravilno cijeliti provedene dokaze i donijeti oslobađajuću presudu.

52. Optuženi Đurić Velemir se pridružio izlaganju svog advokata, dodajući da je u vrijeme prije izbijanja sukoba imao samo 24.g. da se tek zaposlio i pravio planove za budući život, u čemu ga je prekinulo izbijanje sukoba u BiH.

53. Optuženi potvrđuje da mu je svjedok Ćorić Zoran, odnosno istražitelj SIPA-e u pogledu događaja koji su predmet optužnice ponudio saradnju, ali je to odbio jer nije imao nikakva saznanja o počinjenom zločinu. Optuženi je na kraju izlaganja dodao kako vjeruje da će ga Sud nakon sveobuhvatne ocjene dokaza osloboditi od optužbe.

(d) Odbrana optuženog Babić Zorana

54. Najzad, završne riječi odbrane trećeoptuženog iznesene su 03.03.2014. godine, u kojima je braniteljica optuženog Babić Zorana, advokat Bajić Slavica, kao i ostali branioci, osporavala primjenu KZ-a BiH, smatrajući da je njegovom primjenom učinjena povreda člana 7. Evropske konvencije o temeljnim ljudskim pravima i slobodama (EKLJP) u odnosu na ovog optuženog, jer navedeno djelo nije bilo propisano kao krivično djelo u vrijeme počinjenja.

55. Pored toga, odbrana ne nalazi dokazanim opšte elemente krivičnog djela iz člana 172. KZ BH, prvenstveno postojanje širokog i sistematičnog napada na području opštine Prijedor, smatrajući da osim predloženim utvrđenim činjenicama Tužilaštvo ničim drugim nije dokazivalo postojanje ovog opšteg elementa. Ovo prvenstveno iz razloga što svjedoci odbrane, pa čak i svjedok replike Đenadija Dušan, potvrđuju da je u šumi u rejonu Kureva u blizini sela Čarakovo došlo do razmjene vatre, odnosno do oružanog sukoba jedinica srpske vojske i muslimanske Patriotske lige.

56. Širok i sistematičan napad zahtjeva da je civilno stanovništvo primarni cilj napada, dok je u konkretnom slučaju primarni cilj bila upravo ova naoružana grupa. Obzirom na svjedočenje svjedoka odbrane O-1, u pogledu formiranja Patriotske lige i osnivanja teritorijalne odbrane pod vođstvom Ećimović Slavka, te učešću tih jedinica u napadu na sam grad Prijedor, sporan je prema mišljenju braniteljice i status civila koji su prema navodima optužnice imale žrtve pogubljenja u selu Čarakovo.

57. Braniteljica u daljem završnom izlaganju nije sporila da je u vrijeme obuhvaćeno optužnicom optuženi bio pripadnik I odjeljenja interventnog voda pri SJB Prijedor, ali je osporavala njegovo prisustvo u selu u vrijeme ubijanja muškaraca ispred džamije.

58. Naime, odbrana je na ovu okolnost izvela veći broj dokaza, od kojih braniteljica prvenstveno ukazuje na iskaze svjedoka- pripadnika istog odjeljenja interventnog voda SJB Prijedor, koji su bili stacionirani u rejonu Vijadukta odnosno „Zikine kafane“ i Poljskog puta na ulazu u selo Čarakovo, uključujući i komandira tog odjeljenja, svjedoka Čivčić Petra, naglašavajući da niko od navedenih svjedoka nije potvrdio da je optuženi Babić Zoran napuštao mjesto na koje je bio raspoređen, odnosno da je u bilo kojem trenutku odlazio u selo Čarakovo. Svi saslušani svjedoci na ovu okolnost su prema mišljenju braniteljice, potvrdili da nisu smjeli da se udaljavaju sa mjesta na koje su raspoređeni, bez naredbe neposredno pretpostavljenog Čivčić Petra, koji je prilikom svjedočenja tvrdio da je i sam bio prisutan u rejonu Vijadukta, koji nije napuštao sve do podnevnih sati kada sa jedinicom odlazi na Kurevo.

59. Niko od navedenih svjedoka optužbe nije tvrdio ni da je vidio bilo kakvog pripadnika policije u selu. Odnosno niko od svjedoka nije spominjao plave maskirne uniforme, kakve je interventni vod imao u to vrijeme.

60. U pogledu zadatka koji je dobio interventni vod, a koji se ogledao u „čišćenju“ sela Čarakovo, braniteljica je istakla da se radilo zapravo o zajedničkim dejstvima vojske i policije, odnosno o ulasku na određeni prostor nakon okončanja borbenih dejstava.

61. Analizom svjedočkih iskaza očevidaca streljanja pred džamijom u Čarakovu, iako se prema mišljenju braniteljice moglo uočiti da je prepoznavanje optuženog nepouzđano, na način da jedino preživjeli svjedok Sušić Sead identificira optuženog po nadimku „Babin“ dok je drugi preživjeli svjedok u tom pravcu izjavio da je vidio Dadu Mrđu iz Tukova. Svjedok Sušić je tek kasnije saznao identitet osobe koju vidi pred džamijom, što je vidljivo iz iskaza Musić Halima, kojem je po dolasku u šumu odmah rekao da je optuženi Đurić Velemir učestvoval u strijeljanju oca ovog svjedoka, ne spominjući te prilike uopšte optuženog Babić Zorana.

62. Osim toga, braniteljica je mišljenja da optužba nije dokazala postojanje bilo kakvog plana ili prethodnog dogovora za počinjenje krivičnog djela, što je značajna okolnost ako se ima u vidu da se optuženi prije događaja nisu poznavali, niti su po bilo kojem osnovu surađivali ili učestvovali u nekoj zajedničkoj akciji.

63. Ostali svjedoci prema tvrdnjama braniteljice uopšte nisu spominjali ovog optuženog, već samo opisuju dolazak „neke vojske“ u selo, što je po njenom mišljenju poprilično neodređen termin.

64. Nadalje, braniteljica je tvrdila da optužba tokom postupka nije dokazala zašto bi kritičnog dana optuženi Đurić i Babić slijedili naredbe optuženog Soldata sa kojim nisu u bilo kakvoj vezi, dakle ni vojnoj ni prijateljskoj vezi, a naročito jer nisu bili u odnosu *de iure* ili *de facto* podređenosti u odnosu na optuženog Soldata.

65. Na kraju, braniteljica je ukazala na sudsku praksu u predmetima u kojima se presuda zasnivala na iskazu samo jednog svjedoka, kada je utvrđeno da iskaz takvog svjedoka mora biti iznimnog kvaliteta, na način da ne ostavlja mjesta za bilo kakvu sumnju. Dakle, braniteljica je na kraju naglasila, da prilikom konačne ocjene dokaza, sve činjenice koje idu na teret optuženom, moraju biti ustanovljene van svake razumne sumnje.

66. Na kraju, braniteljica je u ime odbrane izrazila iskreno žaljenje porodicama žrtava zločina u Čarakovu, dodajući da će pravda biti zadovoljena jedino ukoliko se pronađu pravi počinioci zločina za koje se terete optuženi u ovom predmetu.

67. Shodno navedenom, braniteljica je predložila donošenje oslobađajuće presude.

68. Optuženi Babić Zoran se pridružio izlaganju braniteljice, dodajući da nije počinio bilo kakav zločin za koji se tereti i da on također želi da se pravi počinioci izvedu pred lice pravde.

B. OPŠTA OCJENA DOKAZA

69. Nakon što je vijeće u smislu člana 281. ZKPBiH savjesno i sadržajno ocijenilo svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, koji su izvedeni na glavnom pretresu, te prethodno analizirajući navode optužbe i odbrane, utvrđeno je činjenično stanje kao u izreci iz slijedećih razloga.

70. Član 3. stav 1. ZKP BiH propisuje da se optuženi smatra nevinim za krivično djelo dok se ne dokaže njegova krivnja.⁸ Tužilac stoga nosi teret utvrđivanja krivice optuženog, i u skladu sa članom 3. stav 2. ZKP BiH optužba to mora uraditi izvan razumne sumnje.⁹

71. Činjenica da odbrana nije osporavala određene činjenične navode sadržane u optužnici ne znači da je vijeće prihvatilo te činjenice kao dokazane. Teret dokazivanja ostao je na tužiocu za svaku optužbu tokom cijelog suđenja. Shodno tome, u utvrđivanju da li je tužilac dokazao predmet izvan svake razumne sumnje, Vijeće je pažljivo razmotrilo da li postoji bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koju je prihvatilo, kada je odlučilo da su ispunjena obilježja krivičnog djela za koje se optuženi terete.

72. U skladu sa članom 15. ZKP BiH, vijeće ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze.¹⁰ Prema tome, optužbe protiv optuženih su pažljivo razmotrene, uključujući i sve uložene dokaze. Prilikom ocjene dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa, Vijeće je poklonilo dužnu pažnju, između ostalog, pojedinačnim okolnostima svjedoka, kao i njihovog mogućeg učešća u događajima i rizika da sebe inkriminiraju, te njihovom odnosu sa optuženima. Vijeće je također razmotrilo internu konzistentnost svjedočenja svakog svjedoka tokom direktnog ili unakrsnog ispitivanja i uporedilo ga sa izjavama koje su dali tokom istrage.

73. Ponekad se usmeno svjedočenje svjedoka razlikovalo od izjave koju su isti dali u istražnoj fazi. Međutim, treba imati u vidu da je prošlo više od dvadeset godina od događaja navedenih u optužnici, te je opravdano očekivati da je protok vremena uticao na tačnost i vjerodostojnost sjećanja svjedoka.

74. Također, činjenica je da se zbog prirode krivičnog postupka, svjedoku na glavnom pretresu mogu postaviti drugačija pitanja od onih koja su postavljena u prethodnim razgovorima, pa je nakon konkretizacije pojedinih pitanja opravdano očekivati da se

⁸ Član 3. stav 1. ZKP BiH navodi da „ se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomocnom presudom ne utvrdi njegova krivnja“. Ova odredba je u skladu sa svim glavnim institutima o ljudskim pravima. *Vicjeti*, Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 6. stav 2; međunarodna konvencija o civilnim i političkim pravima, član 14. stav 2.

⁹ Član 3. stav 2. ZKP BiH navodi da „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

¹⁰ Član 15. ZKP BiH navodi da „... postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima“.

sjeti dodatnih detalja. Naravno, ovakve situacije je vijeće pažljivo razmatralo prilikom utvrđivanja težine koja se treba dati takvim dokazima.

75. Vijeće je svoju konačnu odluku temeljilo prvenstveno na usmenim i neposrednim svjedočenjima na glavnom pretresu, pri čemu su izvjesne nedosljednosti između iskaza različitih svjedoka predstavljale relevantan faktor u procjeni njegove dokazne težine. Istovremeno, značajno je naglasiti da ove nedosljednosti nisu nužno diskreditovalе cijelo svjedočenje svjedoka. Dakle, ako je svjedok podrobno ispričao suštinu događaja o kojima se radi, periferne devijacije nisu nužno dovele u pitanje istinitost takvog dokaza. U svakom slučaju, razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza, te ocjena njihovog kredibiliteta i osnovanosti, detaljno su obrazloženi u odnosu na krivicu svakog optuženog ponaosob.

C. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

76. Obzirom da je odbrana u završnim riječima predlagala primjenu Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), smatrajući ga blažim za počinioca, Vijeće će u dijelu koji slijedi obrazložiti razloge opravdanosti primjene Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine na konkretan slučaj.

77. Naime, princip zakonitosti je imperativno propisan članom 4. ZKP BiH i članom 7. stav (1) EKLJP koja ima prioritet nad svim ostalim zakonima Bosne i Hercegovine (član 2. stav (2) Ustava BiH), dok je članom 7. (1) EKLJP propisan opšti princip koji zabranjuje izricanje teže kazne od one koja je bila na snazi u vrijeme počinjenja krivičnog djela.¹¹ Međutim, stav (2) člana 7. EKLJP sadrži značajan izuzetak u odnosu na stav (1) istog člana, gdje kaže da *“ovaj član ne uiječe na suđer,je ili kažr,java,je bilo kcje osobe kcja je kriva za čir,ner,je ili nečin,ner,je, ako je to cjelo u vr,jeime izvršer,ja predstav,jalo krivično cjelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda”*.

78. Članom 15. stav (1) i (2) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima UN-a osiguravaju se slične međunarodne odredbe koje se trebaju smatrati *lex superioris* u vezi sa *“...opštim pravnim načelima koje priznaje međunarodna zajednica”*.¹²

¹¹ (1) “Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.”

¹² Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Usvojen Rezolucijom 2200A (XXI) Generalne skupštine 16. decembra 1966. godine, Stupio na snagu 23. marta 1976. godine, u saglasnosti sa članom 49., član 15: „1. *Niko se neće smatrati krivim za cjela ili propušt,ar,ja kcja nisu predstav,jala krivično cjelo prema domačem ili međunarodnom pravu u vr,jeime kada su bila počinjena. Isto tako, neće se izreči teža kazna od one kcja se mogla prim,jeniti u trenutku kada je krivično cjelo bilo izvršeno. Ako kasn,je, posl,je izvršer,ja cjela, zakonskom odredbom bude predviđena primjena lakše kazne, prijestupnik će se time koristiti. 2. Ništa se u ovom članu ne protivi suđer,ju i osudi lica zbog radnji ili ropušt,ar,ja kcja su se u vr,jeime kada su počinjena, smatrala za krivična cjela prema općim pravnim načelima kcja priznaje međunarodna zajednica.*

79. Primjena KZ-a BiH na konkretno krivično djelo temelji se na odredbi člana 4a. KZ BiH: "*članovi 3. i 4. ovog zakona ne sprečavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjere ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s općim načelima međunarodnog prava.*" Ovom odredbom je, zapravo učinjen izuzetak od općih načela navedenih u članovima 3. i 4. KZ-a BiH u smislu da ovi članovi ne dovode u pitanje suđenje i kažnjavanje neke osobe za svako činjerenje ili nečinjenje koje predstavlja krivično djelo zločini protiv čovječnosti, a koje kao takvo nije bilo propisano krivičnim zakonom koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

80. Običajni status odgovornosti i kažnjavanja zločina protiv čovječnosti i individualne krivične odgovornosti za njegovo izvršenje tokom 1992. godine je 3. maja 1993. godine potvrdio je generalni sekretar UN-a u svom izvještaju Vijeću sigurnosti o rezoluciji 808, Međunarodna pravna komisija (1996. godine), te praksa MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR).

81. Zločini protiv čovječnosti u vrijeme izvršenja inkriminisanih radnji nisu bili propisani kao krivično djelo u KZ-u SFRJ, ali čine imperativni princip međunarodnog prava i nesporno je da su 1992. godine bili sastavni dio međunarodnog običajnog prava¹³. Zločini protiv čovječnosti su zločini po međunarodnom pravu u univerzalnom smislu nadležnosti za procesuiranje tako da i osuda za takva djela, prema zakonu koji je naknadno propisao i utvrdio ovo djelo kao krivično djelo i propisao posebnu krivičnu sankciju nije suprotno članu 7. stav (1) EKLJP.

82. Ovakav stav je zauzet i u predmetu broj 51 891/99, *Naletilić protiv Hrvatske*, u kojem predmetu je aplikant isticao iste prigovore kao i odbrana u ovom predmetu, ali u odnosu na Statut MKSJ.

83. Pored toga, Vijeće nalazi neosnovanim prigovore odbrane, da je Preuzeti Krivični zakon SFRJ bio blaži za počiniocima sa aspekta zapriječene kazne, odnosno nalazi navedeni prigovor irelevantnim, obzirom da predmetno krivično djelo nije ni bilo propisano u KZ SFRJ.

84. Odbrana također, kao primjere primjene KZ-a SFRJ navodi druge predmete Suda BiH, međutim, Vijeće u tom pravcu nalazi korisnim naglasiti da predmeti na koje ukazuje odbrane nemaju bitnih sličnosti sa ovim predmetom, kako sa činjeničnog tako ni sa pravnog aspekta. Naime, predmeti na koje se odbrana pogrešno referira odnose se na krivična djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, koji su identično propisani po oba zakona, dok je krivično djelo za koje su optuženi oglašeni krivima, pravilno kvalifikovano kao Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav (1) tačka h) u vezi sa tačkom a) istog stava istog člana KZ BiH, propisano samo Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine.

¹³ Odluka Evropskog suda za ljudska prava, Šimšić protiv Bosne i Hercegovine, broj 51552/10 od 26.08.2010. godine

II. ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. KZ BiH

85. Potvrđenom optužnicom Tužilaštva BiH optuženima se stavljalo na teret izvršenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1., tačka h) u vezi sa tačkama a) i k) KZ BiH, sve u vezi člana 29. i 180. stav 1. KZ BiH.

86. Kako bi ispitalo da li su radnjama optuženih ostvarena sva obilježja bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je detaljno analiziralo sve provedene dokaze u svijetlu njegovih opštih i pojedinačnih elemenata.

87. Navedena zakonska odredba u relevantnom dijelu glasi:

Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

a) lišenje druge osobe života (ubistvo);

.....

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

.....

k) druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

88. Kako je to dalje navedeno u potvrđenoj optužnici, optuženi su se teretili i za individualnu krivičnu odgovornost po članu 180. stav 1. KZ BiH, koja je jedno od temeljnih načela i međunarodnog krivičnog prava, predviđena posebno za počinjenje najtežih krivičnih djela iz glave XVII KZ BiH.

89. Navedena odredba u relevantnom dijelu glasi:

„Osoba koja planira, pokrene, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, individualno je odgovorna za to krivično djelo.“

90. Jedna od značajnih odrednica navedene odredbe je to što službeni položaj bilo kojeg okrivljenog, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornoj službenoj osobi vlade, ne oslobađa takvu osobu krivične odgovornosti niti utječe na ublažavanje kazne.

91. Stav 1. citirane odredbe KZ BiH predviđa različite oblike saučesništva u širem smislu pri izvršenju navedene kategorije krivičnih djela. Prije svega, radi se o oblicima počinjenja krivičnih djela, ali i većem broju radnji saizvršilaštva koje karakterizira bitno drugačiji način određenja nego je to slučaj kod tzv. „opštih krivičnih djela“¹⁴

92. Analizirajući sve elemente citirane odredbe, Sud je ustanovio postojanje individualne krivične odgovornosti optuženih u odnosu na sve radnje za koje su oglašeni krivim, jer su iste počinili neposredno i lično, pa Vijeće ovaj zaključak ne nalazi potrebnim obrazlagati ponovo u dijelu presude koji govori o krivici optuženih.

93. Optuženima se stavljalo na teret i da su u počinjenju inkriminiranih radnji djelovali u svojstvu saizvršilaca, što je obuhvaćeno odredbom člana 29. KZ BiH, koja propisuje *“Ako više osoba, učestvujući u izvršenju krivičnog djela ili preduzimajući šta drugo, čime se na odlučujući način doprinosi izvršenju krivičnog djela, zajednički učini krivično djelo, svaka od njih kaznit će se kaznom propisanom za to krivično djelo”*.

94. Prema odredbi člana 29. KZ BiH, saizvršilaštvo postoji kada više lica zajednički izvrše krivično djelo učestvovanjem u izvršenju krivičnog djela ili preduzimajući nešto drugo, čime se na odlučujući način doprinosi izvršenju krivičnog djela.

95. Preciznije, saizvršilaštvo je oblik izvršilaštva koji postoji kada više lica, koja ispunjavaju sve uslove koji se zahtijevaju za izvršioca, na osnovu zajedničke odluke, svjesno i voljno, učine određeno krivično djelo, tako da svaki od saizvršilaca u tome daje svoj doprinos, koji je bitan i bez kojeg krivično djelo ne bi bilo ostvareno ili ne bi bilo ostvareno na zamišljen način.

96. Prema tome, pored zajedničkog djelovanja više lica u ostvarenju datog djela, potrebno je da kod njih postoji i svijest o tome da izvršeno djelo predstavlja zajednički rezultat njihovih radnji.

97. Ovaj vid odgovornosti ustanovljen je u odnosu na sve optužene, a Vijeće će svoj zaključak u tom pravcu detaljnije elaborirati u dijelu presude koji govori o njihovoj krivici za zločine u Čarakovu.

A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI

98. Vijeće će u daljem izlaganju iznijeti svoj zaključak o postojanju općih elemenata koji su uslov egzistiranja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, a čije postojanje je ustanovljeno temeljnom ocjenom svih provedenih dokaza.

¹⁴ Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope i Evropska Komisija, Sarajevo, 2005., str.593.

99. Naime, iz zakonske definicije krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, a u vezi sa radnjama izvršenja navedenim u izreci presude, za koje su optuženi oglašeni krivim, proizilaze sljedeći opći elementi ovog krivičnog djela:

- postojanje širokog ili sistematičnog napada,
- da je djelo optuženog učinjeno kao dio takvog napada,
- da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva,
- da je optuženi znao za takav napad

100. Vijeće će u dijelu presude koji slijedi, obrazložiti zaključke o postojanju svih opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172, KZ BiH za koje su optuženi u konačnici i oglašeni krivim.

1. Postojanje širokog ili sistematičnog napada

101. Vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da se u vremenskom periodu od kraja mjeseca aprila 1992. godine, do kraja septembra 1992. godine, na području opštine Prijedor, kojoj pripada i selo Čarakovo, odvijao širok i sistematičan napad vojske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, koji je bio usmjeren protiv nesrpskog civilnog stanovništva navedene opštine.

102. Prilikom utvrđivanja prirode napada, Vijeće je analiziralo odredbu člana 172. stav 2. tačka a) KZ BiH, koja propisuje da je napad u kontekstu citirane odredbe zapravo *„ponašanje koje uključuje višestruko čirjenje djela iz stava 1. ovog člana, protiv bilo kojeg civilnog stanovništva na osnovi ili u cilju državne politike ili politike neke organizacije da se učini takav napad“*.

103. U tom kontesktu, Vijeće će prvo obrazložiti dokaze kojima je utvrđeno postojanje podelementa ovog krivičnog djela, odnosno postojanje politike da se počini napad, što u konkretnom zahtjeva da je (1) postojala državna ili organizaciona politika da se učini napad i (2) da je napad zapravo preduzet na osnovu ili u cilju te politike.

104. Iako je stav Vijeća MKSJ-a u predmetu Kmojelac, da prema međunarodnom običajnom pravu radnje optuženog ne moraju nužno biti povezane sa nekom politikom ili planom, Vijeće je u konkretnom slučaju ipak ustanovilo postojanje politike u čijem cilju je napad izvršen.

105. Na osnovu iskaza saslušanih svjedoka, nesporno je da obrazac ponašanja pripadnika srpskih vojnih i paravojnih snaga nije mogao biti rezultat ishitrenog samovoljnog ponašanja. Naprotiv, sve okolnosti predmeta jasno ukazuju da je postojalo udruženo djelovanje vojske i policije Srpske republike BiH uključujući i paravojne formacije. Navedeno djelovanje se nesumnjivo može posmatrati kao sprovođenje politike koja je postojala na višem nivou, a koja je jasno ispoljena u

zvaničnim dokumentima tog vremena koje je donosila Skupština Srpskog naroda u BiH.

106. Navedno je potkrepljeno činjenicama¹⁵ koje su prihvaćene kao utvrđene u ovom predmetu:

Dana 24. oktobra 1991., osnovana je Skupština srpskog naroda Bosne i Hercegovine (Skupština bosanskih Srba).

Dana 9. i 10. novembra 1991. održan je plebiscit na kojem je srpski narod trebao da se izjasni da li želi ostati u Federativnoj Jugoslaviji. Malo je nesrba učestvovalo u plebiscitu. Skupština bosanskih Srba objavila je 21. novembra sljedeće rezultate: 99,9 procenata od 1.162.032 Srba koji su glasali i 99,1 procenata od 49.342 nesrba koji su glasali, glasali su za ostanak u Jugoslaviji.

Dana 21. novembra 1991.g., Skupština bosanskih Srba je usvojila rezoluciju kojom se daje puna podrška JNA u odbrani zajedničke države Jugoslavije i proglašava mobilizacija svih Srba u Bosni i Hercegovini.

Skupština srpskog naroda u BiH izglasala je 11. decembra 1991. godine preporuku za osnivanje posebnih srpskih opština. Otvoreno proklamovani cilj ove odluke bio je "razvajivanje postojećih opština gdje Srbi nisu u većini."

Dana 19. ili 20. decembra 1991., donesen je dokument pod nazivom "Uputstvo o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim uslovima". Dokument je uručen učesnicima sastanka visokih predstavnika SDS-a.

Nakon što je 19. decembra 1991. godine, Glavni odbor SDS-a objavio dokument pod naslovom "Uputstvo o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima", to uputstvo je postalo nacrt za preuzimanje vlasti od strane bosanskih Srba u opštinama u kojima oni predstavljaju većinu stanovništva [dalje u tekstu: Varijanta A] i opštinama gdje su u manjini [dalje u tekstu: Varijanta B]. Formulirani cilj Uputstva s varijantom A i B bio je "provođenje plebiscitarnе odluke kojom se srpski narod u Bosni i Hercegovini opredijelio da živi u jedinstvenoj državi" i "povećanje mobilnosti i spremnosti za odbranu interesa srpskog naroda"

¹⁵ Činjenice sa oznakom paragrafa i izvornika- presude MKSJ su detaljno pobrojane u Aneksu A ove presude. Na okolnost zaošttravanja međunacionalnih odnosa, odbrana je uvela dokaze broj: **O-1-23-** Izjava o principima o novom ustavnom aranžmanu za BiH, Lisabon, 22.2.1992.godine, **O-1-22-** Referat o stanju borbene gotovosti za 1991.godinu- komanda 2.vojne oblasti od 23.1.1992.(konkretno izvještaj se nalazi na str.5), **O-1-44-** Odluka Autonom.regije Krajina br 01-1/92 od 4.5.1992.; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-1873 od 30.4.1992.; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-01-1-1975 od 18.5.1992; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-01-2023 od 25.5.1992; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-1-2102/92 od 5.7.1992.godine;

Skupština Srpske Republike BiH proglasila je 9. januara 1992. Srpsku Republiku BiH, koja će 12. avgusta 1992. biti preimenovana u Republiku Srpsku. Ona se sastojala od srpskih autonomnih regija i oblasti, među kojima je bila i Autonomna Regija Krajina.

Na teritoriji Bosne i Hercegovine oružani sukobi su izbili najkasnije u aprilu 1992.godine, u vezi sa proglašenjem nezavisnosti Bosne i Hercegovine i Srpske Republike, i oni su nastavljeni i poslije decembra 1992.godine

107. Navedene činjenice potkrepljene su i materijalnim dokazima¹⁶ optužbe uložnim u spis, među kojima je i Odluka¹⁷ o pripajanju opštine Prijedor, Autonomnoj regiji Krajina.

108. Nadalje, ovaj opšti element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, zahtjeva postojanje širokog i sistematičnog napada, a imajući u vidu da odredbe Krivičnog zakona BiH ne daju pobližu definiciju navedenog pojma, Vijeće se prilikom ocjene dokaza rukovalo do sada uspostavljenom praksom MKSJ i Suda BiH o ovom pitanju.

109. Tako su u presudi Žalbenog vijeća Međunarodnog Krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Kunarac, Kovač i Vuković, definisani faktori pri ocjenjivanju rasprostranjenosti ili sistematičnosti napada¹⁸:

„U procjenjivanju što napad čini „rasprostranjenim“ ili „sistematskim“, sudsko vijeće mora prvo identifikovati stanovništvo koje je objekt napada a zatim, u svjetlu metoda, sredstava, resursa i rezultata napada na to stanovništvo, ustanoviti da li je napad doista bio rasprostranjen ili sistematski. Posljedice napada po ciljano stanovništvo, broj žrtava, priroda djela, eventualno sudjelovanje zvaničnika ili predstavnika vlasti, ili bilo koji raspoznavljivi obrazac zločina mogu se uzeti u obzir kako bi se utvrdilo da li taj napad na civilno stanovništvo ispunjava jedan od uslova, odnosno, da li je „rasprostranjen ili „sistematski“, ili pak ispunjava oba uslova.“

110. Detaljnije, pojam „rasprostranjen“ definiše se u presudi Pretresnog vijeća MKSJ u predmetu protiv Kordića i Čerkeza¹⁹, te u prvostepenoj presudi Blaškić, čiji paragraf

¹⁶ **T-57** – "Uputstvo za organizaciju aktivnosti organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednom stanju" (Varijanta "A" i "B" Instrukcija), 19.12.1991.godine.

T-58 – Zaključci o procjeni situacija na teritoriji BiH, 20.03.1992.godine.

T-59 – Javni proglas Savjeta za nacionalnu bezbjednost koji je potpisao predsjednik Radovan Karadžić, 04.04.1992.godine.

T-60 – Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o povratku raseljenih lica na teritoriji Srpske Republike BiH 02.06.1992.godine.

T-61 – Zapisnik sa sjednice Savjeta stranke SDS-a od 15.10.1991.godine.

T-62 – Skraćeni zapisnik sa sastanka OO SDS Prijedor od 27.12.1991.godine.

T-63 – Odluka o proglašenju Skupštine srpskog naroda Opštine Prijedor od 07.01.1992.godine.

T-64 – Odluka o pripajanju Autonomnoj regiji Bosanska Krajina od 17.01.1992.godine.

T-70 – Službeni glasnik Autonomne regije Krajina, broj 1, od 05.06.1992.godine.

¹⁷ **T-71** – Odluka o osnivanju Agencije za preseljene stanovništva i razmjenu materijalnih dobara za Autonomnu Regiju Krajina, Krizni štab ARK-a broj: 03-579/92 od 12. Juna 1992.godine.

¹⁸ MKSJ presuda Žalbenog vijeća u predmetu Kunarac i dr. od 12.6.2002. godine; paragraf 95.

206. navodi da se: {Koncept "rasprostranjenog" može definisati kao masovna, česta akcija velikih razmjera sprovedena kolektivno sa znatnom ozbiljnošću i uperena protiv mnoštva žrtava.}

111. Koncept "sistematskog" može se definisati kao temeljno organizovan i redovan obrazac zasnovan na zajedničkoj politici sa znatnim javnim ili privatnim sredstvima. Ne postoji uslov da ova politika mora biti formalno usvojena kao politika države. Međutim neka vrsta unaprijed smišljenog plana ili politike mora da postoji²⁰].

112. Nadalje, pod rasprostranjenošću napada podrazumijevaju se "široke razmjere počinjenih djela i broja žrtava"²¹

113. Tako svjedokinja Fazlić Asima²² navodi da je već u proljeće vladala panika i strah među stanovništvom Čarakova, i drugih sela opštine Prijedor nastanjenih isključivo ili pretežno bošnjačkim stanovništvom. Svjedokinja navedeno stanje opisuje riječima: „Užasno je bilo živiti, toliki je strah...u tcj kući vlad'o da si bio šokiran. Nismo znali ni goje da živimo ni gcje da se smirimo...bili smo u kući do kraja maja, onda se sjećam da su nekada uoči Petrova zapalili K.ajajić Dževadu kuću i štale, pa onda kuću Mujdžić Džemala“, nakon čega svjedokinja bježi u kuću brata, Mudžić Redžepa.

114. Ova svjedokinja dalje opisuje da su maltretiranja bošnjačkog stanovništva nastavljena i tokom jula 1992.g. na način da su „počeli pucati po kućama, paliti kuće, plašiti nas i po danu kad si kod kuće dolaze ispitivati, dolaze tražiti zlato, marke, svašta nešta...nemaš ti, i da imaš tol'ko ne možeš svakom da daš koliko se njih izmjenili.“ U nastojanju da izbjegnu dalja maltretiranja, svjedokinja i njen brat odlaze u selo Čarakovo u kuću njihove majke koja se nalazila u blizini džamije.

115. Na isti način se osjećala i svjedokinja Čaušević Ismeta²³, koja također zbog blizine ceste Sanski most- Prijedor nije osjećala sigurnost za svoju porodicu, zbog čega je sa suprugom i dvoje mladb. djece otišla u kuću roditelja, koja se nalazila u selu Čarakovo.

116. Stanje opšteg straha i nesigurnosti u proljeće 1992.g. opisuje u svom iskazu i svjedokinja Kahteran Ifeta²⁴, koja je živjela u kući u blizini Žegerskog mosta odmah pokraj ceste. Ista u svom iskazu navodi „Nije nam bilo sigurno tu živjeti, bili smo pored same ceste, čak je vcjska često prolazila kamionima i meci su padali po našcj kući. Preko dana smo i mogli da ostanemo ali smo noću odlazili u Zecove ili Hambarine kod familje. Kasnije su napadnute Hambarine...mi smo odma' tu blizu. Krenulo je još da je strašit živit svugdje kad su oni...srpska vlast...normalno nismo više bili slobodni, svaki momenat su dolazili pred kuću bilo gcje da smo bili.“

¹⁹ MKSJ presuda Pretresnog vijeća u predmetu Kordić od 26.2.2001. godine; paragraf 179

²⁰ MKTJ, presuda Pretresnog vijeća, Akajesuu, para. 580

²¹ MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu Blaškić od 03.03.2000. godine, paragraf 206.

²² Svjedokinja optužbe Fazlić Asima je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 12.04.2013.g.

²³ Svjedokinja optužbe Čaušević Ismeta je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 24.05.2013.g.

²⁴ Svjedokinja optužbe Kahteran Ifeta je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 19.04.2013.g.

117. Za razliku od pojma oružanog sukoba, izraz „napad“ u okviru krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti prema prihvaćenoj praksi MKSJ nije ograničen na upotrebu oružane sile, nego obuhvata i svako zlostavljanje civilnog stanovništva“²⁵

118. Vijeće zaključuje da se takvo zlostavljanje, prema iskazima svjedoka optužbe, odvijalo se upravo u selima Hambarine, Čarakovo, te drugim selima opštine Prijedor nastanjenim pretežno muslimanskim stanovništvom, koje je tokom inkriminisanog perioda, bilo svakodnevno izloženo raznim oblicima verbalnog, psihičkog i fizičkog terora.

119. Navedeno je prvenstveno bilo rezultat nezakonitog postupanja pripadnika vojske i policije tadašnje republike Srpske BiH, na način da su vršeni neovlašteni pretresi muslimanskih kuća, protivpravno odvođenje i zatvaranje civila.

120. Stanovnica sela Čarakovo, svjedokinja Mujdžić Zarmina²⁶ period maja i juna mjeseca iste godine opisuje riječima: „Živjeli smo u strahu tih dana, zato što su bili odvedenih ljudi...kuća zapajenih.“ Svjedokinja dalje opisuje da su tokom mjeseca maja i juna zbog straha, stanovnici uglavnom boravili u šumovitom dijelu koji se zove Baćuše, koji teritorijalno pripada selu Čarakovo.

121. Navedeno je potvrdila u svom svjedočenju zaštićena svjedokinja S-2²⁷ koja navodi: „Morali smo da tježimo po šumama, morali smo da se krijemo. Počeli su da bacaju granate...mi nismo znači...nismo mogli da ostanemo tu.“

122. Na isti način život stanovnika sela Čarakovo opisuje i svjedok Karupović Šefik riječima: „Tu smo živjeli, bili smo na ivici gladi, nismo imali hranu. Nismo mogli izaći nigdje jer smo već bili blokirani u tcj tzv.okupaciji i bio je jako težak život...šta da se kaže.“ Svjedok je također potvrdio da se većina mlađeg stanovništva krila u šumovitom području iznad sela Čarakovo.

123. U utvrđenim činjenicama²⁸ se također detaljno navodi:

Između maja i jula 1992. područja i sela u kojima su pretežno živjeli bosanski Muslimani i bosanski Hrvati – Hambarine, Kozarac, Kamičani, Biščani, Čarakovo, Briševo i Ljubija – napala je vojska bosanskih Srba u sadejstvu s policijom i paravojnim grupama. Ti napadi uglavnom su započeli nakon što je istekao rok da nesrbi predaju oružje. Katkad bi se kao izgovor iskoristio neki incident koji su prouzrokovali nesrbi. Napadi su izvođeni jakim granatiranjem iz teškog naoružanja. Ciljane su i neselektivno granatirane kuće u muslimanskim selima i naseljima, što je dovelo do znatnih razaranja i civilnih žrtava. Mnogi preživjeli bježali su iz sela i sklanjali se u obližnje šume. Nakon granatiranja u sela su

²⁵ Vasiljević, Pretresno vijeće, presuda od 29.nov 2002. godine para. 29,30.

²⁶ Svjedokinja optužbe Mujdžić Zarmina je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 17.05.2013.g.

²⁷ Zaštićena svjedokinja optužbe S-2 je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 31.05.2013.g.

²⁸ Procesno rješenje Vijeća broj: S1 1 K 011967 12 Kri od 25.06.2013.g.

ulazili naoružani vojnici, pljačkali i palili kuće, te protjerali ili ubijali neke od seljana koji su ostali u selima. U nekim situacijama silovane su žene.

Snage bosanskih Srba su sredinom 1992. razorile sela u opštini Prijedor u kojima su živjeli bosanski Muslimani - Biščane, Kozarušu, Kamičane, Kevljane, Rakovčane, Čarakovo i Rizvanoviće. Kuće su opljačkane i zapaljene. Pripadnici VRS-a su na kamione tovarili stvari koje su pripadale vlasnicima nesrbima.

Napadi su se [...] dešavali širom opštine Prijedor, i to prvo u Hambarinama i Kozarcu, a zatim su se proširili na cijelo područje Brda. [...] (paragraf 630)

Srpski vojnici su napali Čarakovo 23. jula 1992. godine. Stanovništvo u bijegu gađali su minobacačima i artiljerijom.

124. Dakle, širok i sistematičan napad na opštini Prijedor, uključivao je područja i sela u kojima su pretežno živjeli bosanski Muslimani i bosanski Hrvati – Hambarine, Kozarac, Kamičani, Biščani, Čarakovo, Briševo i Ljubija –selo Čarakovo i okolna sela i zaseoke na području opštine Prijedor, što proizilazi iz prihvaćenih utvrđenih činjenica, te iskaza svjedoka optužbe.

125. Imajući u vidu opšte stanje, koje je vladalo u Prijedoru tokom inkriminisanog perioda, te uzevši u obzir činjenicu da „element sistematičnosti napada podrazumijeva organiziranost djela i malu vjerovatnoću da je do tih djela došlo nasumice“²⁹ Vijeće je van razumne sumnje zaključilo, da je napad bio **sistematičan**, jer je nesrpsko civilno stanovništvo opštine Prijedor bilo podvrgnuto utvrđenom obrascu nasilničkog ponašanja, koji se manifestirao kroz oduzimanje lične imovine, ograničenje kretanja i protivpravno odvođenje u logore Keraterm, Omarska i Trnopolje.

126. Provođenje ovakve javne kampanje terora i straha, usmjerene isključivo protiv nesrpskog civilnog stanovništva opštine Prijedor, samo dodatno ukazuje na postojanje višeg stepena organiziranosti, odnosno sistematičnosti u realizaciji samog napada, čime se očigledno nastojalo stvoriti neprijateljsko i nepodnošljivo okruženje, potpuno neuslovno za ostanak muslimanskog stanovništva u toj opštini.

127. Navedeno je potkrepljeno i prihvaćenim utvrđenim činjenicama³⁰

[...] Nakon preuzimanja grada Prijedora i prije napada na Kozarac, Srbi su preko policijskog radija neprekidno govorili o uništavanju džamija i svega što pripada 'balijama', nazivajući Muslimane tim pogrdnim nazivom, kao i o potrebi da se unište same 'balije'. (Stav. presude u predmetu MKSJ)

[...] [Ne-Srbi u Opštini Prijedor] morali su nositi bijele trake na rukavima kako bi se mogli razlikovati i stalno su bili izloženi maltretiranju, premlaćivanju i još gorim

²⁹ Naletilić i Martinović, Pretresno vijeće, 31. mart 2003. godine, para. 236.

³⁰ Procesno rješenje Vijeća broj: S1 1 K 011967 12 Kri od 25.06.2013.g.

postupcima, a taktika zastrašivanja je bila uobičajena. Ne-Srbi u opštini Prijedor bili su podvrgnuti strahovitom zlostavljanju. [...]

Dok je prije sukoba u opštini Prijedor bilo oko 50.000 Muslimana i 6.000 Hrvata, nakon čišćenja ostalo je samo oko 6.000 Muslimana i 3.000 Hrvata i oni su živjeli u vrlo teškim uslovima. Pozivani su da obavljaju teške i opasne poslove, teško im je bilo kupiti hranu, zlostavljani su i ubijani neprekidno.

[...] [H]iljade građana opštine Prijedor prošle su kroz barem jedan od tri glavna zatočenička logora, Omarsku, Keraterm i Trnopolje, koji su osnovani u Omarskoj, Prijedoru, odnosno Trnopolju.

128. Dakle, na temelju izvedenih dokaza, Vijeće je nesporno zaključilo da je u periodu relevantnom za optužnicu, tačnije u periodu od kraja mjeseca aprila do kraja mjeseca septembra 1992.g. postojao širok i sistematičan napad na području opštine Prijedor, koji je bio isključivo usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva.

(a) Teza odbrane o postojanju oružanog sukoba

129. Odbrana je tokom postupka osporavala postojanje ovog opšteg elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, tvrdnjom da se na području opštine Prijedor odvijao oružani sukob pripadnika srpskih snaga i naoružanih grupacija muslimanskih snaga koje su bile u formi teritorijalnog odreda, a koje je predvodio Ećimović Slavko.

130. Odbrana je na ovu okolnost uložila veći broj materijalnih dokaza³¹ te je saslušan određeni broj svjedoka odbrane.

131. Vijeće ne nalazi spornim da se u samom gradu Prijedoru jeste desio oružani incident, koji je trajao jedan dan, nakon kojeg su srpske snage nesumnjivo preuzele kontrolu nad opštinom Prijedor. Navedeno preuzimanje kontrole od strane srpskih

³¹ **O-1-27-** Direktiva Štaba teritorijalne odbrane R BiH od 23.4.1992.godine;
O-1-28- Naredba Min. za narodnu odbranu R BiH br.02/145-1 od 29.4.1992.godine;
O-1-29- Depeša MUP R BiH br.10-70 od 29.4.1992.godine;
O-1-30- Zapisnik sa sastanka Izvr.odbora SDA Prijedor od 1.2.1992.godine;
O-1-31- Naredba Opštinskog štaba TO Prijedor br.1-1/1-92 od 21.5.1992.godine;
O-1-32- Dnevnik ratnog štaba TO na području opštine Prijedor, periodo od 30.4.1992-7.5.1992 i spiskovi za mobilizaciju teritorijalne odbrane R BiH, za područje opštine Prijedor
O-1-33- Poziv teritorijalne odbrane R BiH, za područje opštine Prijedor, na opštu mobilizaciju- Hodžić Munib i Poziv teritorijalne odbrane R BiH, za područje opštine Prijedor, na opštu mobilizaciju- Heganović Sakib
O-1-34- Krivična prijava SJB Prijedor br 11-12/02-KU-211/92 od 7.6.1992. godine;
O-1-35- Spisak SJB Prijedor koja su učestvovala u napadu na Prijedor dana 29/30.5.1992 i spisak OTG Prijedor koja su indicirana kao učesnici oružane pobune, od 17.7.1992.godine;
O-1-36- Spisak lica- grupa Slavka Ećimovića- napad na Prijedor dana 29/30.5.1992.godine.
Na iste okolnosti odnose se i materijalni dokazi odbrane od O-1-39 do O-1-43 te dokazi od O-1-46 do O-1-67.

snaga desilo se već krajem aprila 1992.g. kako to proizlazi iz iskaza svjedoka i utvrđenih činjenica³²

Dana 30. aprila 1992., SDS je uz pomoć policije i vojnih snaga preuzeo kontrolu nad Prijedorom. Vojnici JNA zauzeli su sve značajne institucije u gradu i proglasili svoju namjeru da preimenuju ovu opštinu u "Srpsku opštinu Prijedor". Osnovan je lokalni krizni štab koji je upravljao tim područjem i provodio odluke centralnog kriznog štaba ARK-a sa sjedištem u Banjoj Luci. Odmah su počela zlostavljanja ne-Srba.

Nakon preuzimanja vlasti, srpsko rukovodstvo je nastojalo u opštini Prijedor postići stanje spremnosti za rat. Prijedorski Krizni štab je počeo da uvodi ograničenja za stanovnike Prijedora koji nisu bili Srbi. Naročito su izdavani proglašeni da se treba predati svo oružje. Stvaranje atmosfere straha u opštini Prijedor kulminiralo je dogovorom članova Kriznog štaba da oružane snage upotrijebe protiv civilnog stanovništva i da uspostave logore Omarska, Keraterm i Trnopolje.

132. Svjedokinja Kahteran Ifeta za mjesec april kaže *"Kad je srpska vlast preuzela vlast, normalno da vise nismo bili slobodni, svaki momenat su dolazili pred kuću i bilo ga je da smo bili."*

133. Dakle, Vijeće je u konkretnom slučaju cijenilo sve okolnosti kojima je odbrana nastojala potkrijepiti tvrdnju o postojanju oružanog sukoba između vojske Republike Srpske i naoružanih muslimanskih grupa. Međutim, tokom postupka je nesporno utvrđeno da je kao posljedica sukobljavanja naoružanih grupa u gradu Prijedoru, prema svjedočenju zaštićenog svjedoka odbrane O-1³³ i uložnim materijalnim dokazima³⁴, nastradalo samo jedno lice- Zoran Karilica, dok je navedeni „sukob“ okončan isti dan.

134. Konkretna događaj detaljno je opisao svjedok odbrane O-1 koji je pojasnio da je već krajem aprila došlo do nenasilnog preuzimanja policijske stanice u Ljubiji i Kozarcu, od strane muslimanskog stanovništva, jer su u tim selima oni činili većinu. Nakon toga, formirani su punktovi *„prema Ljubiji, na brdu od Zecova, Čarakova, Biščani, Ljubovci, Hambarinsko po je, Puharsko, Kozaruša, Kozarac.“*

135. Navedeno je potvrdio svjedok replike Đenadija Dušan koji opisuje da je sa policijskom stanicom u Kozarcu pregovarano da se dođe do naoružanja i da se obezbijedi prohodnost puta Prijedor- Banja Luka.

136. Da muslimansko stanovništvo zaista nije predstavljalo stvarnu prijetnju preuzimanju vlasti u Prijedoru, te da sukob naoružanih grupa nije dosegao intenzitet

³² Procesno rješenje Vijeća broj: S1 1 K 011967 12 Krl od 25.06.2013.g.

³³ Zaštićeni svjedok odbrane O-1 je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 18.11.2013.g.

³⁴ **O-1-37-** Izvod iz "Kozarskog vjesnika" od 28.5.1993.godine u kojem se među stradalim licima navodi i ime Karlica (Svete) Zoran nastradao „tokom napada muslimanskih paravojnih snaga na grad.“

ozbiljnog i dugotrajnog oružanog sukoba, jasno proizilazi iz dokumenta uloženog u dokaze optužbe³⁵ u kojem stoji:

Dana 30.04.1992.g. u ranim jutarnjim satima, izvršeno je zauzimanje vitalnih objekata u Prijedoru i blokiranje svih prilaza u gradu od strane oružanih formacija srpskog naroda. Prilikom izvođenja navedenih radnji nije bilo ubijenih, ranjenih i na drugi način povrijeđenih. Na političku scenu došla su ranije određena lica iz SDS. Za sada nema nagovještaja da bi građani muslimanske i hrvatske nacionalnosti mogli ozbiljnije ugroziti interese srpskog naroda na ovom području, što ne isključuje mogućnost oružanih sukoba manjeg intenziteta, posebno na lokalitetima gdje su muslimani i hrvati u brojčanoj prednosti.

137. Mirno preuzimanje vlasti u Prijedoru potvrđeno je i Depešom³⁶ SJB Prijedor upućenoj CSB Banja Luka 30.04.1992.g.

138. Svjedok O-1 je opisao da su pripadnici muslimanske nacionalnosti, izbjanjem sukoba u BiH formirali Patriotsku ligu, čiji je ogranak postojao i na području opštine Prijedor. Koliko je svjedoku poznato, komandant je bio Ećimović Slavko, nekadašnji komandant Teritorijalne odbrane (TO). U tom pravcu svjedok je izjavio: *„Ećimović je bio jedan uglednik, privatnik, stanovnik prigradskog naseља Tukovi, kcji se nadovezuju na Čarakovo i on je bio postavljen za komandanta TO u Čarakovu. U to vrijeme nosio je američku vojnu uniformu sa oznakama na kapi ili kačketu...ono pravo...onaj američki, na kome je bila oznaka patriotske lige. Bio je naoružan kalašnikovim i pištoljem i neke bombe, to se dalo primjetiti.“*

139. On je prema riječima svjedoka O-1 preduzimao neke aktivnosti u Čarakovu, pokušavajući da organizuje i naoruža muškarce, pripremajući logistiku za borbene situacije. Prema navodima svjedoka, grupa koju je predvodio Ećimović bila je *„ustrcjena i najboja...svi su bili uniformisani i naoružani.“* To su uglavnom bili mještani sela Čarakovo, gdje im je bio i štab. Svjedok dalje dodaje da osim te grupe ostatak stanovništva Čarakova uglavnom nije posjedovao naoružanje.

140. Međutim, navodi svjedoka O-1, u ovom su dijelu opovrgnuti upravo materijalnim dokazom odbrane³⁷ odnosno novinskim člankom časopisa „Novo ogledalo“ u kojem Mujadžić Mirza govori o tzv. „Kurevskoj grupi“ Ećimović Slavka. U navedenom članku se navodi da se oni nikada nisu mogli organizovati u neku veću grupu, iako prvobitni plan jeste bio čak i formiranje kasarne u Hambarinskoj školi. Kroz kasnije navode iz članka će jasno postati vidljivo, da naoružana grupa muslimanskih snaga nije predstavljala značajnu formaciju, odnosno nije mogla učestvovati u ozbiljnim oružanim sukobima, niti je bila sposobna suprotstaviti se bolje naoružanim i brojnijim jedinicama srpske vojske..

³⁵ T-68 – Izvještaj „Miloš“ u vezi sa preuzimanjem vlasti u Prijedoru, broj 107/92 od 30.04.1992.godine.

³⁶ T-67– Izvještaj SJB Prijedor Centru službi bezbjednosti Banja Luka o mirnom preuzimanju vlasti u Prijedoru od 30.04.1992.godine.

³⁷ O-1-38- Izvod iz časopisa "Novo ogledalo" iz maja 1999., intervju sa Mujadžić Mirzom, str.44.

141. Tokom maja mjeseca 1992.g. u borbi za preuzimanje vlasti u opštini Prijedor, navedena grupa je prema riječima svjedoka O-1 bila veoma aktivna. Tako je lično prisustvovao sukobu između njih i pripadnika srpskih naoružanih snaga.

142. Tom sukobu je prema riječima svjedoka O-1, prethodio incident na Hambrinskom punktu, na kojem je kontrolisan ulaz i izlaz na lijevu obalu Sane prema Ljubiji, kada su osobe koje su se nalazile na punktu zaustavile vozilo u kojem se nalazilo pet srpskih vojnika. Među njima je prema riječima svjedoka došlo do nespornosti i manje prepirke, koja je na kraju završila ranjavanjem komandira punkta Sikirić Ferida zv. „Siki“. Njega je te prilike, iz pištolja ustrijelio jedan od srpskih vojnika, nakon čega su ostali sa punkta otvorili vatru po vozilu i tom prilikom su nastadala dva srpska vojnika, dok je jedan ranjen.

143. Nakon toga, komandant kasarne u Prijedoru, Zeljaja Radmilo dao je ultimatum da se predaju sve naoružane muslimanske snage, prvenstveno je tražena predaja komandanta Ališković Aziza, na što muslimanske snage nisu pristale. Pokušali su ostanuti na punktovima koje su držali, međutim nakon isteka ultimatum srpske snage su došle sa tenkovima u rejon Hambarina, probivši putnu komunikaciju Prijedor-Ljubija, nakon čega se muslimanske snage povlače u rejon Kureva- šuma iznad sela Čarakovo.

144. Na tom mjestu prema kazivanju svjedoka O-1, vršila se reorganizacija ljudstva, nakon čega je došlo par naoružanih pripadnika TO iz Prijedora i kreiran je plan preuzimanja grada Prijedora. *„Mi smo sa brda Kurevo, kroz šume prošli i ušli u grad tako da nas srpska vojska nije primjetila, ujutru rano smo udarili na hotel „Prijedor“ gdje je bila stacionirana vojna policija i motel gdje je nekadašnji Dom oficira, krenuli smo na MUP i na opštinu, jedan dio je krenuo prema radio stanici Prijedor.“*

145. Nakon toga svjedok O-1 opisuje dolazak komandata Karilice Zorana, koji je ne znajući da su snage patriotske lige ušle u grad, sa par vojnika kamionom 110 dovezao hranu u dvoranu „Mladost“ u Prijedoru, gdje su i zarobljeni. On je onda svjedoku i drugim naoružanim muškarcima predložio da ga puste, pa će im garantovati bezbjednost. Nakon što je prijedlog prihvaćen, Karilica je izašao iz doma i pozvao svoje vojnike da ne pucaju, međutim, oni su odmah po njemu otvorili paljbu.

146. Navedeni događaj spominje i svjedok replike Đenadija Dušan koji opisuje da je tom prilikom stradao jedan broj vojnika, a zapaljen je i štab TO, odnosno komandno mjesto srpskih snaga.

147. Međutim, Vijeće primjećuje da svjedok O-1 u daljem kazivanju precizira da je sukob tih manjih naoružanih grupa trajao svega par sati, odnosno najdalje do 11,00h, nakon čega *„Otud od Barja Luke dolazi Prvi...Peti korpus...od Crne doline prema Bosanskoj Dubici...krenuli su na grad i prošli tako da smo se mi samo povukli.“*

148. Dakle, očigledno je da grupa o kojoj govori svjedok O-1 nije bila niti dovoljno organizovana niti naoružana da bi pružila otpor srpskim oružanim snagama, zbog čega su i odlučili „preuzimanje“ grada Prijedora izvršiti u vrijeme dok srpskih snaga nije bilo u

gradu, odnosno dok su bili odsutni zbog „probijanja koridora“. Navedeni zaključak potkrepljuje svjedok O-1 riječima „Dok smo mi bili u gradu...u hotelu Prjedor... dvorani „Mladost“... na mostu...ali srpske vojske nije bilo u gradu.“

149. Navedni zaključak Vijeća potkrepljen je i prihvaćenim utvrđenim činjenicama u ovom predmetu:

Bosanski Muslimani i bosanski Hrvati iz opštine Prijedor nisu takvim oružanim napadima uspjeli pružiti efikasan otpor. Nisu bili dovoljno dobro organizovani i nisu imali dovoljno oružja kojim bi se bili uspjeli suprotstaviti napadačima.

150. Nakon što su dolaskom korpusa natjerani na povlačenje, pripadnici muslimanskih snaga nastojali su da formiraju liniju odbrane u rejonu Kureva. „Imali smo informaciju da je srpska vojska opkolila kompletnu teritoriju, prema Sanskom mostu do Rasovaca gore prema Starč rjeki i gore Ljubiju da je okružena i da se spremaju za napad. Mi smo pokušali da se organizujemo da ne bi selo Čarakovo bilo ugroženo, pošto su tu ostali civili i nejač.“

151. Svjedok Sušić Sead precizira da je teritorijalna odbrana od naoružanja posjedovala „M-48, najviše je tih pušaka bilo, stari puškomitraljezi i bili su minobacači znači bez granata, ručni oni bacači.“

152. Osim toga, svjedok Sušić, te svjedokinja Mujdžić Bahra, saglasno izjavljuju da je svo naoružanje koje su posjedovali vojno sposobni muškarci sela Čarakovo, predavalo u domu u Čarakovu, znatno prije inkriminisanog događaja.

153. Tako svjedokinja Mujdžić Bahra opisuje da je njen sin Mujdžić Mirzan izbjanjem sukoba u BiH bio u rezervnom sastavu milicije „Imali su uniformu, dobili su po pušku o me znam koliko metaka, ali znam da su sve to i zadržali metak vratili. Vratili su u domu, bilo je da se vraća oružje, zvali su preko radiona. Onda...ti jedni su išli tamo u dom na razgovor da se preda oružje i onda su oni to oružje predali. To je vraćeno sve, uniforma bilo isto tudi u garaži i sve, svih sela donosili ljudi, donosili su.“

154. Obzirom da je sin svjedokinje nastradao u maju iste godine, ona procjenjuje da je nekad u to vrijeme i predavano oružje u domu u Čarakovu. Sigurna je da je to bilo najmanje dva mjeseca prije 23.07.1992.g. Navedeno je potvrdio sin svjedokinje, brat oštećenog Mujdžić Mirzana, Mujdžić Bego je izjavio da je u to vrijeme samo Mirzan imao pušku koju je dužio kao pripadnik rezervnog sastava policije i istu je vratio kad je bila predaja naoružanja u domu u Čarakovu.

155. U prilog navedenom idu i navodi iz Depeše³⁸ SJB Prijedor, upućene CSB-u Banja Luka od 26.05.1992.g. u kojoj se između ostalog navodi „na područjima opštine nasejenim muslimanskim stanovništvom...oružje se predaje organizovano ili se prisilno oduzima pretresom stanova i drugih objekata.“

³⁸ T-69– Depeša broj 11-12-2025, SJB Prijedor od 26.05.1992.godine.

156. Vijeće nalazi nespornim da svaki sukob u kojem dođe do razmjene vatre u sebi nosi izvjestan stepen opasnosti, i nema namjeru minorizirati posljedicu koja je nastala kao rezultat navedenog incidenta, ali je mišljenja da intenzitet opisane situacije, nije ozbiljan u mjeri u kojoj to prezentira odbrana, odnosno ista ne doseže nivo oružanog sukoba.

157. Ovo iz razloga što se prema izvedenim dokazima, naoružane muslimanske grupe, nakon navedenog događaja, spominju samo još u kontesktu povlačenja i stacioniranja na rejonu Kureva, gdje je grupa oslabljena i potpuno eleminisana kao učesnik u neprijateljstvima. Sudeći po svjedočenjima svjedoka odbrane, nije se radilo o organizovanoj grupi koja je predstavljala ozbiljniju prijetnju, obzirom da je za njihovo suzbijanje i povlačenje bio potreban jedan dan, konkretno 23.07.1992.godine, jer se naredni dan pretežan broj jedinica VRS i pripadnika interventnog voda policije SJB Prijedor, povlači sa Kureva. Dakle, za njihovim daljim angažmanom nije bilo potrebe nakon 24.07.1992.g.

158. Sam svjedok odbrane O-1 je dalje opisao *„veličina srpske vcjske prošla je kroz...ušla je u selo Čarakovo, prošli su kroz šume Kureva i razbilo je ono nas gore što je bilo je li...u jednu ruku nismo imali iskustva i slabo smo naoružani bili i tako...a njihova masovnost nas je potisnula iz šuma Kureva, da smo bili primorani da se povlačimo.“*

159. Upravo u dokumentu³⁹ koji je uvela odbrana u dokaze proizilazi da je navedena grupa stacionirana na Kurevu imala pretenziju da bude bolje organizovana i ustrojena, sa planom da formira i kasarnu u Hambarinskoj školi, ali *„Nikada se nisu uspjeli organizovati u neku veću grupu.“* Dakle, Vijeće zaključuje da ova grupa naoružanih ljudi nije predstavljala ozbiljniju prijetnju dobro organizovanim i naoružanim jedinicama VRS i policije SJB Prijedor, odnosno da se ne može govoriti o postojanju oružanog sukoba u obimu koji bi derogirao zaključak Vijeća o postojanju širokog i sistematičnog napada.

160. Vijeće se prilikom ocjene prirode i karaktera ovog sukoba koji svjedoci pominju u svojim iskazima, rukovodilo kriterijem da *„oružani sukob postciji tamo gdje se pribjeglo oružancj sili između država, ili produženom oružanom nasi.ju između državnih vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili između takvih grupa unutar jedne države“*⁴⁰ Shodno tome, Vijeće nalazi da izvedeni dokazi odbrane samo upućuju na zaključak, da su opisani događaji rezultat izolovanih napada muslimanskih snaga, odnosno isti ne ukazuju na postojanje ozbiljnijeg sukoba između dobro organizovanih oružanih grupa na području opštine Prijedor.

³⁹ O-1-38- novinski članak Mirza Mujadžić govori o „Kurevskoj grupi“ Slavka Ećimovića. Tvrdi da se nikada nisu mogli organizovati u neku veću grupu, a plan je bio formirati kasarnu u hambarinskoj školi.

⁴⁰ Tužilac protiv Kunarca, Kovača i Vukovića, predmeti No. IT-96-23 i IT-96-23/1 (Žalbeno vijeće) 12.06.2002. godine, para. 56.

161. Nasuprot tome, napad na selo Čarakovo je isključivo bio usmjeren protiv civilnog stanovništva obzirom da niti jedna naoružana grupa nije bila stacionirana u tom selu. Tako svjedok Musić Halim, ne sporeći postojanje teritorijalne odbrane jasno kaže „*Tu na tom djelu goje je džamija, i tu goje smo se mi krili, nikakvog, znači nikakvog otpora nije bilo, niko od nas nije imao ništa.*“

162. U tom kontekstu Vijeće nalazi korisnim uputiti odbranu i na stav MKSJ koji glasi:

„...prilikom utvrđivanja da li je došlo do napada na neko konkretno civilno stanovništvo, irelevantno je da je druga strana također počinila zvjerstva protiv civilnog stanovništva neprijatelja. To što je jedna strana izvršila napad na civilno stanovništvo druge strane, ne opravdava napad te druge strane na civilno stanovništvo one prve, a niti ne isključuje zaključak da su snage te druge strane zapravo svoj napad usmjerile upravo na civilno stanovništvo kao takvo. Svaki napad na civilno stanovništvo neprijatelja je protivpravan i zločini počinjeni u okviru jednog takvog napada mogu se, ako su ispunjeni i svi drugi uslovi, okvalifikovati kao zločin protiv čovječnosti.“⁴¹

163. Dakle, saslušani svjedoci optužbe potkrepljuju navode utvrđenih činjenica, te je Vijeće nesumnjivo zaključilo da je u relevantno vrijeme postojao širok i sistematičan napad na području opštine Prijedor, a naročito sela Čarakovo, u kojem su počinjene predmetne inkriminacije, čime je ispunjen prvi opšti element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

2. Status lica prema kojim je napad bio usmjeren: civili

164. Vijeće je na temelju izvedenih dokaza van svake razumne sumnje zaključilo da je širok i sistematičan napad koji se odvijao na području opštine Prijedor bio isključivo usmjeren protiv civilnog stanovništva nesrpske nacionalnosti. U konkretnom slučaju, Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesumnjivo utvrdilo i civilni status žrtava koje su nastradale u selu Čarakovo kritičnog dana.

165. Da bi se jasnije sagledao status žrtava protiv kojih je bio usmjeren napad, Vijeće se rukovalo odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, koji je temeljem anexa 6. Deytonskog mirovnog sporazuma, primjenjiv u domaćem zakonodavstvu, a koji se prema praksi MKSJ smatra i dijelom običajnog prava.

166. Naime, navedeni član definira uslove pod kojima lica uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da se civilima imaju smatrati:

“osobe koje ne uzimaju učešća u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, ili su onesposobljeni za borbu” Ovim članom je propisano da će se prema ovoj kategoriji stanovništva postupati, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi,

⁴¹ Kunarac, Kovač i Vuković, Žalbeno vijeće, presuda od 12. juna.2002. godine, para. 87-88

boji kože, vjeri ili ubjeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kojem drugom sličnom mjerilu.”

167. Tokom pretresa Vijeće je na temelju iskaza saslušanih svjedoka, nesumnjivo ustanovilo da su sva lica, u momentu izvođenja iz kuća, postrojavanja duž puta, a kasnije i strijeljanja, uživala zaštitu u skladu sa odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija, što se odnosi i na oštećenog Mujdžić Mirzana, koji je naknadno izveden i ubijen iza svoje kuće.

168. Naime, svi svjedoci optužbe su naveli da su oni i drugi oštećeni, lišeni slobode u civilu na način da su izvedeni iz svojih domova, odnosno evidentno je da oštećeni u tom trenutku nisu na bilo koji način učestvovali u borbama, neprijateljstvima, bili naoružani ili djelovali u okviru borbenog konteksta.

169. Odbrana je tokom postupka isticala činjenicu političke angažovanosti nekih od nastradalih lica, prvenstveno oštećenog Mujdžić Mirzana, kao aktiviste Međutim, odbrana nije argumentirala na koji bi to način navedena činjenica mijenjala status žrtve u vrijeme počinjenja krivičnog djela, obzirom da je politički angažman pojedinca njegovom Ustavom zagarantovano pravo, koje se ni pod kojim uslovima ne može identificirati sa pripadnošću vojnim formacijama jedne strane u sukobu.

170. Odbrana je ukazivala i na činjenicu da su neki pripadnici muslimanskog stanovništva početkom aprila dužili naoružanje i bili u mješovitom sastavu obezbjeđenja punktova, što se u konkretnom slučaju može zanemariti ako se ima u vidu da su ubrzo nakon toga pripadnici muslimanskog stanovništva bili pozvani da predaju oružje i da se povuku sa punktova. Dakle, osim što su mješovite straže trajale jedno kraće vrijeme, iste nisu imale svojstvo vojnih jedinica koje su operativno učestvovala u sukobu, niti su u to vrijeme pružale bilo kakav organizovani otpor.

171. Prema mišljenju Vijeća, radilo se o spontanom okupljanju stanovnika istog sela u početnim mjesecima 1992.godine, jer prema iskazima svjedoka, već početkom aprila 1992.godine, svi muškarci muslimanske nacionalnosti, koji su bili u rezervnom sastavu vojske i policije RBiH, predaju naoružanje koje su dužili. Predaja se vršila u prostorijama Doma u Čarakovu.

172. Svjedok Ćorić Zoran⁴² je tvrdio da je zaostalo naoružanje predavano i tokom 23.07.1992.g. u vrijeme akcije koju on označava kao „čišćenje sela Čarakovo“ opisujući da su ljudi iz sela zaostalo naoružanje donosili u mesnicu koja se prema njegovim tvrdnjama nalazila u blizini „Zikine kafane“, gdje je bio stacioniran sa ostatkom svog odjeljenja.

173. Vijeće je ispitujući ove navode, razmatralo da li je svjedok Ćorić Zoran, sa lokacije „Zikine kafane“, gdje se prema vlastitom kazivanju nalazio, mogao vidjeti lokaciju tzv.

⁴² Svjedok suda Ćorić Zoran je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 10.02.2014.g.

„Šabanove“ mesnice, koju pominje i svjedok odbrane O-1 u svom iskazu, tvrdeći da je ista od „Zikine kafane“ udaljena nekih 100-200m, dok je svjedok Ćorić tvrdio da je mesnica o kojoj govori bila udaljena od mjesta na kojem je stajao nekih 300-400m. Svjedok Ćorić je kategoričan da se sa mjesta na kojem je stajao moglo jasno vidjeti kada je došao civilni kamion „TAM“ ispred mesnice, kojim se prikupljeno naoružanje trebalo dalje transportovati.

Međutim, prema riječima svjedoka Ćorića, pripadnici njegovog odjeljenja su bili nezadovoljni odzivom i količinom predatog naoružanja: *„Bilo je nedovoljno...samo par nekih cjevi.“* Shodno tome, imali su ovlaštenje ući u selo u potrazi za zaostalim naoružanjem, u kojem pravcu je svjedok Ćorić dalje izjavio: *„To sam rekao...tako je ispalo... da se pronađu te oružane grupe, pa ako se ne donese oružje da se ide tražiti.“*

174. Međutim, Vijeće primjećuje da vojne i policijske snage, angažovane na zadatku „čišćenja“ sela Čarakovo, potpuno zanemaruju činjenicu, da je prema iskazima većine svjedoka optužbe, svo raspoloživo oružje već predato i to znatno prije 23.07.1992.godine.

175. Sam svjedok odbrane O-1 potvrđuje da su odmah nakon povlačenja naoružanih pripadnika Patriotske lige u rejon šume Kureva, u selu Čarakovo ostali samo *„civilni i nejač“* pa Vijeće na temelju provedenih dokaza može samo zaključiti, da su pripadnici vojske i policije, nezadovoljni odzivom stanovništva i količinom zaostalog naoružanja, kritičnog dana odlučili ući u selo Čarakovo isključivo kako bi pod izlikom traženja zaostalog naoružanja zapravo vršili nasilje nad civilnim stanovništvom.

176. Proizvoljno i nasilničko ponašanje vojnika prilikom ulaska u kuće opisala je svjedokinja Bljakaj Nermina riječima: *„Ušla sam u kuću, kad na pola predsob.ja otvaraju se vrata, uš'o je muškarac sa puškom, ruke su mu bile krvave, pitao me gdje su nam ljudi i gdje je oružje. Ja sam rekla oružje nemamo, u tom su uzeli mene, mđu nanu i strinu i izveli nas pred kuću, kako smo izlazili majka je potrčala prema kap.ji, jedan vojnik je za njom zapucao, ja sam ga zamolila da ne puca na rju jer ona to čini u strahu. Postojio nas je ispre kuće...znači sa te strane do puta, seoskog puta i opet nas je pitao gdje nam je oružje, kad sam ja rekla da nemamo onda je psovao...derao se. Utom je ušao drugi muškarac sa puškom i rekao mu nemamo vremena-požuri! On je krenu'o i rek'o je ja ću da dođem za sat vremena, ovde ne bude li bilo oružje, bićete sve tri mrtve!“*

177. Dakle, sve i da se prihvate kao vjerodostojne tvrdnje svjedoka Ćorića, o „nedovoljnoj“ predaji zaostalog naoružanja u tzv. „Šabanovoj“ mesnici, to i dalje ne mijenja prvobitni zaključak Vijeća, da su muškarci okupljeni pred kućom Huseina Sušića, te oštećeni Mujdžić Mirzan, u vrijeme počinjenja djela, uživali zaštitu zajedničkog člana 3. Ženevske konvencije, odnosno ne mijenja zaključak Vijeća o civilnom statusu ovih žrtava.

178. Civilno stanovništvo Čarakova je trebalo biti apsolutno zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja, kako to uostaloim i stoji u Naredbi⁴³ komande 6. Partizanske brigade, koju je potpisao puk.Basara Branko u kojoj se „*najstrožije zabranjuje otvaranje vatre bez potrebe iz pcjave neprijatelja, a naročito u toku povratka po završenom zadatku.*“

179. Prema riječima svjedoka replike, Đenadija Dušana, muslimanska oružana grupa iz rejona Kurevo, već je destabilizovana u vrijeme kad se dešavaju ubistva u selu Čarakovo, dakle nisu postojali bilo kakvi vojno opravdani razlozi da se prilikom pretresa sela Čarakovo u potrazi za zaostalim naoružanja ubije bilo koje lice.

180. Dakle, sve i da se prihvati kao istinita tvrdnja svjedoka Ćorić Zorana, da je prije zločina u Čarakovu predato „*samo par cijevi*“, odnosno da neka od lica iz sela jesu donosila zaostalo naoružanje u mesnicu, to na bilo koji način ne opravdava počinjenje zločina ili vršenje nasilja nad mještanima sela Čarakovo, koje je naknadno uslijedilo.

181. Bez obzira na okolnost predaje manje količine zaostalog naoružanja, činjenica je da svi saslušani svjedoci optužbe saglasno izjavljuju, da tog dana, niti jedno od ubijenih lica, nije bilo naoružano ili uniformisano, niti je poduzimalo bilo kakvo aktivno učešće u borbama.

182. Pobjijajući civilni status žrtava, odbrana je uvela niz materijalnih dokaza⁴⁴ na okolnost obučavanja vojno sposobnog kadra u Zagrebu, koje je inicirala Stranka demokratske akcije.

183. Vijeće i u tom pravcu napominje da čak i činjenica da je neko lice bilo pripadnik Patriotske lige, automatski ne lišava tu osobu prava na zaštitu koju uživa u skladu sa zajedničkim članom 3. Ženevskih konvencija. Drugim riječima, formalna pripadnost jedne osobe nekoj od oružanih formacija, neće automatski isključiti pravo na zaštitu koje ta osoba uživa, za vrijeme dok ne poduzima aktivno učešće u neprijateljstvima.

184. Dakle, Vijeće je cijenilo civilni status žrtava u vrijeme izvršenja krivičnog djela odnosno u vrijeme strjeljanja. Navedeni zaključak je opravdan i sa stanovišta sudske prakse MKSJ, gdje se smatra da „*za utvrđivanje položaja žrtve kao civila, važno uzeti u obzir prije njen konkretnu situaciju u trenutku počinjenja zločina, nego njen status*“⁴⁵ što je i cijenjeno u konkretnom slučaju, pa je tako nesporno utvrđeno da u vrijeme

⁴³ **T-65**– Naredba komadanta 6.partizanske brigade strogo pov Br.736-1 od 18.06.1992.godine i dodatak u rukopisu od 22.07.1992.godine, uz informaciju Obavještajno-sigurnosne Agencije BiH, broj 04/7-14810/12 od 18.10.2012.godine.

⁴⁴ **O-1-24**- Informacija SDA o formiranju savjeta za nacionalnu odbranu SDA, od 13.6.1991.; spisak SDA-lista kandidata za obuku specijalaca u MUP-u RH od 8.7.1991.godine.

O-1-25- Uput SDA za kandidata Kapo Zekerijah od 11.7.1991.godine.

O-1-26- Dopis MUP-a RH br 511-01-156-55262/1-11 od 14.10.2011.godine.

⁴⁵ MKSJ, predmet Blaškić, presuda pretresnog vijeća od 03.03.2000. godine, para. 214.

počinjenja zločina niti jedna oštećena osoba nije bila uniformisana, naoružana, niti je na bilo koji način poduzela aktivno učešće u borbi.

185. Navedeno potvrđuje preživjeli svjedok Sušić Sead koji na pitanje „*Da li su komšije kcje su postrcjene sa njim uz zid džamije, eventualno uz sebe imale neko naoružanje?*“ odgovara: „*Nisu imali ništa. Ni oružje...ni apsolutno ništa uza se nisu imali.*“

186. Neki od svjedoka kao što su Sušić Sead i Dizdarević Sulejman, nakon što su čuli da u selo dolazi vojska ne žele bježati, upravo jer su smatrali da „*nikom ništa nisu krivi*“, i da će kao civili uživati zaštitu, odnosno vjerovali su da nema razloga da ih vojska iz bilo kojeg razloga maltretira.

187. Prema iskazima Mujdžić Bahre i Mujdžić Zarmine, majke i supruge oštećenog Mirzana Mujdžića, iz istih razloga ni on nije želio bježati kad je čuo da dolazi vojska u selo.

188. Dakle, Vijeće ne nalazi da je dokazima odbrane osporen zaključak do kojeg se došlo na temelju svih provedenih dokaza, a to je da su sve žrtve zločina u Čarakovu u vrijeme počinjenja djela imale status civila, te su u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Konvencija uživale pravo na zaštitu života i tjelesnog integriteta.

189. U dijelu presude u kojem će biti obrazložena krivica optuženih, a na temelju konteksta u kojem su počinjeni zločini, kao i svih ostalih okolnosti, dodatno će biti potkrepljen zaključak Suda o civilnom statusu žrtava, čime je ispunjen i drugi opšti element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

3. Optuženi su znali za napad i njegova djela su dio napada (nexus)

190. Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da su optuženi, kao pripadnici vojnih i policijskih struktura Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, u vrijeme obuhvaćeno optužnicom bili u potpunosti svjesni širokog i sistematičnog napada koji se odvijao na području opštine Prijedor, te su postupajući u navedenom svojstvu znali da su njihove radnje dio tog napada.

191. Naime, tokom postupka je nesporno utvrđeno da su optuženi u vrijeme obuhvaćeno optužnicom bili pripadnici Vojske Republike Srpske i rezervnog sastava policije, dakle, bili su pripadnici oružanih snaga jedne strane u sukobu. Ako se navedeno sagleda u kontekstu masovnosti samog napada, te sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, opravdano je zaključiti da su optuženi, kao sastavni dio formacija koje su vršile napad, u potpunosti bili upućeni u svakodnevna dešavanja.

192. Prije nego što Vijeće izloži dokaze iz koji proizilazi pripadnost optuženih Vojsci Republike Srpske ili rezervnom sastavu Stanice javne bezbjednosti Prijedor, Vijeće će ukratko iznijeti podatke o formiranju vojnih snaga na teritoriju opštine Prijedor.

193. Navedeno je opisano u prihvaćenim činjenicama⁴⁶

Dana 22. maja 1992. Krizni štab je, "polazeći od konkretne situacije i uslova", usvojio "Odluku o izvršenju mobilizacije na području opštine Prijedor". U toj odluci se kaže da su svi vojni obveznici raspoređeni u devet ratnih jedinica, uključujući 343. motorizovanu brigadu, dužni odmah se javiti na dužnost, a za neodazivanje "snosiće se odgovornost utvrđena zakonom".

Na osnovu odluka Skupštine srpskog naroda Bosne i Hercegovine i zaključaka Savjeta za narodnu odbranu, Krizni štab je, s priličnim zakašnjenjem, 29. maja 1992. usvojio sljedeći zaključak: Formiranjem Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine prestaje potreba za postojanjem Srpske TO koja ulazi u sastav i pod komandu Regije. Osim toga, Krizni štab je usvojio odluku da se komandant Srpskog TO-a Prijedor, major Kuruzović, stavlja pod komandu komande Regije. [O]vo restrukturiranje [je] značilo da je svih 1.000-2.000 ljudi iz TO-a stavljeno pod komandu komandanta 343. motorizovane brigade, pukovnika Arsića.

194. Naredbom broj: 30/18-17 Komandanta GŠ Vojske Srpske Republike BiH, od 16.06.1992. godine, za područje opštine Prijedor, formirana je "43. prijedorska motorizovana brigada". Lokacija i mobilizacijsko mjesto brigade je Prijedor, a brojni naziv brigade 8090.⁴⁷ Navedeno je potvrdio i svjedok replike Đenadija Dušan⁴⁸.

195. U odnosu na Soldat Dragomira, Vijeće je uvidom u matični karton, jedinični Karton, te druge provedene dokaze, izvod iz obrazca VOB-8 i spisak vojnih obveznika čete vojne policije na obezbjeđenju grada⁴⁹ ustanovilo, da je optuženi u relevantno vrijeme bio pripadnik 43. motorizovane brigade VRS-a, gdje je bio angažovan kao komandir voda vojne policije.

196. U svom svjedočenju, svjedok Kos Duško⁵⁰, koji je bio četni evidentičar u 43. mtr.br. je pojasnio da je vojna policija ove brigade sastojala od tri voda, a optuženi Soldat Dragomir je bio komandir voda za obezbjeđenje grada i punktova, što je optuženi potvrdio u svom svjedočenju⁵¹, dodajući da su već po formiranju sva tri voda, vojni policajci 43. mtr.br. zadužili maskirne uniforme, bijele opasače, pištolj i službenu

⁴⁶ Procesno rješenje Vijeća broj: S1 1 K 011967 12 Kri od 25.06.2013.g.

⁴⁷ T-72 - Naredba broj 30/18-17 Komande GŠ vojske SR BiH od 16.06.1992. godine.

⁴⁸ Svjedok replike Đenadija Dušan je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 10.02.2014.g.

⁴⁹ O-1-10- Službena legitimacija optuženog D.Soldata, kao pripadnika vojne policije br 78873 iz 1992.godine

T-76 – Matični karton za lice Soldat Dragomir, obrazac VOB-2

T-77 – Jedinični karton za lice Soldat Dragomir, obrazac VOB-3

T-78 – Izvod iz obrasca VOB-8 na ime Soldat Dragomir

T-79 – Spisak vojnih obveznika čete Vojne Policije na Obezbeđenju grada interni broj: 716-8/3128 od 30.10.1992.godine.

⁵⁰ Svjedok odbrane Kos Duško je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 07.10.2013.g.

⁵¹ Optuženi Soldat Dragomir je iskaz u svojstvu svjedoka dao na glavnom pretresu održanom 18.11.2013.g.

iskaznicu. Navedeno su potvrdili i svjedoci odbrane Pađan Rade⁵², Đukanović Milan⁵³ i Denjak Radomir⁵⁴.

197. U odnosu na optuženog Đurić Velemira, uvidom u Spisak pripadnika RSM Tukovi za naknadu za maj 1992.g. i spisak pripadnika RSM Tukovi za juni 1992.g., proizilazi da je u maju i junu 1992. godine isti bio pripadnik rezervnog sastava milicije pri RSM Tukovi. Na osnovu Dopisa Resora boračko invalidske zaštite Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS-a i drugih materijalnih dokaza uvrštenih u dokaze⁵⁵ proizilazi da je optuženi Đurić u periodu od 02.07.1992 do 31.07.1992 bio pripadnik radne jedinice – Centar za obavještanje RJ 1002/1 Prijedor, a od 01.08.1992. do 10.04.1996. pripadnik 43. motorizovane brigade VRS-a. Navedeno je potvrdio u svom svjedočenju⁵⁶ i optuženi Đurić Velemir. Angažman optuženog Đurića u okviru Centra za obavještanje RJ 1002/1 Prijedor, odnosno njegov boravak na VOST-u tokom inkriminisanog perioda potvrdili su svjedoci odbrane Đenadija Draško⁵⁷, Matijaš Miroslav⁵⁸ i Kneđinjić Nikica⁵⁹.

198. Najzad, status optuženog Babić Zorana ustanovljen je uvidom u vojnu knjižicu, te drugu materijalnu dokumentaciju uvrštenu u dokaze⁶⁰ na osnovu koje je konstatovano

⁵² Svjedok odbrane Pađan Rade svjedočio je na glavnom pretresu održanom dana 07.10.2013.g.

⁵³ Svjedok odbrane Đukanović Milan svjedočio je na glavnom pretresu održanom dana 07.10.2013.g. Pripadnost ovog svjedoka vojnim strukturama VRS-a potvrđena je materijalnim dokazom **O-1-11-Uvjerenje** Odjeljenja za opštu upravu, odsjek boračke-invalidske zaštite, općina Novi Grad br 03/14-835-1-97/13 od 29.8.2013. godine za svjedoka Đukanović Milana.

⁵⁴ Svjedok odbrane Denjak Radomir svjedočio je na glavnom pretresu održanom dana 14.10.2013.g.

⁵⁵ **T –80** – Dopis resora boračko invalidske zaštite Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS-a, broj

16-03/3.2.-1-835-2343/12 od 08.11.2012.godine.

T – 81 – Dopis resora boračko invalidske zaštite Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS-a, broj 16-03/3.2-1-835-2305/12 od 08.11.2012.godine.

T-82 – Dopis Ministarstva odbrane BiH broj: 13-04-1-100-6/12 od 26.07.2012.godine, upućen Državnoj agenciji za istrage i zaštitu.

T-83 – Rjesenje Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu Opštine Prijedor broj 03-568-33/08 od 24.03.2008.godine.

T-84 – Dopis Odjeljenja za upravno – pravne poslove SJB Prijedor broj 08-1-10/04-2-20-207/22-485/12 od 13.06.2012.godine upućen Državnoj agenciji za istrage i zaštitu.

T-85 – Dopis Odjeljenja za boračko invalidsku zaštitu Opštine Prijedor, broj 03-06/12 od 18.05.2012.godine.

T-86 – Dopis Odjeljenja za boračko – invalidsku zaštitu Opštine Prijedor broj 03-05/12 od 16.05.2012.godine.

T-87 – Podaci , Policijska stanica Prijedor I, broj 08-1-10/01-2-2174/08 od 17.12.2008.godine.

T-88 – Spisak pripadnika rezervnog sastava milicije Tukovi za naknadu LD za maj 1992.godine.

T-89 – Spisak pripadnika Rezervnog sastava milicije Tukovi za juni 1992.godine.

T-90 – Matični karton za lice Đurić Velemir – obrazac VOB-2.

T-91 – Jedinični karton za lice Đurić Velemir – obrazac VOB-3.

T-92 – Izvod iz obrasca VOB- 8 na ime Đurić Velemir.

⁵⁶ Optuženi Đurić Velemir je iskaz u svojstvu svjedoka dao na glavnom pretresu održanom 03.02.2014.g.

⁵⁷ Svjedok odbrane Đenadija Draško je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 02.12.2013.g.

⁵⁸ Svjedok Matijaš Miroslav je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 23.12.2013.g.

⁵⁹ Svjedok Kneđinjić Nikica je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 23.12.2013.g.

⁶⁰ **T- 93** – Dopis Suda BiH broj S1 1 K 003472 12 Kžk od 19.10.2012.godine, uz prilog vojna knjižica za

da je optuženi u periodu od 29.4.1992. godine do 09.09.1992. godine bio rezervni milicioner u sastavu Rezervnog sastava policije Prijedor, gdje je bio pripadnik I odjeljenja Interventnog voda policije pri Stanici javne bezbjednosti Prijedor. Optuženi Babić Zoran je prilikom svjedočenja⁶¹ potvrdio ove navode, kao i brojni svjedoci odbrane, pripadnici I odjeljenja interventnog voda Ćorić Zoran⁶², Ljepoja Marinko⁶³, Stojnić Željko⁶⁴, Četić Ljubiša⁶⁵ i Zečević Saša⁶⁶.

199. U svakom slučaju, ovaj opšti element krivičnog djela za koje se optuženi terete predviđa samo znanje optuženog o napadu, *odnosno „optuženi moraju znati da se vodi napad usmjeren protiv civilnog stanovništva i mora znati da su rjegovi postupci dio tog napada, ili u najmanju ruku prihvatiti rizik da su rjegovi postupci dio toga.“*⁶⁷

200. U tom smislu, Vijeće je nesporno utvrdilo da su optuženi od početka napada bili raspoređeni na odgovarajuće poslove i zadatke u vojnim i policijskim formacijama, što sagledano u kontekstu masovnosti samog napada, te sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, nesumnjivo upućuje na zaključak da su optuženi, kao sastavni dio formacija koje su vršile napad, u potpunosti bili upućeni u svakodnevna dešavanja, jer se na području sela Ćarakovo i opštine Prijedor nije radilo o sporadičnom i izoliranom incidentu, niti o pojedinačnim zločinima koji bi se mogli smatrati izuzetkom, već o sistematičnom načinu ponašanja prema civilima nesrpske nacionalnosti, njihovom životu, slobodi i imovini.

201. Drugim riječima, optuženi su bili u potpunosti svjesni svojih djela i njihovih posljedica, i htjeli su da ista budu dio napada, koji se sistematski odvijao na području opštine Prijedor, čime je ispunjen i ovaj posljednji opšti element krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZBiH.

B. POJEDINAČNE PRAVNE KVALIFIKACIJE U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI

202. Nakon što je utvrdilo postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je na temelju provedenih dokaza utvrdilo i da su optuženi krivi za počinjenje svih pojedinačnih inkriminacija koje su im potvrđenom optužnicom stavljene na teret.

Babić Zorana.

T-94 – Spisak pripadnika Rezervnog sastava milicije SJB Prijedor, broj 11-12-154 od 07.09.1992.godine

T-95 – Matični karton za lice Babić Zoran – obrazac VOB-2.

T-96 – Jedinični karton za lice Babić Zoran – obrazac VOB-3.

T-97 – Spisak vodova za intervencije SJB Prijedor.

T-98 – RSM Prijedor Centar –Spisak pripadnika rezervnog sastava milicije za juli 1992.godine.

⁶¹ Optuženi Babić Zoran je iskaz u svojstvu svjedoka dao na glavnom pretresu održanom 03.02.2014.g.

⁶² Kao svjedok optužbe saslušan na glavnom pretresu održanom dana 10.05.2013.g. a kao svjedok Suda svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 10.02.2014.g.

⁶³ Svjedok odbrane Ljepoja Marinko svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 13.01.2014.g.

⁶⁴ Svjedok odbrane Stojnić Željko svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 27.01.2014.g.

⁶⁵ Svjedok odbrane Četić Ljubiša svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 27.01.2014.g.

⁶⁶ Svjedok odbrane Zečević Saša svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 27.01.2014.g.

⁶⁷ Krnojelac, Pretresno vijeće, presuda od 15.03.2002. godine, para. 59.

(a) Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH

203. Vijeće je tokom postupka došlo do nesumnjivog zaključka, da su optuženi u ubijanju muškaraca bošnjačke nacionalnosti postupali sa diskriminatorском namjerom, jer su žrtve bile odabrane isključivo po osnovu nacionalne, vjerske i etničke pripadnosti.

204. Drugim riječima, Vijeće je nesporno utvrdilo da su optuženi radnjama opisanim u izreci presude počinili progon ubistvima muslimanskog civilnog stanovništva sela Čarakovo.

205. Kvalifikacija progona prema domaćem zakonodavstvu glasi:

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

...

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

206. Odredba člana 172. stav (2) KZ BiH u tački g) sadrži značenje pojma progon:

„Progon jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.”

207. Kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir se temelji na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su općeprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

208. Slijedom navedenog u smislu odredbe člana 172. stav (1) tačka h) KZ BiH, elementi krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti su:

1) namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;

2) suprotno međunarodnom pravu;

3) zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;

4) protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu; i

5) u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.

209. Pravilno tumačenje odredbe člana 172. stav (1) tačka h) KZ BiH jeste da se djelo progona može učiniti sa svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

210. Sudska praksa MKSJ o radnji u izvršenja (*actus reus*) progona zauzela je slijedeće zaključke:

a) Međunarodno običajno pravo ne podržava usku definiciju progona.

b) U svojoj interpretaciji progona sudovi uključuju djela kao što su ubistvo, istrebljenje, mučenje i druga teška djela protiv fizičkog integriteta kao što su ona sada navedena u članu 5. Statuta MKSJ.

c) Progon može obuhvatati i razna druga djela diskriminacije koja uključuje atake na politička, društvena i ekonomska prava.

d) Progon se obično koristi kako bi se opisalo niz djela, a ne jedno zasebno djelo. Djela progona obično tvore dio politike ili barem prakse koja slijedi određeni obrazac i moraju se posmatrati u svom kontekstu. U stvarnosti se djela progona često vrše u skladu sa politikom diskriminacije ili rasprostranjenom diskriminirajućom praksom.

e) Kao korolar stavki, diskriminirajuća djela za koja se tereti kao za progon ne smiju se posmatrati izolirano. Neka od pomenutih djela mogu sama po sebi ne biti tako teška da predstavljaju zločine protiv čovječnosti. Na primjer ograničenja koja se nameću određenoj grupi kako bi se ograničila njihova prava učestvovanja u određenim aspektima društvenog života (kao što su posjete javnim parkovima, pozorištima ili knjižnicama) predstavljaju diskriminaciju, koja je sama po sebi za pokudu; no, ona sama po sebi možda ne predstavljaju progon. Ta djela se ne smiju posmatrati izolirano.⁶⁸

211. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca.⁶⁹ Nije nužno postojanje zasebnog djela nečovječne prirode da bi postojao progon, već i sama diskriminacija čini djelo nečovječnim. Zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

⁶⁸ Kupreškić, prvostepena presuda; paragraf 615.

⁶⁹ Vidi Tadić, prvostepena presuda 697, 710

212. Imajući u vidu navedeno, Apelaciono vijeće ovog Suda je u predmetu *Bundalo i dr.* zauzelo stanovište da krivično djelo Zločini protiv čovječnosti učinjeno progonom predstavlja samostalno, alternativno postavljeno djelo, koje može biti učinjeno na jedan od načina pobrojanim u tačkama 172. stav (1) a) do k) KZ BiH, ali i radnjama koje su sadržane u drugim odredbama KZ BiH, a koje radnje zajedno predstavljaju grubo i flagrantno uskraćivanje, na diskriminatornoj osnovi, nekog temeljnog prava koje je utvrđeno međunarodnim ili konvencijskim pravom, a koje doseže isti stepen težine kao i druga djela zabranjena članom 172. KZ BiH.

213. U konkretnom slučaju, žrtve zločina u selu Čarakovo jesu odabrane isključivo na temelju svoje pripadnosti jednom narodu.

214. Diskriminatorski odnos optuženih vidljiv je iz načina ophođenja prema izvedenim civilima, koje još pred kućom Huseina Sušića maltretiraju i udaraju, da bi konačno poniženje lica doživjela odvođenjem pred njihovu bogomolju- džamiju, samo kako bi na tom mjestu bili hladnokrvno ubijeni. Naredbu za takvo postupanje izdao je upravo optuženi Soldat Dragomir riječima „*Vodite ih pred džamiju na str. je. jar. je, nek se mole Bogu i Alji!*“

215. Diskriminatorski odnos druga dva optužena jasno proizilazi iz njihovog ponašanja prije počinjenja zločina, jer je prema kazivanju svjedoka Sušić Seada, nakon što njegov otac pita zašto ih izvode kad su izvjesili bijele zastave i potpisali lojalnost, jedan od ove dvojice optuženih opsovao „*da nam Alja majku...i da nam oni majku...*“. Ponižavajući odnos prema oštećenima iskazan je prema izvedenim muškarcima, kada optuženi Babić kundakom udara stariju osobu, samo zato jer je osoba muslimanske nacionalnosti.

216. Sam motiv za izvršenje djela bio isključivo diskriminatorski, obzirom da su optuženi neposredno pred izvršenje krivičnog djela postigli dogovor za zajedničko djelovanje, pri čemu nisu bili u bilo kakvom odnosu *de iure* ili *de facto* podređenosti, dakle nisu morali djelovati zajedno, već je ta odluka donesena isključivo njihovom slobodnom voljom.

217. Prema provedenim dokazima, ni za jednog optuženog nije postala neposredna opasnost po život i tijelo od grupe koja je bila predmet izvršenja krivičnog djela, niti su u tom pravcu dobili naređenje svojih pretpostavljenih, pa je očigledno da je motiv za izvršenje djela bio isključivo diskriminatorski odnos prema stanovništvu muslimanske nacionalnosti.

218. Dakle, ubistvo oštećenih civila pred džamijom u selu Čarakovo na dan 23.07..1992.g. isključivo je bilo motivisano mržnjom zasnovanom na nacionalnoj, vjerskoj i etničkoj pripadnosti jednom narodu.

219. Zaključak o diskriminatornoj namjeri na strani optuženog Soldat Dragomira dodatno je potkrepljen i činjenicom da nakon izdavanja naloga za pogubljenje

muškaraca bošnjačke nacionalnosti pred džamijom, po istom principu izdaje i nalog za pogubljenje oštećenog Mujdžić Mirzana.

220. Motiv i za ubistvo ovog oštećenog je isključivo bio diskriminatorski, s tim da majka oštećenog pojašnjava kako je mržnja prema njenom sinu dodatno bila pojačana činjenicom što je u kritično vrijeme pripadao stranci Demokratske akcije. U tom pravcu svjedokinja Mujdžić Bahra je izjavila da je još prije dolaska vojske jedan komšija savjetovao njenom sinu da bježi rekavši mu „Što si se vratio!? Mirzane čovječe više vole ubiti tebe nego tri kao što sam ja.“

221. Ponižavajući odnos ispoljavali su i vojnici koji u selo dolaze nakon ubistva oštećenog Mujdžić Mirzana, pa tako jedan od njih prema kazivanju majke oštećenog, sa tijela ubijenog skida čaršav, *odnosno „nabja ga nogom u baštu“* zabranjujući majci da ga ponovo pokrije, te zabranjujući suprugama, majkama i kćerkama ubijenih da ih sahranjuju ubijene, nakon čega su tijela ostavljena vani na velikim temperaturama došla u fazu raspadanja.

222. Osim optuženih, i drugi vojnici koji kritičnog dana dolaze u selo jasno ispoljavaju diskriminatorski odnos prema civilima. Tako svjedok S-1 koji je preživio strijeljanje opisuje kako na mjesto pogubljenja neki vojnici naknadno dovode i ubijaju Musić Zekira koji ih je preklinjao da to ne čine jer nikome nije ništa kriv. Svjedok dalje navodi „Normalno da nije ništa kriv, ni ja ni on ni oni svi drugi što su pobjeni, nisu krivi, ali oni su to radili iz zadovoljstva, samo da ubju...i po dva rafala su pucali u njega, kažu nisu ga mogli ubiti sa jednim, oni čuju ovo...oni znaju.“

223. Diskriminatorski odnos srpskih vojnika u selu Čarakovo tog dana bio je manifestiran na više načina, između ostalog i provaljivanjem i pretresom kuća muslimana, u kojima su ostale žene, djeca i starci, nakon što su muškarci pobijeni pred džamijom.

224. Vijeće jeste cijenilo činjenicu da je optuženi Soldat Dragomir u to vrijeme pomogao nekim licima muslimanske nacionalnosti, ali istovremeno nalazi i da su njegove pobude bile isključivo lične naravi, odnosno optuženi je pomagao licima muslimanske nacionalnosti samo ako je to bio njegov neposredni interes. Tako je porodicu Karupović Šefika spasio iz sela Čarakovo, smatrajući da je to adekvatna protuusluga za uslugu prevoza njegove porodice iz Zagreba u Prijedor, što je učinio upravo svjedok Karupović.

225. Nadalje, svjedokinji Hamulić (rođ. Karupović) Šefiki je također pomogao da izađe iz Čarakova, pitajući je prethodno da li je porodično vezana za svjedoka Karupović Šefika, njegovog dugogodišnjeg prijatelja. Najzad, svjedoci odbrane Jukan Hazim i Ajka, su kao muslimani bili „podobni“ da ostanu čuvati kući u Zagrebu, obzirom da optuženi nakon povratka u Prijedor nije imao drugog izbora, pa Vijeće nalazi da je i u tom pravcu postojao neposredni interes optuženog da bude u dobrim odnosima sa pripadnicima muslimanske nacionalnosti.

226. Tvrdnje zaštićenog svjedoka odbrane O-1 da mu je optuženi Soldat Dragomir spasio život za vrijeme boravka u logoru, nisu prihvaćene kao autentične iz razloga koje će Vijeće iznijeti u dijelu presude koji se bavi detaljnom ocjenom iskaza ovog svjedoka.

227. U svakom slučaju, pojedinačni slučajevi pomaganja, do kojih ne bi ni došlo da nije imao neposredni interes, ne mogu anulirati diskriminatorski odnos optuženog Soldat Dragomira u cjelini, koji je jasno manifestirao dana 23.07.1992.g. kada je naložio pogubljenje većeg broja civila muslimanske nacionalnosti.

228. Vijeće u svrhu označavanja u izreci i obrazloženju presude povremeno koristi termin «Bošnjaci» ili „bošnjački“, koji nije bio opšteprihvaćen u vrijeme izvršenja krivičnog djela, ali se radi o historijskom, etničkom i kulturološkom terminu, koji obuhvata između ostalog i jedinstvo vjere/religije, te ovo Vijeće prihvata da se osnov diskriminacije prema grupi Bošnjaka u ovom predmetu može definisati kao vjerski osnov. Etnička, odnosno nacionalna i vjerska osnova usko su povezane i također sadržane u terminu *Bošnjak*. Pod navedenim se misli na osobe muslimanske nacionalnosti.

229. Dakle, Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da su svi optuženi u izvršenju pojedinačnih inkriminacija za koje su oglašeni krivim postupali sa diskriminatorskom namjerom.

(b) Kvalifikacija ubistva iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH

230. Vijeće je na temelju provedenih dokaza, van svake razumne sumnje zaključilo da su optuženi svojim radnjama ostvarili sva bitna obilježja djela ubistva iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH.

tačka a) citirane odredbe podrazumijeva slijedeće elemente:

- da je osoba lišena života i
- da je lišenje života izvršeno iz direktnog umišljaja, jer je optuženi bio svjestan svoje radnje izvršenja i htio njeno učinjenje.

231. Na gotovo identičan način ova pojedinačna inkriminacija propisana je i Statutom MKSJ, pa je Sud imao u vidu i njihovu definiciju ubistva, kao *“protuzakonitog i narjernog lišavarja života ljudskog bića”*.⁷⁰

232. *Mens rea* ili stanje svijesti kod počinitelja podrazumijeva postojanje umišljaja da ubije, ili da nanese teške tjelesne povrede koje će vjerovatno rezultirati smrću, ali je

⁷⁰ *Akayesu* prvostepena presuda 589; *Jelisić*, Prvostepena presuda 35; *Zoran Kupreškić i drugi*, Predmet br. IT-95-16-A, Presuda Žalbenog vijeća, 23.10.2001, 560-1

bezobziran u pogledu toga da li će dodati do smrtnog ishoda ili ne.⁷¹ Žalbena vijeće zaključilo je da *mens rea* obuhvata i direktni i eventualni umišljaj.⁷²

233. Vijeće će u dijelu presude koji govori o individualnoj odgovornosti optuženih detaljno iznijeti razloge na kojima zasniva zaključak da su optuženi djelujući kao saizvršioци, umišljajno ostvarili sva obilježja bića krivičnog djela ubistvo iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH.

(c) Kvalifikacija nečovječnog postupanja iz tačke k) stav 1. člana 172. KZ BiH

234. Obzirom da je potvrđena optužnica teretila optužene i za nanošenje teške tjelesne ozljede ili duševne patnje preživjelim svjedocima Sušić Seadu i svjedoku S-1, Vijeće je prilikom ispitivanja kvalifikacije djela razmotrilo i elemente nečovječnog postupanja iz tačke k) stav 1. član 172. KZ BiH.

235. U konkretnom slučaju nije sporno da su oštećeni Sušić Sead i zaštićeni svjedok S-1, koji su preživjeli strijeljanje, zadobili ozbiljne povrede tjelesnog integriteta, kao što je opravdano zaključiti da je događaj koji su preživjeli takve prirode da zasigurno može prouzrokovati tešku duševnu patnju, zbog čega je Tužilaštvo u odnosu na ove oštećene i postavilo kvalifikaciju djela Nečovječno postupanje iz citiranog člana.

236. Nije sporno ni da je ranjavanje ova dva oštećena posljedica radnji optuženih. Međutim, značenje nečovječnog postupanja u kontekstu međunarodne prakse, podrazumijeva *namjernu radnju ili propust*, to jest, radnju koja je objektivno sudeći, *namjerna*, a ne slučajna, i koja uzrokuje tešku duševnu ili fizičku patnju ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo ili povrede tjelesnog integriteta.

237. Imajući stoga u vidu da se za ovu kvalifikaciju traži „*namjera*“, odnosno direktni umišljaj, a imajući u vidu da je umišljaj optuženih u konkretnom slučaju bio usmjeren isključivo na lišenje života dovedenih civila, a ne na njihovo ranjavanje, povrijeđivanje, tešku fizičku ili duševnu patnju, Vijeće je u odnosu na nastupjelu posljedicu moglo zaključiti samo da su optuženi postupali sa eventualnim umišljajem.

238. Kako navedena odredba eksplicitno predviđa postojanje direktnog umišljaja na strani počinioca, to Vijeće u konačnici ne nalazi ispunjenim subjektivni element ove inkriminacije, te nije moglo utvrditi krivicu optuženih za pravnu kvalifikaciju djela nečovječnog postupanja iz tačke k) stav 1. člana 172. KZ BiH u odnosu na lica koja su preživjela strijeljanje.

239. Dakle, Vijeće je nakon ocjene provedenih dokaza zaključilo da su optuženi radnjama opisanim u izreci presude ostvarili obilježja krivičnog djela Zločini protiv

⁷¹ *Zejnib Delalić i drugi* (predmet „Čelebići“), Predmet br. IT-96-21-T, Prvostepena presuda, 16.11. 1998, 439; *Akayesu*, Prvostepena presuda 589; *Dario Kordić i drugi*, Predmet br. IT-95-14/2-T, Prvostepena presuda, 26.02.2001., 236

⁷² *Pavle Strugar* („Dubrovnik“), Predmet br. IT-01-42-A, Presuda Žalbenog vijeda, 17.7.2008., 270.

čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom a) KZ BiH, sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH.

C. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE PO TAČKAMA IZREKE PRESUDE

240. Vijeće je nakon provedenog dokaznog postupka nesumnjivo zaključilo da su optuženi, djelujući u svojstvu saizvršilaca, postupali sa diskriminatorskom namjerom i sa direktnim umišljajem, te su činjenično opisanim radnjama iz izreke presude ostvarili sve elemente ubistva iz tačke a) stava 1. člana 172. KZ BiH.

241. Vijeće će u narednom dijelu iznijeti razloge na kojima zasniva svoj zaključak o odgovornosti svih optuženih za ubistvo civila pred džamijom u Čarakovu na dan 23.07.1992.godine, te zaključak o odgovornosti optuženog Soldat Dragomira za ubistvo oštećenog Mujdžić Mirzana ispred porodične kuće u naselju Donja Mahala (selo Čarakovo).

1. Lokacija sela Čarakovo i događaji koji su prethodili počinjenju zločina

242. Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da se ubistvo oštećenih civila pred džamijom u Čarakovu, te ubistvo oštećenog Mujdžić Mirzana u dvorištu porodične kuće u naselju Donja Mahala, desilo u prijepodnevnim satima 23.07.1992.godine, na način da je rano ujutru počelo pucanje u rejonu Kureva, zatim su uslijedile paljevine, pretresi i zlostavljanja stanovništva muslimanske nacionalnosti susjednih sela i zaselaka, nakon čega naoružane grupe ulaze i u selo Čarakovo.

243. Saslušani svjedoci optužbe, koji su se u to vrijeme nalazili u selu Čarakovo, saglasno su izjavili da je pucanje u rejonu Kureva počelo u ranim jutarnjim satima, nakon čega je uslijedilo stanje opšteg haosa i meteža, paljevine i zlostavljanja stanovništva susjednih mjesta Hambarine, Zecovi, Žeger, te u konačnici i stanovništva sela Čarakovo.

244. Prije nego krene sa obrazlaganjem navedenog zaključka, Vijeće nalazi korisnim uputiti na neke opšte činjenice o selu Čarakovo, kao mjestu izvršenja predmetnih inkriminacija.

245. Tako iz provedenih dokaza proizilazi da se selo Čarakovo opština Prijedor, teritorijalno nalazi ispod šumskog masiva Kurevo, u blizini putne komunikacije Prijedor-Sanski Most. Udaljeno je od grada Prijedora 5,5 km.

246. Krećući se navedenom putnom komunikacijom iz Prijedora prema Sanskom mostu, dolazi se do mosta na rijeci Sani, koji se predma iskazima svjedoka naziva i "Žegerski" most. Desno od mosta se odvaja put kojim se ulazi u Čarakovo.

247. Ukoliko se kretanje nastavi putnom komunikacijom, onda se par kilometara nakon „Žegerskog“ mosta nalazi drugi most preko rijeke Sane, poznat kao "Vijadukt". U blizini ovog mosta, odnosno sa njegove desne strane nalazi se objekat tzv. „Zikina kafana“, odakle se dalje odvaja put kojim se također može ući u Čarakovo.

248. U oba slučaja, ulaskom u Čarakovo prolazi se pored bošnjačkih kuća⁷³, te mjesne džamije⁷⁴.

249. Navedeno je značajno sa aspekta razumijevanja udaljenosti grada Prijedora od sela Čarakovo, u smislu da se od SJB Prijedor do sela Čarakovo motornim vozilom može stići za 10-15min. Također, značajno je steći predstavu o blizini lokacije na kojoj su se prema kazivanjima svjedoka nalazili optuženi Soldat Dragomir i Babić Zoran, jer su lokacije Žeger, „Zikina kafana“ i „Vijadukt“ faktički dva ulaza u selo Čarakovo.

250. Također, značajno je reći da je mjesto Tukovi, u kojem su optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran rođeni i odrasli, zapravo susjedno mjesto sela Čarakovo, čak je korišten i isti gradski prevoz, pa je jasno zbog čega neki od svjedoka, kao dugogodišnje komšije, sa velikim procentom sigurnosti opisuju i identificiraju optužene Đurića i Babića u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Optuženog Soldata identificiraju upravo kao osobu koja „nije iz tog kraja“ i koja je imala specifičan „hrvatski naglasak“, što je također prema mišljenju Vijeća uvjerljivo i potvrđeno izvedenim dokazima.

251. Naime, Vijeće nalazi da svjedoci optužbe, među kojima prvenstveno svjedok Karupović Šefik i Sušić Sead, te drugi mještani sela Čarakovo, saglasno opisuju događaje koji su prethodili ubistvu civila pred džamijom u selu Čarakovo.

252. Vijeće će u narednom dijelu, na osnovu saglasnih iskaza svjedoka optužbe, te svjedoka odbrane čijem iskazu se u odnosu na te okolnosti poklanja vjera, iznijeti činjenično događaje koji su prethodili strijeljanju civila pred džamijom u Čarakovu i ubistvu oštećenog Mujdžić Mirzana.

(a) Spašavanje porodice svjedoka Karupović Šefika iz Čarakova

253. Vijeće je tokom postupka nesporno utvrdilo da se optuženi Soldat Dragomir, u ranim jutarnjim satima, prije ulaska vojske u selo Čarakovo, odnosno prije početka operacije „čišćenja“ ovog sela, bijelim vozilom marke „Mercedes“ dovezao do kuće svjedoka Karupović Šefika, odakle je njega i njegovu porodicu prevezao u kuću u blizini punkta vojne policije na mostu Žeger.

254. Svjedok optužbe Karupović Šefik⁷⁵, čiji iskaz Vijeće nalazi objektivnim, i autentičnim, detaljno je opisao kako je kritičnog dana 1992.g. bio sa svojom porodicom u selu Čarakovo. Pojasnio je da su zbog sveukupne situacije odnosno tzv. „okupacije“ u kojoj su se našli, odrasli muškarci noćima prije inkriminisanog događaja, odlazili u

⁷³ Saslušani svjedoci optužbe su opisali redoslijed kuća uz cestu. Tako su sa jedne strane puta koji vodi prema džamiji bile kuće Musić Zekira, Sušić Rasima, Musić Hasiba, Kahteran Hase i Avdić Halime, dok su preko puta njih bile kuće Sušić Huseina, Čaušević Adema, Mujdžić Avdem, Mujdžić Ekrema, Huseina Kljajića i mjesnog hodže Dizdarević Sulejmana.

⁷⁴ T-2 – Mapa opštine Prijedor

T-3 – Crtež lica mjesta broj KUV 26/12, predmet; džamija Čarakovo, Prijedor od 15.05.2012.godine

T-4 – Katastraska karta Ko Hambarine 7, Čarakovo 3

⁷⁵ Svjedok optužbe Karupović Šefik je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 31.05.2013.g.

obližnje šume i krili se, jer je „srpska vojska ulazila u selo sa kombijem, pa koga bi našli tog bi pokupili i odvezli.“

255. U noći 22./23.07.1992.g. svjedok Karupović se nalazio u šumi sa svoja dva sina (14.g. i 15.g.starosti). „Kada je svanulo, počir je sa svih strana pucrava u Čarakovu. Pucrava je dolazila sa svih strana...znači iz Kurova iznad Barina i od grada...znači od grada od ulaza u Čarakovo.“

256. Svjedok je sa mjesta na kojem se nalazio vidi da vojska ulazi u selo, a nedugo potom čuo je glas svog trećeg sina od (10.g.starosti) kako ga doziva „babo, babo, ajde doš'o je Drago po nas da nas vodi.“ Svejdok Karupović je nakon izlaska iz šume, primjetio da ga je „Drago“ odnosno optuženi Soldat Dragomir, čekao pred jednom kućom.

257. Vijeće nalazi korisnim na ovom mjestu pojasniti da je svjedok Karupović Šefik bio u izuzetno dobrim prijateljskim odnosima sa optuženim Soldat Dragomirom, sa kojim je prije izbijanja sukoba u BiH nekoliko godina živio u Zagrebu, gdje su bili komšije. Tako decidno opisuje situaciju kada ga je optuženi „Drago“ (Dragomir Soldat) po izbijanju sukoba u R Hrvatskoj zamolio da preveze njegovu ženu Savku (nadimak Mila), kćerku Valentinu i sina Igora u Prijedor, što je i učinio.

258. Prema daljem kazivanju svjedoka Karupovića „Drago je u tom trenutku bio onako malo uznemiren...kao nešto ubrzano da se dešava, da bi trebali na brzinu odatle da izađemo, da odemo.“

259. Optuženi Soldat Dragomir je prema daljem kazivanju svjedoka Karupovića imao maskirnu uniformu, odnosno šarenu sa dvije boje- maslinasta i bijela. Imao je te prilike i bijeli opasač, pištolj i nosio je sunčane naočale na glavi. Svjedok je kasnije pojasnio da je „Drago“ zapravo uvijek nosio te sunčane naočale.

260. Detalj na optuženom u vidu bijelog opasača, koji je inače nosila vojna policija, spominje u svom iskazu i svjedokinja optužbe Kahteran Ifeta, pa Vijeće ne prihvata prigovore branioca iznesene u završnom izlaganju, kojima se tvrdilo da niti jedan od saslušanih svjedoka optužbe ovaj detalj ne spominje u svom iskazu.

261. Svjedok Karupović je sa još detalja opisivao izgled optuženog dana 23.07.1992.g. kada je došao po njega u selo Čarakovo „On je imao smeđu kosu, uredno podšišanu, uvijek je bio uredan, bio je pedantan i uvijek lijepo izgledao.“ Svjedokinja Kahteran Ifeta također opisuje da je vojnik sa bijelim opasačem bio „lijepo fizičke građe.“

262. Ono što je specifično i što dodatno potkrepljuje zaključak Vijeća o vjerodostojnosti iskaza svejdoka Karupovića u svakom detalju, jeste činjenica da je identičan opis optuženog Soldata u to vrijeme dao i svjedok odbrane Denjak Radomir, koji je kao pripadnik voda kojim je komandovao Soldat, bio stacioniran upravo na punktu Žeger.

263. Ovaj svjedok je opisao izgled optuženog na slijedeći način: „Koliko se ja sjećam, sad sa ove razdajine, Soldat je bio stasit čovjek, šta ja znam koliko je godina mogao imati...ali...bio je kratko podšišan, uvijek obrljan, uvijek dojeran, sređen.“

264. Drugi pripadnik voda optuženog Soldata, svjedok odbrane Đukanović Milan, također je opisao optuženog kao „pravog vojnika“ dodavši i da je optuženi bio „uvijek uredan, uredno obrisan, veoma profesionalno se ponašao.“

265. Nakon što je došao do svjedoka Karupovića, optuženi Soldat Dragomir je tražio od njega da ode kući, uzme nešto namirnica i da krene sa njim jer „Tu više nije sigurno.“ Svjedok Karupović dalje opisuje: „Tako smo i uradili, stavio je mene, ženu i djecu u Mercedes bijele boje i odvezao nas u Žeger.“

266. Do Žegera je prema riječima svjedoka trebalo 5min vožnje automobilom. Po dolasku, optuženi je svjedoka i njegovu porodicu smjestio u kuću koja se nalazila uz cestu. Tako svjedok precizira „To vam je uz cestu, ta je kuća bila uz cestu za Sanski most. Druga kuća, bila je jedna kuća to je bila lugarnica i u tu drugu kuću nas je smjestio, na sprat...bijela fasada je bila. Drago nas je lijepo uveo tu, bile su roletne spuštene. Malo nam je otvorio roletne pošto je bilo zatvoreno...mračno je bilo i tu nas je ostavio i rekao bićete tu dok sve ovo prođe, pa ćemo navečer da idemo kući nazad.“

267. Svjedok Karupović Šefik je izjavio da je te prilike čuo da su vojnici stacionirani u blizini kuće, optuženog oslovljavali nadimkom „Čiča“ što je svjedoku bilo neobično jer optuženi takav nadimak nije koristio za vrijeme dok su živjeli u R Hrvatskoj, što je svjedok tvrdio sa sigurnošću, obzirom da optuženog jako dobro poznaje od 1980./81.g., dodajući da ga je on uvijek oslovljavao sa „Drago“.

268. Sve detalje datog opisa optuženog u inkriminisanom periodu, odbrana je osporavala tokom postupka, prvenstveno osporavanjem kredibiliteta svjedoka Karupovića, te tvrdnjama da drugi svjedoci optužbe nisu spominjali detalje kao što su: maskirna uniforma, bijeli opasač i sunčane naočale. Međutim, Vijeće primjećuje upravo suprotno, odnosno konstatuje da svi svjedoci optužbe u bitnim dijelovima gotovo identično iznose opis optuženog Soldata kritičnog dana.

269. Izgled optuženog Soldat Dragomira i eventualno razlike u iskazima svjedoka povodom tog pitanja, bit će obrazloženi u dijelu presude koji se odnosi na identifikaciju ovog optuženog i njegovo učešće u zločinima u selu Čarakovo.

Obzirom da je svjedok Karupović Šefik iz sela Čarakovo izveden prije akcije „čišćenja“ koje je prema izvedenim dokazima počelo nekad između 09,00 i 09,30 te obzirom da u tom vremenskom intervalu u rejon Vijadukta, Čarakova i „Zikine kafane“ dolaze i pripadnici interventnog voda SJB Prijedor sa istim zadatkom, Vijeće će u daljem izlaganju iznijeti detaljan prikaz događaja koji su također prethodili ubistvu mještana sela Čarakovo, a odvijale su se u rejonu Kureva, odnosno u neposrednoj blizini ovog sela.

(b) Manji sukob naoružanih grupa u rejonu Kurevo

270. Saslušani svjedoci optužbe, ali i svjedoci odbrane među kojima su Stojaković Ranko i svjedok replike Đenadija Dušan, potvrđuju da se manji oružani sukob

naoružanih grupa srpskih i muslimanskih jedinica desio u rejonu Kurevo u ranim jutarnjim satima 23.07.1992.g. Na potezu kretanja tih snaga je bilo i selo Čarakovo.

271. Navedenu akciju detaljno opisuje svjedok replike Đenadija Dušan koji prije toga ukratko pojašnjava komandnu strukturu 43.mtr.br. koja je brojala 7 bataljona organizovanih po teritorijalnom osnovu. Ovaj svjedok je bio postavljen kao komandant bataljona u Brezničanima, što se teritorijalno odnosilo na Jelovac, Veliko Palančište i dio Čirkin polja.

272. U unakrsnom ispitivanju ovaj svjedok je pojasnio da je komandant 6. bataljona bio Bilbija rade zv. „Čiča“, pa kako su bataljoni bili organizovani po teritorijalnom principu, to je zona odgovornosti ovog bataljona obuhvatala sela Ljeskare, Cikote i dio uz Sanu. Selo Čarkovo nije potpadalo pod ingerenciju ovog bataljona, ali jesu sela okruženja Rasavci i Tukovi.

273. Svjedok Đenadija dalje potvrđuje da je 43.mtr.brigada bila uključena u aktivnosti na Kurevu, što je zapravo jedan brdoviti rejon iznad sela Zecovi i Čarakovo. Svjedok je dalje opisivao da je noć prije „čišćenja“ sela, održan sastanak u operativnom dijelu brigade, kojem je prisustvovalo komandno rukovodstvo, među kojima i komandir vojne policije. Pomoćnik komandanta za bezbjednost je tom prilikom rekao da se u šumi Kurevo nalazi naoružana formacija muslimana, njih oko 600-650 ljudi, pa se sumnjalo da će napasti grad ponovo, te je po njihovom mišljenju to bio povoljan trenutak da se krene u ofanzivnu akciju.

274. Plan je bio da se u jutarnjim satima sa tri autobusa preveze vojska, a bataljon kojim je komandovao svjedok Đenadija Dušan je dobio zadatak da obezbijedi njihov transport. Tako precizira da je on krenuo sa tri voda i da su u rejon Hambarina stigli oko 08,30 sati gdje su sačekali vod vojne policije. Sa tog mjesta dalje odlaze u rejon Borika na Kurevu, gdje je prema bezbjedonosnim informacijama bio kamp, a desno od njega kretala su se dva bataljona sa njima dodjeljenim zadacima, obezbjeđujući veći dio ljudi na pravcu Crne rijeke.

275. U rejon Kureva konačno stižu oko 10,30 sati i tu je došlo do prepucavanja i brobe koja je prema kazivanju svjedoka Đenadije trajala nekih 40 min.

276. Vijeće primjećuje da u šumi Kurevo nije ni moglo doći do ozbiljnijeg sukoba, obzirom da su pripadnici muslimanskih snaga bili oružano i brojčano nadjačani pripadnicima 43. mtr.brigade. Tako svjedok Đenadija precizira da se u šumama Kureva, prema obavještajnim informacijama krila grupa od oko 600-650 ljudi, dok je na srpskoj strani, prema činjenicama prihvaćenim u ovom predmetu, restrukturiranjem teritorijalne odbrane, svih 1.000-2.000 ljudi stavljeno pod komandu komandanta 343. motorizovane brigade, pukovnika Arsića.

277. U prilog navedenom zaključku ide i tvrdnja svjedoka Đenadije da se većina borbenog sastava povukla na dio koji su pokrivala druga dva bataljona, tako da je bataljon svjedoka ubrzo potom dobio obavijest da je akcija za njih završena i da će

autobusi kojima se trebaju transportovati nazad biti u rejonu Vijadukta na isključno desnoj strani sela Čarakovo u 13,00 sat.

278. Prilikom povlačenja svjedok je prema vlastitom kazivanju, dobio naredbu za formaciju vodne kolone, i da se kreće polako. U pošumljenom dijelu Kureva su našli šatore i kolibe, pa se prema njegovim riječima „*viajelo da je to pripadalo kampu, odnosno da se tu boravilo.*“ Onda je oko 12,30 sati svjedokova jedinica izašla na mjesto Torine, koje se nalazi na razgraničenju Zecova i Čarakova, gdje su došli do džamije.

279. Prema njegoim riječima, molitveni dio je tek bio završio u dvorištu su bili žene i djeca. Svjedok se te prilike okupljenima lično obratio rekavši im da dolaze sa Kureva, da traže naoružane formacije i da nema potrebe da ih se plaše.

280. Nakon toga, jedinica svjedoka se oko 12,50 časova spustila do raskrsnice i „Zikine kafane“ a išli su isključivo desnom stranom Čarakova, ne ulazeći u samo selo. Te prilike nije primjetio nikavu paljevinu niti je čuo da se u blizini vode neke borbe. Dolaskom na raskrsnici kod Vijadukta on je izolovao vojsku i čekali su autobuse koji dolaze u 13,15 sati, u pratnji tri vojna policajca.

281. Prema kazivanju svjedoka sa lijeve strane prema Prijedoru se vidjelo da su parkirana 4 ili 5 autobusa okružena civilima, bilo ih je oko 150 prema procjeni svjedoka, a oko stanovništva primjetio je grupe civilne i vojne policije.

282. Borbe na Kurevu opisivao je i svjedok odbrane Stojaković Ranko, koji je u kritično vrijeme bio vođa smjene u policijskoj stanici Brezničani. Po prirodi posla civilna policija se starala za zaštitu civila, ali je te prilike dobio Depešu za učestvovanje u vojnoj operaciji i to je upravo bilo 23.07.1992.g.

283. Komandir je došao to jutro i naredio svjedoku da odredi jedno 4-5 ljudi da idu na Kurevo, jedno brdo iznad Ljubije, jer je rečeno da su tamo stacionirane „Zelene beretke“ i da imaju kamp za obuku na Kurevu. Zadatak je bio da jedinica svjedoka pokuša da ih udalji sa tog prostora, odnosno da ih spriječi da vrše dalju obuku. Priključeni su bataljonu kojim je komandovao upravo svjedok Đenadija Dušan.

284. U daljem kazivanju svjedok dolazak u rejon Kureva opisuje identično kao i svjedok Đenadija, dodajući da je u jednom trenutku došlo do razmjene vatre koja je trajala 15-20 minuta, pri čemu nije bilo artiljerijskog dejstvovanja, odnosno nije bilo detonacija bombi, granata i sl. samo je djelovalo pješadijsko naoružanje. Jedan vojnik je na tom mjestu lakše povrijeđen.

285. Povlačenje 6.bataljona sa navedene lokacije pojasnio je već svjedok Đenadija, a svjedok Stojaković dodaje da je i on po silasku u rejon Vijadukta vidio vojsku i civile, međutim tvrdio je da nije primjetio pripadnike vojne policije, što je u suprotnosti sa iskazom Đenadija Dušana i saslušanih pripadnika Interventnog voda, pa Sud u ovom dijelu ne poklanja vjeru iskazu svjedoka Stojakovića, nalazeći da u ovom dijelu

svjedočenja nastoji eskulpirati optuženog Soldat Dragomira, odnosno potkrijepiti tezu odbrane da vojna policija nije bila prisutna na tom prostoru dana 23.07.1992.g.

286. Prema iskazima svjedoka optužbe, među mještanima sela Čarakovo već se širila panika. Tako svjedoci Musić Halim i Fazlić Asima tvrde da je Čaušević Adem trčao između kuća i galamio kako počinje pretres. Navedeno potvrđuje Kahteran Ifeta kojoj je upravo svjedok Musić prenio da vojska dolazi u selo.

(c) Ulazak naoružanih jedinica u selo Čarakovo

287. Vijeće je na temelju izvedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da su prve naoružane grupe koja ulaze u selo, došle iz pravca Žegera, gdje je bio stacioniran vod vojne policije kojim je komandovao optuženi Soldat. Naoružane grupe su prema iskazima svjedoka dolazile i iz pravca «Zikine kafane», gdje je prema kazivanju svjedoka odbrane, bio stacionirano odjeljenje Interventnog voda SJB Prijedor.

288. Prema iskazu svjedoka Sušić Seada, mještanin Čarakova, Čaušević Adem se tog jutra sa bratom Sabahudinom i Besimom vraćao zaprežnim kolima kojima su prevozili slamu iz pravca Žegera. Oni su mještanima govorili da dolaze vojnici iz tog pravca.

289. Navedeno je potvrdila u svom svjedočenju Bljakaj Nermina⁷⁶ koja kaže: „Stanovništvo je tježalo iz Žegera prema Čarakovu, rekli su da je vojska ušla u Žeger i normalno da je nered i pucaju.“

290. Svjedokinja Mujdžić Zarmina je izjavila: „Ljutru narod vrišti, trči, galami iz pravca Zikine kafane, i govori tježite! Počelo je čišćenje! Dole ubijaju sve što naiđu!“

291. Ulazak vojske u Čarakovo opisala je i svjedokinja Dizdarević Sefija, supruga nastradalog hodže Dizdarević Sulejmana riječima: „Sjećam se 23.jula, kao i svako jutro, mi smo bili kući, obično pravim doručak tako oko 08,00 ili 09,00 sati, sjeli smo doručkovati. Ma čuli smo vani neke zvukove, ja i muž smo izašli i sa verande smo vicjeli jude iz pravca Musića...bježe uz rjive odozdo, gore prema šumi više naše kuće...obroncima...Brdu. Sjećam se, Musić Asim je prolazio i rekao „Hodža bež'mo ide vojska!“ na što je muž rekao da neće nikud da tježi.“

292. Svjedokinja Čaušević Ismeta također opisuje: „Znam da je jutro bilo, ustali smo, doručkovali, i samo smo u momentu osjetili, čuli pucnjavu. Pucalo se, pucalo se, čula se pucnjava iz daljine i iz blizine, nismo srjeli izaći vani, počela sam gledati kroz prozore. Sa kcje god strane kuće sam pogledala vicjela sam dim i da kuće gore. Brđani selo, zaselak jedan od Čarakova, pošto se nalazio iznad kuće gdje sam ja bila, onda od mcjih roditelja Zecovi, pa Gorrja Mahala...vidio se dim i da kuće gore.“

293. Na isti način jutro 23. Jula u selu Čarakovo opisuje i svjedokinja Mujdžić Vahida⁷⁷ riječima „Ja muž i ojeća smo to jutro bili kući, muž je ustao rano namiriv'o je blago, pa

⁷⁶ Svjedok optužbe Bljakaj Nermina je saslušana na glavnom pretresu održanom 24.05.2013.g.

⁷⁷ Svjedokinja optužbe Mujdžić Vahida je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 12.04.2013.g.

smo onda otišli do kuće Šerifove kod Redžepa na kafu, tamo smo zatekli Fazlić Asimu, kćerku, ženu i unuku Mujdžić Redžepa.“ Nakon toga svjedokinja se vraća kući i tada u selo dolazi vojska.

294. Upoređivanjem iskaza navedenih svjedoka, Vijeće je došlo do zaključka da su naoružane jedinice već ušle u sva okolna mjesta i zaseoke u okolini sela Čarakovo, da bi najzad iz pravca Žegera i «Zikine kafane» ušli i u Čarakovo. Na ovaj način, naoružane grupe su zapravo opkolile stanovništvo Čarakova, jer su prema skici lica mjesta uloženoj u dokaze, Žeger i Vijadukt («Zikina kafana») dva glavna ulaza u selo.

2. Okupljanje muškaraca pred kućom Huseina i Rasima Sušića

295. Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesumnjivo zaključilo da po ulasku uniformisanih osoba u selo Čarakovo započinje izvođenje muškaraca iz kuća, te njihovo okupljanje pred kućom Huseina i Rasima Sušića.

296. U tom dijelu detaljan je iskaz preživjelog svjedoka Sušić Seada, koji precizira da je u jutarnjim satima, dok je sjedio u dvorištu svoje kuće primjetio da se seoskim putem iz pravca Žegera kretao bijeli „Mercedes“ sa ljudima na haubi. Obzirom da se kuća svjedoka nalazila na uzvisini on je jasno vidio dolazak vozila.

297. Vozilo je parkirano ispred kuće Sušić Rasima, koja se nalazi desno od kuće svjedoka. Svjedok odlazi do vozila gdje je primjetio da se radi o vozilu marke „Mercedes“ bijele boje, koji je na zadnjoj, unutarnjoj strani imao probne table 11-56. Vozač koji je izašao iz „Mercedesa“ naslonio se rukom na krov i rekao da izlaze svi vani. Svjedok ga je na to upitao da li treba iz kuća da izađu i žene i djeca, na što je vozač rekao da samo muškarci izađu. Navedeno je potvrdila i svjedokinja Mujdžić Vahida, koja kaže da je naredba glasila da „žene i djeca ostanu kući, a ljudi na ulicu.“

298. Dolazak vojske i izvođenje muškaraca je opisala i svjedokinja Fazlić Asima, koja je kritično jutro boravila u istoj kući sa svjedokinjom Mujdžić Vahidom.

299. Svjedok Sušić je tako izašao iz dvorišta na seoski put na kojem je odmah među pridošlim vojnicima prepoznao optuženog Đurić Velemira zv. „Velja“ i „Babina“, koje je od ranije poznavao kao komšije.

300. Dajući opis vozača bijelog „Mercedesa“ svjedok Sušić dalje kaže: „*Ja od straha u onom momentu ne mogu reći da li je bio u uniformi ili civilnom odjelu i da li je imao naoružanje. Samo znam da je imao ljepu, crnu kosu, začešjanu uz glavu, sa sunčanicama na glavi. Bio je bočno okrenut prema meni.*“

301. Odbrana je tokom postupka osporavala prepoznavanje optuženog Soldata od strane svjedoka Sušića, naglašavajući da je ovaj svjedok tvrdio kako je vozač „Mercedesa“ bio u civilnom odijelu, dok svi provedeni dokazi ukazuju da je optuženi Soldat nosio maskirnu uniformu sa bijelim opasačem.

302. U pogledu uniforme optuženog svjedok Sušić pojašnjava da se nalazio u strahu za vlastiti život, te da nije mogao najbolje percipirati da li su lica koja su došla pred

kuću bila uniformisana, ali je precizan u drugim detaljima, pa tako Vijeće primjećuje da je iskaz svjedoka Sušića o opisu vozača, veoma sličan opisu koji daje svjedok Karupović Šefik, koji je istog dana ujutru, imao priliku vidjeti optuženog Soldat Dragomira. Naime, oba svjedoka su saglasni da je optuženi tog dana imao „*lijepu urednu kosu, začušjanu uz glavu*“ odnosno da je „*uredno/lijepo izgledao*“ i da je na glavi nosio „*sunčаницe*“ (sunčane naočale).

303. Vijeće nalazi korisnim napomenuti da je identitet optuženog Đurića prvenstveno utvrđen na osnovu činjenice da ga je optuženi Sušić Sead nesumnjivo identificirao na prezentiranoj fotodokumentaciji⁷⁸ u istrazi, te na osnovu detalja da je bio zaposlen u istoj fabrici celuloze „Celpak“ u Prijedoru, navodeći čak i pogon C-2 u kojem je optuženi radio.

304. Navedeno pitanje je svakako detaljnije obrađeno u dijelu presude koji se odnosi na Identificiranje optuženog Đurić Velemira u selu Čarakovo.

305. Također, identifikacija lica pod nadimkom „Babin“ odnosno prisustvo optuženog Babić Zorana zv. „Babin“ u Čarakovu u vrijeme počinjenja zločina, bilo je predmetom detaljne analize u dijelu presude koji se bavi tim pitanjem.

306. U daljem izlaganju, svjedok Sušić detaljno opisuje kako su se vojnici koji su došli vozilom, (njih 7-8 ukupno) rasporedili oko kuća, s tim da je svjedok na poziv vozača iz „Mercedesa“ prvi izašao na put. Za njim je krenuo i njegov otac koji je bio stariji i bolestan pa se sporije kretao.

307. Po izlasku na put „Babin“ je oca svjedoka odmah udario kundakom puške u rame, slomivši mu ključnu kost.⁷⁹ Nakon toga „*vcjnici su na put zgonili S-1*“ a nakon njega iz kuće je izašao i stric svjedoka Sušić Rasim. Već prilikom okupljanja na cesti muškarcima je naređeno da stoje sa rukama na potiljku. Navedeno je u svom svjedočenju potvrdio i zaštićeni svjedok S-1, te svjedokinja Bljakaj Nermina, koja je kritične prilike sve posmatrala iz kuće svog dede, Sušić Huseina.

308. O odvođenju Sušić Huseina svjedočila je i njegova supruga Sušić Tima.⁸⁰

309. Nedugo potom iz kuće izlazi i mjesni hožda Dizdraević Sulejman, u rukama je držao malo dijete koje je dodao ženi kroz prozor i pridružio se ostalim okupljenim

⁷⁸ **T-1-** Zapisnik o saslušanju svjedoeka Sušić Seada broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 02.07.2012.godine, sastavni dio je fotodokumentacija broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine.

⁷⁹ **T-25-** ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Husein Sušić od 8.12.2005.godine. U navedenom dokumentu je konstatovano da je kod oštećenog postojala frakture lijeve klavikule (lijeve ramene ključne kosti).

⁸⁰ **T-7** –Zapisnik o saslušanju svjedoka Sušić Tima broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Tima, broj 04-202-1-1086/13 od 13.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

muškarcima na cesti. Treći vojnik koji se tu nalazio ga je pokušao udariti kundakom dok se približavao, ali u tome nije uspio. Navedeno je potvrdila i supruga oštećenog, Dizdarević Sefija.

310. Za vrijeme dok su stajali postrojeni pored porodičnih kuća, svjedok Sušić je opisao da se njegov otac, Sušić Husein, ponovo obratio prisutnim vojnicima pitavši ih zašto su ih izveli kad su predali naoružanje i izvjesili bijele zastave na kuće, na što je prema kazivanju svjedoka Sušića, jedan od optuženih (Đurić ili „Babin“) opsovao, a treći vojnik koji je bio sa njima je nogom udario Huseina Sušića u predjelu genitalija, koji je uspio rukama ublažiti udarac.

311. Upravo ovaj treći vojnik ići će kasnije sa optuženima Đurićem i „Babinom“ u pratnji kolone muškaraca, te će učestvovati i u njihovom pogubljenju ispred džamije.

312. Svjedok Sušić dalje opisuje: „*Poslije toga vojnici su u trčućem starju doijerali: Musić Hasiba, Mujdžić Avdu, Mujdžić Redžepa, Kahteran Kemala, Čaušević Emira i Kijajić Huseina. Ne znam u strahu koliko je to sve trajalo...možda sat ili sat i po' vremena...ovaj znam da je bilo prjepodne.*“ U unakrsnom ispitivanju svjedok pojašnjava da je ova grupa vojnika dolazila iz pravca „Zikine kafane“ koja se nalazi na tzv. „Poljskom putu“.

313. Dolazak uniformisanih lica i izvođenje muškaraca iz kuća opisao je i zaštićeni svjedok S-1 koji je tvrdio da je 23.07.1992.g. ustao rano, oko 07,00 sati da izvede stoku i tada je čuo je neke rafale iznad kuće. Na udaljenosti 2km ugledao je bijelo auto koje se kretalo velikom brzinom.

314. Vijeće je cijeneći iskaz zaštićenog svjedok S-1 u ovom dijelu, razmotrilo mogućnost da je svjedok zaista rano ujutru (oko 07,00 sati) na udaljenosti od 2km, na cesti koja vodi prema selu Čarakovo, mogao vidjeti „neko bijelo vozilo kako se približava selu Čarakovo velikom brzinom“.

315. Vijeće međutim primjećuje, da svjedok ovaj podatak nije pominjao u ranijim izjavama, te potpuno nepotrebno prilikom svjedočenja dodaje neke detalje koje nije spominjao u ranijim izjavama, kao što je podatak da se iz tog vozila pucalo ili podatak da je te prilike kretanje vozila posmatrao kroz dvogled. Svjedok ove detalje dodaje tek nakon što jedan od branilaca u unakrsnom ispitivanju konstatuje, da se sa mjesta gdje je stajao svjedok, nije moglo vidjeti kretanje vozila na udaljenosti od 2km. Dakle, Vijeće smatra da svjedok svjesno dodaje navedene detalje, kako bi mu se povjerovalo da zaista jeste vidio bijelo vozilo.

316. Vijeće nalazi opravdanom tvrdnju zaštićenog svjedoka S-1 da je prilikom davanja ranijih izjava zanemario navedenu okolnost, smatrajući je irelevantnom, odnosno „*nije pitan na te okolnosti*“. Logičnost njegove tvrdnje ogleda se u činjenici da je upravo u vrijeme o kojem govori (07,00 sati ujutru) vrlo vjerovatno mogao vidjeti bijelo vozilo na cesti prema Čarakovu, jer cijeneći sve provedene dokaze, to bi moglo biti vozilo optuženog Soldat Dragomira, kojim on u ranim jutarnjim satima dolazi u Čarakovo izbaviti porodicu Šefika Karupovića.

317. Međutim, kako je njegova izjava u tom dijelu nesigurna i nedosljedna iskazu iz istrage, Vijeće joj nije poklonilo vjeru u ovom detalju, ali istovremeno nalazi da svjedok S-1, u daljem kazivanju dosljedno opisuje sve detalje koji su prethodili odvođenju oštećenih pred džamiju, te sam čin njihovog pogubljenja, u kojem dijelu je njegov iskaz saglasan sa iskazom preživjelog Sušić Seada, te je poktrepljen drugim provedenim dokazima.

318. Nadalje, prema kazivanju svjedoka S-1, nekada oko 09,30 sati, pred njegovom kućom zaustavlja se bijelo vozilo iz kojeg izlazi lice koje nije ranije poznavao. Svjedok dalje opisuje: „*Taj čovjek je uz'o mcju snahu i bratića za ruku, izveo ih vani. Ja sam poš'o da vidim ko...šta se radi o tome, on je mene ovaj vidio i rek'o mi da idem, maršn'o me da idem među one tamo što stcje na putu. Ja sam otiš'o. Tamo su već držali ruke na zatioku.*“ Prema kazivanju svjedoka na cesti su dvojica vojnika čuvala okupljene sa uperenim puškama, a ostali vojnici odlaze „*niže kupiti jude iz bašti, kuća i podruma.*“

319. Svjedok S-1 pojašnjava da je vojnik koji je izašao iz auta i koji se njemu obratio, bio uniformisan „*crn, imao je traku crnu, bio je onako elastičan, šlan, visok, maskirno odjelo...neke trake je imao oko sebe a na glavi crnu traku i kratko ošišan je bio.*“ Svjedok Sušić je također potvrdio da su neki od vojnika u grupi na cesti imali trake oko glave, ruku ili su bile zakačene na epolete. Za razliku od svjedoka Sušića, zaštićeni svjedok S-1 se decidno određuje da su svi vojnici bili uniformisani.

320. Kao i svjedok Sušić Sead i ovaj svjedok je na cesti među naoružanim vojnicima odmah prepoznao optuženog Đurić Velemira i još jedno lice za koje kaže „*I tog crnog kao da sam znao...ali u tom momentu sam izgubio pravi smisao za rjega.*“

321. Na pitanje kako je u tom trenutku izgledao optuženi Đurić svjedok S-1 odgovara: „*bio je smrknutih očju, navučenih obrva, dole je gled'o, većinom dole prema zem'ji, nje gledao ravno gore. Takvi je im'o stav i tako se ponaš'o stalno i uvijek je bio dole...dole gled'o kao da mrzi čitav svjet.*“

322. Svjedok S-1 pojašnjava da je optuženog Đurića poznavao od ranije kao mještanina Tukova, tvrdeći da je godinama putovao sa njim istim autobusom u Prijedor. Tako navodi: „*Pa, poznao, ja sam ga poznav'o duže vremena, što smo išli mi na pos'o sa tim autobusom ili se vraćali iz grada. On je sjedo u Tukovima, ja sam ozgor dolazio.*“ Na pitanje da li poznaje nekoga od članova porodice optuženog, ovaj svjedok odgovara: „*Pa, poznavao sam mu oca r.jegovog, on je se vozio autobus, i svako drugo jutro ili svako jutro vozio nas na posao.*“

323. Dovođenje pobrojanih muškaraca pred kuću Sušić Huseina opisuje i svjedokinja Fazlić Asima, koja iz kuće⁸¹ u kojoj se nalazi jasno vidi kada vojnici izvode Kljajić

⁸¹ **T--3**— Prema skici odnosno crtežu lica mjesta broj KUV 26/12, predmet; džamija Čarakovo, Prijedor od 15.05.2012.godine, iz položaja kuća Fazlić Asime i svjedoka Sušić Seada jasno je da su mogli vidjeti dovođenje i okupljanje muškaraca pored kuće Sušić Huseina. Također, iz nacрта je vidljivo da su kuće

Huseina, Kahteran Kemala i Čaušević Emira, što je potvrdila i supruga Kahteran Kemala- svjedokinja Kahteran Ifeta, te supruga Čaušević Emira- svjedokinja Čaušević Ismeta.

324. Navedeno je potvrdila i svjedokinja Mujdžić Vahida koja se nalazila u istoj kući sa svjedokinjom Fazlić Asimom, te svjedokinja Kljajić Kadira, supruga oštećenog Kljajić Huseina, kojoj u kuću dolazi vojnik sa kapom i naređuje mužu da izlazi iz kuće. Ova svjedokinja također vidi trenutak kad vojnici izvode iz kuće Kahteran Kemala.

325. Okupljanje pobrojanih lica na putu pored kuće Sušić Seada potvrdila je i svjedokinja Dizdarević Sefija, čija kuća se nalazi odmah pored kuće Sušić Huseina, ispred koje se prvobitno zaustavio optuženi sa svojim vozilom i gdje su muškarci izvedeni iz kuća okupljeni. Grupisanje muškaraca pred kućom Sušić Huseina potvrdila je njegova unuka, Bljakaj Nermina, koja je dolazak vojnika i dovođenje muškaraca posmatrala upravo iz ove kuće, te svjedokinja Musić Besima.

326. Vijeće primjećuje da svjedoci u iskazima na različit način opisuju lokaciju okupljanja muškaraca, pa tako označavaju da je to put, odnosno ograda u blizini kuće Huseina Sušića, dok drugi tvrde da je to kuća Rasima Sušića.

327. U tom kontesktu korisno je naglasiti da se prema iskazima svjedoka, ove dvije kuće nalaze jedna preko puta druge, dakle dijele zajednički put, pa opisivanje lokacije okupljanja muškaraca svjedoci zapravo iznose na identičan način, zavisno od perspektive iz koje su posmatrali događaj, što u konačnici ne mijenja zaključak Vijeća o tačnoj lokaciji okupljanja muškaraca prije njihovog odvođenja u pravcu džamije.

3. Odvođenje i pogubljenje muškaraca pred džamijom u Čarakovu

328. Vijeće je na temelju provedenih dokaza zaključilo da se nakon okupljanja muškaraca pred kućom Huseina i Rasima Sušića, optuženi Babić i Đurić obraćaju optuženom Soldat Dragomiru tražeći dalje upute u postupanju, na što je optuženi Soldat naložio da iste odvedu pred džamiju i tamo ih strijeljaju, što su ovi i učinili.

329. Svjedok Sušić tako opisuje da se po okupljanju svih pobrojanih muškaraca, optuženi Đurić Velemir i „Babin“ obraćaju vozaču „Mercedesa“ riječima „Čiča šta ćemo s rjima?“ na što im je on rekao „*da nam...mater i da nam Alja...mater*“. Rekao je i „*vodite ih pred džamiju i strijeljajte.*“

330. Nakon toga, svjedok Sušić i drugi pobrojani muškarci kreću prema džamiji u Čarakovu. U njihovoj pratnji idu optuženi Đurić i „Babin“ te treći vojnik koji je udario Huseina Sušića nogom, te pokušao kundakom puške udariti hodžu dok je izlazio iz svoje kuće. Prema riječima svjedoka Sušića, vozač automobila kojeg su optuženi oslovljavali sa „Čiča“ ostaje kod vozila.

Kahteran Ifete i Kljajić Kadire jedna preko puta druge pa su iste jasno mogle vidjeti odvođenje Kahteran Kemala i Kljajić Huseina.

331. Ono što je evidentno iz svjedočenja ovog svjedoka jeste da ne može sa sigurnošću precizirati da li su optuženi kritične prilike bili uniformisani, pa tako tvrdi da su bili u civilnim odijelima, a onda u daljem izlaganju dodaje da je bio u strahu i da nije mogao uočiti navedeni detalj, te ostaje pri tvrdnji da o tome ne može sa sigurnošću posvjedočiti. U pogledu vojnika koji je pokušao udariti hodžu kundakom puške, detaljno navodi da je bio u sivo-maslinastoj uniformi.

332. Po dolasku pred džamiju, naređeno im je da se postroje uz zid džamije, pa su tako stali redom: otac svjedoka Sušić Husein prvi, nakon njega redom: Dizdarević Sulejman, zaštićeni svjedok S-1, stric Sušić Rasim, zatim svjedok Sušić Sead, Musić Hasib, Čaušević Emir i Mujdžić Avdo. Deseti i jedanaesti u redu su bili Kljajić Husein, i Kahteran Kemal, ali svjedok Sušić ne zna kojim redom, samo zna da je Mujdžić Redžep stajao na samom kraju reda. U to je siguran jer je ovo lice u jednom trenutku pokušalo da bježi, ali je za njim krenuo taj treći vojnik sa „zastavinom“ kratkom automatskom puškom „i odmah je za rjim ispalio puni rafal.“

333. U tom kratkom trenutku svjedok je gledao u Đurića jer ga je poznavao od ranije i jer se kako sam kaže nadao da će mu pomoći, da će ga spasiti „*gled'o sam ga zato što je znao ovaj...mislio sam da će me izvući, međutim on je samo obarao pogled prema zemlji i isto je bio tu...sa kačketom na glavi i pred džam.jom.*“

334. Ono što je uslijedilo svjedok Sušić Sead opisuje riječima:

„Optuženi Đurić je stajao udaljen 9 metara od mene s moje lijeve strane, otprilike 7 metara je stajao udaljen „Babin“ zato što ide ukoso dvorište od džamije, nije prošlo ni mnut vojnik koji je krenuo za Redžepom vraća se i kaže Šta čekate streljajte ih! Da nam mater...ja u tom svjedoku zatvaram oči i čekam kad će mi metak proći u tom...samo kroz prsa...apsolutno ne misleći da li će proći kroz noge ili nekoga...samo sam očekivao metak i mislim samo na svoju djecu koja su bila malodobna. Oni su istog momenta počeli da pucaju na nas. Poslije toga osjetio sam da me nešto pogodi u butinu, mada sam očekivao metak kroz prsa. Ja sam se tada onesvijestio i pao sam na noge Musić Hasiba.“

335. Kratki rafal nedugo po odvođenju muškaraca čula je supruga Dizdarević Sulejmana, svjedokinja Dizdarević Sefija, koja kaže „*to mi je baš ostalo u sjećanju*“. Rafal je nedugo po odvođenju muškaraca jasno čula i svjedokinja Fazlić Asima, koja kaže da je po odvođenju muškaraca čula „*jauke, plač i prepirku nekakvu...ali to je glasno...n.je džam.ja daleko...ču.je se. N.je prošlo kratko vr.jeme čula sam pucr.je, samo rafali i onda je zavladala tišina.*“

336. Svjedok Sušić se nakon nekon vremena osvijestio i shvatio da još uvijek leži sa rukama na potiljku. „*nisam znao da li ima neko...nastc.jao sam što lakše da dišem, onda sam polako otvarao oči prilikom ustajar.ja.*“ U daljem izlaganju opisuje prizor koji je vidio, pa tako navodi da je Musić Hasib na čije noge je prethodno pao, bio pogođen u stomak i krvario je. Čuo je i kad je rekao „*Hodža porr.jeri me u hlad.*“

337. Svjedok Sušić je onda vidio i da je Mujdžić Avdo samo podigao glavu, „*rekao je aj mama i tad je i izdah'o.*“ Stric svjedoka je bio pogođen *rafalom* „*r.jega je rafal rasjek'o*

tako da ga je okrenuo prema našim kućama, pao je na leđa.“ Malo dalje se nalazio hodža Dizdarević Sulejman „*rjemu je bio izbjen komad desne vilice.*“ U tom trenutku svjedok Sušić primjećuje da u blizini nema vojske i da je od svih dovedenih pred džamiju, strijeljanje preživio samo zaštićeni svjedok S-1, koji u tom trenutku gleda u svjedoka ali prema njegovim riječima „*ne zna za sebe*“.

338. Nakon što se pridiže sa zemlje, svjedok Sušić primjećuje i da je njegova supruga stajala na kapiji i sve posmatrala, obzirom da je njegova kuća u odnosu na džamiju na manjoj uzvisini i udaljena je nekih 50m. U tom trenutku primjetio je da iz istog pravca iz kojeg je došlo i vozilo „Mercedes“ dolazi vojnik, i tada bježi iza džamije. Tom prilikom primjetio je i oca koji je već bio mrtav „*bilo je par sekundi, samo sam vidio da mu krv ide iz usta, pao je na leđima i nije imao naočale.*“

339. Iza džamije se nalazilo mjesno groblje i njiva svjedoka Sušića na kojoj je imao kukuruze pa je u tom trenutku razmišljao da li da se sakrije tamo ili u pomoćni objekat džamije (Mejthanu) ili čak u mrtvačnicu, i tada je osjetio jak bol u desnoj butini. U tom momentu je prema vlastitoj tvrdnji, pomislio da je sakrivanje u pomenute objekte opasno, jer bi u slučaju njihove paljevine opet nastradao, odnosno ne bi mogao dalje bježati, pa ipak odlučuje da se sakrije u kukuruze, odakle dalje odlazi ispod bodljikave žice, do spomenika Mujdžić Ekrema, koji je bio viši sa jedne strane, tako da je pružio svjedoku dobar zaklon.

340. Prema daljem kazivanju svjedoka Sušića, nedugo potom čula se galama vojnika koji su prolazili putem prema džamiji. Nije ih mogao vidjeti samo je čuo njihovo kretanje. Ispalili su nešto na džamiju i ona je istog momenta počela da gori. Krovna konstrukcija je bila od drveta i sve je „*planulo u istom momentu.*“ Svjedok dalje čuje pucanje i galamu vojnika, žena i djece, te primjećuje da su se dvije grupe vojske sastale u njegovoj neposrednoj blizini, tako da ih je čak mogao čuti kako pričaju međusobno o zlostavljanju civila i silovanju.

341. Sa mjesta gdje se nalazio svjedok je primjetio i da vojnici „*gone jednog čovjeka*“ koji je preko ramena nosio kaput, nakon čega je čuo rafalnu paljbu. Odveli su ga u pravcu Barica i pretpostavlja da su ga tamo i ubili. Na sreću svjedoka, niko od vojnika nije dolazio na mjesto gdje se nalazio, pa se ostaje kriti kod spomenika.

342. Nakon što se prema riječima svjedoka situacija malo smirila, on je iz pravca gdje su se ranije čuli krici žena i djece, vidio da putem dolazi Karupović Esmā sa sinom Amirom, nakon čega ustaje i odlazi prema mjestu Mušinkovac.

343. U predvečerje 23.07.1992.g. odlazi dalje i na livadi Donji Palčuk susreće Bašić Senada, Čaušević Adila, Musić Halila, Mudžić Ramu i Sušić Mirzeta. Tad je osjetio jak bol i krvario je iz desne butine i tek tada prema vlastitim tvrdnjama konačno postaje potpuno svjestan da je ranjen. Potom odlazi u šumarak tzv. „Lug“. Tu ga posjećuje supruga i par komšinica kojima je rekao da se vrate da ne bi vojnici otkrili da se tu nalazi.

344. Svjedok Musić Halim, koji se sa nekolicinom⁸² mještana prije „čišćenja“ sela sakrio u šumi sa gornje strane Čarakova, opisavši da je nakon strijeljanja pred džamijom, do njih došao svjedok Sušić, te je odmah rekao svjedoku Musiću da mu je pred džamijom ubijen otac. Rekao je tada svjedoku Musiću: „*strejao ga je Đurić Velemir!*“

345. Svjedok Musić dalje opisuje da je Sušić tada bio u delirijumu, da je krvario i da je bio sav rastresen, ali je ipak detaljno ispričao događaj i rekao je da je među licima koja su pucala prepoznao optuženog Đurića, rekavši svjedoku Musiću da bi ga i on morao poznavati, jer je Đurić živio u susjednom selu Tukovi, pa su istim autobusom zasigurno svaki dan odlazili zajedno u školu. Svjedok Sušić je prilikom opisivanja Đurića rekao i da je njegov otac inače vozio gradski autobus. Svih tih detalja iz priče svjedoka Sušića se svjedok Musić Halim veoma jasno sjeća i reproducira ih u svom iskazu.

346. Prema daljem kazivanju svjedok Sušića Seada, on je u šumi „Lug“ ostao 41 dan, odakle se pokušavao prebaciti dalje i konačno odlazi u mjesto Puharska, gdje je živio njegov brat sa suprugom i dvoje djece. Nakon što je sestra svjedoka Sušića saznala da se uspio prebaciti do brata, ona mu dolazi u posjetu i saopštava mu da ga je u dvorani „Mladost“ prijavila na spisak za izlazak iz Prijedora. Rekla je i da je nakon toga čula da je optuženi Đurić Velemir zv. „Velja“ dolazio do dvorane da ga traži.

347. U Puharskoj je svjedok Sušić prema vlastitom kazivanju ostao oko mjesec, mjesec i pol, nakon čega neki komšija srbini, za novac, prebacuje kamionom njega i brata sa porodicom u Trnopolje, gdje ostaje do kraja novembra 1992.g. tamo je dobio garantno pismo putem Komiteta Crvenog križa od brata koji se nalazi u Austriji, gdje odlazi konvojem koji je kretao iz Trnopolja.

348. Svjedok S-1 u svom iskazu opisuje odvođenje i postrojavanje oštećenih pred zidom džamije saglasno u svim detaljima sa svjedokom Sušićem, te potvrđuje da je nakon što su pucali po njemu i drugima on pao i izgubio svijest. Kada se probudio nastojao je da se ne miče, kazavši i da su mu donji ekstremiteti svakako bili nepokretni i da je krvario. Čuo je tada da su optuženi Đurić i drugi tražili novac od nastradalih i skidali satove, čak se se žalili kako nisu našli njemačke marke samo „*srpske pare*“.

349. Navedena tvrdnja nije potkrepljena iskazom Sušić Seada koji je također preživio i koji navedenu okolnost ne pominje u svom iskazu, s tim da je moguće da on već napustio dvorište džamije u vrijeme kad se dešava pretres i oduzimanje ličnih stvari od ubijenih. Ipak, Vijeće nalazi simptomatičnim da vojnici koji pretresaju ubijene ne bi pretresli i svjedoka S-1 kada bi zasigurno i primjetili da je preživio strijeljanje. U svakom slučaju, Sud nije detaljnije ispitivao osnovanost i autentičnost navoda svjedoka S-1 u ovom dijelu, obzirom da oduzimanje ličnih stvari ili dragocjenosti od ubijenih nije ni stavljeno na teret optuženima. U svakom slučaju, prisustvo optuženog Đurića u vrijeme pljačke, ne bi ni moglo biti ustanovljeno isključivo na iskazu ovog svjedoka.

⁸² Svjedok Musić Halim je izjavio da se u šumi krio sa nekolicinom mještana među kojima se sjeća: Bašić Senada, Mujdžić Ramiza, Huskić Idriza, Mujdžić Samira i sina od svjedoka S-1.

350. Svjedok Sušić Sead, kojem Vijeće u cjelosti poklanja vjeru, potvrdio je da u vrijeme kada on napušta dvorište džamije, u blizini nema bilo kakve vojske. On na licu mjesta ostavlja ranjenog svjedoka S-1 te odlazi i krije se na mjestu odakle može čuti dolazak grupe vojnika koji ispaljuju projektil u džamiju, nakon čega se ista i zapalila.

351. Dakle, prema iskazu svjedoka Sušića, evidentno je da po njegovom odlasku, u dvorištu džamije ostaje svjedok S-1, koji u svom iskazu vjerodostojno opisuje kako su nakon što je zapaljena džamija, grede i dijelovi njene fasade padali po tijelima ubijenih muškaraca. Također, Vijeće poklanja vjeru i dijelu iskaza svjedoka S-1, u kojem opisuje dolazak grupe vojnika koji sa sobom dovode Musić Zekira, prethodno izvedenog iz svoje kuće. Prema kazivanju svjedoka Sušić Seada, kuća oštećenog Musić Zekira nalazila se u neposrednoj blizini džamije.

352. Kako se svjedok S-1 još uvijek nalazio u dvorištu džamije, on je bio u mogućnosti čuti kako dovedeni Musić Zekir te prilike moli vojnike da ga ne ubiju, govoreći da nije nikome ništa kriv, ali su pojedinci iz grupe vojnika ipak u njega ispucali dva rafala.

353. Navedeno lice je ekshumirano⁸³ na istom lokalitetu gdje su pronađena i tijela drugih ubijenih pred džamijom, pa Vijeće prihvata autentičnim iskaz svjedoka S-1 u ovom dijelu.

354. Međutim, Vijeće ne nalazi dokazanim da je navedena grupa vojnika bila lično poznata optuženima Đurić Velemiru i Babić Zoranu, kako se to navodi u optužnici, odnosno na tu okolnost Tužilaštvo nije izvodilo dokaze, pa je u tom dijelu došlo do izmjene u izreci presude.

355. Imajući u vidu da je optužnica predmetni događaj činjenično obuhvatala, ali ga nije stavljala na teret optuženima, Vijeće je ubistvo oštećenog Musić Zekira ostavilo u izreci presude isključivo u svrhu iznošenja činjenične cjeline opisanog događaja, obzirom da se isti nesporno desio nedugo po udaljavanju optuženih sa lica mjesta.

356. Vijeće nalazi korisnim naglasiti i da navedena okolnost nije predstavljala dodatnu kriminalnu količinu prilikom utvrđivanja krivice optuženih za ubistva civila u selu Čarakovo.

357. Svjedok S-1 u daljem svjedočenju opisuje da nakon udaljavanja grupe koja je počinila ubistvo Musić Zekira, primjećuje da je hodža još davao znakove života: *„Vicjelo se da je pogođen u vilicu, a gledao sam i mog brata, on je bio do mene, stomak je sav izaš'o van“*. Navedeno je potvrdio i svjedok Sušić Sead koji tvrdi da je i po njegovom

⁸³ **T-38**- Obdukcioni zapisnik- Musić Zekir, broj Krl-61/98 od 11.10.1998.godine.

T-39- Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Zekir, broj 04-202-1-7745/2008 od 16.12.2008.godine.

T-40- Zapisnik o ekshumaciji i obdukciji "Jakarina kosa" područje Ljubija, opština Prijedor u periodu od 11.09.2001.do 27.11.2001.godine, broj KRI-55/01 od 27.11.2001.godine.

T-41- Izvjestaj o obdukciji sa lokacije "Jakarina kosa" broj KTA-151-01 od 30.12.2005.godine.

T-42- Ovjereni BHS prevod izvještaja o obdukciji na engleskom jeziku od 06.11.2001.godine.

odlasku iz dvorišta džamije, hodža Sulejman Dizdarević još uvijek davao znakove života.

358. Nakon toga, svjedok S-1 opisuje svoje udaljavanje od džamije, puzeći po zemlji jer je bio pogođen u noge i osjećao je užasan bol. „*Obadv je noge su mi bile rasječene, na desnoj ruci mi je rana krvarila, vrat također a i na glavi sam imao ranu.*“ Puzeći prelazi preko ceste u neko granje koje se nalazilo u blizini.

359. Sud poklanja vjeru svjedoku S-1 u dijelu u kojem opisuje da u momentu kada gori džamija i kada on odlazi sa tog lokaliteta, niko od strijeljanih više ne daje bilo kakve znakove života. Vijeće prihvata navedenu tvrdnju kao autentičnu, jer se ovaj svjedok posljednji udaljava sa lica mjesta.

360. Svjedokinja S-2 je sa prozora svoje kuće posmatrala u pravcu džamije gdje su vojnici odveli njenog oca, tako da je otprilike sat vremena nakon odvođenja oca primjetila svjedoka S-1 kako je ustao i kako se udaljava od džamije, pri tom je šepao na jednu nogu. „*To je bio S-1 kcji je šepao čovjek, kcji je tjež'o, bio je mcj komš'ja.*“

361. Nastojeći dobiti bilo kakvu pomoć, svjedok S-1 je opisao svoje kretanje nakon odlaska iz dvorišta džamije riječima:

Ja sam toga trenutka opet izjednio da ne mogu da duram, da tražim vode nemam od koga. Ponovo sam se vuk'o ka svom dvorištu. Tamo sam doš'o na dvorište. Tražio pomoć. Nema nikoga, niko se ne javlja i ugledala me je ta jedna žena sa prozora i ona kaže da ne more meni pomoć ništa i ja sam ost'o tu nekoliko minuta, onda sam se vratio tamo da se negdje zavučem. Nije daleko od mene, sto metara, ide grupa vojnika. Njih je bilo malo više, ne mogu..

Grupa vojnika sa naoružanjem, pale sve što je bilo sijeno tu blizu, sve su zapalili. Pucaju. Došli su nad mene stali i sad komentarišu. Jednu viču da sam, da sam staro ubistvo, jedni viču da sam novo ubistvo. Međuvremenu oni su mene napustili i ošli su pored i otvorili vidili da ima dosta, dosta hrane. Vidili su da ima dosta pšenice, ječma, kukuruza, tamo bik je bio u štali. Pustili su bika, bacili su bombu u moju kuhinju. Bombu, trombol, ja ne znam šta su i onda su otišli. Ja sam opet malo ček'o da bi, ovaj, vuko se dalje u tom trenutku došla mi je snaha. Jedna i od bratića kćerka, donijeli mi ovaj malo vode i donijeli neki zavoj, jer ja sam vik'o, donijeli mi zavoj i oni su meni malo očistili ranu. Onda su me, vukli su me na, na jednom čebetu, deke, kako to se kaže do nekog trapa i tu smo se malo neki minut zadržali.

362. Navedeno je potvrdila i svjedokinja Sušić Tima, koja je vidjela zaštićenog svjedoka S-1 kako se puzeći udaljava od džamije.⁸⁴

363. Svjedokinja Bljakaj Nermine je u svom svjedočenju opisala da je prilikom povratka od džamije, tražeći strica Sušić Seada, pred kućom svjedoka S-1 vidjela da on leži

⁸⁴**T-7**–Zapisnik o saslušanju svjedoka Sušić Tima broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Tima, broj 04-202-1-1086/13 od 13.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

ranjen. „Ja sam ga zvala, n,je odgovorio. Dala sam mu da p,je vode, vicjela sam da je rar,jen, pokušala sam ga por,jeriti, nisam mogla. Otišla sam u kuću Čaušević Besima da tražim pomoć i onda smo ga mc,ja strina, neka komšinica i ja podigle i sklonile u neki trap gc,je se držao krompir i povrće.“

364. Svjedok S-1 dalje opisuje:

Poslije su žene zavikale, eto ih bjež..., oni su ustakli svi. Ostavili su mene opet na smrti. Ja sam ček'o opet smrt. Ovaj, oni nisu vidili mene, bilo je to iza, iza bašte ljetne tamo izraslo ono svašta, pa se malo teško moglo, moraš dobro da vidiš. U međuvremenu oni su me opet prevukli dalje do jednoga grožđa da, da bi se tudi sakrio. Opet isti problem. Opet eto ih, opet bježe, onda opet nakon toga dolaze spašavaju mene, vuču me u dubinu kukuruza. Tamo sam ost'o ovaj, čitavu noć, čitav dan. Muhe, crvi, šta ja znam. Jeste da je dolazila žena rakijom mi ta snaha, donijeli mi hrane malo. Ja nisam mog'o jesti ništa.

U međuvremenu to je toliko bilo užas jedan koji je, gorilo je to, gorilo kao da je Hirošima, jer je svugdje bilo zapaljeno i dim je dole pušten na zemlju, pritisak zraka bio taj mislim dan 23.07. ovaj, to je bilo, to je teško. Mislim, meni je lahko opisati, sad je teško.

365. Svjedok S-1 je danima pokušavao sanirati rane, dok jedne prilike selom nije naišla grupa vojnika koji su vidjevši povrede koje je imao svjedok rekli da mora ići doktoru jer ima „ozbi,jne rane“. Rekli su mu i da se prvo mora javiti na punkt kod doma u Čarakovu gdje je prepoznao izvjesnog Jurišića, komšiju iz Tukova i oficira Zorića, koji mu je rekao „Možeš ići doktoru ali ako budeš kriv ti ćeš biti ub,jen.“ Onda svjedok odlazi dalje do slijedećeg punkta na Žegeru gdje su ga također legitimisali.

366. Konačno, nakon što je prošao više provjera na različitim punktovima dolazi u bolnicu u Čirkin polje. Za vrijeme boravka u bolnici jednom prilikom ga je ispitivao vojni policajac, o tome ima li naoružanje, gdje je čuvao stražu i sl. Svjedok ostaje u bolnici od 27.07. do 18.08.1992.g. kako je to evidentirano u otpusnom pismu⁸⁵.

367. Odbrana je kredibilitet⁸⁶ svjedoka S-1, između ostalog, osporavala i tvrdnjom da je prilikom svjedočenja pred sobom držao „neke papire na kc,jima je bila priprema r,jegovog svjedoč,er,ja“, što Vijeće nalazi potpuno netačnim, prvenstveno jer je svjedok pred sobom imao zapisnike o svjedočenju koje je ranije dao službenim organima i koje je ovlašten posjedovati. Osim toga, iste ni na koji način nije koristio prilikom svog svjedočenja.

⁸⁵ **T-27-** Medicinska dokumentacija svjedoka S-1 (Spisak bolesnika liječenih u hirurškoj ambulanti od 25-5-992. Do 31.12.1993.; liječenih na hirurgiji od maja 1992.do aprila 1994. i liječenih u hirurškoj ambulanti od 23.5.1992 do 31.3.1994. te dokumentacija iz MKSJ).

⁸⁶ **O-1-15-** Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Regionalni ured Banja Luka , br.14-11/3-44-10/05 od 20.7.2005.god o saslušanju zaštićenog svjedoka S-1 i zapisnik Tužilaštva BiH br.T20 0 KTRZ 0003631 12 od 3.7.2012.godine.

368. Naime, Vijeće je imajući u vidu navedeni prigovor branioca, prije početka svjedočenja, dalo uputu da se navedeni zapisnici odlože i da ih svjedok ne koristi prilikom davanja iskaza.

369. Dakle, Vijeće nalazi da su iskazi preživjelih svjedoka saglasni i podudarni u relevantnom dijelu, odnosno onom u kojem činjenično opisuju događaj skupljanja muškaraca na putu kod kuće Sušić Huseina i Sušić Seada, izdavanju naredbe od strane optuženog Soldat Dragomira za odvođenje muškaraca pred džamiju na strijeljanje i najzad učešće optuženih Đurić Velemira i Babić Zorana u pogubljenju oštećenih.

370. Eventualna manja odstupanja u konzistentnosti iskaza ovih svjedoka nisu dovela u sumnju zaključak Vijeća o njihovoj vjerodostojnosti i podudarnosti u relevantnom dijelu.

371. Iz svega navedenog se nesumnjivo može zaključiti da su optuženi, u svojstvu saizvršilaca, postupajući sa direktnim umišljajem, odnosno svjesni mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice i htijući njeno nastupanje, učestvovali u pogubljenju civila pred džamijom u Čarakovu.

372. Stoga, Vijeće je nesumnjivo zaključilo da su optuženi, naprijed opisanim radnjama, ostvarili sve elemente progona ubistvima iz tačke h) u vezi sa tačkom a) stava 1. člana 172. KZ BiH u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ BiH.

373. Vijeće će u narednom dijelu iznijeti razloge na kojima zasniva svoj zaključak o odgovornosti optuženog Soldat Dragomira za ubistvo oštećenog Mujdžić Mirzana.

4. Ubistvo oštećenog Mirzana Mujdžića

374. Vijeće je na osnovu izvedenih dokaza, van svake razumne sumnje utvrdilo da je optuženi Soldat Dragomir, istog dana, zajedno sa njemu poznatim vojnicima, u jutarnjim satima otišao do kuće Mujdžić Mirzana u naselju Donja Mahala selo Čarakovo, gdje je jednom od vojnika naredio da oštećenog odvede iza kuće i pita gdje su ostali muškarci, što je vojnik i učinio, da bi ubrzo po odvođenju oštećenog iza kuće, optuženom poznati vojnik pucao iz automatskog oružja i neposredne blizine u donji predio stomaka, od kojih povreda je oštećeni Mujdžić Mirzan ubrzo i preminuo.

375. Na navedenu okolnost detaljno su svjedočili brat i majka ubijenog Mirzana, Mujdžić Bego⁸⁷ i Bahra⁸⁸, te supruga, Mujdžić Zarmina.

⁸⁷ Svjedok optužbe Mujdžić Bego je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 19.08.2013.g.

⁸⁸ Svjedokinja optužbe Mujdžić Bahra je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 19.08.2013.g. u odnosu na ovu svjedokinju odbrana je u dokaze uložila njene ranije izjave pod brojem: **O-1-20-** Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Centar za istraživanje ratnih zločina br. 17-04/2-04-2-681/09 od 10.8.2009.god, o saslušanju svjedoka Mujdžić Bahre i zapisnik Tužilaštva BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 4.7.2012.godine.

376. Mujdžić Bego, brat oštećenog, potvrdio je u svom iskazu da su on, brat Bahrudin, otac Ale i majka Bahra živjeli u Čarakovu u Donjoj mahali, a odmah pored se nalazila kuća njegovog brata, Mujdžić Mirzana, koji je živio sa suprugom i dvoje djece. U to vrijeme, svjedok nije bio vojno angažovan, ali je njegov brat Bahrudin bio na služenju vojnog roka, dok je brat Mirzan bio u rezervnom sastavu milicije.

377. Svjedokinja Mujdžić Zarmina tako opisuje da su jutro 23.07.1992.g. ustali rano, i da su nedugo potom čuli vrisku žena i djece, a narod je trčao iz pravca magistralnog puta odnosno „Zikine kafane“ i govorio da će uslijediti „čišćenje“ sela Čarakovo.

378. Svjedok Mujdžić Bego, brat ubijenog Mirzana također opisuje da odmah ujutru nakon što počinje pucanje u selu saznaju da će biti „čišćenje“ sela, nakon čega on i njegov otac, te izvjesni Mehmedalija, Taib, Eniz i Enes Mujdžić odlaze u šumu. Obzirom da su Mirzan i Eniz bili oženjeni, oni su ipak odlučili vratiti se kući, da vojska ne bi maltretirala njihove supruge i djecu. Rekli su te prilike svjedoku da nisu ništa krivi i da ne znaju ni od čega bježe kad ništa pogrešno nisu uradili.

379. Nakon toga i svjedok Mujdžić Bego se vraća nazad, ali se krije u kući rođaka Mehmedalije, udaljenu nekih 7-10m od kuće brata Mirzana.

380. Supruga oštećenog Mirzana, Mujdžić Zarmina je odmah po povratku pitala supruga zašto se vratio iz šume, na što je on rekao da ne želi da vojnici maltretiraju nju ili sina.

381. Majka oštećenog, svjedokinja Mujdžić Bahra u svom svjedočenju potvrđuje da je Mirzan zajedno sa ocem i bratom prvobitno pobjegao u šumu, ali se ubrzo vratio i otišao u svoju kuću, koja je bila odmah pored roditeljske.

382. Svjedokinja Mujdžić Bahra dalje opisuje da oko 09,00 sati u selu počinje pucnjava sa svih strana. Nedugo potom tri vojnika su došli pred njenu porodičnu kuću. U pogledu preciziranja vremena dolaska navedenih vojnika svjedokinja navodi „*Pr je su kod džam je pobili, zato što su sišli odozgor od džam je, pa su onda mog sina ubili.*“

383. Supruga oštećenog je dalje opisala da se grupa vojske približavala kući putem, nakon čega je Mirzan na insistiranje supruge da se sakrije, odgovorio da ne želi da se krije jer poznaje dvojicu ili trojicu vojnika iz grupe, pa se nadao da mu neće nauditi. Izvadio je ličnu kartu misleći da će ga legitimisati, međutim, jedan od vojnika je istu samo zgužvao i bacio na pod.

384. Prema opisu vojnika koje daje majka oštećenog, dva vojnika su bila mlađa, jedan je na glavi imao šešir, a onaj koji je bio stariji je imao crnu kosu i bio „*malo krupniji*“. Vojnik sa šeširom je onda upitao starijeg „*Čiča šta ćemo sa rjim?*“ na što je lice pod nadimkom „Čiča“ reklo „*Vodite ga za kuću!*“ Supruga oštećenog, svjedokinja Mujdžić Zarmina dodaje da je te prilike Soldat rekao vojniku da pita Mirzana gdje su drugi muškarci.

385. Svjedokinja Mujdžić Bahra dalje opisuje događaj na način da vojnik sa šešikom nakon uputa koje dobija od „Čiče“ odvodi Mirzana iza kuće, a drugi vojnik istovremeno njenu snahu Minu i njeno dijete odvodi u kuću, dok „Čiča“ ostaje na cesti.

386. Svjedokinja Mujdžić Bahra dalje opisuje:

Taj sa šešikom on njemu kaže govori će su ljudi! A in kaže ne znam matere mi moje i pogleda u me. Onda je ovaj meni počeo 'sovat, marš u kuću! Ja sam samo za...on je u njega ispuc'o rafal. Moj Ale bio u kući rahmetli i ja sam onda ušla. Ubiše Mirzana i tako to...eto. i onda smo mi, oni su...ovaj što je o'šo, taj što su ga zvali „Čiča“, otiš'o je prema Uzeira kući i tamo je ispuc'o na psa pred kućom Uzeirovom. Čiča mu tad kaže mogo si mene ranit' što si to radio?

E onda poslije kad su krenuli niz put mi smo onda ispod stepenica otišli tamo mom Mirzanu gdje leži. Ja sam došla, rek'o sin moj hoš išta svojoj majki kazati. On je samo otvorio usta nije mi ništa uspio reći. Mina kaže majko on je pitao je li tebe ubio, kad je ono ispucan metak na psa, Mina ga nije odmah razumila, a on je ponovio, veli je li mene ubio. Ja kažem kamo sreće da me ubila, ali nije, pa evo vidiš do šta sam došla.

387. Supruga oštećenog opisuje da je cijeli događaj posmatrala stojeći ispred ulaznih vrata porodične kuće, sa svoje dvoje djece koji su je obgrlili oko nogu. Ponašanje vojnika prema supругu opisuje riječima:

Svekrva je izašla, rekla je kud ga vodite, ništa nije kriv, onda je jedan od vojnika puškom odgurnuo svekrvu do njenih ulaznih vrata a ja sam čula rafal i muža kad je padnuo i jek'n'o sine Nedime! U tim momentima ostala sam nepomična, nisam smjela da se pomjeram, mislila sam da će...čekala sam samo šta će da bude. Vojska je prolazila pored mene, ulazili su u kuću, prevrtali, rušili, tražili, Čiča je nastavio da ide, prošli su.

Ušla sam u kuću sa djecom i kroz prozor sam vidjela supruga kako leži. Bio je još živ. Zovnula sam ga pomak'o je samo desnu nogu. Svekrva je izašla i prišla mu, izdahnuo joj je na rukama.

388. Svjedok Mujdžić Bego je iz kuće koja se nalazila u blizini vjeruje da je čuo zvuk vozila, koje se po njegovom mišljenju zaustavilo ispred kuće Mirzana Mujdžića, nakon čega je čuo da neki čovjek pita „Šta ćemo sa ovim?“ a drugi odgovara „Vodi ga za kuću!“ Svjedok dalje čuje kad lice koje je odvelo njegovog brata kaže: „Govori će su ljudi!“ a brat odgovara: „Ne znam matere mi mcje.“ U tom trenutku se prema kazivanju svjedoka čula rafalna paljba i nakon toga je čuo glas brata kako doziva sina Nedima.

389. Ovaj svjedok, koji sve sluša iz kuće koja je udaljena 7-8m od kuće brata, čuje i kada neko govori „Mrđa dole nema nikoga vrati se!“ nakon čega vidi uniformisanog čovjeka kako se vraća niz njivu kojom je prethodno otišao.

390. Vijeće primjećuje da su iskazi ova tri svjedoka saglasni u relevantnim dijelovima, odnosno jedino su nepodudarni u dijelu u kojem svjedok Mujdžić Bego spominje dolazak nekog motornog vozila pred kuću.

391. Manje razlike u iskazima svjedokinje Mujdžić Bahre i Mujdžić Zarmine, Vijeće je detaljno elaboriralo u daljem dijelu presude.

392. Vijeće primjećuje da se svjedok Mujdžić Bego istovremeno ne može precizno odrediti o kojem se vozilu je riječ, jer isto nije mogao vidjeti sa mjesta na kojem se nalazio. Vijeće stoga u ovom dijelu poklanja vjeru svjedokinjama Mujdžić Bahri i Zardini, koje u svojim iskazima ne spominju dolazak bilo kakvog vozila, ali nesporno potvrđuju dolazak uniformisanih osoba, među kojima je i starije lice crne kose po nadimku „Čiča“

393. Vijeće svakako nalazi da navedena nesaglasnost u izjavama svjedoka ne može dovesti u pitanje autentičnost iskaza svjedoka Mujdžić Bege u cjelini, imajući u vidu da sam čin ubistva oštećenog Mirzana iza njegove kuće, opisuje u svim detaljima saglasno sa opisom koji daju majka i supruga oštećenog.

394. Ono što je relevantno, jeste da ovi svjedoci identično opisuju hronološki slijed događaja, odnosno postupanje vojnika prema oštećenom Mirzanu.

395. Nakon ubistva oštećenog, njegova majka ponovo na putu od džamije vidi veću grupu vojnika koja se približava. Dalje opisuje: „Upr'o zo.ju u r.jegovu kuću, ja kažem pucaj, šta će mi kuća jad nemam cjeteta. Kaže ko to ga je ubio? Pa ko mi ga je ubio, vidiš da je iz bašće ub.jen. Pa čovječe sad su prošli trcjica što su mi ga ubili. Ovaj drugi što je naiš'o kaže majka haj ti pokr.j svc.je d.jete. Onda dolazi drugi, od Miće sin, radio u Impru u pr.jedoru, on je uzeo čaršaf i nabio nogom u bašču.“ Opisano ponižavajuće postupanje vojnika prema lešu ubijenog potvrdila je i svjedokinja Mujdžić Zarmina.

396. Po udaljavanju vojske, svjedok Mujdžić Bego i Mujdžić Enes dolaze i pomažu unijeti tijelo ubijenog Mujdžić Mirzana u kuću njegove majke, a naredno jutro svjedokinja Mujdžić Bahra odlazi do punkta gdje vidi Jurišić Miću kojeg pita da li može ukopati sina, na što joj je odgovorio da ga mora iznijeti iz kuće, što je ona i učinila.

397. Svjedokinja Mujdžić Zarmina potvrđuje iskaz Mujdžić Bahre u ovom dijelu, i dodaje da im je neka žena iz sela rekla da se tijela ne smiju dirati jer će ubijeni muškaraci biti naknadno odvezeni kamionom. Kako bi to izbjegli, svjedokinja i par lica, među kojima je i majka oštećenog, uspijevaju ukopati tijelo Mirzana u bašti iza kuće.

(i) Identifikacija optuženog Soldata od strane svjedokinja Mujdžić Bahre i Mujdžić Zarmine

398. Svjedokinja Mujdžić Bahra je prilikom opisivanja izgleda lica koja su došla pred njenu kuću definisala da niti jednu osobu nije prepoznala kao mještane, ali se sjeća da je osobu pod nadimkom „Čiča“ imala priliku ranije vidjeti pred kućom preko puta njene. To je prema njenom kazivanju bilo neka dva mjeseca prije događaja o kojem svjedoči.

399. Ona opisuje kako je to lice došlo do komšije Sijerčić Sabita, uzeo je neko bijelo vozilo i tada je pričao kako nije iz tog kraja, kako je iz Knina, majka mu Šljegovka, a tu boravi kod ujaka koji ima kuće na desnoj obali Sane kod Vijadukta. Tek kada su ga

vojnici oslovili na putu svjedokinja je povezala da se radi o istoj osobi pa tako kaže: „*Eh onda kad je vojnici rek'o šta ću sa ovim Čiča, onda mi je došlo u glavu da je to bilo prije nego što će mog Mirzana...*“ Dakle, svjedokinja Mujdžić Bahra je smatrala da je lice koje je oduzelo vozilo od komšije Sabita upravo lice koje je koristilo nadimak „Čiča“ kritičnog dana kada su vojnici došli po njenog sina.

400. Cijeneći iskaz svjedokinje Mujdžić Bahre u ovom dijelu, Vijeće je utvrdilo da ne postoji poveznica okolnosti koje ona navodi u iskazu i okolnosti koje objektivno egzistiraju na strani optuženog Soldat Dragomira. Također, Vijeće nalazi neuvjerljivim da bi osoba koja je kritične prilike došla oduzeti vozilo od Sijerčić Sabita, iznosila tako detaljne podatke o sebi, odnosno da bi se identificirala svim detaljima koje svjedokinja interpretira u svom iskazu.

401. Vijeće nalazi nelogičnim da svjedokinja Mujdžić Bahra veoma detaljno opisuje okolnosti vezano za osobu koja je od komšije oduzela vozilo, dok istovremeno ne može sa sigurnošću reći kojeg mjeseca je poginuo njen sin Bahrudin, odgovarajući na to pitanje veoma nesigurno riječima: „*To ja Boga mi...taj mjesec...nije bila zima...bilo je fino vrijeme.*“

402. Tako Vijeće nalazi nelogičnim da svjedokinja tako važan detalj, kao što je smrt sina Bahrudina, ne precizira detaljno, kao što to čini sa opisom osobe koja dolazi do komšije Sabita Sijerčića, pa Vijeće nalazi da u tom pravcu samo ostaje prihvatljiva mogućnost da su mještani po odlasku osobe koja je oduzela auto, međusobno razgovarali i došli do nepotpunih i nepreciznih podataka, koja onda svjedokinja Mujdžić Bahra, bez naročite poveznice sa događajem iz optužnice, interpretira u svom iskazu.

403. Simptomatično je i da svjedokinja Mujdžić Bahra tvrdi da su u vrijeme oduzimanja vozila u blizini bili prisutni i snaha Mujdžić Zarmina i sin Mujdžić Mirzan, što svjedokinja Zarmina u svom svjedočenju uopšte ne spominje, čak ni nakon upita branioca da li se sjeća navedenog događaja.

404. Vijeće inače primjećuje da svjedokinja tokom svjedočenja ne iskazuje o događajima korištenjem cjelovitih i jasnih rečenica, a Vijeće se neposrednim opažanjem uvjerilo i da se radi o svjedokinji koja je u izlaganju dosta konfuzna i nesigurna, što je i razumljivo ako se ima u vidu da je u trenutku svjedočenja ona u poznoj životnoj dobi (75.g. starosti) te da je duboko traumatizovana tragičnim gubitkom dva sina u kratkom vremenskom periodu (dva mjeseca).

405. Vijeće je imalo u vidu i da svjedokinja Mujdžić Bahra generalno u svom svjedočenju dodaje pojedine detalje koji nisu potkrepljeni drugim provedenim dokazima. Također, Vijeće je steklo uvjerenje da svjedokinja Mujdžić Bahra ne može jasno razlučiti činjenice o kojima ima neposredna saznanja u odnosu na one koje je saznala od snahe ili komšija.

406. Također, svjedokinja Mujdžić Bahra opisuje kako su vojnici odmah po dolasku pred porodičnu kuću legitimisali njenog sina, nakon čega su njegovu ličnu kartu bacili na pod. Navedenu okolnost spominje supruga oštećenog, koja je sve vrijeme prisutna

pred njihovom porodičnom kućom i koja je cijeli događaj neposredno posmatrala, ali koja kategorički tvrdi da njena svekrva u tom trenutku nije bila ispred kuće, već izlazi tek nakon što je vojnik pred kućom upitao „Čiča šta ćemo s njim?“.

407. Iskaz ove dvije svjedokinje nepodudaran je i u dijelu u kojem svjedokinja Mujdžić Zarmina tvrdi da je cijeli događaj stradanja muža posmatrala stojeći ispred vrata svoje kuće, dok svjedokinja Mujdžić Bahra tvrdi da su vojnici njenu snahu, zajedno sa djecom, otjerali nazad u kuću. Vijeće ne nalazi da bi svjedokinja Mujdžić Zarmina izostavila ovu okolnost da se ista zaista i desila, te poklanja vjeru njenom iskazu u kojem opisuje da je stojeći ispred vrata svoje kuće, sa svoje dvoje djece, posmatrala postupanje vojnika prema suprugu i njegovog odvođenje iza kuće, nakon čega se čuo pucanj.

408. Dakle, evidentno je da majka ubijenog, svjedokinja Mujdžić Bahra, prilikom opisivanja kritičnog događaja, ne svjedoči u svemu potpuno konzistentno sa svjedokinjom Mujdžić Zarminom, te je često konfuzna i dodaje suvišne detalje, koje u svom svjedočenju ne spominje supruga oštećenog.

409. Jedan od suvišnih detalja je tako iznesen u dijelu svjedočenja u kojem majka oštećenog tvrdi kako joj je snaha Mujdžić Zarmina prenijela da je sin dok je ležao ranjen iza kuće, pitao za nju, što u svom svjedočenju Mujdžić Zarmina uopšte ne spominje, pojašnjavajući da je nakon ubistva supruga prvo svekrva (Mujdžić Bahra) došla do njega, što je ona posmatrala sa prozora spavaće sobe.

410. Vijeće nalazi da svjedokinja Mujdžić Bahra, kao majka ubijenog, u vrijeme počinjenja djela proživljava strašnu traumu zbog gubitka sina, pri čemu je nezanemarljivo da je samo dva mjeseca prije već izgubila jednog sina koji je poginuo od granate u Hambarinama. Svjedokinja tako tokom svjedočenja na glavnom pretresu sama navodi „*Kamo sreće da me ubio...ali n.je...pa evo vidiš do šta sam došla.*“

411. Pogibiju prvog sina svjedokinja opisuje riječima: „*On je poginuo prvi dan kad se granatiralo. Meni su rjega donjeli, mada ja to nikad nisam ni pitala... znam da je ga je od granate...da granata ga pogodila u glavu i da je bilo mu ovo sljepo... Ja sam kad je on... kad su mi ga donili, ja sam rjega fino izbrisala i onda mi smo... onda nismo zvali nikoga, ukopali smo ga kod džamije.*“

412. Ozbiljnu dodatnu traumu u životu svjedokinje Mujdžić Bahre zasigurno je predstavljala činjenica da je samo dva mjeseca nakon toga, doživjela ubistvo i drugog sina, Mujdžić Mirzana, koji je preminuo u njenom prisustvu, pa tako ista u svom svjedočenju opisuje kako je nakon udaljavanja vojnika, otišla do sina koji je ležao u dvorištu svoje kuće. Prizor koji je zatekla opisala je riječima „*Jedna ruka mu je bila pružena niz tjelo, noge skupjene u kojenima, a desna ruka...to ne mogu zaboraviti nikako...bila je skupjena u šaku i savjena u laktu, lijeva je bila opružena. Davao je još znake života, ja sam pala po rjemu i pitala ga- Sine hoćeš li mi išta kazati? a mcj Mirzan je samo otvorio usta i izdahnuo.*“

413. Jasno je stoga da ova svjedokinja u trenutku kad se odvija inkriminirani događaj nije u stanju potpuno i objektivno percipirati sve detalje, kao što to može supruga oštećenog, svjedokinja Mujdžić Zarmine, koja je puno mlađa i racionalnija u tom trenutku. U prilog takvom zaključku govori i izjava Mujdžić Zarmine iz istrage u dijelu u kojem navodi: „Situacija je bila napeta, svaki dan su upadali srbi u sela, vicjela sam prolaze, nekoga posjete u prolazu, raspituju se. Odvodili su poznate jude u nepoznatom pravcu, živjeli smo u strahu svaki dan...čekali smo da dođu i kod nas.“

414. Dakle, svjedokinja Mujdžić Zarmine je detaljno zapamtila odvođenje nekih komšija, te je svaki dan očekivala da vojnici dođu i po njenog supruga, da ga kao i ostale odvedu u nepoznatom pravcu, tako da je kritičnog dana, kada vojnici zaista i dolaze pred njenu porodičnu kuću, ista zasigurno bila samo skoncentrisana na sudbinu supruga, prateći pomno postupanje vojnika prema njemu. Dakle, ovoj svjedokinji Vijeće u cjelosti poklanja vjeru, obzirom da na glavnom pretresu svjedoči dosljedno, precizno i saglasno u svemu sa iskazom iz istrage, dok na pitanja branilaca odgovara sigurno i samouvjereno, ne odstupajući od ranije date izjave ili odgovora koje je dala u direktnom ispitivanju.

415. Na fotografijama⁸⁹ koje su svjedokinju Mujdžić Bahri prezentirane prilikom saslušanja u istrazi, ista je zaokružila osobe na fotografijama r.br. 4 i 6. obrazlažući da su osobe na tim fotografijama najsličnije osobi koju su kritične prilike vojnici oslovljavali nadimkom „Čiča“.

416. Vijeće konstatuje da navedena lica jesu međusobno najsličnija, dok je osoba pod rednim brojem 4. upravo optuženi Soldat Dragomir.

417. Na istim prezentiranim fotografijama⁹⁰ optuženog Soldat Dragomira je pod r.br. 4. nesumnjivo prepoznala supruga oštećenog Mirzana, Mujdžić Zarmine.

418. Odbrana je tokom postupka osporavala zakonitost izvršenog prepoznavanja, tvrdeći da fotodokumentacija nije sačinjena po pravilima ZKP-a BiH, te da je svjedokinji Mujdžić Zarmine možda sugerisano na kojoj fotografiji se nalazi „Čiča“, međutim, ona u tom pravcu nudi precizan opis fizičkog izgleda osobe koju su vojnici kritičnog dana oslovljavali nadimkom „Čiča“, a koji opis je u potpunosti saglasan sa opisom koji daju drugi svjedoci u ovom predmetu.

419. Vijeće ne prihvata prigovor odbrane da je svjedokinji Mujdžić Zarmine sugerisano da pokaže određenu fotografiju, obzirom da ista u daljem kazivanju, samoinicijativno identificira još jedno lice, kao osobu koja je jedne prilike dolazila u kuću Taiba Mujdžića, tvrdeći da ih je to lice izvodilo napolje i maltretiralo. Dakle, jasno je da svjedokinja

⁸⁹ T-56- Zapisnik o saslušanju svjedoka T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.07.2012.godine i foto album broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine.

⁹⁰ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Zarmine Mujdžić broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 06.09.2012.godine + foto album broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine.

potpuno objektivno, slobodno i racionalno iznosi svoja saznanja vezano za događaje u Čarakovu, kako prilikom opisivanja kritičnog događaja, tako i prilikom opisivanja drugih situacija.

420. Da je ova svjedokinja zaista objektivna i nepristrasna u iznošenju činjenica o kojima ima neposredna saznanja, vidljivo je iz njene rečenice: „*Jedino se rjega sjećam, zato po naređenju što su se rjemu obratili, to mi je ostalo u sjećanju, druge dvjice se ne sjećam, samo znam da su svi bili naoružani.*“ Iako je kritične prilike ubijen njen suprug, svjedokinja prema mišljenju Vijeća ne nastoji neosnovano teretiti bilo koje lice za njegovo ubistvo, naglašavajući da je kritične prilike pred porodičnom kućom, među prisutnim vojnicima prepoznala samo lice pod nadimkom „Čiča“.

421. Branilac je ovu svjedokinju pokušao dezavuisati na način da je tvrdio kako u istrazi nije bila sigurna u pogledu prepoznavanja pa je rekla da je lice na fotografiji br.4. „podsjeća“ na osobu koja je kritične prilike koristila nadimak „Čiča“, međutim svjedokinja je u odgovoru koji je dala na glavnom pretresu pojasnila da je sigurna da je osoba na fotografiji pod r.br.4. „Čiča“ i kako u tom pravcu nema bilo kakve dvojbe.

422. Pojasnila je da njena rečenična formulacija iz istrage „*Podsjeća me na „Čiču“ za nju ima isto značenje kao i tvrdnja „Sigurna sam da je to lice „Čiča“.* Svjedokinja pojašnjava to riječima: „*Podsjeća me...to je za mene bilo jednako kao da je to ta osoba...jednostavno sam se tako izrazila.*“

423. Na ponovni upit branioca svjedokinji Mujdžić Zarmini, da li ostavlja bilo kakvu mogućnost da je lice na fotografiji r.br. 6 „Čiča“ obzirom da tu mogućnost ostavlja njena svekrva- svjedokinja Mujdžić Bahra, ista je kategorički odgovorila da takvu mogućnost ne ostavlja, naglašavajući da je lice osoba koja je koristila nadimak „Čiča“ lice označeno pod r.br. 4 na fotodokumentaciji.

424. Svjedokinja je negirala da su na nju treća lica vršila bilo kakvu vrstu pritiska ili da joj je sugerisano da kao počinioca ubistva oštećenog Mujdžić Mirzana označi optuženog Soldat Dragomira. Tako, na pitanje branioca je li sama prepoznala da je to ta osoba ili joj je to neko rekao? Svjedokinja odgovara: „*Ne. Prepoznala sam osobu po mom sjećanju na rjegov izgled, kcji sam upravo opisala. Niko mi nije sugerisao, pristupila sam gledarju slika gcje sam prepoznala osobu pod nadimkom „Čiča“.*“

425. Za razliku od svjedokinje Mujdžić Zarmine, svjedokinja Mujdžić Bahra je bila nesigurna prilikom prepoznavanja, pa je na prezentiranoj fotodokumentaciji označila dvije osobe, pa je Vijeće je u daljoj analizi iskaza ove dvije svjedokinje, imalo u vidu opis fizičkog izgleda osobe za koju tvrde da je kritičnog dana koristila nadimak „Čiča“.

426. Tako Vijeće primjećuje da obje svjedokinje na gotovo identičan način kao i preživjeli svjedoci Sušić i S-1 opisuju fizički izgled optuženog Soldat Dragomira kritičnog dana, pa se kao uopšteni opis optuženog može navesti upravo onaj koji daje svjedokinja Mujdžić Bahra tvrdeći da je imao „*crnu kosu, i bio je malo punji*“.

427. U svakom slučaju, Vijeće nalazi da obje svjedokinje, kao neposredni očevici odvođenja oštećenog iza kuće, u relevantnom dijelu svog iskaza saglasno opisuju fizički izgled osobe koja je vojniku naredila da oštećenog Mirzana odvede iza kuće, gdje je i usmrćen, te preciziraju način obraćanja „Čiče“ vojniku, kao i pitanja koja je vojnik uputio oštećenom. Navedeno svjedokinje opisuju podudarno sa svjedokom Mujdžić Begom, koji je sve čuo iz kuće koja se nalazi u neposrednoj blizini porodične kuće oštećenog.

428. Nadalje, svjedokinja Mujdžić Zarmina tvrdi da su joj komšinice prenjele da su čule kako oštećeni Mirzan, u trenutku kad je pogođen doziva sina Nedima, dok svjedokinja Mujdžić Bahra veoma jasno i precizno interpretira u svom iskazu da je to njeno neposredno saznanje, odnosno da je to lično čula, što u svom iskazu tvrdi i svjedok Mujdžić Bego, koji je čuo cijeli razgovor vojnika i brata Mujdžić Mirzana i koji također tvrdi da je oštećeni, nakon što je pogođen, uzviknuo ime sina Nedima.

429. Osim navedenog, Vijeće upoređivanjem iskaza preživjelih svjedoka Sušić Seada i svjedoka S-1, te svjedokinja Mujdžić Bahre i Zarmine, jasno uočava da lice pod nadimkom „Čiča“ kritičnog dana ispoljava identičan obrazac ponašanja prema oštećenim civilima, na način da je prije ovog događaja, na upit vojnika šta treba raditi sa postrojenim muškarcima ispred kuće Huseina Sušića odgovara „*Vodite ih pred džamiju!*“ dok na isti upit njemu poznatog vojnika pred kućom Mujdžić Mirzana odgovara „*Vodite ga za kuću!*“

430. Očigledno je dakle da uniformisana lica, koja su kritičnog dana bila u pratnji optuženog Soldat Dragomira, bespogovorno izvršavaju njegove naloge, te im je apsolutno jasno šta on podrazumijeva pod „*odvođer.jem*“ lica, jer iz svih provedenih dokaza jasno proizilazi da je svaki slučaj „*odvođer.ja*“ muškaraca po nalogu „Čiče“ okončan ubistvom tih muškaraca na lokaciji na koju su po njegovom nalogu odvedeni.

431. Iz svega navedenog nesumnjivo se može zaključiti da je optuženi Soldat Dragomir, postupajući sa direktnim umišljajem, u namjeri da u odnosu na oštećenog Mujdžić Mirzana nastupi smrtna posljedica, rekao njemu poznatom vojniku da odvede iza kuće oštećenog, nakon čega je vojnik hicem iz automatskog naoružanja usmrtio oštećenog.

432. Dakle, optuženi je svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice i htijući njeno nastupanje, naprijed opisanim radnjama ostvario sve elemente progona ubistvom iz tačke h) u vezi sa tačkom a) stava 1. člana 172. KZ BiH u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ BiH.

433. Vijeće će u kasnijem dijelu presude, koji govori o identifikaciji optuženog Soldat Dragomira, obrazložiti dokaze na temelju kojih je nesporno ustanovljeno da je lice pod nadimkom „Čiča“ zapravo Soldat Dragomir, te će obrazložiti razloge zbog kojih su optuženi i drugi vojnici u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.g. izvršavali njegove naloge.

5. Sahranjivanje oštećenih i naknadna ekshumacija njihovih posmrtnih ostataka

434. Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesporno utvrdilo da je kao posljedica radnji svih optuženih nastupila smrt devet muškaraca strijeljanih pred džamijom Čarakovo i ranjavanje dva lica, dok je kao posljedica radnji optuženog Soldat Dragomira nastupila i smrt oštećenog Mujdžić Mirzana, koji je ubijen iza porodične kuće u nasejlu Donja Mahala selo Čarakovo.

435. Prema izvedenim dokazima, proizilazi da je nakon ubistva oštećenih lica pred džamijom, grupa vojnika ispaljivanjem projektila na krov istu zapalila, nakon čega su zapaljeni dijelovi krova i fasade padali po tijelima ubijenih.

436. Svjedokinja Dizdarević Sefija tako opisuje da po odvođenju muža pred džamiju odlazi u potkrovlje kuće ne bi li vidjela šta se dešava, ali dolaskom gore čuje samo „*pucketar, je i jauke*“ nakon čega odlazi na verandu odakle se vidi da „*ku, ja dim iz krova džam, je.*“

437. Nakon određenog vremena po odvođenju muškaraca, i nakon što se čuo rafal iz pravca džamije, neke od žena iz sela odlaze pred džamiju vidjeti šta se desilo, jer se odvedeni muškarci nisu vratili, a dim koji je izbijao iz krova džamije već se jasno mogao vidjeti.

438. Svjedokinja Mujdžić Vahida tako opisuje da je njena kćerka među prvima otišla do džamije u vrijeme dok je još gorila džamija i po povratku je rekla da je otac mrtav.

439. Po tom saznanju i svjedokinja Mujdžić Vahida odlazi i vidi prizor koji opisuje „*Vidili smo đe su gorili, đe su mrtvi. Neki, jega je vatra više fatala. Drveće ono sa krova, cigla, to je gorilo. U mene mužu, izgorila mu noga, bio u čizmama do ovog pcjasa, gore. Ov, je drugi isukani grobovi, leže tako.*“

440. Stravičan prizor pred džamijom opisuje i svjedokinja Kahteran Ifeta riječima: „*Ispred džam, je leže svi nepomično...gore noge od mog muža, a Emir Čaušević gori najviše, čak mu gori utroba i stomak. Vicjela sam i Avdu da gori, padao je i krov sa džam, je, daske su padale... po r, jima su bile i go, jele*“

441. Supruga Emira Čauševića i sestra Kahteran Kemala, sa njegovom majkom odlaze pred džamiju, svjedokinja Kahteran prizor koji je zatekla opisuje riječima:

„Rekla sam mami Kemo je ubijen, mada je ona to već čula, znala je za to i ide pred džamiju, jer ni ja nisam imala snage da idem. Ona je tad imala preko 60 godina, međutim, to je bilo nemoguće...tako da sam i ja okrenula se za njom i otišle smo pred džamiju. Prvo je išla prema Kemi, majica ta njegova je bila toliko upadljiva, plakala je, urlala, uzela ga...držala glavu njegovu. Ja sam ...znam da je Emir otiš'o u momentu sam šokirana i ja sam plakala. Tražim Emira...ne vidim ga u toj masi ljudi, a samo sam tražila da vidim teksas jaknu...znam da je otiš'o u teksas jakni, međutim, ne vidim nikoga. Ponovo sam se vratila a onda ga vidim pored brata Keme, jedan uz drugog su bili ali nema jakne. Jakna je skinuta i on je bio u majici kratkih rukava, koju normalno nisam tražila jer znam da je otiš'o u jakni.

Tad sam stala, komšije okolo poznala sam, al' nisam obraćala pažnju na njih, tu mi je Kemo i Emir, jedan pored drugog. U Keme noge gore. Noge dole skroz mu gore, a u Emira stomak. Sve iz stomaka pored njega i to cvrči. Tad sam, tad sam vidjela da džamija gori. Prije toga prilazeći...nisam vidjela ništa.“

442. Na tom mjestu svjedokinja Mujdžić Vahida je također prepoznala sve odvedene muškarce, ali ih nisu smjeli početi ukopavati. Tek drugi dan je prema njenom kazivanju došao sin Mujdžić Zekira i rekao da se osobe smiju ukopati. Prema kazivanju ove svjedokinje, tijelo oštećenog Mujdžić Redžepa, koji je prema kazivanju svjedoka pokušao pobjeći prije početka strijeljanja, ukopano je kod džamije prijepodne, a neki od stradalih tek poslijepodne u mejthani blizu džamije.

443. Položaj tijela nastradalog Mujdžić Redžepa, opisala je njegova sestra, Fazlić Asima „*vidila sam metke za rjim ispućan rafal, pa onu travu...sver. metke sam viojela tragom kud je on tjež'o u pravcu potoka. Bio se uhvatio za žicu bod,jikavu, bila mu je ruka krvava. To je žica prema rjivi Hasn,je i Zekira, kcjom se d,jeli džam,jska zem,ja od r,jihove.*“ Ova svjedokinja je svjedokinji Kahteran Ifeti saopštila da su odvedeni muškarci ubijeni pred džamijom. Ova svjedokinja je potvrdila i da je brata uspjela sahraniti tek nakon 2 dana, jer prije toga nisu smjeli. Plašili su se vojske koja je i dalje dolazila u selo.

444. Svjedokinja Avdić Halima je upravo od svjedokinje Kahteran Ifete saznala da su muškarci ubijeni pred džamijom, a predveće je sa svjedokinjom Fazlić Asimom otišla na lice mjesta i tu je vidjela tijela ubijenih. Ova svjedokinja je tvrdila da joj je Fazlić Asima prije polaska rekla da ponese kantu vode da poliju tijela ubijenih, koja su gorila od dijelova zapaljane džamije koji su padali po njima.

445. Supruge, majke i kćerke oštećenih tvrde da je vojska nakon kritičnog događaja, ulazila u kuće i da se tu „*premetalo, razbacivalo, lupalo, psovalo*“. Svjedokinja Kahteran Ifeta potvrđuje da je nakon grupe vojnika koji odvođe muškarce u pravcu džamije naišla druga grupa vojske, čije ponašanje opisuje riječima: „*nekoliko mladića je to bilo...mladi su jako bili. Jedan od r,jih me pitao jesam li ja radila u Ćirkin po,ju, kaže zna me od tamo. Onda je rekao pare i zlato! Ja sve što sam imala momentalno sam mu dala. Pitao je...rekao je...malo je to imaš još?*“ ona dalje opisuje da lice kojem je dala novac nije dalo da joj maltretiraju dijete.

446. Svjedokinja Fazlić Asima je opisala da su vojnici potom boravili u kući ubijenog Kahteran Kemala gdje je bilo bure rakije „*oni nisu izlazili dok to nisu izlili, tamo su bili...pili tu rak,ju.*“

447. Ponašanje srpske vojske u periodu nakon ubijanja muškaraca na identičan način opisuje i svjedokinja Mujdžić Zarmina riječima: „*Vcjska je prolazila, ne bez prestanka, ali prolazili su u toku dana i c,jeli dan su prolazili i p,jačkali, izvodili nas, maltretirali i tražili uv,jek nešto.*“

448. Zbog velikog broja vojnika koji su se kretali selom nakon ubistva civila pred džamijom, ni svjedokinja Kahteran Ifeta nije uspjela istog dana ukopati supruga Kahteran Kemala. Tačnije, vojska nije dozvoljavala ukop ubijenih. Svjedokinja je u tom

pravcu izjavila. „Od Asime sam čula da je žena Zekira Musića uspjela nekako da ga zakopa malo u travu, pa sam i ja hijela ovog svog, Emira i Kemala, bilo gdje, samo da ih odatle spustimo...da ih malo sakrijemo. Međutim, naišla je Besima Musić i rekla da ne idemo jer je puno srba pred džamijom, i da su poručili da se niko ne smije približavati.“

449. Svjedokinja Kljajić Kadira⁹¹ opisuje da je nakon dva dana, zajedno sa Musić Besimom, Mujdžić Vahidom i Avdić Sevlom u mejthani u blizini džamije ukopala tijela Mujdžić Avde, Kljajić Huseina i Musić Hasiba. Navedeno je potvrdila i supruga ubijenog Musić Hasiba, svjedokinja Musić Ajka, koja je na zapisnik⁹² samo potvrdila da je suprug sahranjen u Čarakovu, te sestra ovog oštećenog, svjedokinja Musić Besima.

450. Svjedokinja Kljajić Kadira pojašnjava da su ranije žene i djeca stradalih uspjeli još ukopati Mujdžić Redžepa i Musić Zekira, dok su tijela ostalih ubijenih prevezena vojnim kamionom.

451. Tako ova svjedokinja dalje opisuje: „Stigao je marji kamion, nekad su ga zvali Tamić, bila su dva momčića možda 13,14 ili 15g su imali, sigurno nisu bili vojnici. Samo vozač kamiona je bio vojnik i stao je pored jame gdje smo kopali mog muža i ovu dvcjicu pa smo iskopale veću jamu za ostale ali on se na jutro i rekao- Marš deder kući! I naredio je samo da zagnemo tu iskopanu zemljom.“

452. Odvoženje tijela oštećenih vojnim kamionom potvrdili su svjedoci optužbe, među kojima i Mujdžić Vahida, te svjedokinja Dizdarević Sefija, koja je sa kćerkama pobjegla u susjedni zaselak Musiće, i koja od izvjesnog Musić Okana saznaje da je tek nakon dva dana dozvoljeno ukopavanje nekih nastradalih pred džamijom, s tim da njen suprug Dizdarević Sulejman nije ukopan sa ostalima, jer je vojska tijela nekolicine ubijenih odvezla kamionom u nepoznatom pravcu.

453. Dakle, prema izvedenim dokazima i materijalnoj dokumentaciji u spisu, kritičnog dana u selu kod džamije su ukopana tijela pet ubijenih muškaraca, dok su preostala tijela odvezena kamionom na nepoznatu lokaciju. Neka od njih su kasnije parcijalno ekshumirana na lokalitetu „Jakarina Kosa“ u Ljubiji.

⁹¹ **T-6**–Zapisnik o saslušanju svedoka Kljajić Kadira broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Otpusna lista od 14.02.2013.godine i Potvrda o smrti za Klajić Kadiru, broj 105/13 od 04.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

⁹² **T-8**– Zapisnik o saslušanju svjedoka Musić Ajka broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Ajka, broj 05-13-3-434/13 od 13.05.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

454. U konkretnom slučaju, ekshumaciju i obdukciju tijela oštećenih vršio je stalni sudski vještak Sarajlić Nermin⁹³, spec.sudske medicine. On je postupao po naredbi Tužilaštva BiH kojom je bilo naloženo da se utvrde uzroci smrti, te nalaženje grobnih mjesta, odnosno masovne grobnice za lica stradala 23.07.1992.g. u naselju Čarakovo. Pored toga, naredbom je trebalo utvrditi uzroke, vrste rana i povrede koje je kritičnog dana zadobio zaštićeni svjedok S-1.

455. Vještak je prilikom izrade nalaza i mišljenja imao na raspolaganju medicinsku i drugu relevantnu dokumentaciju⁹⁴ koja se tiče provedene ekshumacije oštećenih.

456. Provedenim vještačenjem na osnovu cjelokupne medicinske dokumentacije koja mu je bila na raspolaganju, vještak je utvrdio da se za sve slučajeve radi o tri grobna mjesta. Jedno mjesto je džamija u Čarakovu, gdje je ekshumacija vršena u dva navrata, drugo mjesto je Donja Mahala također u mjestu Čarakovo i treća ekshumacija je na lokalitetu «Jakarina kosa».

457. Kada je u pitanju lokalitet džamije u Čarakovu, vještak konstatuje da je na tom mjestu utvrđen identitet pet lica, od čega su četiri ekshumirana 21.08.1998.g. i to: Mujdžić Redžep, Mujdžić Avdo, Musić Hasib i Kljajić Husein, dok je peta osoba, odnosno Musić Zekir, ekshumiran dana 02.10.1998.g. Kao uzrok smrti navedenih lica konstatovane su višestruke strijelne rane glave, grudnog koša i zdjelice, dok je u odnosu na Kljajić Huseina ustanovljena samo jedna povreda.

458. Navedeno je potkrepljeno i iskazima svjedoka koji potvrđuju da su pobrojana lica ukopana u dvorištu džamije, među kojima su svjedokinja S-2, Fazlić Asima i Mujdžić Vahida.

459. Druga lokacija ekshumiranja posmrtnih ostataka je Donja Mahala sela Čarakovo obavljena 02.10.1998.g. kod kuće u vlasništvu Mujdžić Mirzana. Obdukcijom je utvrđeno da je smrt u odnosu na ovo lice nastupila uslijed strijelne rane zdjelice i desne natkoljenice, nanesene projektilima ispaljenim iz ručnog automatskog oružja. Vještak je precizirao da se obzirom na anatomske blizinu opisanih dijelova tijela, ne može isključiti mogućnost da su obje povrede nanesene samo jednim projektilom. Supruga

⁹³ Vještak optužbe Nermin Sarajlić je usmeno obrazložio svoj nalaz i mišljenje na ročištu za glavni pretres održanom dana 26.06.2013.g.

⁹⁴ Vještak je izjavio da je prilikom izrade nalaza i mišljenja koristio Zapisnik o obdukciji službe za patologiju Kantonalne bolnice u Bihaću za Mujdžić redžepa, Mujdžić Avdu, Musić Hasiba, Kljajić Huseina, Mujdžić Mirzana i Musić Zekira. Zatim, zapisnik o obdukciji tijela MKSJ. Tri DNK nalaza Međunarodne komisije za nestale osobe (MKNO) Kahteran (Hase) Kemala, DNK nalaz MKNO za Sušić (Mustafe) Rasima, Zapisnik o ekshumaciji, pregledu i identifikaciji i obdukciji Kantonalnog suda u Bihaću Kri 50/98 i 61/98 o ekshumaciji i obdukciji ekshumiranih osoba iz masovne grobnice Jakarina kosa, te otpusnicu hirurškog odjela bolnice u Prijedoru za zaštićenog svjedoka S-1. Vještak pojašnjava i da je dodatnu medicinsku dokumentaciju zatražio od Centra za identifikaciju u Šekovićima i Sanskom mostu, koja se sastoji od zapisnika o prepoznavanju, odnosno utvrđivanja identiteta za Mujdžić redžepa, Mujdžić Avdu, Mujdžić Hasiba, Kljajić Huseina, Mujdžić Mirzana, Kahteran Kemala i Sušić Rasima.

oštećenog, koja ga je imala priliku vidjeti odmah po ranjavanju potvrđuje da je oštećeni pogođen u predjelu prepone i da je od zadobijene povrede ubrzo preminuo.

460. Svjedokinje Mujdžić Bahra i Mujdžić Zarmina, u svom svjedočenju potvrđuju da je oštećeni Mujdžić Mirzan ukopan u dvorištu svoje kuće.

461. Posljednja ekshumacija vezana za događaje u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. obavljena je na lokaciji „Jakarina kosa“ gdje je nađena masovna grobnica, čija obrada je prema kazivanju vještaka trajala gotovo mjesec dana, počevši od 11.09.2001.g. u kojoj su pronađena 373 tijela. U navedenoj grobnici ekshumirani su posmrtni ostaci nastradalih Sušić Huseina, Sušić Rasima i Kahteran Kemala. U odnosu na Kahteran Kemala i Sušić Rasima, vještak nije mogao utvrditi uzrok smrti, obzirom da je pronađen samo jedan dio posmrtnih ostataka, odnosno nije pronađeno kompletno tijelo.

462. Navedeno je potvrdila i sestra oštećenog Kahteran Kemala, svjedokinja Čaušević Ismeta koja je izjavila da je samo jedan dio posmrtnih ostataka njenog brata identifikovan, dok posmrtni ostatke supruga Čaušević Emira još uvijek nije pronašla.

463. Za svjedoka S-1 vještak je na osnovu dostavljene medicinske dokumentacije utvrdio da je prilikom strijeljanja zadobio strijelnu ranu lijeve natkoljenice, međutim, kako je prilikom vještačenja na uvid dobio samo otpusno pismo iz bolnice, iz kojeg je vidljivo da je zaštićeni svjedok bio hospitaliziran 12 dana, jedino što može zaključiti jeste da se u konkretnom slučaju radi o o običnoj teškoj tjelesnoj povredi.

464. Činjenice iznesene od strane vještaka potkrepljene su brojnou materijalnom dokumentacijom uloženom kao dokaz⁹⁵ u predmetnom postupku.

⁹⁵ **T-10** – Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka prof dr sc Nermina Sarajlića od 25.12.2012.godine.
T-11 – Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihac o prepoznavanju leša Mujdžić Mirzana ID: 1 od 5.10.1998.godine .
T-12 – Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihac o prepoznavanju leša Kljajić Husein ID: 4 od 24.08.1998.godine.
T-13 – Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihac o prepoznavanju leša Musić Hasib ID: 3 od 25.8.1998.godine.
T-14 – Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihac o prepoznavanju leša Mujdžić Avdo ID: 2 od 24.08.1998.godine.
T-15 - Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihac o prepoznavanju leša Mujdžić Redžep ID: 1 od 28.8.1998.godine.
T-16 – Zapisnik MUPA-a Unsko-Sanskog kantona, Treća policijska uprava OKP-e Sanski Most o utvrđivanju identiteta Kahteran Kemal, broj 05-1/08-1-.../12 od 19.06.2012.godine.
T-17 – Zapisnik MUPA-a Unsko-Sanskog kantona, Treća policijska uprava OKP-e Sanski Most o utvrđivanju identiteta Sušić Rasim, broj 05-1/08-1-112 /12 od 19.6.2012.godine.
T-18 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe - Redžep Mujdžić od 28.8.1998.godine.
T-19 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Avdo Mujdžić od 24.8.1998.godine .
T-20 — ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Hasib Musić od 25.8.1998.godine.
T-21 — ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Husein Kljajić od 24.8.1998.godine.
T-22 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Mirzan Mujdžić od 5.10.1998.godine.
T-23 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Kemal Kahteran od 19.6.2012.godine.
T-24 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Rasim Sušić od 19.6.2012.godine.
T-25 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Husein Sušić od 8.12.2005.godine.
T-26 - ICMP-Međunarodna komisija za nestale osobe- Zekir Musić bez datuma.

465. Tokom postupka nije bilo sporno da su preživjeli svjedoci Sušić Sead i svjedok S-1, kao posljedicu strijeljanja pred džamijom zadobili ozbiljne i teške povrede tjelesnog integriteta, te su pretrpili tešku duševnu patnju, ali ipak nije prihvaćena kvalifikacija *nečovječnog postuparja* u odnosu na ova dva oštećena, jer je prema mišljenju Vijeća, umišljaj optuženih bio usmjeren na nastupanje smrtne posljedice u odnosu na sva lica odvedena pred džamiju.

466. Dakle, Tužilaštvo nije dokazalo da ovaj oblik umišljaja postoji i u pogledu posljedice koja je nastupila u odnosu na preživjele svjedoke. Također, Tužilaštvo nije vještačilo niti ispitivalo intenzitet i prirodu posljedica ranjavanja svjedoka Sušić Seada, kako je to učinjeno sa zaštićenim svjedokom S-1, čije su povrede bile i predmetom ocjene od strane vještaka Nermina Sarajlića, spec. sudske medicine.

467. Vijeće je na temelju provedenih dokaza moglo samo utvrditi da je u pogledu posljedice koju su doživjeli svjedok Sušić i S-1, kod optuženih postojao eventualni umišljaj, ali kako kvalifikacija *nečovječnog postupanja* iz tačke k) stav 1. Član 172. KZ BiH zahtjeva postojanje *namjere*, to Vijeće nije našlo ispunjenim uslov za utvrđivanje krivice optuženih i za nečovječno postupanje u odnosu na ove oštećene.

D. UČEŠĆE OPTUŽENIH U PREDMETNIM INKRIMINACIJAMA

468. Vijeće je tokom postupka nesporno utvrdilo da su upravo optuženi Soldat Dragomir, Đurić Velemir i Babić Zoran, postupajući sa direktnim umišljajem i diskriminatorskom namjerom, počinili inkriminacije za koje su oglašeni krivima, na način kako je to činjenično opisano u izreci presude

469. Obzirom da je tokom postupka odbrana osporavala prisustvo optuženih u selu Čarakovo, te uopšte njihovo učešće u počinjenju zločina, to je Vijeće odlučilo u tom pravcu dati detaljnu analizu iskaza svjedoka i provedenih dokaza u odnosu na svakog optuženog ponaosob.

1. Identifikacija optuženog Soldat Dragomira u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima

470. Vijeće je nakon svestrane ocjene dokaza nesumnjivo utvrdilo prisustvo optuženog Soldat Dragomira u selu Čarakovo te njegovo učešće u svim inkriminacijama za koje je oglašen krivim.

471. Prilikom ocjene iskaza svjedoka u dijelu u kojem daju opis optuženog kritičnog dana, Vijeće je naročitu pažnju poklonilo brojnim detaljima koje su svjedoci saglasno iznijeli u svojim iskazima.

T –27 - Medicinska dokumentacija svjedoka S-1 (Spisak bolesnika liječenih u hirurškoj ambulanti od 25-5-1992. Do 31.12.1993.; liječenih na hirurgiji od maja 1992.do aprila 1994. i liječenih u hirurškoj ambulanti od 23.5.1992 do 31.3.1994. te dokumentacija iz MKSJ).

T-28 do T-55 – dokumentacija o ekshumaciji i izvodi iz matične knjige umrlih za stradala lica. Dokazi na ovu okolnost su detaljno pobrojani u Aneksu B presude.

472. Optužene Đurić Velemira i Babić Zorana, svjedoci optužbe su mogli prepoznati kao mještane susjednog sela Tukovi, dok im je optuženi Soldat Dragomir prije dolaska u selo bio potpuno nepoznat.

473. Tako svjedoci optužbe Sušić Sead, svjedok S-1 ali i drugi svjedoci, saglasno izjavljuju da ovo lice nisu viđali prije i ne prepoznaju ga kao mještana nekog od susjednih sela, što je i logično obzirom da je prije ovog događaja optuženi godinama živio u Zagrebu R Hrvatska, odakle potiče i njegov specifičan „hrvatski naglasak“ koji zaštićeni svjedok S-1, Sušić Sead i Karupović Šefik pominju u svojim iskazima.

474. Svjedokinja Kahteran Ifeta je opisala da lice sa bijelim opasačem nije poznavala od ranije, odnosno „*nije bio iz one sredine.*“

475. Prilikom identifikacije optuženog Soldat Dragomira, Vijeće je imalo u vidu činjenicu da preživjeli svjedoci Sušić Sead i S-1 na identičan način opisuju vozača bijelog „Mercedesa“ kojeg je onda svjedok Karupović, na osnovu dobijenog opisa, identificirao kao optuženog Soldat Dragomira.

476. Obzirom da je svjedok Karupović kao dugogodišnji prijatelj optuženog potpuno kompetentan za njegovu identifikaciju, naročito jer je optuženog Soldat Dragomira imao priliku vidjeti nedugo prije počinjenja zločina, to je odbrana tokom cijelog postupka na više načina nastojala dovesti u pitanje upravo kredibilitet ovog svjedoka.

(i) Osporavanje kredibiliteta svjedoka Karupović Šefika

477. Svjedok Karupović Šefik je detaljno opisao da se optuženi, nakon što njega i porodicu ostavlja u kući u blizini mosta Žeger, sa nekolicinom vojnika odvozi nazad istim automobilom kojim je prethodno doveo njegovu porodicu. Preciznije, svjedok Karupović je kroz prozor kuće u blizini mosta Žeger u kojoj je smješten s porodicom, mogao jasno vidjeti kad je optuženi Soldat sa još 3-4 vojnika sjeo u automobil, dok su se drugi neformalno „nabacili“ na haubu vozila i krenuli u pravcu Čarakova.

478. Odbrana je prigovarala iskazu svjedoka Karupovića u ovom dijelu tvrdeći da on ove detalje nije spominjao u izjavi⁹⁶ koju je dao u istrazi. Međutim, Vijeće konstatuje da svjedok Karupović u pogledu ovog detalja gotovo identično svjedoči, tvrdeći i u istrazi rekavši i tada da je par vojnika krenulo sa vozilom kojim je upravljao Soldat, što potvrđuje i svjedok S-1 koji se određuje da je otprilike 5 vojnika došlo sa vozilom bijeli „Mercedes“ pred kuću gdje su skupljeni mještani Čarakova.

479. Dakle, Vijeće prihvata da je to orijentaciono broj vojnika koji kreće sa optuženim Soldatom, te ne nalazi da detalj na koji ukazuje odbrana (da li su oni sjeli na haubu vozila ili ne?) dovodi u pitanje iskaz svjedoka Karupovića.

⁹⁶ O-1-18- Zapisnik Australijske savezne policije od 27.9.2012.o saslušanju svjedoka Karupović Šefika, sa prevodom stalnog sudskog tumača za engl. jezik Elharune Rizvanbegović od 3.10.2012.godine.

O-1-19- Zamolnica Tuž BiH, za pružanje međ.narodne pomoći br T20 0 KTRZ 0003631 12 od 18.7.2012. i spisak pitanja Tuž BiH, kao prilog zamolnice od 18.7.2012.godine.

480. Drugim riječima, navedeni detalj u konačnici ne mijenja zaključak Vijeća o tome kako se kritični događaj zaista odigrao niti narušava kredibilitet svjedoka Karupovića, jer nije relevantan u mjeri u kojoj to potencira odbrana ovog otpuženog.

481. Prigovaralo se i da svjedok Karupović u izjavi iz istrage ne spominje detalje poput marke vozila kojim se optuženi dovezao kritične prilike, sunčanih naočala koje je nosio i slabog hrvatskog naglaska koji se primjećivao kod optuženog, što nije tačno, odnosno prigovori branioca u tom pravcu nisu osnovani, jer ovaj svjedok sve navedene detalje spominje kako u istrazi tako i u svjedočenju na glavnom pretresu.

482. Branilac je također tvrdio da svjedok Karupović u istrazi nije spominjao nadimak „Čiča“, što Vijeće također nalazi netačnim, obzirom da je ovaj svjedok u izjavi iz istrage jasno naveo kako je optuženi Soldat u to vrijeme koristio nadimak „Čiča“ koji je dobio po četničkom vojvodi Draži Mihajloviću, te dodaje da koliko je njemu poznato, optuženi taj nadimak nije imao u vrijeme dok su živjeli u Zagrebu, obzirom da ga je tada oslovljavao sa „Drago“.

483. Da optuženi prije rata zaista nije koristio navedeni nadimak, potvrdio je i brat njegove supruge, svjedok Šiljak Radenko.

484. Nakon odlaska Soldata natrag u pravcu Čarakova, svjedok Karupović sa porodicom ostaje u kući. On u svjedočenju dalje navodi da je u kuću povremeno ulazila vojska „*normalno uniformisane osobe, kcje su mi pr.jetile, čak su i psovali meni i Dragi zašto me tu doveo.*“

485. U kući je svjedok boravio sa porodicom narednih sat ili dva, i nekad prije 12,00 sati optuženi Soldat Dragomir se vratio i rekao svjedoku „*Šefik ni ovcje više nije sigurno. Ja moram da te vodim negcje daje. Imaš li ti igcje neko, neki prostor gcje bih mog'o odavde da te sklonim.*“

486. Nakon toga, optuženi sa istim vozilom odvozi svjedoka Karupović Šefika i njegovu porodicu u Prijedor, gdje su imali stan.

487. Poslije opisanog događaja svjedok Karupović tvrdi da više nije viđao optuženog do odlaska u logor Trnopolje, gdje ga je ovaj posjećivao u par navrata. U unakrsnom ispitivanju potvrdio je da se u logoru Trnopolje sreo i sa preživjelim svjedokom Sušić Seadom, koji mu je ispričao o događajima u Čarakovu.

488. Odbrana je naročito osporavala dio svjedočenja ovih svjedoka, u pogledu vremena kada su razgovarali o događajima u Čarakovo, odnosno koji je to trenutak kada svjedok Sušić saznaje identitet osobe koja je bijelim „Mercedesom“ došla kritičnog dana u Čarakovo.

489. Osporavajući iskaz svjedoka Karupovića odbrana je upućivala upravo na tvrdnju svjedoka Sušića da Identitet osobe koja je kritične prilike vozila bijeli „Mercedes“ i koristila nadimak „Čiča“ saznaje otprilike godinu nakon događaja, nekad u jesen 1993.g. u susretu sa Karupović Šefikom u Zagrebu, ne spominjujući u svom kazivanju njihov zajednički susret u Trnopolju.

490. Tako je svjedok Sušić pojasnio, da je u jesen 1993.godine sa porodicom otišao u posjetu puncu koji je živio u Zagrebu i tako je saznao da u njegovoj neposrednoj blizini stanuje svjedok Karupović Šefik, koji je također iz Čarakova. *„On je prije živio na suprotnoj strani iza džamije...tamo odakle sam rekao da su dolazili krici žena i ojece.“*

491. Te prilike su prema kazivanju svjedoka Sušića razgovarali o raznim temama, između ostalog svjedok Sušić je svjedoku Karupoviću prepričavao šta je doživio i kada je spomenuo bijeli „Mercedes“ i nadimak „Čiča“, te broj probnih tabli vozila, svjedok Karupović mu je rekao da poznaje tu osobu i da je upravo tim vozilom, njega i porodicu *„izvukao iz sela kritičnog dana.“*

492. Svjedok Sušić je izjavio da mu je Karupović tada decidno rekao da je ta osoba Soldat Dragomir, da ga odlično poznaje, jer su živjeli i radili zajedno u R Hrvatskoj. Također je rekao da je Soldatova porodica nekad na početku sukoba u R Hrvatskoj izbjegla u BiH, u čemu im je pomogao svjedok Karupović, jer su kako kaže *„muslimani mogli lakše izaći iz Hrvatske nego srbi.“*

493. Kao dugogodišnji prijatelj optuženog Soldata, kojeg je vidio u ranim jutarnjim satima kritičnog dana, svjedok Karupović je prema mišljenju Vijeća potpuno kompetentan da prilikom razgovora sa Sušić Seadom, na osnovu dobijenog opisa osobe po nadmiku „Čiča“, vozila kojim se dovezao i drugih karakteristika, identificira upravo optuženog Soldat Dragomira.

494. U pogledu nesaglasnosti o susretu u Trnoplju, Vijeće analizom iskaza oba svjedoka zaključuje da su se obojica u određeno vrijeme tokom jeseni 1992.g. zatekli u Trnoplju, odakle su transportovani dalje, pa ostaje mogućnost da su te prilike ostvarili neki kontakt i da su kao mještani Čarakova, koji se dobro poznaju, razgovarali o onome što su preživjeli. Međutim, Vijeće je ipak poklonilo vjeru iskazu svjedoka Sušića koji je kategoričan u tvrdnji da pravi identitet lica pod nadimkom „Čiča“ saznaje tek u jesen 1993.g. prilikom razgovora sa svjedokom Karupovićem u Zagrebu.

495. Naime, Vijeće smatra da je svjedoku Sušiću, kao neposredno oštećenom predmetnim krivičnim djelom, veoma značajan trenutak u kojem saznaje identitet osobe koja je kritičnog dana izdala nalog za pogubljenjem civila pred džamijom, te mu se taj trenutak jasno urezao u pamćenje i sa lakoćom ga može reproducirati.

496. U konačnici, Vijeće konstatuje da su iskazi ova dva svjedoka saglasni u relevantnom dijelu, odnosno u pogledu činjenice da jesu razgovarali o događajima u Čarakovu i da je tom prilikom identificiran identitet osobe pod nadimkom „Čiča“.

497. Svjedok S-1 je također tvrdio da je identitet optuženog Soldata saznao *„u izbjeglištvu“* što je po mišljenju Vijeća još neodređeniji termin u odnosu na ono što odbrana spori kod svjedoka Sušića i Karupovića, pa opet navedeni detalj ne dovodi u sumnju iskaz svjedoka S-1 u cjelini, niti osporava činjenicu da on o strijeljanju koje je preživio kritičnog dana, u relevantnom dijelu iskazuje saglasno sa drugim preživjelim, odnosno svjedokom Sušićem.

498. Dakle, Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza nesumnjivo utvrdilo prisustvo optuženog Soldat Dragomira u selu Čarakovo i njegovo učešće u zločinima počinjenim dana 23.07.1992.g. te manja nasuglasnost u iskazima svjedoka Karupovića i Sušića, na koju odbrana ukazuje, nije takvog kvaliteta da bi dovela u sumnju zaključak Vijeća o ovom pitanju.

499. Odbrana je u unakrsnom ispitivanju insistirala i da se svjedok Karupović Šefik izjasni da li ga je optuženi Soldat Dragomir istog dana kada je spasio njega i njegovu porodicu, vraćao u selo da uzme zlato i novac koji je prethodno sakrio, na što se svjedok decidno izjasnio da se jeste vraćao u selo, ali ne isti dan kada se dešavalo „čišćenje“ sela Čarakovo.

500. Navedena činjenica prema mišljenju Vijeća ni na koji način ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, čak u jednom dijelu i potkrepljuje zaključak Vijeća da je optuženi Soldat Dragomir, porodicu Karupović izveo iz sela upravo u ranim jutarnjim satima 23.07.1992.godine, prije početka „čišćenja“ sela Čarakovo.

501. Odbrana je tokom postupka nastojala opovrgnuti tvrdnje ostalih svjedoka optužbe, tako što su svjedoci odbrane saglasno izjavljivali da optuženi 1992.g. jeste koristio vozilo marke „Mercedes“ ali tamnozeleno boje. Međutim, Vijeće primjećuje određene nesaglasnosti u njihovim izjavama, pa je tako jedan od svjedoka odbrane potencirao da je „Mercedes“ imao čak i rotaciju, nastojeći optuženog što više distancirati od vozila koje je zaista koristio kritične prilike, ali navedenu činjenicu nije potvrdio niti jedan drugi svjedok..

502. Sa druge strane, svjedok odbrane Kos Duško je potvrdio da je vozilo „Mercedes“ bijele boje bilo u komandi 43.mtr.brigade, te Vijeće ne vidi smetnju da je navedeno vozilo i korišteno kritičnog dana. U prilog ovom zaključku može se navesti iskaz svjedoka Pađan Rade, pripadnika saobraćajnog voda vojne policije kojim je komandovao optuženi Soldat Dragomir, koji je opisao da je optuženi pripadnike voda redovno obilazio na punktevima, kojom prilikom je koristio različita vozila. Tako ovaj svjedok tvrdi: *„Pa ne mogu ja sad reći kakvo je auto bilo, nekad je bio razum.ješ neki džip ili ...šta ja znam, to zavisi kako je kcje vozilo bilo.“*

503. Dakle, optuženi je prilikom obilaska pripadnika voda znao koristiti i džip, pa Vijeće pretpostavlja da se navedeno odnosi na džip marke „Land rover“ za koji je svjedok odbrane Kos Duško, tvrdio da ga je koristio komandant brigade.

504. Znači, u to vrijeme nije postojala smetnja da optuženi, kao komandir voda, koristi vozila koja su bila na raspolaganju u komandi brigade, što je on i potvrdio u svom iskazu rečenicom: *„Treba ti auto-uzmi ga!“*

505. Shodno svemu navedenom, opravdano je zaključiti da je kritičnog dana optuženi Soldat nesmetano mogao koristiti i „Mercedes“ bijele boje, koje identificiraju svjedoci optužbe u svojim iskazima.

506. Preživjeli svjedok Sušić Sead je u svom svjedočenju jasno precizirao marku, tip i registraciju vozila kojim se kritične prilike dovezao optuženi Soldat, i upravo detalji koje je te prilike zapazio svjedok Sušić, omogućili su kasnije svjedoku Karupoviću da shvati da se radi o vozilu optuženog Soldat Dragomira, kojim ga je u ranim jutarnjim satima odvezao iz sela Čarakovo do kuće u blizini mosta (punkta vojne policije) na Žegeru.

507. Svjedok Sušić Sead je opisao i da je to lice bilo uredno, lijepe kose i da je na glavi nosio „*sunčanice*“, što je također detalj koji svjedok Karupović spominje svom svjedočenju potvrdivši da je „*Drago uvijek nosio sunčane naočale.*“

508. Svjedok S-1 je tvrdio da je vozač bio „*debeli širokog lica, malo, kako bih ga nazv'o n. je plav ni crn nego ono između.*“ Analizom iskaza ovog svjedoka jasno proizilazi da je optuženi Soldat imao smeđu kosu, što je potvrdio i svjedok Karupović, koji ga dobro poznaje od ranije i koji je u tom pravcu izjavio: „*Drago je imao smeđu kosu, uredno podšišanu, uvijek je bio uredan, bio je pedantan i uvijek lijepo izgledao.*“

509. Nadalje, odbrana je u svrhu osporavanja kredibiliteta ovog svjedoka u dokaze uvela i određeni broj dokumenata⁹⁷ koji se odnose na spor koji se pred hrvatskim pravosuđem vodio povodom nekretnine optuženog Soldat Dragomira.

510. Prema izvedenim dokazima, optuženi Soldat je po odlasku u Prijedor, svoju kuću u Zagrebu ostavio na korištenje Jukan Hazimu i Ajki, saslušanim u ovom predmetu u svojstvu svjedoka odbrane. Oni su u svom svjedočenju potvrdili da se u prizemlje kuće useljavaju krajem ljeta 1991.g. na poziv optuženog, nakon što mu je svjedok Karupović odvezao porodicu u Prijedor.

511. U kuću u kojoj je stanovao i prije, a koja se nalazi u blizini porodične kuće Soldata, se nekad u jesen 1992.g. vratio svjedok Karupović Šefik.

512. Prema navodima odbrane Karupović je u tom periodu, neovlašteno prodao kuću optuženog Soldat Dragomira, a na osnovu punomoći⁹⁸ koju mu je 31.01.1992.g. dao optuženi. Odbrana stoga smatra da je svjedok Karupović imao neposredni imovinski interes da svjedoči na štetu optuženog Soldat Dragomira.

⁹⁷ **O-1-1-** Tužba D. Soldata od 4.7.1995., protiv tuženih Tomislava Pavića, iz ZG, Karupović Šefika, iz ZG, Antunović Branka iz ZG i Antunović Ivanke iz ZG; punomoć od 2.6.1995.; Ugovor o kupoprodaji nekretnina od 22.3.1993. i ugovor o kupoprodaji nekretnina od 29.9.1994. godine.

4. **O-1-4** - Tužba Antunović Branka i Ivanke protiv D. Soldata, Hazima Jukana i Ajke Jukan, od 4.2.1999.; presuda Općinskog građanskog suda u Zg. br. P-1169/99-42 od 22.4.2011. i presuda Županijskog suda u Zg br.Gž-10692/11-2 od 23.4.2013.godine.

5. **O-1-5-** Tužba Antunović Branka i Ivanke protiv Hazima Jukana, Ajke Jukan, Nedjeljka Komljenovića, Finke Komljenović i Željke Komljenović od 29.12.1994. i tužba Antunović Branka i Ivanke protiv Hazima Jukana i Ajke Jukan od 10.4.1995. godine.

⁹⁸ **O-1-2** -Punomoć od 31.1.1992.,Uvjerenje Osnovnog Suda u Prijedoru br.077-0-Su-13-000-278 od 27.5.2013. i Izvod iz Knjige ovjera osnovnog Suda u Prijedoru za 1992.godine.

513. Tako svjedoci odbrane Jukan⁹⁹ Hazim i Ajka tvrde da je svjedok Karupović Šefik bez njihovog znanja i odobrenja optuženog Soldata njegovu porodičnu kuću prodao „za male novce“ izvjesnom Pavić Tomislavu, koji je predmetnu nekretninu prodao dalje Antunović Branku i Ivanki.

514. Vijeće primjećuje da u svom svjedočenju svjedok Karupović negira bilo kakvo učešće u kupoprodaji predmetne nekretnine, te tvrdi da je punomoć koju je dobio od optuženog Soldata ostala u stanu u kojem je boravio dok je bio u Zagrebu.

515. U tom pravcu, Vijeće konstatuje i da u spis nije uložena bilo kakva opoziv punomoći date svjedoku Karupoviću u svrhu prodaje porodične kuće, čime bi optuženi Soldat iskazao otvoreno neslaganje sa sadržajem ranije datog ovlaštenja Karupoviću.

516. Neprijateljski stav svjedoka Karupovića prema optuženom Soldat Dragomiru odbrana je nastojala prikazati kroz svjedočenje Jukan Hazima, koji je tvrdio da mu je svjedok Karupović Šefik jedne prilike rekao kako će prodati kuću jer „Soldata nema, Soldat je mrtav“.

517. Vijeće nalazi kontradiktornim svjedočenje Jukan Hazima i Ajke, koji i sami potvrđuju da je odmah po dolasku u Zagreb, svjedok Karupović afirmativno govorio o optuženom koji je spasio njegovu porodicu, pa Vijeće nalazi neobičnim da bi par mjeseci kasnije isti govorio da je optuženi Soldat mrtav. Također, Vijeće je imalo u vidu tvrdnje svjedoka Karupovića, da su upravo svjedoka odbrane Jukan Hazim i izvjesni Lazić Rade manipulirali sa Soldatovom punomoći za prodaju kuće, odnosno da su istu koristili na nedozvoljen način.

518. Odbrana je tokom postupka nastojala ukazati da svjedok Karupović mijenja svoje ponašanje nakon razgovora sa svjedokom Sušićem, odnosno nakon što saznaje da je optuženi Soldat učestvovao u pogubljenjima civila u selu Čarakovo. Međutim, Vijeće prilikom svjedočenja ovog svjedoka ne primjećuje bilo kakav antagonizam ili netrpeljivost prema optuženom, niti nalazi da je na bilo koji način narušena objektivnost njegovog iskaza ili da je došlo do značajnijeg odstupanja od izjave koju je dao u istrazi.

519. Dakle, Vijeće ne nalazi da svjedok Karupović u svom svjedočenju nastoji neosnovano teretiti optuženog, pa je tako njegov iskaz u relevantnom dijelu saglasan sa iskazima preživjelih svjedoka.

520. Najbolji primjer toga jeste činjenica da i prilikom svjedočenja svjedok Karupović potpuno afirmativno svjedoči o postupku optuženog na dan 23.07.1992.g. kada je njemu i članovima njegove porodice spasio život.

⁹⁹ Svjedoci odbrane, bračni par Jukan Hazim i Ajka svjedočili su na glavnom pretresu održanom dana 28.10.2013.g.

521. Kao nemoralnu i nepoštenu osobu, svjedoka Karupovića opisuju samo svjedoci odbrane Jukan Hazim i Ajka, koji za njega tvrde da je „*lažov i prevarant*“, ali Vijeće ima u vidu da se radi o licima koja su živjela u porodičnoj kući optuženog Soldata, te su imali neposredni interes da se ista ne proda, kao što i sada imaju svojevrsnu obavezu da svjedoče u njegovu korist.

522. Koliko je stvarno optuženi Soldat Dragomir bio zainteresiran za sudbinu porodične kuće dovoljno govori činjenica da je Rješenjem Općinskog građanskog suda u Zagrebu¹⁰⁰ tužba optuženog Soldat Dragomira povučena zbog mirovanja postupka koji je nastupio 01.04.2010.g. jer niti jedna stranka u postupku nije u roku od 4 (četiri) mjeseca podnijela zahtjev za nastavljanje postupka.

523. Dakle, sve navedene nesuglasnosti u iskazima svjedoka, na koje je ukazivala odbrana, nisu takvog kvaliteta da bi dovele u pitanje zaključak Vijeća o prisustvu optuženog Soldata u selu Čarakovo te njegovo učešće u inkriminiranim događajima.

(ii) Identificiranje optuženog Soldat Dragomira po nadimku „Čiča“ koji je koristio tokom inkriminisanog perioda

524. Odbrana je tokom postupka nastojala ukazati na druga lica¹⁰¹ kao počiniocima predmetnih inkriminacija, zasnivajući svoje tvrdnje prvenstveno na činjenici da je nadimak „Čiča“ koji je optuženi prema navodima optužnice koristio u inkriminisanom periodu zapravo vrlo čest nadimak u Prijedorskom kraju. Pa su tako svjedoci odbrane, ali i svjedok replike Đenadija Dušan, svjedočili da je mnogo lica koristilo nadimak „Čiča“ u smislu da su ga koristile starije osobe bez obzira na nacionalnost, te osobe koje su se tako prezivale i sl.

525. Svjedok Đenadija tako spominje da su nadimak „Čiča“ koristili Bilbija Rade, komandant 6. Bataljona 43.mtr.br. i izvjesni Marić Jakov. Ovaj svjedok dalje opisuje „*Kad neka ličnost odskače od sredine u kcjcj živi, može dobiti taj nadimak, a ima i to prezime u u Pr.jedoru.*»

526. Navedena okolnost je bila značajna odbrani ne samo sa aspekta identifikacije optuženog u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.g. već se time nastojala ukazati na potpuno druge osobe kao počiniocima predmetnih zločina. U tu svrhu odbrana je izvela veći broj dokaza među kojima je i knjiga u kojoj se pod poglavljem „Kazalo nadimaka“ nadimak „Čiča“ vezuje za potpuno drugo lice.

527. Vijeće međutim primjećuje da se na stranici 390. pomenutog dokaza pominje nadimak „Čičin“ ili „Žuti“ koji je koristio izvjesni Radulović Dušan. Dakle, ne radi se o

¹⁰⁰ **O-1-3** -Rješenje Općinskog građanskog Suda u ZG br.P-5287/95 od 21.9.2010.; Rješenje Županijskog suda u Zg br. Gž-2044/12-2 od 3.4.2012.; Ustavna tužba D. Soldata od 14.6.2012.; Rješenje Ustavnog suda RH br.U-III-3465/2012 od 18.10.2012.godine;

¹⁰¹ **O-1-21-** Prepiska između Tuž BiH i RTRS-dopis Tuž BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 28.8.2012.; Dopis RTRS br.5353/ 12 od 4.9.2012.; Službena zabiljeska Tuž BiH od 10.9.2012.godine.

nadimku „Čiča“ kojeg svjedoci eksplicitno u svojim iskazima vezuju za lik optuženog Soldat Dragomira.

528. Svjedok Karupović je lično čuo kad su vojnici prisutni na punktu Žeger prije zločina u selu Čarakovo, oslovili optuženog nadimkom „Čiča“ koji nadimak optuženi u svom svjedočenju i ne osporava, niti je prilikom provjeravanja ličnih podataka iz optužnice prigovorio u tom dijelu.

529. Obzirom da nema dokaza da su vojnici kritičnog dana bilo koje drugo lice, osim optuženog Soldat Dragomira, oslovljavali nadimkom „Čiča“, to je Vijeće nesumnjivo zaključilo da je upravo ovaj optuženi bio lice kojem se optuženi u dva navrata obraćaju pitanjem „Čiča, šta ćemo s njima?“ misleći pod tim šta treba dalje činiti sa okupljenim muškarcima izvedenim iz svojih kuća. U slučaju oštećenog Mirzana Mujdžića, Vijeće je došlo do istog zaključka, odnosno da je upravo optuženi Soldat lice koje izvršilac ubistva oslovljava sa „Čiča“ tražeći od njega dalje upute.

530. Vijeće smatra da se ukazivanjem na druge osobe po osnovu sličnog ili istog nadimka, ili potenciranjem zločina koje su kritičnog dana navodno počinili pripadnici Ljubijskog bataljona pod komandom Bilbija Rade, ni na koji način ne derogira zaključak Vijeća o identifikaciji optuženog Soldat Dragomira u selu Čarakovo.

531. U prilog navedenom ide i činjenica da zločin strijeljanja civila pred džamijom 23.07.1992.g. te ubistvo oštećenog Mujdžić Mirzana, niti u jednom dokumentu koji potencira odbrana, nije stavljen na teret grupi koju predvodi Bilbija Rade. Sam svjedok replike Đenadija Dušan, koji je bio uključen u akciju na Kurevu kategorički je tvrdio da bataljon Bilbija Rade nije imao nikakve zadatke na tom rejonu dana 23.07.1992.godine.

532. Osim toga, zaključak o tome da je upravo optuženi Soldat Dragomir poduzeo radnje za koje je oglašen krivim nije ni donesen isključivo na temelju nadimka „Čiča“ kojim su ga kritične prilike oslovljavali drugi pripadnici srpskih jedinica¹⁰² već na temelju brojnih drugih detalja koje svjedoci saglasno iznose u svom svjedočenju.

(iii) Teza odbrane o formiranju punkta vojne policije u Žegeru i prisustva optuženog Soldat Dragomira na navedenom punktu

533. Imajući u vidu da je odbrana tokom postupka osporavala formiranje punkta vojne policije na mostu Žeger na ulazu u Čarakovo prije inkriminisanog događaja, Vijeće će u narednom dijelu prvo iznijeti kratak osvrt na dokaze kojima je utvrđeno da je punkt na Žegeru bio formiran na dan 23.07.1992.g. dakle, nesporedno prije i u vrijeme izvršenja zločina u Čarakovu, a potom će dati i ocjenu vjerodostojnosti alibija optuženog.

¹⁰² **OI-73** knjiga str. Spisak 281-317 str.243 koji govori o Čarakovu 390, 402 i 496.- kazalo nadimaka „Čiča“ i „Žuti“ Spisak govori o Bilbiji i 49 lica pod njegovom komandom. Branilac tvrdi da se tu nigdje ne spominje niti jedno ime vojnog policajca 43.m.br.

534. Kako je već obrazloženo, prisustvo pripadnika vojne policije 43.mtr.brigade na punktu Žeger na dan 23.07.1992.g. potkrepljeno je iskazima svjedoka odbrane, dok je samo prisustvo optuženog Soldat Dragomira na istom punktu osporavano tokom postupka.

535. Odbrana je naime na okolnost alibija optuženog saslušala više svjedoka, koji su trebali potvrditi da optuženi Soldat Dragomir na punkt formiran u mjestu Žeger dolazi tek 24.07.1992.godine, odnosno dan nakon inkriminisanog događaja.

536. Odbrana je saslušala i svjedoke koji su trebali također potkrijepiti tezu da je punkt na Žegeru formiran 24.07.1992.g. te da je optuženi Soldat Dragomir u vrijeme izvršenja zločina u Čarakovu bio na autobuskoj stanici u Prijedoru.

537. Vijeće primjećuje da optuženi istovremeno u svom iskazu svjesno ne spominje punkt na Žegeru, koji je prema izvedenim dokazima postojao istovremeno kad i ostali punktovi koje pominje u iskazu (Sana, trinaestka i Orlovci,).

538. Optuženi ovo čini jer je tokom postupka zastupao tezu da punkt na Žegeru i nije bio formiran prije 24.07.1992.g. što Vijeće nalazi netačnim, jer je svjedok odbrane Kos Duško tvrdio upravo suprotno. Naime, ovaj svjedok precizira da su tokom marta i aprila 1992.g. formirani punktovi na svim lokacijama gdje je bila mješovita struktura stanovništva, nabrajajući između ostalih lokacije: Žeger, 13-ta, Kozarac, Orlovci, Trnopolje i dr.

539. Prema iskazu svjedoka Karupović Šefika „U selu Čarakovo su bile barikade već u aprilu mjesecu '92.g.“

540. Svjedok odbrane Kneginjić Nikica¹⁰³ potvrdio je da su punktevi bili formirani još u junu, dok svjedok odbrane Radenko Šiljak pojašnjava da su isti formirani „svuda na izlazu iz grada i na ulazu u veća naseља, naročito ako su bila mješovitog sastava stanovništva.“

541. U prilog tome da je punkt na Žegeru formiran i prije, a zasigurno već na dan „čišćenja“ sela Čarakovo, ide i svjedočenje Avdić Halime¹⁰⁴.

542. Dakle očigledno je znatno prije jula 1992.g. postojala praksa formiranja punktova na ulazu u naselja naseljena mješovitim ili isključivo muslimanskim stanovništvom, te na važnijim putnim komunikacijama, te nema razloga da se u to vrijeme ne formira i punkt na mostu Žeger, koji je u blizini značajne putne komunikacije.

¹⁰³ Svjedok odbrane Kneginjić Nikica je svjedočio na glavnom pretresu održanom 23.12.2013.g.

¹⁰⁴ **T-101** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj 17-12/2-04-2-101/08 od 27.11.2008.godine, dat pred SIPA-om ; Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine, dat Tužilaštvu BiH (iskaz čitan na ročištu dana 30.09.2013.godine).

543. U prilog navedenom može se navesti i iskaz svjedokinje Fazlić Asime koja na pitanje „*Da li je bio neki punkt ispred Čarakova!*“ odgovara: „*Punkt je bio...đe je moga brata kuća. Tako da nam nisu dali do trgovine. Bila je negdje trgovina tu na pola puta, gdje si mogao h.jeba kupit' da preživiš, tu je bio taj punkt.*“ U daljem kazivanju pojašnjava da je punkt o kojem govori bio formiran prije jula 1992.g. odnosno prije događaja koji su predmet optužnice.

544. Navedeno je potkrepljeno i navodima Dopisa SJB Prijedor upućenom Centru službi bezbjednosti (CSB) Banja Luka od 24.07.1992.g. u kojem se navodi: „Obavještavamo vas da na svim ulazno-izlaznim dijelovima grada, kroz koje tranzitira magistralni put već duže vrijeme rade stalni punktevi mješovite policije (vojne i civilne). Obezbjedena su dežurstva na istima, pa se na zadacima koje navodite u Uredbi radi od ranije.“¹⁰⁵

545. Vijeće zaključuje da je optuženi zastupao gore navedenu tezu kako bi umanjio značaj svog prisustva na punktu Žeger dana 23.07.1992.g. kada se i dešavaju zločini u Čarakovu. Međutim, navedena teza odbrane nije potkrepljena provedenim dokazima odbrane.

546. Tako svjedoci odbrane, koji su trebali potvrditi tezu odbrane da se punkt na Žegeru formira tek naredni dan, odnosno 24.07.1992.g. u tom pravcu daju oprečne iskaze.

547. Svjedok odbrane Denjak Radomir tvrdio je da je punkt formiran nakon borbi na Kurevu, odnosno nakon 23.07.1992.g., Međutim, drugi svjedok odbrane Stojaković Ranko¹⁰⁶ opisuje da je po dolasku u rejon Vijadukta i punkta Žeger vidio autobuse, civile i vojsku, koji prizor opisuje i svjedok replike Đenadija Dušan, s tim da je on kategorički izjavio da je ono što opisuje vidio na dan borbe na Kurevu, dakle 23.07.1992.godine.

548. Da je punkt na kojem je bio optuženi Soldat formiran na dan „čišćenja“ sela Čarakovo, proizilazi i iz iskaza svjedoka Karupovića, koji je prilikom napuštanja kuće na Žegeru primjetio da neki vojnici vode njegovog zeta Fadila Čauševića, držeći uperene puške, dok je on držao ruke iznad glave. Te prilike je molio Soldata da i njemu pomogne, ali je optuženi odgovorio da nije u mogućnosti. Iste prilike, svjedok Karupović je u blizini kuće u kojoj se nalazio vidio da je neki vojnik doveo i komšiju Kahteran Hasu, te je vidio nekog čovjeka koji je bio pretučen.

549. Prema saznanjima koja ima svjedok Karupović, Fadil Čaušević je kasnije ekshumiran, te je utvrđeno je da je smrt ovog lica nastupila nasilnim putem, pa Vijeće zaključuje da se spašavanje porodice Karupović desilo nesumnjivo 23.07.1992.g. neposredno prije „čišćenja“ Čarakova, prije čega je već bila počela paljevina i nasilje nad civilima susjednih sela i zaselaka.

¹⁰⁵ O-1-45- Depeša SJB Prijedor br. 11-12-2150 od 24.7.1992.godine.

¹⁰⁶ Svjedok odbrane Stojaković Ranko je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 14.10.2013.g.

550. Vijeće primjećuje da svjedok odbrane Denjak Radomir osim tvrdnje da je datum formiranja punkta 24.07.1992.g. u tom pravcu ne nudi bilo kakvu održivu argumentaciju, već naprotiv potvrđuje da mu je optuženi Soldat po dolasku saopštio da je punkt „*već formiran*“. Imajući u vidu da ovaj svjedok po dolasku na punkt već zatiče dva vojna policajca iz svog voda, nejasno je kako sa takvom sigurnošću može tvrditi da punkt nije formiran dan prije, zbog čega Vijeće zaključuje da je njegova izjava u tom pravcu iskonstruisana isključivo u svrhu potrjepljivanja teze o nepostojanju punkta vojne policije na mostu Žeger neposredno prije i za vrijeme izvršenja zločina u Čarakovu.

551. Odbrana je ovu tezu nastojala odbraniti i tvrdnjama svjedoka Stojaković Ranka, odnosno datumom pogibije i sahrane mještana Baltić Milorada zv. „Bato“ koji je prema izjavi ovog svjedoka poginuo 23.07.1992.g. na Gradačaćkom ratištu, a sahranjen je dan ili dva nakon pogibije. Svjedok nastoji potvrditi da je sahrana ovom licu bila krajem jula 1992.g. a datuma se sjeća obzirom da slavi praznik „Ognjena Marija“ koji svake godine pada na dan 30.jula.

552. Da je sahrana bila neodređenog datuma krajem jula, između 25. i 26.07., posvjedočio je svjedok odbrane Ćirić Mile, koji je u to vrijeme bio u radnoj obavezi u mesnoj industriji „Inpro“ Prijedor, koje je trebalo obezbijediti hranu za ljude koji su prisustvovali sahrani.

553. Svjedoci odbrane, među kojima su Denjak Radomir i Đukanović Milan, tvrde da je sahrana navedenom licu bila 25.07.1992.g. zbog čega su drugi dan boravka na punktu Žeger, tražili slobodan dan, jer kako saglasno izjavljuju „*Nije bilo nikakvih aktivnosti.*“ Vijeće nalazi da ovakvim svjedočenjem, nekadašnji pripadnici voda vojne policije kojim je komandovao optuženi Soldat, očigledno nastoje potvrditi tezu odbrane da je punkt na Žegerskom mostu formiran tek na dan 24.07.1992.g.

554. Međutim, Vijeće je već objasnilo iz kojih razloga je navedena teza neodrživa, obzirom da je suprotna svim drugim provedenim dokazima i saglasnim izjavama svjedoka, prvenstveno svjedoka Karupović Šefika, kojeg je lično optuženi Soldat u ranim jutarnjim satima 23.07.1992.g. doveo i smjestio u kuću u blizini punkta na Žegerskom mostu. Da je punkt formiran naredni dan, kako to odbrana nastoji dokazati, ne bi ni bilo potrebe za spašavanjem porodice svjedoka Karupovića, barem ne na način kako je to učinjeno 23.07.2014.godine.

555. Pored navedenog, osim izvoda iz matične knjige umrlih za Baltić Milorada¹⁰⁷ kao dokaza da je smrt lica nastupila 22.07.1992.g. u 16,00 sati, odbrana nije ničim potkrijepila navode da je sahrana navedenog lica bila 25.07. ili 26.07., niti je navedena činjenica relevantna u mjeri u kojoj to smatra odbrana, obzirom da ista ni na koji način ne mijenja zaključak Vijeća o prisustvu optuženog Soldat Dragomira na punktu Žeger prije počinjenja zločina u Čarakovu, odnosno ne dovodi u sumnju zaključak Vijeća o

¹⁰⁷ O-1-13- Izvod iz MKU za Baltić Milorada br.04-202-1-3481/13 od 21.8.2013.godine.

učešću ovog optuženog u inkriminacijama za koje je oglašen krivim, a do kojeg zaključka je Vijeće došlo na temelju detaljne ocjene svih provedenih dokaza.

556. Stacioniranje voda vojne policije na punktu Žeger, kojim je komandovao optuženi Soldat, značajno je bilo utvrditi sa aspekta rješavanja pitanja međusobne koordinacije i odnosa subordinacije između oružanih snaga koje su kritičnog dana bile stacionirane u neposrednoj blizini sela Čarakovo. Također navedeno pitanje je značajno u kontesktu prisustva optuženog na punktu na mostu Žeger neposredno prije izvršenja krivičnog djela za koje je oglašen krivim.

557. Prema navodima pripadnika Soldatovog voda vojne policije, Denjak Radomira i Ćirić Mileta, nakon dva dana prestaje dalja potreba za njihovim ostankom na punktu Žeger. Vijeće primjećuje da se njihov odlazak sa navedenog lokaliteta podudara sa završetkom operacije „čišćenja“ sela Čarakovo, kada ovi svjedoci, ali i sam optuženi, prema vlastitom kazivanju odlaze na Gradačačko ratište.

558. Navedena okolnosti dodatno potkrepljuje zaključak Vijeća da su pripadnici vojne policije i to voda kojim je komandovao optuženi Soldat Dragomir, imali raspored na punktu Žeger i određene dodjeljene zadatke upravo za dan 23.07.1992.g., koje zadatke su noć prije dobili i drugi pripadnici 43.mtr.br. među kojima je i svjedok Đenadija Dušan, pa je očigledno da je optuženi sa punkta Žeger, veoma jednostavno mogao vozilom otići u mjesto Čarakovo, koje se nalazi u nesporednoj blizini, spasiti porodicu svjedoka Karupovića, a potom se vratiti i počiniti inkriminacije na način kako je to opisano u izreci presude.

559. Sami svjedoci odbrane, pripadnici voda kojim je komandovao optuženi Soldat, stacionirani na punktu Žeger, potvrđuju da optuženi nije bio sve vrijeme prisutan na punktu, već ih je povremeno obilazio. Vremenski raspon koji oni daju u svjedočenju, poklapa se sa svjedočenjem Karupović Šefika, koji je potvrdio da je njegovu porodicu optuženi Soldat smjestio u kuću na punktu Žeger u ranim jutarnjim satima, nakon čega je otišao u pravcu Čarakova i vratio se tek u popodnevnim satima.

560. Nesporno je da je pripadnicima voda vojne policije na punktu Žeger komandovao optuženi Soldat Dragomir, dok Vijeće zaključuje da su druga dva optužena slijedila njegove naredbe/upute u selu Čarakovo isključivo na temelju činjenice da je bio „stariji i ozbiljniji“. Optuženi je zasigurno uživao svojevrsan ugled i na osnovu činjenice da je bio na poziciji komandira voda vojne policije, odnosno može se reći da je potpadao pod komandni kadar brigade.

561. U svakom slučaju, kako optužnica nije teretila optuženog Soldata po osnovu komandne odgovornosti iz člana 180.st.2. KZ BiH, a kako je Vijeće ustanovilo da odnos između optuženih nije bio *de iure* subordinacijski, to je očigledno da su optuženi u izvršenju krivičnog djela postupali u svojstvu saizvršilaca, što je ranije obrazloženo, pa će se Vijeće u daljem dijelu presude baviti pitanjem alibija optuženog Soldat Dragomira.

(iv) Alibi optuženog Soldat Dragomira

562. Na ovu okolnost saslušani su svjedoci odbrane Papić Milka¹⁰⁸ i Šiljak Radenko¹⁰⁹.

563. Svjedokinja Papić Milka je tako izjavila da je po izbijanju sukoba u BiH njen suprug nastojao dovesti nju i kćerku u Švicarsku, gdje je radio kao sezonski radnik. Vizu je prvobitno poslao u ambasadu u Zagrebu, ali svjedokinja nikako nije mogla preći granicu, pa je drugi pokušaj bio sa ambasadom u Beogradu. Tako je svjedokinja tvrdila da se sjeća situacije u kojoj joj je optuženi pomogao da prvo napusti selo Trgovište u kojem je stanovala, a u konačnici i da 24.07.1992.godine otputuje autobusom za Beograd.

564. Prije tog dana, svjedokinja je par dana bezuspješno pokušavala otići za Beograd sa autobuske stanice u Prijedoru. Naime, tih dana je prema njenoj izjavi koridor bio neprohodan, tako da je u dva ili tri navrata zajedno sa optuženim Soldat Dragomir i malodobnom kćerkom u jutarnjim satima dolazila na stanicu gdje bi narednih par sati čekali informaciju o prohodnosti koridora. Na stanicu su prema njenom kazivanju odlazili tri dana zaredom, prije 24.07. kada konačno odlazi. Datuma se precizno sjeća jer je to rođendan¹¹⁰ njene kćerke.

565. Svjedokinji nije poznato iz kojih razloga optuženi Soldat nije bio u mogućnosti da je vozi na stanicu i 24.07. već je zamolio svjedoka Šiljak Radenka da to učini umjesto njega.

566. Vijeće ne može prihvatiti tvrdnje optuženog Soldat Dragomira, da bi na dan „čišćenja“ sela Čarakovo ostajao sa svjedokinjom Papić pola dana na autobuskoj stanici, čekajući navodno informaciju o prohodnosti koridora.

567. Ovo iz razloga što je svjedok kao komandir voda vojne policije za punktove zasigurno informaciju o prohodnosti koridora mogao dobiti brže nego ostatak civilnog stanovništva.

568. Nadalje, optuženi je prema vlastitim tvrdnjama više puta dnevno obilazio punktove, što su potvrdili pripadnici njegovog voda, kao i sama svjedokinja Papić Milka, koja je potvrdila da je stalno „dolazio-odlazio od kuće“ u Trgovištu, pa Vijeće nalazi da nema razloga da to ne bi činio i 23.07.1992.g. naročito imajući u vidu da je operacija „čišćenja“ sela Čarakovo počela u ranim jutarnjim satima, pa je morao biti tamo prije dolaska vojske u rejon Žegera u 09,00 sati kako bi između ostalog izveo porodicu Karupović iz Čarakova.

¹⁰⁸ Svjedokinja odbrane Papić Milka je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 28.10.2013.g. Prilikom davanja ličnih podataka pojasnila je da su ona i optuženi Soldat Dragomir u srđostvu na način da je njen suprug stric optuženog (pojašnjava da su u 2.koljeno srodstva i da nemaju isto prezime).

¹⁰⁹ Svjedok odbrane Šiljak Radenko je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 28.10.2013.g. Ovaj svjedok u okviru ličnih podataka navedo da je brat supruge optuženog Soldat Dragomira.

¹¹⁰ O-1-12- Izvod iz Matične knjige rođenih za Papić Aleksandru br. 03/5-200-5468/13 od 6.8.2013.godine.

569. Sumnju u vjerodostojnost alibija optuženog upravo uvodi svjedočenje brata njegove žene, svjedoka odbrane Šiljak Radenka, koji je potvrdio da je svjedokinju Papić Milku odvezao na stanicu 24.07.1992.g. gdje su čekali samo sat ili dva i saznali da je kordor prohodan, tako da je istog dana i otišla za Beograd.

570. Kako bi potkrijepio alibi optuženog, svjedok Šiljak u svjedočenju naglašava „na autobuskoj stanici je bila gužva, putnika je bilo dosta pošto 2-3 dana prije toga nije bilo prevoza za Beograd, nisu išli autobusi. Ono znate kad je nervoza...pometrija...svak' hoće da uđe u autobus.“

571. Međutim, Vijeće primjećuje da je svjedok Šiljak Radenko u unakrsnom ispitivanju za razliku od optuženog Soldata potvrdio da se na stanici već nakon sat ili dva znalo ide li autobus navedenog dana ili ne, odnosno dobijala se informacija o prohodnosti koridora. Dakle, ne stoji navodi svjedokinje Papić Milke i optuženog Soldata da se gotovo cio dan morao provesti na stanici kako bi se dobila navedena informacija.

572. Nadalje, svjedok Šiljak potvrđuje da optuženog Soldat Dragomira nije vidio tokom cijelog 23.07.1992.g. tako da ne može potvrditi da je optuženi zaista tog dana bezuspješno vozio svjedokinju na stanicu. Taj detalj mu je poznat samo iz njenog kazivanja, dok optuženi Soldat u njihovom neporednom kontaktu uopšte nije spominjao da su on i Papić Milka prethodnih dana bezuspješno odlazili i boravili satima na stanici.

573. Vijeće ne sumnja da svjedokinja jeste naznačenog dana i otišla za Beograd, ali ne poklanja vjeru dijelu njenog iskaza u kojem se navodi da je optuženi Soldat svih prethodnih dana, uljučujući i 23.07.1992.g. odlazio sa njom na autobusku stanicu, gdje je navodno čekao do 14,00 sata, samo kako bi saznao tog dana da autobuski saobraćaj neće prometovati.

574. Jednostavno, takvi navodi svjedoka odbrane Papić Milke i optuženog Soldata nisu potkrepljeni drugim provedenim dokazima, nelogični su statusu optuženog i njegovim svakodnevnim zaduženjima, jer Vijeće nalazi neuvjerljivim da bi komandir voda vojne policije bespotrebno provodio 4 do 5 sati na autobuskoj stanici, naročito ako se imaju u vidu tvrdnje iskaza svjedoka odbrane Kos Duška i pripadnika voda vojne policije kojim je optuženi komandovao, a koji tvrde da je optuženi više puta dnevno obilazio punktove, što optuženi i ne spori u svom iskazu.

575. Optuženi Soldat Dragomir, tokom svjedočenja također naglašava da nije znao sadržaj zadatka, ali je njegovo svjedočenje u tom dijelu opovrgnuo svjedok replike Đenadije Dušan, koji je tvrdio da je dan prije akcije na Kurevu, u komandi brigade održan sastanak kojem su prisustvovali komandiri jedinica, odnosno komandiri četa i bataljona, i tom prilikom su podjeljeni zadaci. Vijeće zaključuje da optuženom Soldat Dragomiru, kao komandiru voda vojne policije, nije mogao ostati nepoznat sadržaj navedenog sastanka, jer je komandir vojne policije 43.mtr.br. zasigurno prisustvovao sastanku komandnog kadra brigade, a po njegovom okončanju, prenio podređenima informacije o dodjeljenim zadacima za dan 23.07.1992.g.

576. Sam dolazak optuženog Soldat Dragomira i pripadnika voda vojne policije kojim je komandovao, na most Žeger neposredno prije napada, te odlazak i spašavanje porodice svjedoka Karupović Šefika iz Čarakova u ranim jutarnjim satima, dodatno potkrepljuje zaključak Vijeća da je optuženi Soldat Dragomir bio potpuno upoznat sa zadatkom „čišćenja“ sela Čarakovo.

577. Za operaciju „čišćenja“ planiranu za navedeni dan znali su čak i neki stanovnici Čarakova poput Musić Halima, koji je drugim mještanima saopštio da će se navedena operacija desiti 23.07.1992.g. te svjedok Sušić Sead koji i pored te činjenice nije želio otići iz sela smatrajući da mu se ništa loše neće desiti jer kako sam kaže «ništa nije skrivio».

(v) Teza odbrane o učešću pripadnika Ljubijskog bataljona u zločinu u Čarakovu

578. U svrhu odbrane teze o učešću pripadnika Ljubijskog bataljona pod komandom Bilbija Rade u zločinima u Čarakovu, odbrana je izvela više dokaza, među kojima je saslušan svjedok odbrane O-1, pročitani iskazi svjedoka Beglerbegović Smaila, te je uveden određeni broj materijalnih dokaza.

579. Zaštićeni svjedok odbrane O-1 je u svom iskazu tvrdio da je kritičnog dana u selu Čarakovo vidio izvjesne Jurišića, Tintora, Žigića i Bilbiju zv. „Čičo“, koji su prema riječima svjedoka činili zločine. Nakon poimeničnog pobranja, svjedok dalje opisuje: „*To su bili... to su...bila je najbrutalnija kol'ko sam ja prirjetio i najgori su bili izviđačko-diverzantski vod Zorana Karlice i odred Manjakosi, sama riječ manjakos govori kakvi su ti, ko su ti ljudi.*”

580. Ovaj svjedok je tako opisivao da je kritične prilike bio u rejonu šume Kurevo, sa jedinicom Patriotske lige u povlačenju prema Bihaću i u tom pravcu navodi „*sa svojim momcima, u kretanju preko Kureva do sela Briševo u pravcu Bihaća, zadesio sam se u selu Čarakovo u rejonu Doma kulture...nekih 150m od džamije.*“ *Prirjetio sam nekolicinu srpskih vojnika pred džamijom koja je bila zapaljena, a ispred se čulo zapomaganje. Neko lice je stajalo na asfaltnom putu ispred džamije...izgledalo mi je čudno...zaključio sam da je glavnokomandujući. Njemu su prilazili vojnici i on je rjima gestikulacijama i pokretima glave pokazivao. Ponašao se arogantno, nenaoružan je bio, imao je uniformu i zaštitne ili sunčane naočale na glavi...na očima. Imao je snb uniformu bio je uredan.*

581. Na kraju kazivanja ovaj svjedok je kategorički ustvrdio da osoba sa sunčanim naočalama, koja je izdavala naredbe vojnicima ispred džamije, nije optuženi Soldat Dragomir. Vijeće primjećuje da svjedok odbrane O-1 svjesno, prilikom opisa osobe koju je navodno vidio da pred džamijom izdaje naredbe vojnicima, naglašava da je nosio sunčane naočale, jer je to upravo detalj po kojem svjedoci saglasno identificiraju optuženog Soldat Dragomira.

582. Tako je prema riječima svjedoka Karupovića optuženi Soldat „*uvijek nosio sunčane naočale*“ a iste je na glavi optuženog na dan počinjenja zločina u Čarakovu primjetio i preživjeli svjedok optužbe, Sušić Sead, označavajući ih kao „*sunčanice*“.

583. Dakle, Vijeće nalazi da svjedok odbrane O-1, primjenjujući detalje iz svjedočenja svjedoka optužbe, daje vlastitu kreaciju događaja pred džamijom, čime nastoji ne samo ukazati da optuženi Soldat Dragomir nije bio tamo, već i potkrijepiti tezu odbrane o učešću pripadnika Ljubijskog bataljona u strijeljanju civila pred džamijom.

584. Imajući u vidu da optužnica u činjeničnom opisu i ne tereti optuženog Soldata za prisustvo pred džamijom i rukovođenje strijeljanjem, identifikacija nekog ko „komanduje“ pred džamijom je u kontekstu događaja iz predmetne optužnice, potpuno irelevantna.

585. Nadalje, Vijeće ne prihvata tezu odbrane da su pripadnici Ljubijskog bataljona počinioci strijeljanja, jer za takve tvrdnje nema dokaza. Pri tom, Vijeće ne isključuje mogućnost da neki od pripadnika ovog bataljona jesu došli u selo kritičnog dana, čineći tom prilikom i neka zlodjela, ali navedeno pitanje Vijeće nije detaljnije analiziralo jer nije bilo obuhvaćeno potvrđenom optužnicom u predmetnom postupku.

586. Vijeće međutim razumije potrebu svjedoka O-1 da svjedoči u korist odbrane obzirom da je opisao kako mu je prilikom boravka u logoru Keraterm, optuženi Soldat spasio život. Tako svjedok navodi „*Ja sam zahvalan tom čovjeku, jer je stvarno pokazao karakter i pravu ljudskost u ponašanju. Čak mi je jedne prilike poručnik neki...mislim da se prezivao Gvozden...pokušao da me ubije...htio da me ubije, izvadio je pištoj, razlog je bio bezačajan, ali optuženi Soldat Dragomir ga je sprječio u toj narjeri. Mislim da njega nije bilo tada ja bih bio mrtav.*“

587. Međutim, Vijeće primjećuje da svjedok na pitanje predsjedavajućeg Vijeća daje neuvjerljiv odgovor i u pogledu vremenskog perioda koji je navodno proveo u logoru Keraterm. Tako je svjedok tvrdio da je u logor došao krajem 1995.g. a napustio ga je početkom 1996.g. Dakle, evidentno je da se radi o vremenu kada logor Keraterm nije više u funkciji.

588. Također, svjedok ne pojašnjava odakle mu je poznat identitet optuženog, tj. ne precizira da li mu se kritične prilike sam predstavio ili je njegovo ime i prezime saznao na drugi način. Obzirom na činjenicu da u vrijeme strijeljanja civila svjedok ne poznaje optuženog Soldata, simptomatično je kako je mogao sa apsolutnom sigurnošću tvrditi da on nikako nije lice koje pred džamijom rukovodi strijeljanjem.

589. Očigledno je da svjedok O-1 na ovaj način nastoji svjedočiti u korist optuženog, modificiranjem svog iskaza, odnosno njegovim prilagođavanjem iskazima drugih svjedoka koji optuženog identificiraju po nekim specifičnim detaljima. Upravo zbog toga, svjedok je kategorički tvrdio da je lice pred džamijom imalo „*sunčane naočale*“ samo kako bi nakon toga dodao da to lice „*nije Soldat Dragomir*“.

590. Međutim, korištenje detalja iz iskaza drugih svjedoka i modificiranje iskaza u korist odbrane nije u konkretnom slučaju uvjerljivo jer je iskaz svjedoka O-1 u relevantnom

dijelu, hronološki i činjenično oprečan drugim izvedenim dokazima, iz kojih razloga mu Sud u ovom dijelu ne poklanja vjeru.

591. Nasuprot motivu svjedoka O-1 da svjedoči u korist odbrane optuženog Soldat Dragomira, koji mu je navodno spasio život u logoru Keraterm, Vijeće primjećuje da svjedok Karupović, kojem optuženi zaista jeste kritičnog dana spasio život, niti u jednom trenutku ne prilagođava svoje svjedočenje interesima optuženog Soldata, dajući iskaz potpuno objektivno i nepristrasno.

592. Svjedok odbrane O-1 je u daljem kazivanju rekao da se odmah nakon događaja pred džamijom povlači sa rejonu Čarakova i Kureva.

593. Vijeće primjećuje da svjedok odbrane O-1 ni u ovom dijelu kazivanja ne slijedi hronološki slijed događaja koji je logičan drugim izvedenim dokazima.

594. Tako je svjedok izjavio da nakon što svi pripadnici Patriotske lige u rejonu šume Kureva organizuju povlačenje prema Bihaću, on navodno sa dvojicom pripadnika istih snaga kreće u suprotnom pravcu, odnosno vraća se u rejon sela Čarakovo. Osim navedene nelogičnosti, svjedok je tvrdio da u vrijeme dok navodno posmatra cijeli događaj neko ispred džamije koja je već zapaljena „zapomaže“. Prema izvedenim dokazima, u vrijeme strijeljanja pred džamijom nije bilo ni žena ni djece, niti je neko „zapomagao“, pa je i u tom dijelu iskaz ovog svjedoka neuvjerljiv.

595. Dakle, jasno je da svjedok O-1 nastoji po uzoru na svjedočenja preživjelih svjedoka modelirati svoj iskaz na način koji odbrani odgovara, ali je u tome prema ocjeni Vijeća bio potpuno neuspješan, jer prilikom kazivanja ne uspijeva iznijeti detalje događaja saglasno sa svjedočenjem preživjelih svjedoka, te je u tom dijelu, njegovo svjedočenje potpuno neuvjerljivo.

596. Nastojanje svjedoka odbrane O-1 da kao počinioce zločina označi potpuno druga lica vidljivo je i iz dijela njegovog svjedočenja u kojem tvrdi da su pripadnici drugih jedinica, među kojima su i tzv. „Manijakosi“ ulazili u selo Čarakovo i vršili zločine nad civilnim stanovništvom.

597. Međutim, u unakrsnom ispitivanju, upravo optuženi Babić Zoran derogira ovakve tvrdnje svjedoka. Tako na pitanje optuženog „*Da li je vidio bilo kakve tenkove u selu kritičnog dana?*“ svjedok O-1 odrično odgovara, što je prema riječima optuženog Babića „*neobično, jer su Man,jakosi...odnosno el Maniako bili tenkovska brigada.*“ Dakle, svjedok odbrane O-1 kontinuirano mijenja identitet osoba koje su prema njegovim tvrdnjama odgovorne za zločin počinjen u selu Čarakovo, a sve u cilju ekskulpiranja optuženog Soldata, što prema ocjeni ovog Vijeća čini potpuno neuvjerljivo i neargumentovano.

598. Tužiteljica je u unakrsnom ispitivanju insistirala da svjedok detaljno navede teren kojim se kretao kritične prilike i on opisuje da se uglavnom kretao „obodom“ sela, odnosno pošumljenim dijelom, dok pred džamiju navodno dolazi tek oko 11,00 sati. Sa mjesta u blizini džamije je kako je rekao, jasno mogao vidjeti da gori džamija „*ali ne*

samo džamija...nego i druge kuće i pcjate.“ Tu su ga onda primjetili srpski vojnici koji su na njega otvorili vatru, nakon čega se povukao ponovo prema vrhu Čarakova u šumu Kurevo.

599. Dakle, sve i kad bi se prihvatile tvrdnje svjedoka da je kritičnog dana bio u selu Čarakovo i posmatrao paljenje džamije, očigledno je da bi svjedok mogao opisivati samo događaje koji su uslijedili nakon strijeljanja civila, jer je prema vlastitim tvrdnjama u blizinu džamije došao oko 11,00 sati ujutru, kada je prema izvedenim dokazima strijeljanje već okončano i kada su prema njegovim riječima ljudi već *„ležali ubijeni na gomili“*.

600. Ovaj svjedok čak ni u sjednici zatvorenoj za javnost nije želio reći imena saboraca sa kojima je navodno bio kritične prilike, tako da u tom dijelu njegov iskaz nije potkrepljen drugim svjedočenjima.

601. Vijeće je poklonilo vjeru iskazu svjedoka odbrane O-1 samo u dijelu u kojem svjedoči o kraćem sukobljavanju oružanih grupa jedinica srpske vojske i dijelova muslimanske Patriotske lige u rejonu šume Kurevo, te o manjem sukobu u Prijedoru krajem maja 1992.g. sa grupom koju je predvodio Karilica Zoran, jer je navedeno potkrepljeno materijalnim dokazima i iskazima drugih svjedoka.

602. Odbranu teze o učešću Ljubijskog bataljona u zločinu u Čarakovio odbrana je nastojala postići i čitanjem iskaza¹¹¹ svjedoka Beglerbegović Smaila, u kojem on opisuje događaj u selu Čarakovo u ljetnom periodu 1992.g. riječima: *„Bilo je jeto 1992.g., kukuruzi su bili veliki, kada je došlo do čišćenja sela Čarakovo. Primjetio sam kako u mom naseju Žeger-po je gore kuće.“*

603. Svjedok dalje opisuje da mu je majka pričala kako su dan prije, vojnici sa punkta Jurišić Mićo i Tintor Drago, odveli neke komšije u pravcu mosta Žeger od kada više nisu viđeni živi. Tog dana svjedok je vidio i zapaljenu ženu *„dub je u selu kod kuće tzv. Kire“*.

604. Naredno jutro je imao namjeru krenuti po mlijeko za djecu ali nailazi na jednog komšiju koji mu govori *„Ne idi Smajo da je, od tvj je kuće je krenulo čišćenje Čarakova.“* Nakon pola sata začula se paljba iz susjednog sela Musići, nakon čega svjedok odlazi u susjedni šumarak odakle je posmatrao kako vojnici izvode ljude na put.

605. Te prilike svjedok je tvrdio da je događaje koje opisuje posmatrao sa svjedokom Fazlić Amirom, koji se također krio u šumarku. Dalje opisuje kako su vojnici došli pred kuću Kahteran Hase odakle izvode Kahteran Kemu, Čaušević Emira i dr. lica koja u svojim iskazima poimenično pobrajaju i preživjeli svjedoci.

¹¹¹ **O-1-72-** Zapisnik o saslušanju svjedoka Beglerbegović Smaila dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-555/09 od 03.06.2009.godine pročitano na glavnom petresu održanom 23.12.2013.g.

606. Tužiteljica je prigovarala iskazu ovog svjedoka tvrdeći da isti sa pozicije na kojoj se nalazi nije mogao vidjeti odvođenje Kahteran Kemala od njegove kuće i istovremeno ulaz u džamiju gdje su lica strijeljana. Vijeće također primjećuje da svjedokinja Kahteran Ifeta potvrđuje da zbog ograde odnosno „živice“ nije mogla vidjela kada njen suprug i Emir Čaušević odlaze u pravcu džamije, precizirajući da se sa mjesta gdje se nalazila, nije mogla vidjeti džamija. Svjedokinja Fazlić Asima, je u tom dijelu potvrdila da su navedena lica dovedena na lokaciju na kojoj su bili i drugi okupljeni muškarci.

607. Dakle, odbrana je izjavu svjedoka Beglerbegovića nastojala iskoristiti za odbranu teze o učešću potpuno drugih jedinica u predmetnim inkriminacijama, pa je tako ovaj svjedok decidno ustvrdio da je među vojnicima te prilike prepoznao Jurišić Miću, Tintor Dragu, Jurišić Boru, Radaković Milana, Zorić Dragana i druge mještane Tukova. Kasnije opisuje kako su sva ta izvedena lica postrojena uz zid *džamije „nastao je opšti metež, čulo se zapomagati je žena i cjece i u jenom momentu se čula komanda-Pucaj!“* nakon čega je svjedok vidio postrojene ljude kako padaju *„pokošeni mecima.“* Zapazio je kasnije i dim iz džamije, a poslije je čuo da su vojnici iznijeli ćilim, polili benzinom i zapalili i da su od toga nagorjela i tijela ubijenih.

608. Kao i u slučaju svjedoka odbrane O-1, niti jedan izvedeni dokaz ne potvrđuje da strijeljanju muškaraca pred džamijom prisustvuju žene i djeca, odnosno niti jedan drugi saslušani svjedok nije potvrdio da tom prilikom neko *„zapomaže“* pa Vijeće u tom dijelu ne poklanja vjeru iskazu ovog svjedoka. Također, učešće osoba koje svjedok poimenično pobraja u svom iskazu, nije potkrepljeno drugim provedenim dokazima.

609. Nakon što vojnici odlaze, svjedok Beglerbegović prema vlastitim tvrdnjama, zajedno sa Fazlić Amirom odlazi do kuće Kahteran Hase i od Amirove sestre dobija nešto hrane. Tu je čuo da ljudi pričaju o strijeljanju ispred džamije, ali je tvrdio da im nije rekao šta je sve vidio sa mjesta gdje se nalazio, što je po mišljenju Vijeća nelogično i samim tim neuvjerljivo.

610. Tužiteljica je prigovarala iskazu Beglerbegović Smaila, tvrdeći da je stručni saradnik Tužilaštva BiH otišao na teren sela Čarakovo u pratnji ovog lica i tom prilikom je ustanovljeno da isti sa mjesta gdje se nalazio nije mogao vidjeti dešavanja pred džamijom. O navedenom je sačinjena službena zabilješka, ali ista nije mogla biti uvrštena u dokaze bez saslušanja osobe koja je istu sačinila. Shodno tome, Vijeće je kredibilitet navedenog svjedoka cijeno u kontekstu drugih provedenih dokaza.

611. Vijeće tako ne nalazi iskaz ovog svjedoka uvjerljivim i potkrepljenim drugim provedenim dokazima. Tako je svjedok Beglerbegović Smail izjavio da je kritične prilike bio sa Fazlić Amirom, mještanimom Čarakova, međutim, navedeno lice se nalazi u Australiji i ne može pristupiti na Sud da potvrdi ili opovrgne ove navode svjedoka. Također, svjedok O-1 je izjavio da je kod kuće Kahteran Hase od Amirove sestre dobio pomoć, što ona u svom svjedočenju uopšte ne spominje.

612. Naime, svjedokinja Fazlić Asima jeste potvrdila da se njen brat, Fazlić Amir u vrijeme ubistava pred džamijom nalazio u šumi, gdje je pobjegao prije ulaska vojske u

selo, ali ista u svom iskazu ne spominje povratak brata, niti da je isti bio u društvu svjedoka Beglerbegović Smaila.

613. Vijeće zaključuje da je svjedok Beglerbegović Smail, kao mještatinin Čarakova, vjerovatno osjećao potrebu da priča o navedenom događaju, iako nije bio očevidac istog i o navedenom ne posjeduje bilo kakva relevantna saznanja. Kako su njegova saznanja potpuno oprečna iskazima drugih svjedoka, prvenstveno iskazima preživjelih svjedoka S-1 i Sušić Seada, to Vijeće iskazu ovog svjedoka nikako nije moglo pokloniti vjeru.

614. Kako je to već konstatovano, odbrana je tokom postupka kontinuirano nastojala ukazati na potpuno druga lica kao počiniocce zločina u Čarakovu. U prilog takve teze odbrane išla je i činjenica da su pripadnici različitih oružanih formacija bili u rejonu Čarakova kritičnog dana, ali nije dokazano da je u isto vrijeme na prostoru Čarakova bilo prisutno neko drugo lice koje je koristilo identičan nadimak kao i optuženi Soldat Dragomir.

615. Dakle, teza odbrane o učešću potpuno drugih lica u počinjenju zločina u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.g. je iz naprijed iznesenih razloga potpuno neosnovana.

616. Svjedočenje svjedoka odbrane O-1 i Beglerbegović Smaila upotrebljeno je upravo u svrhu odbrane ove teze, na način da ovi svjedoci precizno navode imena lica koja su prema drugim materijalnim dokazima činila zločine na području opštine Prijedor (Jurišić, Tintor Drago, Bilbija Rade i sl.).

617. Nesporno je da prema navodima dokumenta¹¹² koji je odbrana uvrstila u dokaze, pomenuta lica jesu učestvovala u nekim zločinima u opštini Prijedor, neki od njih su možda i dolazili u Čarakovo i tamo činili pojedinačne zločine, ali Vijeće ne nalazi da je iskazom svjedoka O-1 i Beglerbegović Smaila nesporno dokazano da su lica poput Tintor Drage, Bilbija Rade zv. „Čiča“ i dr. poduzeli bilo kakvo neposredno učešće i u strijeljanju civila, ili ubistvu oštećenog Mujdžić Mirzana, odnosno u događajima koji su bili obuhvaćeni potvrđenom optužnicom u ovom postupku.

618. Vijeće čak nalazi simptomatičnim da svjedok odbrane O-1 decidno pominje upravo sva imena sa dokumenta uvrštenog u materijalne dokaze odbrane, dok je u odnosu na svjedoka Beglerbegović Smaila nelogično da po završetku strijeljanja odlazi u selo i nikome ne priča o onom što je vidio. Tako sam u svom svjedočenju kaže: „žene su pričale da su svi ljudi odvedeni od kuća str.je.jani pred džam.jom, ja im nisam rekao da sam to sve vidio.“ Vijeće prihvata iskaz svjedoka Beglerbegovića samo u dijelu u kojem je opisao da je „selo bilo puno vcjnika“ jer je taj opis saglasan sa drugim izvedenim dokazima

¹¹² **OI-71** Izvještaj komisije u kojem piše da su Jurišić Boro i Jurišić Mlađo u selu Čarakovo sjekirom ubili Hodžić Adema. Vojvoda Tintor Dragan sjekirom otkinuo ruku Tatarević Sulji u prisustvu mld sina i oca a potom ga zaklao.

619. Ono što Vijeće nalazi utvrđenim na osnovu iskaza svjedoka, jeste da su neki od mještana susjednih sela bili u sastavu Ljubijskog bataljona, i možda i jesu prolazili selom, ali su svjedoci optužbe saglasni da ih nisu vidjeli u vrijeme odvođenja i strijeljanja civila pred džamijom, odnosno ne identificiraju ih kao osobe koje su učestvovala u počinjenju inkriminacija iz izreke presude.

620. Svjedokinja Musić Besima¹¹³ detaljno navodi imena vojnika koji su također dolazili u Čarakovo, pa tako spominje izvjesnog Rajka koji je radio kao konobar na autobuskoj stanici, brata od Mire Šurlana koji je bio nastavnik u OŠ Hambarine. Ona je opisala da je istog dana u selo dolazio i Tintor Drago, Željko Mačetić, dok je na punktu na gradskom mostu bio Dragan Bosančić, kojeg dobro poznaje jer mu je supruga radila sa svjedokinjom u banci. Međutim, svjedokinja u daljem kazivanju ne identificira ova lica kao počinioce zločina koji su bili predmetom ovog krivičnog postupka.

621. Dakle, nije sporno da je mnoštvo vojnika prolazilo selom kritičnog dana, jer svjedokinja Mujdžić Zarmina kaže da su nakon ubistva njenog suspruga naišli njoj poznati vojnici u SNB uniformama koji su *rekli „Zar i Mirzu ubiše!?”* čak su savjetovali njenoj svekrvi, Mirzanovoj majci, da to prijavi, a nakon njih su dolazile još neke grupe vojnika koje su bile brutalne, na način da su ih ponižavali *“skidali čaršaf sa Mirze i igrali oko njega.”*

622. U prilog navedenom zaključku Vijeća ide iskaz svjedokinje Mujdžić Bahre, koja je očevidac ubistva sina Mirzana i koja u svom iskazu navodi da je nakon događaja upravo pitala Miću Jurišića da li može da ukopa sina Mirzana.

623. Dakle, da je Mićo Jurišić, kao dugogodišnji komšija i lice dobro poznato mještanima Čarakova, na bilo koji način učestvovao u ubistvima civila ili ubistvu njenog sina Mirzana, svjedokinja bi ga zasigurno identifikovala i kao počinioca djela iz optužnice. Međutim, ona u svom iskazu, kao lice koje je usmrtilo njenog sina jasno označava optuženog Soldat Dragomira, za kojeg kaže da je kritične prilike korisito nadimak „Čiča“.

624. Svjedok Musić Halim¹¹⁴ je osobe koje se spominju u dokumentima odbrane također dobro poznao, kao mještane susjednih sela. U izjavi iz istrage on kaže da je Jurišić Miću viđao na punktru kod mosta, pa Vijeće zaključuje da bi ga i ovaj svjedok zasigurno identificirao u selu Čarakovo da je zaista bio tu u vrijeme odvođenja i strijeljanja civila.

625. Svjedokinja Fazlić Asima, je tvrdila da je u vrijeme kada je vojska došla po muškarce, jedan od vojnika ušao u sobu u kojoj je boravio njen brat, Mujdžić Redžep, koji tada prema njenom kazivanju *„zaplaka, kaže vodi me Draganu, mi smo dobri*

¹¹³ T-9–Zapisnik o saslušanju svjedoka Music Besime broj 17-11/3-04-2-44-109/05 od 25.03.2006.godine i Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Besima, broj 04-202-1-7932/2008 od 23.12.2008.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

¹¹⁴ Svjedok optužbe Musić Halim je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 10.05.2013.g.

pr.jate.ji, on zna da ja ništa nisam kriv.“ U unakrsnom ispitivanju svjedokinja pojašnjava da je njen brat te prilike mislio na Dragana „Dragu“ Tintora, kojeg je i ona poznavala kao komšiju i potvrđuje da ga nije vidjela kritičnog dana u grupi vojnika koja je odvela muškarce pred džamiju.

626. Da je svjedoka Fazlić Asima dobro poznavala mještane srpske nacionalnosti iz susjednih sela, vidljivo je iz dijela njenog iskaza u kojem opisuje da su na punktu u blizini „Ibro“ trgovine obično bili Mutić Sveto, Drago Tintor i Jurišić Mićo. Svjedokinja je dalje potvrdila da je upravo Tintor više puta pustio da prođe do trgovine kupiti hljeb. Stoga, nema sumnje da bi ista prepoznala bilo koga od navedenih lica da su kritičnog dana učestvovali u skupljanju muškaraca i njihovom odvođenju pred džamiju.

627. Jurišića je dobro poznao i zaštićeni svjedok S-1, koji je preživio strijeljanje i koji najpouzdanije može prepoznati osobe koje su kritične prilike bile pred džamijom, ali u svom svjedočenju Jurišića ne pominje u tom kontesktu, opisujući samo da ga je prepoznao na jednom od punktova kad je nakon ranjavanja putovao do bolnice u Čirkin polju.

628. U pogledu spiska¹¹⁵ koji je odbrana uvrstila u dokaze, Vijeće primjećuje da se time također nastojalo ukazati na druge osobe kao potencijalne počinioce zločina u Čarakovu. Vijeće u tom pravcu ponovo navodi da nije sporno da se pobrojana lica sumnjiče za učestvovanje u nekim zvjerstvima na području sela Čarakovo, te da su ti pojedinačni zločini taksativno pobrojani u prezentiranim dokumentima, ali nigdje se eksplicitno ne spominje njihovo učešće u strijeljanju civila pred džamijom u selu Čarakovo.

¹¹⁵ **O-1-69-** Podaci o pociniocima ratnog zlocina u selu Čarakovo, opština Prijedor, u ovom dokuemntu je spisak 12 ljudi među kojima se prema tvrdnjama odbrane ne nalazi optuženi Soldat Dragomir.

70. O-1-70- Djelimični popis osoba osumnjičenih za izvršenje ratnog zlocina na području opštine Prijedor; gdje prema tvrdnjama odbrane također nema imena optuzenog, (nema autora dokumenta, pronađen na str. Haskog tribunala).

Spisak osoba osumnjičenih za provedbu zločina na teritoriju opštine Prijedor- **Basara Branko-** zapovjednik 6. krajiške brigade, **Rade Bilbija-** zapovjednik Ljubijskog bataljona sudionik u teroru i zastrašivanju civila Biščani, čarakovo, Hambarine i dr. Predvodio skupinu naoružanih srba sa kojima je u periodu 20.- 25.07.1992.g. počinio likvidaciju većeg broja žene, djeca i starci, u selima Jugovci, Hambarine, Biščani, te civila koji su nakon bježanja iz svojih kuća, privremeno utočište našli u šumama Kureva, **Jurišić Boro-** iz Tukova, pripadnik paravojne formacije pod vođstvom samozvanog „vojvode“ Miće Jurišića koja je djelovala po naredbama Rade Bilbije sudionik u provedbi genocida nad civilima muslimanske i hrvatske nacionalnosti na području sela Biščani, Hambarine, Čarakovo, Zecovi, Raljaš, Briševo i dr. Oko 23.07.1992.g. je brutalno ubio sasjekao sjekirom Adema Hodžića. **Jurišić Mićo-** iz Tukova, pripadnik paravojne skupine pod vođstvom „vojvode“ učestvovao u provedbi genocida u selima Biščani, Čarakovo i dr. izjavio da je 13.06.1992.g. u selu Čarakovo pobio cijelu porodicu prezimenom Ećimović, bio sudionikom odvajanja više od 200 muškaraca za evakuaciju u kanjonu rijeke Ugar (Korićanske stijene). Istoj jedinici je pripadao i **Jurišić Mlado-** u selu Čarakovo skupa sa Borom Jurišićem, sasjekao sjekirom Adema Hodžića. **Mrđa Darko zv. „Dado“-** iz Tukova, pripadnik postrojbe rade Bilbije, učestvovao u provedbi genocida nad civilima sela Biščani, Čarakovo i dr. lično je u avgustu 1992.g. ubio 6 članova porodice Čaušević. **Tintor Dragan-** zaposvjednik paravojne skupine kojom je zapovjedao Rade Bilbija, učestvovao u genocidu nad civilima sela Biščani, Rizvanovići, Hambarine, Čarakovo i dr.

629. Drugim riječima, da su postojale bilo kakve indicije o učešću ovih lica u tom zločinu, navedeno bi, sudeći po detaljnom pristupu izradi izvještaja koji je odbrana uvrstila u dokaze, zasigurno bilo evidentirano. U konačnici, odbrana nije dokazala kakav je krajnji ishod odnosno posljedica sačinjavanja navedenog spiska, odnosno da li su neka od pobrojanih lica i pravosnažno osuđena za zločine koji se pominju u dokumentima, jer u suprotnom Vijeće ista ne može tretirati kao nesporno utvrđena.

630. Obzirom na sve navedeno, te na činjenicu da niti jedan od svjedoka koji je od ranije poznavao pripadnike Ljubijskog bataljona iste ne identificira u vrijeme irelevantno za optužnicu, Vijeće na temelju svestrane ocjene svih provedenih dokaza nesumnjivo zaključuje da je prisustvo optuženog Soldat Dragomira i njegovo učešće u inkriminiranim radnjama nesumnjivo dokazano. Samim tim, neodrživa je teza odbrane o pogrešnoj identifikaciji optuženog u selu Čarakovo na dan strijeljanja civila i ubistva oštećenog Mujdžić Mirzana.

631. Dakle, Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza zaključilo da je ovaj optuženi samoinicijativno i sa direktnim umišljajem, poduzeo učešće u inkriminacijama za koje je oglašen krivim, te je izdajući tog dana naloge njemu poznatim naoružanim licima, među kojima su bili optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran, dao odlučujući doprinos pogubljenju civila pred džamijom i ubistvu oštećenog Mujdžić Mirzana.

2. Identifikacija optuženog Đurić Velemira u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima

632. Prilikom utvrđivanja prisustva optuženih Đurić Velemira i Babić Zorana bila je relevantna činjenica da su oba optužena mještani Tukova, sela koje se nalazi odmah pored sela Čarakovo, tako da ih većina mještana Čarakova- saslušanih svjedoka optužbe dobro poznaje kao komšije i nesporno identificira, kako po fizičkom izgledu tako i po nadimcima koje su koristili u inkriminisanom periodu.

633. Analizom iskaza saslušanih svjedoka, jasno je da je optuženi Đurić Velemir nesumnjivo učestvovao u ubistvu civila pred džamijom u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.godine.

634. U tom pravcu Vijeće je imao u vidu iskaz zaštićenog svjedoka S-1 koji je preživio strijeljanje i koji je precizno izjavio da je od svih vojnika pred kućom, u vrijeme kad su muškarci tek okupljani, imenom i prezimenom prepoznao samo optuženog Đurića kojeg je dobro poznavao od ranije, jer su bili komšije i išli zajedno na posao istim autobusom. Svjedok dalje precizira da je optuženi Đurić radio u fabrici „Celpak“ u Prijedoru, te da mu je otac vozio gradski autobus. Navedeno u svom svjedočenju nije osporavao ni sam optuženi, ali je nastojao osporiti iskaz ovog svjedoka tvrdnjama da je na poslu uvijek bio prva smjena te je išao autobusom jako rano, odnosno već oko 05,35h kako bi stigao u 06,00h na posao.

635. Vijeće je imalo u vidu da svjedok S-1 nesumnjivo identificira gdje je optuženi radio, te navodi detalj o njegovom ocu, saglasno sa izjavama drugih svjedoka optužbe,

pa je nejasno na koji način optuženi nastoji osporiti tvrdnje svjedoka S-1 pukim navođenjem satnice odlaska na posao.

636. Svjedok Sušić Sead je potvrdio da je optuženog Đurića „izuzetno dobro poznao“ od ranije. On je prema vlastitom kazivanju, optuženog odmah uočio na cesti gdje su skupljeni muškarci prethodno izvedni iz svojih kuća. Stajao je pored bijelog «Mercedesa» kojim se dovezao optuženi Soldat Dragomir.

637. Dajući dalji opis optuženog, svjedok Sušić je pojasnio da je optuženi radio u jednom od pogona fabrike celuloze „Celpak“ u Prijedoru, tačnije u pogonu C-2, dok je svjedok bio brigadir (zadužen za održavanje) pogona C-2 i C-3 te D zgradu ove fabrike.

638. Optuženi Đurić Velemir u svom svjedočenju potvrđuje da je radio u pogonu C-2 fabrike celuloze „Celpak“ u Prijedoru.

639. Svjedok, Sušić Sead je na fotodokumentaciji prezentiranoj prilikom ispitivanja u istrazi, na fotografiji pod r.br.4 nesumnjivo identificirao optuženog Đurić Velemira¹¹⁶.

640. Optuženi Đurić u svom svjedočkom iskazu potpuno negira da poznaje svjedoka Sušić Seada, koji je kako kaže „starji čovjek“ i kojeg je prvi put vidio na suđenju. Međutim, ostaje kao nesporno utvrđena činjenica da ga svjedok Sušić nesumnjivo prepoznaje u vrijeme izvršenja djela, te ga jasno identificira na fotodokumentaciji koja mu je prezentirana prilikom ispitivanja u istrazi.

641. Svjedok Sušić se jasno sjeća i naoružanja koje je te prilike nosio Đurić Velemir pa navodi „U ruci je imao automat...ja mislim...ne znam...ja se ne razumijem u oružje ali mislim da je neka strana marka, odzdo sa...sa punjer,jem odozdo.“ Saslušani svjedoci odbrane koji su sa optuženim Đurićem bili na VOSTU-u potvrdili su da su od naoružanja dužili tzv. „Špagin“- oružje ruske proizvodnje koje je imalo ovu vrstu punjenja.

642. U daljem izlaganju, svjedok Sušić Sead opisuje izgled optuženog Đurića navodeći „imao je kratku kosu i kačket na glavi.“ Navedena okolnost je jako bitna jer svjedokinja S-2 također prilikom opisa vojnika koji je došao po njenog oca navodi da je isti nosio kačket. Ona je zapravo precizirala da su po oca došla tri vojnika starosti 24.-25.g. od kojeg je za jednog sigurna da je imao kačket „To znam sto posto i im'o je metke preko sebe.“ Za drugog vojnika koji je bio u pratnji tvrdio je da je bio „crrji i malo krupn,ji“.

¹¹⁶ **T-1-** Zapisnik o saslušanju svjedoeka Sušić Seada broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 02.07.2012.godine, sastavni dio je fotodokumentacija broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine. Na prezentiranoj fotodokumentaciji koja se nalazi u prilogu zapisnika o saslušanju svjedoka Sušić Seada, jasno se vidi da je svjedok na fotografiji br.4 zaokružio optuženog Đurić Velemira. Tom prilikom svjedok je izjavio da je izvjesni Gruban Goran treća osoba koja je sa Đurićem i Babinom strijeljala ljude ispred džamije. Svjedok je to lice vidio mjesec prije događaja u selu.

O-1-14- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Regionalni ured Banja Luka , br.14-11/3-44-12/05 od 18.7.2005.god o saslušanju svjedoka Sušić Seada i zapisnik Tužilaštva BiH br T20 0 KTRZ 0003631 12 od 2.7.2012.godine.

643. Prema ličnim podacima iz optužnice evidentno je da su optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran rođeni 1968. godine, što znači da su u vrijeme izvršenja krivičnog djela imali 24 godine, kako ih svjedokinja S-2 i opisuje.

644. Očigledno je da postoji nekoliko detalja koje svjedoci ističu u iskazima, a koji se nesumnjivo vežu za ovog optuženog, kao što je činjenica da je kritične prilike nosio kačket, što je Vijeće ustanovilo na temelju upoređivanja iskaza svjedoka S-2, Mujdžić Bahre i Sušić Seada, te činjenica da je otac optuženog Đurića vozio gradski autobus, kojim su mještani Čarakova išli do Prijedora.

645. Svjedok Ćorić Zoran koji od ranije dobro poznaje optuženog potvrđuje da je optuženi Đurić Velemir radio u preduzeću „Celpak“ u Prijedoru, da je iz Tukova i da mu otac vozi gradski autobus.

646. Da je svjedok Sušić Sead neposredno nakon događaja pred džamijom identificirao i ukazivao na optuženog Đurića kao učesnika u strijeljanju, potvrđuje u svom svjedočenju Musić Halim, koji je tvrdio da se u kritično vrijeme sa mladima krio u šumi kad je došao Sead Sušić i rekao mu „*Oca ti je str.jejao Velimir Đurić*“. Svjedok Musić dalje opisuje da je Sušić Sead krvario i bio skoro u nekoj vrsti delirijuma, ali je jasno ponavljao da je među ljudima koji su to učinili prepoznao optuženog Đurića. Rekao je tada svjedoku Musiću „*Ti ga isto poznaješ išao je u istu školu godinu ispred Muje, tata mu je vozio autobus, a inače je iz Tukova.*“

647. Odbrana je tokom postupka osporavala izjavu svjedoka Musića u ovom dijelu, tvrdeći da u izjavi iz istrage¹¹⁷ svjedok opisuje kako je Sušić Sead optuženog Đurića prepoznao samo u streljačkom vodu, ne tvrdeći da je te prilike učestvovao i u ubijanju oštećenih. Međutim, svjedok Musić je prilikom svjedočenja na glavnom pretresu pojasnio da je Sušić već tada jasno rekao da je među vojnicima koji su bili pred džamijom prepoznao optuženog Đurić Velemira i rekao je svjedoku Musiću da mu je on pucao u oca.

648. Terminološke razlike na koje ukazuje branilac- da li je optuženi Đurić stajao u vodu ili pucao u oštećene nemaju po mišljenju Vijeća suštinski značaj, već su više bile usmjerene na dezavuisanje svjedoka. Najzad, navedeno pitanje je krajnje neumjesno imajući u vidu svjedočenje preživjelog svjedoka Sušića koji je tog trenutka gledao smrti u oči. Ovo iz razloga što se svjedoku Sušiću u tom trenutku u pamćenje jasno urezao lik optuženog Đurića a navedeno jasno opisuje riječima: „*gled'o sam ga zato što je znao ovaj...mislio sam da će me izvuci, međutim on je samo obarao pogled prema zemji i isto je bio tu...sa kačketom na glavi i pred džam.jom.*“

649. Optuženi Đurić u svom svjedočenju osporava da poznaje svjedoka Musić Halima, te dodaje da su mu od Musića iz Čarakova poznati samo Musić Emir i Fadil koji su išli sa njim u osnovnu školu, te Musić Azra, sa kojom je išao u srednju školu. Vijeće

¹¹⁷ O-1-16- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Centar za istraživanje ratnih zločina br. 17-04/2-04-2-1147/08 od 5.11.2008.god, o saslušanju svjedoka Musić Halima.

međutim primjećuje da svjedok Musić nije ni tvrdio da lično poznaje optuženog, odnosno da su zajedno išli u školu, već svjedok samo interpretira ono što mu je nakon strijeljanja civila saopštio preživjeli svjedok Sušić Sead, koji je odmah identificirao optuženog Đurića u streljačkom vodu, pa je navođenjem nekih okolnosti iz njegovog privatnog života, nastojao opisati svjedoku Musiću o kome se radi. Tom prilikom svjedok Sušić je spominjao imena osoba koje su sa Đurićem išle u osnovnu školu, a koje su poznate svjedoku Musiću.

650. Tokom postupka, odbrana je najviše osporavala iskaz svjedoka Ćorić Zorana, koji je u svojstvu svjedoka optužbe izjavio da mu je optuženi Đurić sam priznao učešće u događajima u Čarakovu. Naime, svjedok Ćorić je na osnovu kontakata sa inspektorom SIPA-e dobio saznanja da se vrši istraga optuženog Đurića vezano za događaje u Čarakovu, pa je odlučio istog kontaktirati i savjetovati da „porazgovara sa inspektorom“ vjerujući da se radi o grešci, jer je kako sam kaže, optuženog poznavao od ranije, i obzirom da ga nije viđao u inkriminisanom periodu, nije znao ni da li je bio vojno angažovan.

651. Svjedok Ćorić priznaje da jeste par puta kontaktirao optuženog ali isključivo nastojeći da mu pomogne da se „razjasni rjegova uloga u inkrminisanim događajima“ jer je iskreno vjerovao da optuženi nije učestvovao u strijeljanju civila u Čarakovu. Svjedok je u tom pravcu izjavio „*ja sam išao da mu pomognem, jer vjerujem da je momak upao tu bezveze.*“

652. Svjedok Ćorić pojašnjava da mu je inspektor SIPA-e rekao da optuženog Đurića traže za neka ubistva kod džamije u Čarakovu, zbog čega ga je i prvobitno kontaktirao. U tom pravcu svjedok tvrdi: „*Ja sam rjemu rekao neka su se ubistva dogodila u Čarakovu, ovaj...pa sa mu rek'o istra..., interesuju se istražite,ji SIPA-e za tebe. E onda je to tako krenulo. On je tad rekao da ga muči to... ovaj, već odavno i ovaj..., i krenuo mi tako priču.*“

653. Prema daljem kazivanju svjedoka Ćorića, optuženi Đurić mu je sam te prilike detaljno ispričao da je sve do kritičnog dana boravio na osmatračkom mjestu na Kozari, a onda je nekad u julu 1992.g. dobio slobodan dan, pa se vojnim kamionom prebacio do Prijedora, odakle je krenuo dalje pješice preko mosta na Sani u pravcu Tukova gdje je inače živio. Tada je prema njegovom kazivanju naišao vojni kamion i vojnici su ga pitali kuda ide, te su mu predložili da ga pozovu.

654. Prema riječima svjedoka Ćorića, optuženi Đurić je dalje rekao da se na kraju zatekao u selu Čarakovo u vrijeme kad su muškarci već postrojeni i „*Desilo se što se desilo.*“ Optuženi Đurić je rekao svjedoku Ćoriću i da je prisustvovao strijeljanju tih postrojelih ljudi, naglašavajući da u tome nije poduzimao bilo kakvo učešće.

655. Opovrgavajući ove navode svjedoka Ćorića, optuženi Đurić je u svom svjedočenju tvrdio da su ga svjedok Ćorić i izvjesni inspektor „Karaga“ kontaktirali u više navrata, vršeći pritisak ne bi li on priznao svoje učešće u zločinima u Čarakovu. Čak je jedne prilike na sastanku u „Sport caffe-u“ u Prijedoru, dok je prilazio stolu za kojim su sjedili

svjedok Ćorić i inspektor SIPA-e čuo kad je inspektor glasno rekao „*Hoćemo li da ga hapsimo?*“

656. Optuženi Đurić je u svom svjedočenju tvrdio da svjedok Ćorić nastoji njega neosnovano dovesti u konteskt događaja u Čarakovu kako bi sebe eskulpirao, pa tako kaže da mu je inspektor SIPA-e prilikom prvog kontakta rekao da treba sarađivati sa SIPA-om kao što to čini svjedok Ćorić Zoran, i onda će „*dobro proći.*“

657. Nakon što je pozvan kao svjedok suda, u svrhu razjašnjenja navedene situacije, svjedok Ćorić Zoran je potvrdio da se on, optuženi i inspektor SIPA-e jesu sastali u „Sport caffe-u“ u Prijedoru i da te prilike inspektor jeste pitao da li će hapsiti optuženog, jer je on prema riječima svjedoka Ćorića „*inače imao takav stil obraćarja*“. Međutim, Vijeće ne nalazi da je time na optuženog Đurića vršen pritisak u kontekstu iznuđivanja priznanja za učešće u zločinima u Čarakovu, jer osim komentara inspektora SIPA-e niti jedna zvanična radnja nije bila usmjerena prema optuženom u vidu prisile ili obmane.

658. Osim toga, optuženog Đurića niko nije primorao da na prvi pomen ubistava u selu Čarakovo, dobrovoljno iznese svjedoku Ćoriću sve detalje koji su mu o tome poznati.

659. Vijeće je prilikom ocjene kredibiliteta iskaza svjedoka Ćorić Zorana imalo u vidu da je kritičnog dana kao pripadnik I odjeljenja interventnog voda i on sam bio stacioniran kod „Zikine kafane“ u blizini sela Čarakovo, te je jasno da je u tom dijelu svjedočenja nastojao sebe zaštititi od samoinkriminacije. Također, Vijeće je imalo u vidu da je svjedok Ćorić izjavio kako od ranije „sarađuje“ sa inspektorima „SIPA-e“ sa kojima je sada u tzv. „prijateljskim odnosima“ pa je Vijeće naročito obratilo pažnju na motiv optuženog za svjedočenjem u ovom predmetu.

660. Međutim, Vijeće se uvjerilo u autentičnost kazivanja svjedoka Ćorića primjećujući da prilikom prepričavanja saznanja koje je dobio od optuženog Đurića koristi rečeničnu formulaciju tipa: „*desilo se što se desilo*“. Upoređivanjem navedenog kazivanja sa svjedočenjem optuženog Đurića, Vijeće primjećuje da optuženi Đurić u svom svjedočenju prilikom opisivanja drugih događaja o kojima je svjedočio, upravo koristi identične rečenične formulacije, pa je tako početak sukoba u BiH opisao riječima: „*počelo je što je počelo*“ dok za svjedoka Ćorić Zorana kaže „*Nisam ga toliko sretao da bi se mogli zarjeriti, on je radio svcj dio posla, ja sam radio to što sam radio.*“

661. Dakle, Vijeće nalazi da svjedok Ćorić Zoran autentično interpretira ono što mu je o ubistvima u Čarakovu ispričao sam optuženi Đurić Velemir, koristeći upravo tipične rečenične konstrukcije koje u svakodnevnom govoru koristi i ovaj optuženi, kada opisuje određene situacije.

662. Osim tog detalja, Vijeće nije steklo utisak da je svjedok Ćorić Zoran imao poseban interes da svjedoči protiv optuženog Đurića, obzirom da u inkrminisanom periodu među njima nije postojala bilo kakva *de iure* ili *de facto* veza. Svjedok Ćorić međutim ima interesa da izbjegne odgovor na pitanja o učešću interventnog voda u operaciji „čišćenja“ sela Čarakovo što i čini davanjem neodređenih odgovora o zadacima voda

na dan 23.07.1992.g. te stalnim mijenjanjem detalja o satnici njihovog boravka u rejonu „Zikine kafane“.

663. Vijeće primjećuje navedenu činjenicu i nalazi da se svjedok očigledno koristio pravom na zaštitu od samoinkriminacije, ali ne nalazi da je korištenjem tog prava, na bilo koji način derogirana vjerodostojnost njegovog iskaza u djelu u kojem interpretira kazivanje optuženog Đurić Velemira, odnosno Vijeće nije došlo do uvjerenja da je iskaz svjedoka Ćorić Zorana u tom dijelu neistinit, odnosno iskonstruisan u namjeri lažnog optuženja.

664. U svakom slučaju. Vijeće svoj zaključak o učešću optuženog Đurića u inkriminacijama za koje je oglašen krivim, nije ni zasnovalo isključivo na kazivanju svjedoka Ćorić Zorana, već iskaz ovog svjedoka samo dodatno potkrepljuje zaključak o prisustvu optuženog Đurić Velemira u Čarakovu i njegovom učešću u radnjama za koje je oglašen krivim, do kojeg zaključka je Vijeće došlo temeljnom ocjenom svih provedenih dokaza.

(i) Alibi optuženog Đurić Velemira

665. Odbrana je tokom postupka u svrhu osiguranja alibija optuženom na dan 23.07.1992.g. saslušala svjedoke koji su trebali potvrditi da je tokom mjeseca jula 1992.g. optuženi Đurić bio raspoređen na vojnoj osmatračkoj stanici (VOST) na Benakovcu, odakle se nije udaljavao.

666. Svjedoci Đenadija Draško i Matijaš Miroslav, tako tvrde da je optuženi stalno bio sa njima na VOST-u, odnosno da niko od njih nije napuštao osmatračko mjesto, jer se nisu smjeli udaljavati i nisu imali prijevoz kojim bi otišli sa Benakovca.

667. Međutim, u kasnijem kazivanju sami tvrde da već krajem jula dolazi cisterna 43. brigade, pa počinju svakog petka odlaziti kući, i vraćati se nedjeljom.

668. Nasuprot tome, optuženi Đurić je u svom svjedočenju čak tvrdio da su tokom cijelog jula u rejon Benakovca dolazile različite vojne formacije, kojima je hrana dopremana vojnim kamionima. Dakle, optuženi ne spori da je tokom čitavog mjeseca jula postojala određena vrsta transporta, te objektivno nije postojala bilo kakva smetnja da kritičnog dana krene sa jednim od tih kamiona kući u Tukove.

669. Uostalom, kad je svjedoku Ćoriću pričao kako se zadesio u selu Čarakovo, sam je rekao da se do jednog dijela puta prevezao vojnim kamionom.

670. Najzad, Vijeće nalazi neuvjerljivim da će optuženi i nekolicina pripadnika njegove službe ostati dislocirani na Benakovcu duži vremenski period, bez dopreme hrane ili vojne opreme potrebne za osmatranje. Također, sam optuženi u iskazu potvrđuje da je u njihovoj blizini uvijek bila stacionirana neka jedinica vojske, pa je logično da je takva jedinica morala imati prevoz kojim je dopremana logistička podrška, hrana i kojim je na kraju krajeva vojska mogla po potrebi biti transportovana na druge lokacije.

671. Dakle, teza odbrane o neprekidnom boravku optuženog na VOST-u Benakovac, prije, za vrijeme, te nakon počinjenog zločina u Čarakovu, konkretno do kraja jula 1992.g. potpuno je neodrživa.

672. Dakle, Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza zaključilo da je i ovaj optuženi samoinicijativno i postupajući sa direktnim umišljajem ostvario učešće u inkriminacijama za koje je oglašen krivim, te je slijedeći naloge optuženog Soldat Dragomira, u svojstvu saizvršioca, učestvovao u pogubljenju civila pred džamijom.

3. Identifikacija optuženog Babić Zorana u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. i njegovo učešće u zločinima

673. Kako je to već vidljivo iz prethodnog dijela presude, optuženog Babić Zorana su neki od svjedoka optužbe identifikovali odnosno prepoznali među licima koja su okupljala muškarce na raskrsnici u blizini kuće Sušić Huseina, kasnije su ga uočili i u pratnji muškaraca do dvorišta džamije, te su potvrdili i njegovo učešće u strijeljanju civila.

674. Tako svjedok optužbe S-1 detaljno opisuje lice koje je vidio u streljačkom vodu, za koje je rekao da mu je poznat pod nadimkom „Babin“ iz Tukova, opisujući da je bio „visok, crn, malo sam ga poznavao od ranije, ali znam da je i prije imao nekih problema tamo gdje je stanovao“.

675. U svom svjedočenju, optuženi Babić Zoran potvrđuje da je kao mlađi imao probleme sa zakonom, odnosno da je odgovarao za neke imovinske delikte¹¹⁸. Dakle, svjedok S-1 osim detaljnog opisa fizičkog izgleda optuženog kritičnog dana, navodi i neke specifične detalje iz njegovog privatnog života, koje nikako ne bi mogao znati da zaista nije poznavao optuženog znatno prije kritičnog događaja.

676. Vijeće primjećuje da svjedok S-1 prilikom svjedočenja za ovog optuženog često koristi izraz „Mrđan“, pojašnjavajući da je optuženi u to vrijeme bio taman- crn.

677. Tako svjedok opisuje: „Prvi je taj kako se zove Babin, on je Mrđa, on je prvi mene puc'o.“ Odbrana je rokom postupka nastojala dezavuisati svjedoka navodeći ga da potvrdi da je kritične prilike u streljačkom vodu zapravo vidio Dadu Mrđu, također pripadnika I odjeljenja Interventnog voda kojem je pripadao i optuženi Babić, međutim, ovaj svjedok još u istrazi, na pitanje saradnice iz Tužilaštva zahtjeva ispravku dijela izjave upravo u dijelu u kojem je pisalo da pod pojmom „Mrđa“ misli na Dadu Mrđu.

678. Svjedok Sušić Sead, također potvrđuje da poznaje Dadu Mrđu iz Tukova ali ne identificira njegovo prisustvo pred džamijom u vrijeme strijeljanja.

¹¹⁸ T-99– Izvod iz kaznene i operativne evidencije SJB Prijedor br 08-1-10/02-1-23-235/49-124-12 od 10.05.2012.godine.

679. Sa druge strane, svjedok Sušić već po izlasku iz kuće, primjećuje optuženog Babić Zorana, koji je kolonu muškaraca pratio do dvorišta džamije, gdje je učestvovao u njihovom pogubljenju. U pogledu fizičkog izgleda, opisuje optuženog na isti način kako to čini i svjedok S-1 tvrdeći da je te '92.g. bio „tamno crne kose je bio, znači nije imao ništa na glavi, ne mogu da se sjetim uniforme, ovaj je bio već malo viši od Đurića, imao je tamnu put kože...da li od sunca...ja ne znam. U rukama je imao isti automat kao Đurić.“

680. Svjedok Sušić Sead dalje opisuje da je „Babina“ i optuženog Đurića poznavao kao komšije iz Tukova. Pojašnjava da „Babina“ poznaje iz viđenja da ga je viđao u prolazu, jer je svaki dan prolazio njegovim mjestom, pa tako misli da njegova porodica ima kuću negdje „prema bunaru, prema Hambarinama.“ Svjedok je također dodao da je „Babin“ bio isto godište, kao optuženi Đurić, ali viši od njega i bio je „crne puti“.

681. Prema ličnim podacima iz optužnice evidentno je da optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran jesu isto godište (oboje su rođeni 1968.g.). Nadalje, svjedok Sušić je precizirao da je lice pod nadimkom „Babin“ bilo visoko oko 1,80m, dok sam optuženi Babić Zoran u unakrsnom ispitivanju svjedoka precizira da je visok 1,84m.

682. Najzad, okolnost da je ovaj optuženi lice „tamne puti“ potvrdili su i drugi saslušani svjedoci, kao što je zaštićeni svjedok S-1, pa Vijeće nalazi da svjedok Sušić navodi zavidnu količinu detalja u pogledu fizičkog izgleda „Babina“ koji je prema njegovim tvrdnjama učestvovao u strijeljanju mještana Čarakova.

683. Dakle, svjedoci Sušić i S-1 kritične prilike u streljačkom vodu jasno identificiraju istu osobu, „Babina“ iz Tukova koji je bio „taman i crn“, za kojeg je svjedok Sušić Sead kasnije u razgovoru sa komšijama saznaje da se radi o optuženom Babić Zoranu.

684. Dakle, na temelju svih detalja i podudarnosti u iskazima svjedoka, Sud je nesumnjivo utvrdio da je optuženi Babić Zoran bio prisutan u vrijeme izvođenja muškaraca iz njihovih kuća, njihovog odvođenja pred džamiju, gdje je poduzeo neposredno učešće u njihovom pogubljenju.

685. U prilog navedenom zaključku ide i svjedočenje pripadnika I odjeljenja Interventnog voda SJB Prijedor kojem je pripadao Babić Zoran, a koji su potvrdili da je ovo odjeljenje u inkriminisanom periodu bilo stacionirano na ulazu u selo Čarakovo, te su bili angažovani na zadatku „čišćenja“ ovog sela.

(i) Dolazak I Odjeljenja Interventnog voda SJB Prijedor u rejon Vijadukta

686. Svjedoci pripadnici Interventnog voda potvrdili su da su 23.07. u jutarnjim satima bili stacionirani kod „Zikine kafane“.

687. Tokom postupka nije bilo sporno da su pripadnici Interventnog voda došli u rejon Vijadukta i „Zikine kafane“ u jutarnjim satima 23.07.1992.g. Vijeće na temelju provedenih dokaza zaključuje i da su se na tom lokalitetu mogli javiti jedino pripadnicima 43.mtr.brigade koji su ranije dobili naredbu za učestvovanje u akciji na Kurevu, a potom i u operaciji „čišćenja“ sela Čarakovo.

688. Navedena analiza je data samo kao rezultat ocjene dokaza na okolnost prisustva različitih jedinica u blizini sela Čarakovo na dan „čišćenja“, pri čemu Vijeće napominje da tokom postupka nije ni utvrđivalo *de iure* nadležnosti i ovlaštenja optuženog Soldat Dragomira, u odnosu na drugu dvojicu optuženih, jer se isti i ne tereti po komandnoj odgovornosti.

689. Pripadnici Interventnog voda, inicijalno formirani pri SJB Prijedor, potpadaju pod ingerenciju civilne policije, međutim, prema kazivanju komandira ovog voda, svjedoka odbrane Čivčić Petra, dolaskom na rejon Vijadukta dobijaju naredbu da se jave vojnom starješini kojeg tamo zateknu.

690. Svjedok odbrane Čivčić Petar¹¹⁹, tako u svom svjedočenju potvrđuje da se kao komandir I odjeljenja interventnog voda po dolasku u rejon Vijadukta „javio *vcjnom starješini kojeg je tamo zatekao*.“ Nastojeći umanjiti značaj uloge Interventnog voda u daljim aktivnostima, što Vijeće nalazi razumljivim u cilju zaštite od samoinkriminacije, svjedok Čivčić je u daljem izlaganju tvrdio da je vojno lice, kojem se po dolasku na lice mjesta javio, reklo da više nema potrebe za angažmanom Interventnog voda, te da se mogu vratiti nazad u stanicu. Ipak, dodaje da su se na tom prostoru zadržali jedno vrijeme, nakon čega odlaze nazad u SJB Prijedor.

691. Vijeće u ovom dijelu nije poklonilo vjeru iskazu svjedoka Čivčić Petra, prvenstveno iz razloga što su svi saslušani svjedoci odbrane- pripadnici I odjeljenja Interventnog voda saglasno izjavili da u rejon vijadukta i „Zikine kafane“ dolaze ujutru oko 09,00 sati, te ostaju na navedenoj lokaciji narednih 2-2,5 sata.

692. Nadalje, svjedok Čivčić nije bio u mogućnosti identificirati vojnu osobu koja mu je kritične prilike saopštila da njegova jedinica nije potrebna na terenu, na način da ne može opisati ni izgled, uniformu ili čin koji je navedeno lice imalo, pa tako navodi „*Ne znam tog čovjeka, ne sjećam se je li bio rukovodni starješina, ne sjećam se ni da li je oficir... ja bih slušao i da nje oficir...ja sam tek došao tu...nikoga ne poznajem ni lokaciju.*“

693. Tako svjedok Čivčić ne može jasno i decidno pojasniti ni kako je glasila naredba koju je Interventni vod dobio u jutarnjim satima 23.07.1992.g. te na upit člana sudećeg vijeća, sadržaj iste ne može čak ni parafrazirati, dajući neodređena objašnjenja poput: „*zadatak je bio da se javim vcjsci..niko mi nje rekao ništa konkretno*“ Međutim, Vijeće mu nije poklonilo vjeru, jer je njegov iskaz neuvjerljiv i suprotan ostalim izvedenim dokazima. Na pitanje tužiteljice da li je te prilike posjedovao spisak nekih lica iz sela Čarakovo, nije htio odgovoriti.

694. Međutim, da je zadatak Interventnog voda zaista bilo „čišćenje“ navedenog terena, potvrdio je pripadnik tog voda, svjedok Čorić Zoran, kojem Vijeće poklanja vjeru

¹¹⁹ svjedok odbrane Čivčić Petar je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 13.01.2014.g.

u relevantnom dijelu svjedočenja u kojem je ono potkrepljeno materijalnim dokazima i iskazima drugih svjedoka.

695. Vijeće ne prihvata da sadržaj zadatka nije bio poznat svjedoku Čivčiću, kao komandiru odjeljenja, imajući u vidu da je čak civilno stanovništvo sela Čarakovo znalo da će tog dana biti „čišćenje sela“. Svjedok Sušić Sead je prema vlastitoj izjavi znao za «čišćenje» sela ali svjesno nije htio nikuda ići, smatrajući da ništa nije „skrivio“.

696. Navodna neinformiranost koju potencira svjedok Čivčić Petar je prema mišljenju Vijeća potpuno neautentična, te netipična pravilima službe i položaju na kojem se ovaj svjedok nalazio kritičnog dana, kao obučeni pripadnik policije i komandir odjeljenja, pa Vijeće zaključuje da svojim svjedočenjem nastoji minorizirati ulogu Interventnog voda u događajima koji su bili predmet potvrđene optužnice. Naime, Vijeće nalazi nelogičnim da bi se cijeli Interventni vod, nakon što je saopšteno da njihovo prisustvo nije potrebno, na prostoru „Zikine kafane“ i „Vijadukta“ bespotrebno zadržao naredna 2-2.5 sata.

697. Vijeće ne može prihvatiti navode svjedoka Čivčića da je dolazak I odjeljenja Interventnog voda, oklopnim vozilom BRDM koje se inače koristilo za odlazak u akcije, bio tog dana bespotrebno, odnosno Vijeće ne nalazi utemeljenim tvrdnje svjedoka Čivčića da je I Odjeljenje u rejonu Vijadukta samo boravilo na jednom mjestu, ne poduzimajući bilo kakve aktivnosti, obzirom da su takve tvrdnje svjedoka Čivčića neuvjerljive, nelogične i protivne drugim provedenim dokazima.

698. Odbrana je tokom postupka izvela veliki broj dokaza kojima je nastojala potrijepiti tvrdnju da optuženi Babić Zoran, kao pripadnik I odjeljenja Interventnog voda, nije nikako napuštao rejon Vijadukta na kojem je bio raspoređen, tvrdeći da to niko od pripadnika njegovog odjeljenja to nije smio. Međutim, navedena zabrana očigledno nije bila obvezujuća za ovog optuženog, obzirom da u njegovom matičnom kartonu¹²⁰ jasno stoji „*Sklon nedisciplini i samovoljnom udaljavanju iz jedinice. Ne mogu mu se povjeriti samostalni zadaci.*“

699. Svjedok suda, Ćorić Zoran tako na pitanje da li se neko od pripadnika njegovog odjeljenja mogao udaljiti iz rejona Vijadukta gdje su bili raspoređeni odgovara: „*vjerovatno da jeste. Ne znam kako bi vam to opisao. Ja sam morao biti tu zbog vozila, jer sam vozač, a za ostale ne znam jesu li se udaljavali.*“

700. Član posade BRDM-a koji je vozio svjedok Ćorić Zoran, bio je i optuženi Babić Zoran. Dakle, jasno je da ovaj svjedok ne može garantovati da li se optuženi udaljavao sa mjesta gdje je bio raspoređeno njegovo odjeljenje.

701. Obzirom na sve naprijed navedeno, te da je prisustvo optuženog Babić Zorana u selu Čarakovo i njegovo učešće u ubijanju civila pred džamijom nesumnjivo dokazano,

¹²⁰ T-95– Matični karton za lice Babić Zoran – obrazac VOB-2.

to je teza odbrane o pasivnoj ulozi Interventnog voda u operaciji „čišćenja“ sela Čarakovo, potpuno neodrživa.

702. Navedeno je potvrdio i svjedok Ćorić Zoran, koji kao pripadnik ovog odjeljenja potvrđuje da su on i ostali pripadnici u rejon Vijadukta došli upravo po zadatku „čišćenja“ sela, na način da su imali pravo i ući u selo u potrazi za zaostalim naoružanjem. Uopšte učešće pripadnika milicije SJB Prijedor u „čišćenju“ terena nakon borbenih dejstava, zadokumentovano je i Izvještajem o radu SJB Prijedor iz septembra 1992.g.

(ii) Povlačenje I odjeljenja Interventnog voda iz reiona Vijadukta

703. Nesporno je tokom postupka utvrđeno da se pripadnici I odjeljenja Interventnog voda SJB Prijedor, tek u podnevnim satima, dakle nakon što su izvršena ubistva oštećenih u selu Čarakovo, povlače u rejon Kureva, jer je javljeno da je poginuo jedan pripadnik njihovog voda.

704. Prema dokazima¹²¹ odbrane uložnim u spis, radi se o Žujić Borislavu, koji je poginuo 23.07.1992.g. kako to saglasno i opisuju svjedoci odbrane saslušani na ovu okolnost, Matijaš Lazo¹²² i Timarac Mladen¹²³.

705. Svjedoci Matijaš Lazo i Timarac Mladen su u inkrminisano vrijeme bili pripadnici II odjeljenja Interventnog voda CJB Prijedor kojim je komandovao Gligić Dragoljub. Oni saglasno izjavljuju da su u ranim jutarnjim satima dana 23.07.1992.g. dobili naredbu da idu na Kurevo do Ljubije. Svjedok Matijaš je u tom pravcu izjavio: „*Dobili smo informaciju da se tamo kreće naoružana grupa muslimanskih snaga i včjska je imala problema tamo. Trebali smo proći u Ljubju da sprječimo ulazak tih snaga u Ljubju. Na lokaciju smo stigli oko 08,00 ili 08,30 sati.*“

706. Svjedok Matijaš dalje pojašnjava da je oko 10,00 sati počela kraća pucnjava u rejonu šume, pa se on i nekolicina pripadnika u blizini šume ispod puta- „*U tom trenutku nismo imali potrebu da ulazimo u sukob, niko nije došao do mjesta gdje smo se mi nalazili.*“ Pripadnici voda u kojem je bio svjedok, Žujić Borislav i Čivčić Predrag su predložili da se ide do drugog dijela voda koji je bio raspoređen malo dalje, i tom prilikom je Žujić i nastradao.

707. Nakon njegovog ranjavanja, komandir odjeljenja Gligić je pozvao pojačanje, svjedok i nekolicina kolega se vraćaju na mjesto gdje su prvobitno raspoređeni i oko 12,30 sati, žutim kombijem i vozilom BRDM dolaze pripadnici I odjeljenja Interventnog voda. Zajedno sa njima pripadnici II odjeljenja formiraju kružnu odbranu i ostaju na tom lokalitetu do večernjih sati, dok neki od pripadnika odvoze tijelo ubijenog u pravcu SJB Prijedor.

¹²¹ **03-3-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Žujić Borislav broj 04-202-1-79/14 od 10.01.2014.godine.

¹²² Svjedok odbrane Matijaš Lazo je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 13.01.2014.g.

¹²³ Svjedok odbrane Timarac Mladen je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 27.01.2014.g.

708. Svjedok Matijaš dalje pojašnjava da su u ranim jutarnjim satima 23.07. u CJB Prijedor, pripadnici oba odjeljenja dobili zadatke, s tim da je grupa u kojoj se nalazio svjedok otišla u pravcu Ljubije i šume Kurevo, dok je I odjeljenje, u kojem je bio i optuženi svjedok Babić, otišlo u pravcu Vijadukta i „Zikine kafane“ u blizini sela Čarakovo. Prvo odjeljenje je na teren otišlo sa žutim „Ford“ kombijem i vozilom BRDM, dok su pripadnici II odjeljenja su otišli kamionom „TAM 110“ i bijelim kombijem.

709. Svjedok Timarac Mladen, pripadnik II odjeljenja na identičan način kao i svjedok Matijaš opisuje dodjeljeni zadatak, te boravak u rejonu Kureva na dan 23.07.1992.g. On se također sjeća i dolaska pripadnika II odjeljenja na taj prostor i misli da je to bilo u popodnevnim satima (između 13,00-14,00h).

710. Navedeno je potvrdio svjedok Ljepoja Marinko, pripadnik I odjeljenja, koji potvrđuje da pripadnici stacionirani kod Vijadukta u rejon Kureva odlaze tek po pozivu komandira Gligića, odnosno nakon pogibije Žujić Borislava. On čak smatra da su na prostor Kureva došli oko 15,00 sati.

711. U svakom slučaju, Vijeće ne nalazi spornim događaje na Kurevu niti pogibiju pripadnika voda, Žujić Borislava, ali imajući u vidu vremensku odrednicu koju svjedoci navode u svojim iskazima, Vijeće nesumnjivo zaključuje da su pripadnici odjeljenja u kojem je bio optuženi Babić Zoran, bili stacionirani u rejonu Vijadukta zasigurno već od 09,00 sati sve do 12,00-13,00 sat popodne, kad je već okončano ubijanje civila u selu Čarakovo.

(iii) Prisustvo drugih jedinica u selu Čarakovo i njegovoj okolini

712. Kako bi ispitalo koje sve jedinice su bile stacionirane u blizini sela Čarakovo, Vijeće je detaljno analiziralo i upoređivalo iskaze svih saslušanih svjedoka.

713. Tako je Vijeće imalo u vidu da su pripadnici voda vojne policije 43.mtr.br. kojim je komandovao optuženi Soldat, dobili raspored na punktu Žeger, dok su pripadnici jednog bataljona 43.mtr.brigade, prema svjedočenju svjedoka replike Đenadija Dušana, bili u povlačenju iz rejona Kureva. Ovaj svjedok je u to vrijeme bio komandant jednog od bataljona 43.mtr.br. te pojašnjava da je na dan 23.07. u jutarnjim satima, njegov bataljon u formaciji tri voda odvezen u rejon Hambarina. Kretali su se rejonom Borika na Kurevu, gdje je prema bezbjedonosnim infomacijama bio kamp muslimanskih snaga. Desno od njihovog pravca kretanja su išla dva bataljona iste brigade, obezbjeđujući veći dio ljudi na pravcu Crne rijeke.

714. Kratki sukob između preostalih muslimanskih snaga na tom rejonu trajao je oko 40 min.nakon čega se muslimanske snage povlače u dio pod kontrolom druga dva bataljona, dok svjedokov vod dobija naredbu da krene u pravcu Vijadukta, gdje će u 12,30 doći vojni autobusi kojima će se vodovi transportovati nazad u sjedište brigade.

715. Prema iskazu svjedoka Đenadije „*autobusi su trebali doći oko 13,00 u rejon Vijadukta, na iskjučnj desnoj strani sela Čarakovo.*“ Vijeće zaključuje da su to autobusi koje mnogobrojni svjedoci potvrđuju da su vidjeli u rejonu Vijadukta.

716. Braniteljica optuženog Babić Zorana je u završnom izlaganju naglasila da niti jedan od saslušanih svjedoka nije identificirao pripadnike policije u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.g. odnosno nije spomenuo da je neko od vojnika koristio plave maskirne uniforme koje su dužili pripadnici Interventnog voda.

717. Svjedoci su u svojim iskazima identificirali naoružana i uniformisana lica kao pripadnike „vojske“ pri čemu Vijeće primjećuje da daju različite opise, od civilnih odijela, do maskirnih uniformi i sivomaslinastih JNA uniformi. Ono što je karakteristično jeste da neki očevici tvrde i da su vojnici te prilike imali trake oko glave ili ruke ili na epoletama kako to opisuju svjedoci Sušić Sead, Dizdarević Sefija¹²⁴ i dr. Ona čak insistira da je jedan od vojnika na cesti imao „perušku zacjenu za čelo“ što joj je naročito ostalo u sjećanju.

718. Svjedokinja Fazilć Asima je također opisala da je jedan od vojnika imao crvenu traku oko rukava, što je primjetila i svjedokinja Bljakaj Nermina, koja je događaj dolaska vozila i okupljanja muškaraca pred kućom Sušić Huseina posmatrala upravo iz te kuće. Svjedokinja Mujdžić Zarmina je potvrdila da su pojedinci imali crvene trake oko glave-dok je njena svekrva, svjedokinja Mujdžić Bahra opisala da su imali crvene „marame“ oko glave.

719. Iskazi svjedoka se razlikuju i po bojama traka koje su vojnici koristili za raspoznavanje, pa su opciji bile bijele, crvene i plave trake.

720. Shodno tome, Vijeće nalazi korisnim konstatovati da je kritičnog dana u selu bio veći broj pripadnika različitih formacija, odnosno selom su prolazile različite grupe vojnika, pa nije isključeno da neki od njih upravo u svhu međusobnog raspoznavanja jesu koristili trake, koje su vezali oko ruke ili glave.

721. Također, Vijeće je imalo u vidu i da se radi o ljetnom periodu, odnosno julu mjesecu kada su temperature izrazito visoke, pa je opravdano zaključiti da su vojnici te prilike mogli biti u civilnoj majci i vojnim hlačama, što bi svjedocima još više otežalo identificiranje uniforme koju su nosili.

722. Sam svjedok odbrane Stojaković Ranko navedeni period opisuje riječima: „*Bilo je to sam početak pa ono...bilo je vcjske kcji nisu...neki nisu imali bluze, neki nisu imali pantalone vcjne...ma eto, kombinovalo se...teško se moglo kada i raspoznati ko je civil, ko je vcjnik.*“

723. Dakle, neosnovani su prigovori branioca optuženog Soldat Dragomira, izneseni u završnom izlaganju, kako Sud tokom postupka nije utvrđivao koje jedinice su bile prisutne na navedenom prostoru, jer su svjedoci saslušavani i na ovu okolnost, iako ista u konačnici ne mijenja zaključak Vijeća iznesen u izreci presude.

¹²⁴ Svjedokinja optužbe Dizdarević Sefija je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 05.04.2013.g.

724. Dakle, tokom postupka nesumnjivo je utvrđeno da su na dan 23.07.1992.g. u rejonu Žegerskog mosta bili stacionirani vojni policajci 43.mtr.br. i to voda kojim je komandovao optuženi Soldat Dragomir, dok su malo dalje na drugom ulazu u selo Čarakovo, na mostu zv. Vijadukt, bili pripadnici I odjeljenja Interventnog voda SJB Prijedor. U blizini tog mosta je i «Poljski put» i «Zikina kafana» koju pripadnici odjeljena spominju u svojim iskazima.

725. Vijeće je poklanjajući vjeru iskazima preživjelih svjedoka, nesumnjivo utvrdilo da je I odjeljenje Interventnog voda SJB Prijedor imalo zadatak učestvovati u aktivnostima vezano za „čišćenje“ sela Čarakovo, kao što je nesporno utvrđeno učešće optuženog Babić Zorana u izvođenju muškaraca iz njihovih kuća, okupljanja pred kućom Huseina i Rasima Sušića, odvođenja pred džamiju i strijeljanju.

726. U prilog zaključku o nesumnjivom učešću optuženog Babić Zorana u inkriminacijama za koje je oglašen krivim ide i činjenica da je prema materijalnim dokazima uvrštenim u spis, ovaj optuženi inače bio sklon nedisciplini i samovoljnom udaljavanju iz jedinice, dok svjedok Ćorić Zoran, sa kojim je optuženi, kao član posade BRDM-a, prvobitno bio raspoređen na lokaciji Vijadukta i „Zikine kafane“, ne može potvrditi da se optuženi kritičnog dana nije nikako udaljavao.

727. Dakle, Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza zaključilo da je i ovaj optuženi poduzeo učešće u inkriminacijama za koje je oglašen krivim, te je slijedeći naloge optuženog Soldat Dragomira, u svojstvu saizvršioca i sa direktnim umišljajem, zajedno sa optuženim Đurić Velemirom, učestvovao u pogubljenju civila pred džamijom.

4. Odnos među optuženima

728. Obzirom da se činjeničnim opisom potvrđene optužnice Soldat Dragomir teretio da je „naredio“ drugoj dvojici optuženih da poduzmu određene inkriminisane radnje, Vijeće je prilikom ocjene dokaza detaljno analiziralo sve okolnosti relevantne za utvrđivanje odgovornosti svakog optuženog ponaosob, naročito imajući u vidu činjenicu da optuženi Soldat Dragomir nije kritičnog dana bio *de iure* nadređen optuženima Đurić Velemiru i Babić Zoranu.

729. Tako se odnos između optuženih posmatrao u kontesktu cjelokupne situacije na terenu kritičnog dana, u odnosu na već ranije uspostavljeno opšte stanje straha, neizvjesnosti i već ustaljene forme zlostavljanja nesrpskog stanovništva optštine Prijedor. Nezanemariva je prema mišljenju Vijeća činjenica, da su optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran od rođenja nastanjeni u selu Tukovi, te se dobro poznaju, dok je vojna policija 43.mtr.br., odnosno dio voda vojne policije kojom je komandovao optuženi Soldat Dragomir, bio stacioniran u neposrednoj blizini sela Čarakovo. Navedeno su potvrdili pripadnici interventnog voda saslušani kao svjedoci odbrane, te svjedok replike Đenadija Dušan.

730. Činjenica je i da su kritičnog dana selom prolazile različite grupe vojnika, od kojih su pojedinci bili lično poznati mještanima Čarakova, međutim, te grupe prema izvedenim dokazima nisu učestvovala u ubistvu civila pred džamijom.

731. Odbrana je tokom postupka naglašavala pripadnost optuženih potpuno različitim formacijama, koje nisu bile u međusobnom odnosu nadređenosti/podređenosti, što znači da su prepreku njihovom zajedničkom djelovanju predstavljala stroga formalna pravila nadležnosti i razgraničenja ovlaštenja vojske i policije. Shodno tome, opravdano se nameće pitanje- Zašto bi pripadnici civilne policije ili drugih jedinica koje su učestvovala u napadu, poštivale naređenja, koja je prema navodima optužnice kritične prilike izdavao optuženi Soldat Dragomir, koji je bio komandir samo jednog voda vojne policije.

732. Prilikom analize navedenog pitanja, Vijeće je imalo u vidu sve okolnosti predmetnog slučaja, odnosno činjenicu da je kritičnog dana 23.07.1992.g. vladalo stanje opšteg haosa i meteža u selu, te da je veći broj različitih jedinica bio stacioniran u neposrednoj blizini sela. Dakle, opravdano je zaključiti da je tog dana morao postojati neki vid organizacije njihovog zajedničkog djelovanja i pitanja starješinstva. Osnovano je u toj situaciji zaključiti da će najveću ingerenciju imati vojno lice sa najvećim činom, u konkretnom slučaju Soldat Dragomir, koji je pored toga, zbog svojih godina i ozbiljnosti, uživao autoritet među mlađim pripadnicima vojske i policije.

733. Sam optuženi Soldat Dragomir je u svom svjedočenju potvrdio da je među pripadnicima vojske inače uživao autoritet zbog iskustva i godina starosti, jer kako je sam izjavio *„Bio sam starji, ozbiljniji, odmah su me prihvatili.“* Navedeno su potvrdili i svjedoci odbrane, među kojima je Kos Duško¹²⁵, te pripadnik voda kojim je komandovao optuženi Soldat, svjedok Denjak Radomir je u tom pravcu izjavio *„U svakom trenutku kad nam je nešto zapelo ili kad nam nešto nije bilo jasno on nam je objašnjavao, znači do tih deta ja- kako trebamo raditi, kako se trebamo ophoditi.“*

734. Optuženi je u iskazu dalje pojasnio *„Više puta sam bio na punktovima gdje je bilo problema, ove grupe koje dolaze...znaš...ipak sam bio starji i imao sam nekog autoriteta, naročito što se tiče Sane, trinaestke i na Orlovcima gore... gdje su bile glavne prometnice. Uvijek sam vodio računa da se zadržavam na tim punktovima radi svog autoriteta, pošto sam bio starji i oni su poštovali, nisu pravili nered.“*

735. Navedeno je primjetio i svjedok Karupović Šefik, kojeg je optuženi Soldat Dragomir neposredno pred „čišćenje“ sela Čarakovo sklonio u kuću koja se nalazila u blizini punkta Žeger. Ovaj svjedok je odnos optuženog i vojnika opisao riječima: *„zaključio sam da Soldat ima neki čin jer vojnici njega pitaju, kad su dolazili u kuću gdje sam bio, pitali su ko me je doveo, ja sam rekao „Čiča“, onda su...krivo im je bilo na neki način...jutili su se zašto on to radi...ali vjerovatno je imao neke ingerencije dok je mene mogao srujestiti tu da mi drugi ne smiju ništa.“*

¹²⁵ Svjedok odbrane Kos Duško je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 07.10.2013.g.

736. Dakle, optuženi je nesumnjivo potvrdio da su podređeni slušali njegova nređenja, ali i da je inače poštovan i uvažavan kao stariji, po čemu je i dobio prepoznatljivi nadimak „Čiča“.

737. U tom pravcu nužno je naglasiti da radnje optuženog Soldata i nisu kvalifikovane kao naredbodavne, jer nije bio *de iure* nadređen drugoj dvojici optuženih, već su okarakterisane kao saizvršilačke, na način da su predstavljale značajan doprinos izvršenju krivičnog djela počinjenog od strane optuženih Đurića i Babića, kada je u pitanju strijeljanje civila pred džamijom, kao što su radnje koje je poduzeo nakon toga, predstavljale značajan doprinos ubistvu oštećenog Mujdžić Mirzana, od strane njemu poznatog uniformisanog lica sa kojim je došao do porodične kuće oštećenog.

738. Tako su izvršavanjem naloga optuženog Soldata, što nisu bili obavezni učiniti, optuženi Đurić i Babić zapravo ispoljili svoju volju, odnosno namjeru za izvršenjem krivičnog djela za koje su oglašeni krivim.

739. Drugim riječima, sva trojica optuženih su u počinjenju inkriminacija za koje su oglašeni krivim, postupali kao saizvršiooci.

740. Prigovori branilaca o nepostojanju prethodnog dogovora i plana, te o nemogućnosti zajedničkog djelovanja vojske i policije, neodrživi su upravo zbog činjenice da vojska i policija jesu u navedenom periodu imali zajedničke aktivnosti, kako to proizilazi iz Izvještaja¹²⁶ o radu stanice javne bezbjednosti Prijedor u relevantnom periodu. Saradnju vojske i policije ne spori ni odbrana trećeoptuženog u svom završnom izlaganju.

741. Također, Vijeće je već objasnilo da optuženi Đurić i Babić učešće u izvršenju djela nisu ni poduzeli po naredbi neposredno pretpostavljenog, već dobrovoljno i s direktnim umišljajem, tako što je svako od njih imao svoju ulogu u izvršenju inkriminacija za koje su oglašeni krivim.

742. Vijeće ističe da postojanje dogovora za izvršenje krivičnog djela ne mora biti konkretizovano, ono može biti dato usmenim putem, ili može biti ispoljeno konkludentnim radnjama optuženih, koji su u izvršenje djela krenuli zajedno. Tako je Vijeće tokom postupka nesporno utvrdilo da se optuženi Đurić Velemir, zatekao u Čarakovu u vrijeme „čišćenja“ sela, dok se optuženi Babić Zoran, čija jedinica je imala zadatak da učestvuje u operaciji „čišćenja“ sela Čarakovo, pridružio optuženom Soldat Dragomiru, koji je u selo došao sa punkta vojne policije na Žegeru, gdje je bio stacioniran dio voda kojim je komandovao.

743. U konkretnom slučaju, djelo za koje su oglašeni krivim je po svojoj prirodi podrazumijevalo učešće većeg broja lica, sa tačno određenim zadacima, odnosno podjeljenim ulogama. Tako je optuženi Dragomir Soldat, koristeći autoritet koji je uživao

¹²⁶ T-66 – Izvještaj o radu Stanice javne bezbjednosti Prijedor za poslednjih 9.mj.1992.godine.

među pripadnicima vojske i policije, u dva navrata izdao naredbu za ubijanje civila, od čega su jednu naredbu izvršili optuženi Đurić Velemir i Babić Zoran, koji su neposredno učestvovali u strijeljanju civila pred džamijom, dok je drugu naredbu izvršio vojnik poznat optuženom Soldatu, usmrivši oštećenog Mujdžić Mirzana, a kojim radnjama su optuženi dali odlučujući doprinos izvršenju krivičnog djela koje im se stavljalno na teret.

744. Vijeće nalazi na kraju korisnim napomenuti da su u presudi podjednako korišteni termini izdavanje *naloga/ naredbe* za pogubljenje, među kojima nema materijalne, već samo formalno- terminološke razlike, obzirom da radnje optuženog Soldat Dragomira i nisu okarakterisane kao naredbodavne (u kontekstu pravila vojne hijerarhije), već kao saizvršilačke, na način kako je to prethodno opisano.

E. ZAKLJUČAK

745. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTRZ 0003631 12 od 27.12.2012. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2013. godine, optuženima Soldat Dragomiru zv. „Čiča“, Đurić Velemiru zv. „Velja“ i Babić Zoranu zv. „Babin“ ili „Bakin“ stavljen je na teret da su počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. Tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), u vezi sa članom 172. stav 1. tačke a) i k) KZ BiH, sve u vezi sa članovima 29. i 180. stav 1. istog zakona.

746. Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesporno utvrdilo da su optuženi Soldat Dragomir, Đurić Velemir i Babić Zoran, djelujući u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva opštine Prijedor, znajući za takav napad i znajući da njihove radnje čine dio tog napada, suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, počinili progon na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi, i to ubistvima nesrpskog civilnog stanovništva u selu Čarakovo

na dan 23.07.1992.g.

747. Obzirom na pravnu kvalifikaciju Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je tokom postupka ispitivalo postojanje opštih elemenata navedenog djela, te je našlo da je optužba iste dokazala van svake razumne sumnje.

748. Tako je postojanje širokog i sistematičnog napada na području opštine Prijedor utvrđeno činjenicama iz postupaka pred MKSJ koje su prihvaćene kao utvrđene rješenjem ovog Vijeća, a koji zaključak Vijeća je dodatno potkrepljen iskazima svjedoka i uloženim materijalnim dokazima.

749. Odbrana je nastojala osporiti ovaj opšti element, zastupanjem teze o postojanju oružanog sukoba između oružanih grupa muslimanske Teritorijalne odbrane- odnosno Patriotske lige i srpskih oružanih jedinica, koja teza nije održiva iz razloga koje je Sud detaljno naveo u obrazloženju presude.

750. Prema izvedenim dokazima, u samom gradu Prijedoru i šumi Kurevo jeste došlo do kratkotrajnog sukoba ovih naoružanih formacija, odnosno do razmjene vatre, ali ista prema ocjeni Vijeća nije takve prirode da doseže prag „oružanog sukoba“ po standardima međunarodnog prava.

751. Kada je u pitanju drugi element ovog djela, odnosno civilni status žrtava, Vijeće konstatuje da svi svjedoci optužbe saglasno izjavljaju da su oštećeni, izvedeni iz svojih domova u ranim jutarnjim satima, dok su se pripremali za redovne dnevne aktivnosti i poslove, pa je evidentno da oštećeni u tom trenutku nisu na bilo koji način učestovali u borbama, neprijateljstvima, odnosno nisu bili naoružani niti su djelovali u okviru borbenog konteksta.

752. Politički angažman ubijenog Mujdžić Mirzana, te pripadnost nekih muškaraca Teritorijalnoj odbrani Ećimović Slavka, koju je odbrana uporno tokom postupka naglašavala, ni na koji način nije promijenila zaključak ovog Vijeća o civilnom statusu ubijenih u selu Čarakovo na dan 23.07.1992.g. do kojeg zaključka je Vijeće došlo temeljnom ocjenom svih provedenih dokaza.

753. Nadalje, slijedeći element postojanja predmetnog krivičnog djela podrazumijeva postojanje veze između radnji optuženih i širokog i sistematičnog napada. Iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da su optuženi, u relevantno vrijeme bili pripadnici vojnih i policijskih formacija Republike Srpske, što sagledavano u kontekstu masovnosti samog napada, te sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, nameće jedini opravdan zaključak, a to je da su optuženi, kao sastavni dio formacija koje su vršile napad, u potpunosti bili upućeni u svakodnevna dešavanja.

754. Tako je Sud tokom postupka nesporno utvrdio da je optuženi Soldat Dragomir u relevantno vrijeme bio komandir voda vojne policije za punkteve u 43. Motorizovanoj brigadi, optuženi Đurić Velemir je u periodu od 02.07.1992 do 31.07.1992 bio pripadnik radne jedinice – Centar za obavještanje RJ 1002/1 Prijedor, te je u relevantno vrijeme dobio raspored na osmatračkoj jedinici (VOST) na Benakovcu i najzad, optuženi Babić Zoran je u relevantno vrijeme bio pripadnik I odjeljenja Interventnog voda policije pri SJB Prijedor. Navedeno optuženi nisu ni sporili tokom predmetnog postupka.

755. Posljednji uslov da bi optuženi bili oglašeni krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, bio je postojanje dovoljno dokaza da su počinili i pojedinačne inkriminacije navedene u optužnici, odnosno da su svojim radnjama ostvarili elemente progona ubistvima nesrpskog civilnog stanovništva.

756. Progon jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici. Dakle, kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet.

757. U konkretnom slučaju, žrtve zločina u selu Čarakovo jesu odabrane isključivo na temelju svoje pripadnosti jednom narodu. Diskriminatorski odnos optuženih vidljiv je iz načina ophođenja prema izvedenim civilima, koje još pred kućom Huseina Sušića maltretiraju i udaraju, da bi konačno poniženje lica doživjela odvođenjem pred njihovu bogomolju- džamiju, samo kako bi na tom mjestu bili hladnokrvno ubijeni.

758. Naredbu za takvo postupanje izdao je upravo optuženi Soldat Dragomir riječima „*Vodite ih pred džamiju na strijeljanje, nek se mole Bogu i Alji!*“

759. Diskriminatorski odnos druga dva optužena jasno proizilazi iz njihovog ponašanja prije počinjenja zločina, jer je prema kazivanju svjedoka Sušić Seada, nakon što njegov otac pita zašto ih izvode kad su izvjesili bijele zastave i potpisali lojalnost, jedan od ove dvojice optuženih opsovao „*da nam Alja majku...i da nam oni majku...*“. Ponižavajući odnos prema oštećenima iskazan je prema izvedenim muškarcima, kada optuženi Babić kundakom udara stariju osobu, samo zato jer je osoba muslimanske nacionalnosti.

760. Prema izvedenim dokazima, optuženi su kritičnog dana, došli u selo Čarakovo gdje su iz kuća počeli izvoditi muškarce, koje su okupili pred kućom Huseina Sušića, odakle ih po naredbi Soldat Dragomira odvođe pred džamiju na strijeljanje. Po dolasku na lice mjesta dovedene muškarce su poredali uz zid džamije, redom kojim u svom svjedočenju opisuje preživjeli svjedok Sušić Sead. Sa njim su te prilike pred zidom džamije bili poredani i dva bliska člana porodice.

761. Trenutak prije strijeljanja ovaj svjedok veoma slikovito opisuje riječima: „*Optuženi Đurić je stajao udajen 9 metara od mene s moje lijeve strane, otprilike 7 metara je stajao udajen „Babin“ zato što ide ukoso dvorište od džamije, nije prošlo ni minut vjcnik kcji je krenuo za Redžepom vraća se i kaže Šta čekate streljajte ih! Da nam mater...ja u tom trenutku zatvaram oči i čekam kad će mi metak proći u tom...samo kroz prsa...apsolutno ne misleći da li će proći kroz noge ili nekoga...samo sam očekivao metak i mislim samo na svcju cjecu kcja su bila malodobna. Oni su istog momenta počeli da pucaju na nas.*“

762. Nakon što je pogođen, svjedok je pao na noge ubijenog Musić Hasiba, u tom trenutku primjetio je da još neka lica daju znakove života. Tako je ranjeni Musić Hasib dozivao hodžu tražeći da ga pomjeri u hlad, a hodža Dizdarević Sulejman je ležao malo dalje i svjedok je primjetio da je pogođen u predio vilice i da se radi o teškoj ozljedi. Znakove života kratko je davao i Mujdžić Avdo koji je samo jednom zapomagao i odmah nakon toga izdahnuo. Svjedok Sušić je odmah primjetio da je strijeljanje preživio i zaštićeni svjedok S-1 ali kaže „*on je samo gledao u mene ali nije reagovao*“.

763. Strieljanje pred džamijom, te identificiranje učešća optuženih u tim radnjama iznjeli su saglasno u svom svjedočenju dva preživjela svjedoka, Sušić Sead i zaštićeni svjedok S-1, zatim svjedok Karupović Šefik, kojem Vijeće u relevantnom dijelu poklanja vjeru, ali je njihovo učešće nesumnjivo utvrđeno i na osnovu iskaza drugih svjedoka optužbe, koji u svom svjedočenju iznose detalje koji olakšavaju identificiranje optuženih u selu Čarakovo u vrijeme ubijanja civila.

764. Učešće optuženog Soldata u počinjenju ubistva oštećenog Mujdžić Mirzana, potvrdile su supruga i majka oštećenog, Mujdžić Bahra i Mujdžić Zarmina, koje ovog optuženog nesporno identificiraju na prezentiranoj fotodokumentaciji, naglašavajući da je on lice koje su vojnici kritičnog dana oslovljavali nadimkom „Čiča“.

765. Odbrana prvooptuženog je upravo na temelju ovog detalja nastojala odbraniti tezu da je u zločinima u Čarakovu učestvovala grupa tzv. Ljubijskog bataljona pod komandom Bilbija Rade zv. „Čiča“, međutim, navedena teza odbrane nije potkrepljena njihovim niti drugim izvedenim dokazima.

766. Alibi optuženog Soldata Vijeće također nije prihvatilo iz razloga koji su detaljno elaborirani u obrazloženju presude.

767. Kada je u pitanju identificiranje prisustva optuženog Đurić Velemira u selu Čarakovo, Vijeće napominje da ga svjedoci identificiraju na jednoobrazan način, a svjedok Čorić Zoran je tvrdio da mu je upravo optuženi Đurić ispričao kako se kritičnog dana zatekao u selu Čarakovo u vrijeme kad su civili već bili postrojeni pred kućom Huseina Sušića, s tim da mu je tada rekao kako nije učestvovao u strijeljanju, dodajući ipak ga taj događaj odavno „muči“. Iako razumije motiv optuženog da se zaštiti od samoinkriminacije, Vijeće želi naglasiti da je učešće ovog optuženog u strijeljanju civila pred džamijom, nesporno utvrđeno tokom predmetnog postupka.

768. Najzad, odbrana optuženog Babić Zorana je tokom postupka nastojala saslušanjem pripadnika Interventnog voda dokazati da su pripadnici I odjeljenja kojem je pripadao i ovaj optuženi bili stacionirani u rejonu Vujadukta, tačnije „Zikine kafane“ i tzv. Poljskog puta, na samom ulazu u Čarakovo i da tu lokaciju nisu nikako napuštali.

769. Međutim, Vijeće nalazi da je svjedočenje većine pripadnika Odreda iskonstruisano na način da svjedoče u korist optuženog Babića, čime istovremeno štite i sebe od samoinkriminacije jer je prema izvedenim dokazima njihovo odjeljenje kritičnog dana bilo angažovano na zadacima „čišćenja“ sela Čarakovo u kojem su počinjene predmetne inkriminacije. Također, za napomenuti je da prema napomeni unesenog matični karton optuženog Babića, isti nije bio disciplinovan na način kako to nastoji prezentirati odbrana, pa tako u njegovom kartonu jasno stoji: „*Sklon nedisciplini i samovoljnom udajavanju iz jedinice. Ne mogu mu se povjeriti samostalni zadaci.*“

770. Prigovori branilaca o nepostojanju prethodnog dogovora i plana o zajedničkom djelovanju, te uopšte o nemogućnosti zajedničkog djelovanja vojske i policije, neodrživi su upravo zbog činjenice da vojska i policija jesu u navedenom periodu imali zajedničke aktivnosti, kako to proizilazi iz Izvještaja¹²⁷ o radu stanice javne bezbjednosti Prijedor u relevantom periodu. Saradnju vojske i policije ne spori ni odbrana trećeoptuženog u svom završnom izlaganju.

¹²⁷ T-66 – Izvještaj o radu Stanice javne bezbjednosti Prijedor za poslednjih 9.mj.1992.godine.

771. Uloga optuženog Soldat Dragomira jeste izdavanje naloga za ubijanje civila, i to u dva navrata, po kojima je i postupljeno, a ove radnje optuženog su u konkretnom slučaju okvalifikovane kao saizvršilačke, kao i radnje optuženih Đurić Velemira i Babić Zorana, koji su nesporedno učesće u počinjenju krivičnog djela poduzeli dobrovoljno i s namjerom, tako što je svako od njih imao svoju ulogu u izvršenju inkriminacija za koje su oglašeni krivim.

772. Vijeće ističe da postojanje dogovora za izvršenje krivičnog djela ne mora biti konkretizovano, kako to potencira odbrana, ono može biti dato usmenim putem, i konkludentnim radnjama optuženih, na način da su u izvršenje djela krenuli zajedno. Tako se optuženi Đurić Velemir zatekao u Čarakovu u vrijeme „čišćenja“ sela, dok se optuženi Babić Zoran pridružio optuženom Soldat Dragomiru, koji se sa punkta vojne policije na Žegeru, bijelim „Mercedesom“ dovezao u selo Čarakovo.

773. Kao posljedica počinjenog zločina u Čarakovu, nastupila je smrt devet i ranjavanje dva lica pred džamijom, te smrt oštećenog Mujdžić Mirzana, ali iz već iznesenih razloga, krivica optuženih utvrđena je samo u odnosu na ubistva oštećenih.

774. Dakle, optuženi su svjesni mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice, i htijući njeno nastupanje, zajedničkim djelovanjem umišljajno ostvarili sva bitna obilježja krivičnog djela za koje su oglašeni krivim.

775. U konkretnom slučaju, ekshumaciju i obdukciju tijela oštećenih vršio je stalni sudski vještak Sarajlić Nermin¹²⁸, spec.sudske medicine. On je postupao po naredbi Tužilaštva BiH kojom je bilo naloženo da se utvrde uzroci smrti, te nalaženje grobnih mjesta, odnosno masovne grobnice za lica stradala 23.07.1992.g. u naselju Čarakovo.

776. Provedenim vještačenjem na osnovu cjelokupne medicinske dokumentacije koja mu je bila na raspolaganju, vještak je utvrdio da se za sve slučajeve radi o tri grobna mjesta. Jedno mjesto je džamija u Čarakovu, gdje je ekshumacija vršena u dva navrata, drugo mjesto je Donja Mahala također u mjestu Čarakovo i treća ekshumacija je na lokalitetu „Jakarina kosa“.

777. Kada je u pitanju lokalitet džamije u Čarakovu, vještak konstatuje da je na tom mjestu utvrđen identitet pet lica, od čega su četiri ekshumirana 21.08.1998.g. i to: Mujdžić Redžep, Mujdžić Avdo, Musić Hasib i Kljajić Husein, dok je peta osoba, odnosno Musić Zekir, ekshumiran dana 02.10.1998.g. Kao uzrok smrti navedenih lica konstatovane su višestruke strijelne rane glave, grudnog koša i zdjelice, osim u odnosu na Kljajić Huseina kod kojeg je ustanovljena samo jedna povreda.

¹²⁸ Vještak optužbe Nermin Sarajlić je usmeno obrazložio svoj nalaz i mišljenje na ročištu za glavni pretres održanom dana 26.06.2013.g.

778. Navedeno je potkrepljeno i iskazima svjedoka koji potvrđuju da su pobrojana lica ukopana u dvorištu džamije, među kojima su svjedokinja S-2, Fazlić Asima i Mujdžić Vahida.

779. Druga lokacija ekshumiranja posmrtnih ostataka je Donja Mahala sela Čarakovo obavljena 02.10.1998.g. kod kuće u vlasništvu Mujdžić Mirzana. Obdukcijom je utvrđeno da je smrt u odnosu na ovo lice nastupila uslijed strijelne rane zdjelice i desne natkoljenice, nanese projektilima ispaljenim iz ručnog automatskog oružja. Vještak je precizirao da obzirom na anatomske blizinu opisanih dijelova tijela, ne može se isključiti mogućnost da su obje povrede nanese samo jednim projektilom. Supruga oštećenog, koja ga je imala priliku vidjeti odmah po ranjavanju potvrđuje da je oštećeni pogođen u predjelu prepone.

780. Svjedokinje Mujdžić Bahra i Mujdžić Zarmina, u svom svjedočenju potvrđuju da je oštećeni Mujdžić Mirzan ukopan u dvorištu svoje kuće.

781. Posljednja ekshumacija vezana za događaje u Čarakovu na dan 23.07.1992.g. obavljena je na lokaciji „Jakarina kosa“ gdje je nađena masovna grobnica, čija obrada je trajala gotovo mjesec dana počevši od 11.09.2001.g. u kojoj su pronađena 373 tijela. U navedenoj grobnici ekshumirani su posmrtni ostaci nastradalih Sušić Huseina, Sušić Rasima i Kahteran Kemala. U odnosu na Kahteran Kemala i Sušić Rasima, vještak nije mogao utvrditi uzrok smrti, obzirom da je pronađen samo jedan dio posmrtnih ostataka, odnosno nije pronađeno kompletno tijelo.

782. Navedeno je potvrdila i sestra oštećenog Kahteran Kemala, svjedokinja Čaušević Ismeta koja je potvrdila da je samo jedan dio posmrtnih ostataka njenog brata identifikovan, dok posmrtna ostatke supruga Čaušević Emira, još uvijek nije pronašla.

783. U konkretnom slučaju nije sporno nastupanje određenih posljedica i u odnosu na preživjele svjedoke Sušić Seada i zaštićenog svjedoka S-1, zbog čega je Tužilaštvo u odnosu na ove oštećene postavilo i kvalifikaciju djela Nečovječno postupanje iz citiranog člana tačka k) KZ BiH.

784. Međutim, imajući u vidu da je umišljaj optuženih bio usmjeren isključivo na lišenje života svih dovedenih civila, a ne na njihovo ranjavanje, povrijeđivanje, tešku fizičku ili duševnu patnju, Vijeće se opredjelilo samo za pravnu kvalifikaciju djela progon ubistvima kao zločin protiv čovječnosti, nalazeći da nema mjesta i kvalifikaciji nečovječnog postupanja iz tačke k) stav 1. člana 172. KZ BiH u odnosu na lica koja su preživjela strijeljanje.

785. Dakle, Vijeće je nesporno utvrdilo krivicu svih optuženih za ubistvo devet civila pred džamijom, te krivicu optuženog Soldat Dragomira za ubistvo oštećenog Mujdžić Mirzana.

III. ODLUKA O KAZNI

786. Član 2. KZ BiH u stavu 2. određuje da se "propisivanje krivičnih djela, i vrste i raspona krivičnihopravnih sankcija zasniva na neophodnosti primjene krivičnopravne prinude i njenoj srazmjernosti, jačini opasnosti za lične slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti."

787. Odredbom člana 39. KZ BiH propisana je opća i posebna svrha kažnjavanja, koja se osim preodgoja učinioa sastoji i u društvenoj osudi učinjenog krivičnog djela, na način da se utječe na svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela, ali i o pravednosti kažnjavanja učinioa. Adekvatno kažnjavanje počinioca za učinjeno krivično djelo ima za cilj i prevenciju protipravnih ponašanja kojima se povrijeđuju ili ugrožavaju temeljne opće ili individualne vrijednosti.

788. Pri odmjeravanju kazne Vijeće se rukovalo pravilima za odmjeravanje kazne iz člana 48. KZBiH, što znači da je imalo u vidu sve okolnosti koje utječu da kazna bude manja ili veća, a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinilaca, njihove lične prilike i njihovo držanje nakon učinjenog djela, kao i druge okolnosti koje su od uticaja za odmjeravanje kazne.

789. Tako je u odnosu na optuženog Soldat Dragomira Vijeće kao olakšavajuću okolnost cijenilo činjenicu da je porodičan čovjek i otac dvoje djece. Na strani otežavajućih okolnosti Vijeće je cijenilo bezobzornost i upornost optuženog u izvršenju pojedinačnih inkriminacija za koje je oglašen krivim, odnosno brojnost njegovih radnji, koja se očituje u tome da je nakon naređivanja pogubljenja civila pred džamijom, naredio i pogubljenje oštećenog Mujdžić Mirzana.

790. Vijeće nije kao olakšavajuću okolnost cijenilo optuženom Soldat Dragomiru činjenicu da je u par navrata pomogao nekim licima muslimanske nacionalnosti. Naime, takva pomoć optuženog bila je uvjetovana neposrednim vlastitim interesom, pa prema mišljenju Vijeća nije bila pokazatelj njegove bezuslovne spremnosti da dobronamjerno djeluje i iskreno pomogne

791. Optuženi Soldat Dragomir je pomaganjem porodici Karupović Šefika, prema mišljenju Vijeća, samo nastojao uzvratiti uslugu za prethodno prebacivanje njegove porodice iz Zagreba u Prijedor.

792. U pogledu optuženog Đurić Velemira, Vijeće je od otežavajućih okolnosti cijenilo činjenicu da ovaj optuženi nije imao obavezu postupiti po naredbi optuženog Soldat Dragomira, već je iz diskriminatorskih pobuda dobrovoljno pristupio izvršenju krivičnog djela, koje se ogleda u bešćutnom pogubljenju većeg broja lica, dok je kao olakšavajuću okolnost ovom optuženom cijenilo činjenicu da je u vrijeme izvršenja djela bio veoma mlad (imao je tek 24g.)

793. Kada je u pitanju odmjeravanje kazne optuženom Babić Zoranu, Vijeće je također imalo u vidu da kao i optuženi Đurić Velemir nije imao obavezu postupanja po naredbi

optuženog Soldat Dragomira, odnosno izvršenju djela se pridružio potpuno doborovoljno.

794. Kada su u pitanju olakšavajuće okolnosti na strani ovog optuženog, Vijeće je cijeno da se prema uloženoj medicinskoj dokumentaciji¹²⁹ u spisu radi o osobi sa teškim invaliditetom (100%). Također, optuženom se cijeno da je porodičan, odnosno oženjen i otac jednog punoljetnog djeteta¹³⁰.

795. Imajući u vidu da se optuženi Babić Zoran nalazio na izdržavanju kazne po pravosnažnoj presudi ..., kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 22 (dvadeset i dvije godine), Vijeće se prilikom izricanja jedinstvene kazne rukovodilo odredbom člana 53. stav 2. tačka a) ZKP BiH (Sl.Glasnik BiH 8/10), koja predviđa: „*Ako je za krivična cjela u sticaju sud utvrdio kazne dugotrajnog zatvora...jedinstvena kazna mora biti veća od svake pojedine utvrđene kazne, ali ne sm. je preći 45 godina.*“

796. Vijeće je u konkretnom slučaju razmatralo da li je u pogledu izricanja jedinstvene kazne bilo mjesta primjeni eventualno blažeg zakona po učinioa, konkretno primjeni odredbe člana 53. stav 2. tačka a) KZ-a BiH (Sl. Glasnik BiH 3/03) međutim, analizom navedene odredbe ustanovljeno je da ista ne reguliše pravila izricanja jedinstvene kazne u slučajevima kada je za dva ili više djela utvrđena kazna dugotrajnog zatvora.

797. Tako navedena odredba glasi:

„Ako je učinite.j jednom radr.jom ili s više radr.ji učinio više krivičnih cjela za kcja mu se istovremno sudi, sud će najpr.je utvrditi kazne za svako od tih krivičnih cjela, pa će za sva krivična cjela izreći jedinstvenu kaznu zatvora, kaznu dugotrajnog zatvora ili jedinstvenu novčanu kaznu.

(2) Jedinstvenu kaznu sud će izreći po ovim pravilima:

a) ako je za neko od krivičnih cjela u sijecaju sud utvrdio kaznu dugotrajnog zatvora, izreći će samo tu kaznu.”

798. Dakle, evidentno je da je cilj zakonodavca u donošenju navedene odredbe bio da se prilikom izricanja jedinstvene kazne, kazna zatvora konzumira kaznom dugotrajnog zatvora, ukoliko je ona utvrđena samo u odnosu na jedno od krivičnih djela u sticaju.

¹²⁹ **O3-4-** Medicinska dokumentacija optuženog Zorana Babića i Nalaz i mišljenje Ljekarske komisije za pregled lica obuhvaćenih zakonom o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca br. 05/5-560-21026/02 od 25.12.2003.g.

¹³⁰ **O3-1** –Izvod iz matične knjige vjenčanih za Babić Zorana i Taranjac Danijelu broj 04-201-1-238/14 od 31.01.2014.godine i Izvod iz matične knjige rođenih na ime Babić Bojan, broj 04-200-1-1384/14 od 31.01.2014.godine.

799. Međutim, Vijeće ne može analognim tumačenjem navedene odredbe zaključiti da je cilj zakonodavca bio i da se u slučaju utvrđivanja dvije ili više kazni dugotrajnog zatvora, izrekne samo jedna kazna dugotrajnog zatvora.

800. Ovo iz razloga što se kazne dugotrajnog zatvora izriču samo za najteže oblike krivičnih djela, dakle, radi se o teškim krivičnim djelima koja opravdavaju strožije kažnjavanje.

801. Činjenica da lice ima utvrđeno više kazni dugotrajnog zatvora govori o ozbiljnosti i težini pojedinačnih zločina za koje je osuđen, te Vijeće nikako ne može prihvatiti da se navedena odredba analogno može odnositi i na predmetni slučaj.

802. Primjenom analogije bi se u konkretnom slučaju došlo u poziciju da za jedno od krivičnih djela za koje je optuženi oglašen krivim ne bi nikako bio kažnjen, odnosno izricanjem samo jedne kazne dugotrajnog zatvora, optuženi bi se zapravo eskulpirao za druga djela za koja je također utvrđena kazna dugotrajnog zatvora.

803. Tako izrečena jedinstvena kazna, u konačnici ne bi bila adekvatna težini počinjenih zločina, jer bi jedna kazna dugotrajnog zatvora konzumirala drugu, što nikako nije u skladu sa svrhom kažnjavanja na koju Sud pazi po službenoj dužnosti.

804. Nadalje, prilikom upoređivanja koji zakon je u ovom pogledu blaži po učinioca, Sud je imao u vidu da citirana odredba člana 53. stav 2. tačka a) KZ BiH (Sl. Glasnik BiH 3/03) uopšte ne predviđa mogućnost postojanja dvije ili više kazni dugotrajnog zatvora, pa se Vijeće prilikom upoređivanja ove odredbe u odnosu na odredbu istog člana (Sl. Glasnik BiH 8/10), rukovodilo njenim eksplicitnim tekstom na način kako to navodi zakon, a ne njenim analognim tumačenjem.

805. Drugim riječima, Vijeće ne može prilikom usporedbe blažeg zakona po učinioca uspoređivati jednu odredbu i "potencijalnu" odredbu drugog Zakona, do čijeg se tumačenja došlo analogijom, već je dužno uspoređivati odredbe u tačnom zakonskom tekstu onako kako one glase.

806. Bukvalnim tumačenjem citiranih odredbi, jasno je da situacija u kojoj se nalazi optuženi Babić Zoran nije ni predviđena odredbom člana 53. stav 2. tačka a) KZ BiH (Sl. Glasnik BiH 3/03), pa Zakon iz 2003.g. i nije podoban za usporedbu po kriterijima utvrđivanja blažeg zakona po učinioca, zbog čega je Vijeće odmjeravanje kazne, odnosno izricanje jedinstvene kazne ovom optuženom, izvršilo u skladu sa odredbom člana 53. stav 2. tačka a) KZ BiH (Sl. Glasnik BiH 8/10).

807. Vijeće nalazi da je doprinos svih optuženih izvršenju krivičnog djela jednak, naime, optuženi Soldat je dao nalog za izvršenje dvije odvojene inkriminacije, koje ostvaruju druga, njemu poznata lica, ali ni u jednoj ne poduzima neposredno učešće, dok su druga dvojica optuženih, nemajući obavezu poštivanja naloga optuženog Soldata, dobrovoljno iz diskriminatorских pobuda, stupili u izvršenje jedne od inkriminacija koje je naložio, pa je u skladu s tim vršeno i odmjeravanje kazne, s tim da su u odnosu na Babić Zorana primjenjene odredbe o odmjeravanju kazne za djela u sticaju.

808. Sa druge strane, Vijeće je kao otežavajuću okolnost ovim optuženima cijenilo i težinu povrede zaštićenog dobra, pa je u vezi s tim imalo u vidu da je umišljajem optuženih bilo obuhvaćeno nastupanje smrtne posljedice u odnosu na sva lica okupljena pred kućom Huseina i Rasima Sušića, nakon čega su ta lica odvedena pred džamiju na strijeljanje, koje su samo pukim slučajem preživjela dva svjedoka, pa je kao krajnja posljedica radnji svih optuženih došlo do stradanja 9 civila sela Čarakovo, pri čemu se naročita težina počinjenog zločina ogleda u bezobzirom i bezrazložnom izvođenju osoba iz njihovih kuća, odvođenju pred džamiju i pogubljenju po kratkom postupku.

809. Ono što predstavlja dodatnu težinu ovog zločina jeste činjenica da su svih 9 lica bili međusobno povezani krvnim vezama, na način da su se nalazili u srodstvu po pravoj ili pobočnoj liniji ili čak u tazbinskom srodstvu, pa je gubitak svake od porodica oštećenih samim tim teži. Tako su u konkretnom slučaju ispred džamije bili postrojeni sin, otac i stric, što za te oštećene predstavlja dodatnu traumatizaciju, naročito za preživjele svjedoke koji su nakon strijeljanja imali priliku vidjeti iskasapljena tijela roditelja/rođaka i prijatelja- mještana sela Čarakovo.

810. Neka od tijela su toliko dugo stajala na suncu da ih je bilo jako teško sahraniti, odnosno tijela su već došla u fazu raspadanja, što također predstavlja dodatnu duševnu bol suprugama, kćerkama, i majkama koje su same sahranjivale ubijene članove porodice.

811. U odnosu na optuženog Soldat Dragomira, Vijeće je cijenilo činjenicu da je po njegovom nalogu, iz diskriminatorskih pobuda i potpuno bezrazložno ubijen oštećeni Mujdžić Mirzan u dvorištu svoje porodične kuće, u prisustvu majke i supruge, koja je sa mladb. djecom nemoćno posmatrala događaj u kojem je ubijen oštećeni Mujdžić Mirzan.

812. Vijeće u konkretnom slučaju nije našlo da na strani optuženih postoje osobito olakšavajuće okolnosti koje bi saglasno odredbi člana 49. KZ BiH predstavljali osnov za odmjeraivanje kazne ispod granice propisane zakonom.

813. Obzirom na sve naprijed navedeno, Vijeće nalazi da će se izricanjem kazne dugotrajnog zatvora u trajanju navedenom u izreci presude, u odnosu na svakog optuženog pojedinačno ostvariti svrha kažnjavanja.

IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

814. Sud je primjenom odredbi člana 188. stav 4. ZKPBiH optužene oslobodio naknade troškova postupka, obzirom da su isti lošijeg materijalnog stanja, što jasno proizilazi iz činjenice da su čak troškovi odbrane optuženih plaćani iz budžetskih sredstava Suda.

815. Tako je u odnosu na optuženog Soldat Dragomira Vijeće imalo u vidu da se optuženi prema uložnim dokazima¹³¹ u spisu nalazi na Birou za zapošljavanje od

¹³¹ O-1-6- Izvod iz MKR za optuženog D.Soldata br 02/6 -200- 586/ 1-99 od 2.8.1999.; izvod iz MKV za

30.11.1999.g., da prema evidenciji Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove nije u posjedu bilo kakve nepokretnosti, odnosno da se ne vodi kao zemljišno knjižni vlasnik nekretnina u katastarskoj opštini Novi grad.

816. U tom pravcu, optuženi Đurić Velemir je u sudski spis uložio kao dokaz Uvjerenje¹³² Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske u kojem stoji da se optuženi u periodu od 17.06.2004.g. redovno javlja na Biro za zapošljavanje. Optuženi je u spis uložio i Uvjerenje Republičke uprave za geodetske i imovinsko- pravne poslove da ne posjeduje bilo kakvu nekretninu.

817. Optuženi Babić Zoran je također prema ličnim podacima iz optužnice slabijeg imovnog stanja, a obzirom na stanje invaliditeta nije u mogućnosti da svojim radom ostvaruje zaradu. Od nepokretne imovine, prema Uvjerenju¹³³ uloženom u spis, posjeduje samo njivu površine 373m², što znači da se radi o površini zemljišta koja bi prema odredbama Zakona o izvršnom postupku svakako bila izuzeta od izvršenja, pa Vijeće i u odnosu na ovog optuženog cijeni da nije takvog imovnog stanja koje bi opravdavalo obavezivanje na naknadu troškova predmetnog krivičnog postupka.

818. Kod ovakvog stanja stvari Sud je odlučio da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava, jer je ocjenjeno da bi obavezivanjem optuženih na naknadu troškova krivičnog postupka, zasigurno bila ugrožena njihova i egzistencija njihovih porodica, naročito imajući u vidu da su optuženi izrečenom presudom nepravosnažno osuđeni na kazne dugotrajnog zatvora, što znači da ni u narednom periodu neće biti u mogućnosti ostvarivati bilo kakvu zaradu.

V. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

819. Primjenom odredbi člana 198. stav 2 i 3 ZKP-a BiH, Sud je radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva oštećene uputio na parnicu, obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu Vijeću pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično

optuženog Soldat Dragomira br. 02-200-27/ 1- 92 od 28.1.1992.; izvod iz MKR za Soldat Valentinu, kćerku optuženog br.223-02/03-11/ 1 uredovni broj 251-02-02/06-03-7176 od 11.8.2003.; izvod iz MKR za Soldat Igora, sina optuženog br.223-02/08-11/0001 uredovni broj 251-07-02/06-08-1080 od 10.4.2008.godine.

O-1-7- Uvjerenje republičke uprave za geodetsko-imovinske pravne poslove, područna jedinica Novi Grad br. 21.33-952.1-4-1471/2013 od 3.10.2013.godine.

O-1-8- Uvjerenje republičke uprave za geodetsko-imovinske pravne poslove, područna jedinica Novi Grad br. 21.33/714.2-211/13 od 3.10.2013.godine.

O-1-9- Uvjerenje zavoda za zapošljavanje RS, filijala Prijedor br.1-37-10740-3-1999-939 od 4.10.2013.godine.

¹³² **O2 -1** – Uvjerenje Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske na ime Đurić (Ranko) Velemir ,broj 1 - 37 – 10740-4-2004-295 od 06.12.2013.godine.

- Uvjerenje o posjedu Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, na ime Đurić Velemir broj 21.35-952.1-4-5355/2013 od 06.12.2013.godine.

¹³³ **O3-2-** Posjedovni list – Prepis broj 6051/0 od 31.01.2014.godine, posjednik Babić Zoran.

dosuđenje, pa je ocijenjeno da bi utvrđivanje visine imovinsko pravnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

ZAPISNIČAR:

Lejla Kurtanović

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA**

Mira Smajlović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branioci mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja ovog Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpravka presude.

U skladu sa odredbom člana 293. stav 4. ZKP BiH oštećeni presudu mogu pobijati žalbom, samo u dijelu koji se odnosi na odluku Suda o troškovima krivičnog postupka i odluku o imovinsko pravnom zahtjevu.

*Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka.

VI. ANEKS A

1. Procesne odluke

(a) Odluke o zaštiti identiteta svjedoka

(i) Svjedok Sušić Sead

820. Prije početka glavnog pretresa dana 28.03.2013.g. Odjel za podršku svjedocima Suda BiH, obavijestio je pretresno vijeće u predmetnom postupku da je svjedok Sušić Sead, čije je saslušanje bilo planirano za navedeni dan pristupio na Sud, ali se nalazi u veoma teškom zdravstvenom stanju, te prema vlastitoj izjavi ima određenih psihičkih problema. Svjedok je prije svjedočenja izrazio bojazan od svjedočenja u istoj prostoriji sa optuženima u ovom predmetu jer osjeća nelagodu, pa je tako dan prije svjedočenja bio u lošem stanju, zbog čega je i na dan svjedočenja pod odgovarajućom terapijom.

821. Shodno dobijenim informacijama, predloženo je od strane Tužilaštva, da se svjedok Sušić Sead sasluša iz druge prostorije na način da će njegova slika biti dostupna strankama i braniocima, odnosno svima će biti dostupan lik svjedoka, te će ga moći unakrsno ispitati i vidjeti njegove reakcije na postavljena pitanja, a svjedok će istovremeno na taj način biti pošteđen dodatne traumatizacije.

822. Branioci optuženog Đurić Velemira i Babić Zorana su izrazili protivljenje navedenom prijedlogu, smatrajući da je time narušeno načelo neposrednosti izvođenja dokaza, te tražeći da se o iznesenim navodima teškog zdravstvenog stanja ovog svjedoka, priloži odgovarajuća medicinska dokumentacija.

823. Cijeneći sve okolnosti slučaja, Vijeće je donijelo odluku da će svjedok ipak svjedočiti iz druge prostorije, ne nalazeći da će na taj način biti povrijeđeno načelo neposrednosti i usmenosti izvođenja dokaza na glavnom pretresu. Naime, stranke i branioci i dalje zadržavaju pravo ispitati svjedoka po pravilima direktnog i unakrsnog ispitivanja, te mogu vidjeti reakcije svjedoka na pojedina pitanja. Prilikom ispitivanja mogu postavljati pitanja u korist vlastitih tvrdnji te na kraju svjedočenja prigovoriti pojedinim dijelovima iskaza. Sa druge strane, svjedočenje iz druge prostorije zaštititi će svjedoka od dodatne traumatizacije i pogoršanja njegovog narušenog zdravstvenog stanja, koje je evidentirano u medicinskoj dokumentaciji dostavljenoj Sudu prije početka glavnog pretresa.

(ii) Svjedok Ćorić Zoran

824. Sud je od strane Odjela za podršku svjedocima dana 10.05.2013.g. obaviješten i da svjedok Ćorić Zoran, čije je svjedočenje planirano za navedeni dan, također zatražio mjere zaštite identiteta. Razloge te obim mjera zaštite svjedok je predočio usmeno pretresnom vijeću prije početka svjedočenja.

825. Tako je objasnio da od mjera zaštite samo traži zabranu objavljivanja lika u printanim ili elektronskim medijima, dok njegov identitet, te sadržaj svjedočenja, mogu biti dostupni javnosti.

826. Odbrana optuženih nije imala primjedbi na ovaj prijedlog, pa je Vijeće odlučilo da će svjedok iskaz dati bez zaštite identiteta, s tim da njegova slika, odnosno lik neće biti dostupan javnosti. Radi se o svjedoku koji živi na području gdje su se desili inkriminirani događaji i gdje optuženi imaju prebivalište, pa imajući u vidu da isti posjeduje relevantna saznanja o događaju koji je obuhvaćen optužnicom, Vijeće je našlo svrsishodnim zaštititi lik svjedoka od objavljivanja i printanim ili elektronskim medijima.

(iii) Zaštićeni svjedok O-1

827. Razmatrajući prijedlog branioca optuženog Soldat Dragomira, za određivanjem mjera zaštite za svjedoka, Sud je rješenjem broj: S1 1 K 011967 12 Kri od 21.08.2013.g. određeno su mjere zaštite identiteta za svjedoka O-1. Tako je određeno da će se ovaj svjedok u predmetnom postupku oslovljavati oznakom O-1, da će svjedočiti putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka iz druge prostorije uz izmjenu lika i glasa. Odlučeno je i da povjerljivi podaci zaštićenog svjedoka predstavljaju službenu tajnu u skladu sa članom 24. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.

828. Istim rješenjem je konstatovano da povjerljivi podaci o svjedoku neće biti objelodanjeni Tužilaštvu BiH te odbranama ostalih optuženih, s tim da ostaje obaveza odbrane da im u skladu sa odredbom člana 12. Stav 8. Zakona o zaštiti svjedoka otkrije dovoljno detalja koji će biti dovoljni za adekvatno pripremanje unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka i to najkasnije petnaest dana prije nego svjedok da izjavu na glavnom pretresu. Najzad, rješenjem je određeno da će lični podaci zaštićenog svjedoka ostati povjerljivi 15 (petnaest) godina nakon pravosnažnosti odluke u ovom predmetu.

829. Osnovanost izricanja mjera zaštite ovom svjedoku proizilazila je iz navoda prijedloga branioca optuženog Soldat Dragomira, u kojem stoji da se radi o svjedoku koji je ... nacionalnosti, koji je očevidac događaja iz optužnice a istovremeno lično poznaje optuženog, te su njegova saznanja u pravcu izvršenja krivičnog djela za koje se optuženi tereti veoma relevantna. Navedeni svjedok je međutim izrazio bojazan za svjedočenje u ovom predmetu bez mjera zaštite, strahujući da bi na taj način ugrozio svoju i sigurnost svoje porodice.

830. Svjedok se u skladu sa odredbama člana 5) Zakona o zaštiti svjedoka, na ročištu održanom dana 18.11.2013.g. saglasio sa mjerama zaštite identiteta koje su mu dodjeljene pomenutim rješenjem suda.

(iv) Zaštićeni svjedoci S-1 i S-2

831. Sud BiH je dana 14.12.2012.g. donio rješenje broj: S1 1 K 011967 12 Krn kojim se svjedocima S-1 i S-2 određene mjere zaštite identiteta, na način da je određeno da će se tokom predmetnog postupka oslovljavati pseudonimom, da će njihovi podaci biti povjerljivi, s tim da će se osumnjičenima i braniocima otkriti ime i prezime svjedoka namjanje 15 dana prije njegovog svjedočenja na glavnom pretresu.

832. Istim rješenjem je određeno i da će lični podaci svjedoka pod pseudonimom ostati povjerljivi 30 (trideset) godina nakon pravosnažnosti odluke u ovom predmetu.

833. Sud je u konkretnom slučaju imao uvidu da je svjedok S-1 direktna žrtva zločina počinjenog u selu Čarakovo 23.07.1992.g., kojom prilikom je prepoznao neke od tada osumnjičenih lica, dok je svjedokinja S-2 oštećena izvršenjem krivičnog djela za koje se optuženi terete, a istovremeno posjeduje i relevantna saznanja jer je očevidac inkriminiranih događaja u selu Čarakovo.

834. Svjedoci su izrazili spremnost da svjedoče u predmetu Suda protiv Soldat Dragomira i dr, ali pod mjerama zaštite identiteta, jer se namjeravaju vratiti u selo u kojem su se desile inkriminirane radnje, a u kojem su već nastanjeni članovi njihove porodice, čija sigurnost bi mogla biti dovedena u pitanje svjedočenjem ovih lica bez mjera zaštite identiteta.

835. Sud je u konkretnom slučaju našao ispunjenim uslov iz odredbe člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti svjedoka, koja predviđa da je svjedok pod prijetnjom „svjedok koji smatra da postoji osnova za bojazan da bi tava opasnost proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja“. Cijeneći razloge koji su iznijeli svjedoci, te činjenicu da o inkriminiranom događaju posjeduju neposredna i relevantna saznanja.

836. Sud je u prethodnom postupku donio rješenje o zaštiti identiteta ovih svjedoka, te su mjere u gore opisanom obimu održane i tokom njihovog svjedočenja na glavnom pretresu.

837. Odbrana je prije saslušanja zaštićenog svjedoka S-2 dana 31.05.2013.g. prigovarala da ne posjeduje neredigovane izjave ovog svjedoka, nakon čega je predsjednica vijeća uputila Tužilaštvo da iste dostavi braniocima i optuženima, kojima je nakon direktnog ispitivanja dat određeni period za pripremu unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka. Sud je našao da ovim postupanjem nije povrijeđeno pravo na odbranu jer su braniocima ranije dostavljene redigovane izjave sa čijom sadržinom su u cjelosti upoznati, zbog čega se u kraćem roku mogu upoznati sa eventualno novim detaljima iz neredigovane izjave.

(b) Ostale odluke o prihvatljivosti dokaza

(i) Odluka po prigovoru o zakonitosti prepoznavanja

838. Branioci su prilikom saslušanja svjedokinje Mujdžić Zarmine na glavnom pretresu održanom dana 17.05.2013.g., prigovarali zakonitosti zapisnika¹³⁴ na kojem je konstatovano prepoznavanje optuženog, odnosno prigovor se prvenstveno odnosio na zakonitost sačinjavanja fotodokumentacije na kojoj je svjedokinja pod rednim brojem 4. označila fotografiju sa likom optuženog Soldat Dragomira.

839. Branilac optuženog Soldat Dragomira, advokat Savan Zec, smatra da je navedeno prepoznavanje izvršeno protivno odredbi člana 85. Stav 3. ZKP BiH, odnosno da album fotografija nije sačinjen u skladu sa zakonom. Navedena odredba prema mišljenju branioca pretpostavlja da se svjedoku prezentuje potencijalno lice, koje je predmet istrage u grupi drugih lica istih fizičkih karakteristika, slične građe, sličnog izgleda. Također, identifikacija na ovaj način predviđena je ukoliko nije moguća identifikacija putem stava 3. citiranog člana odnosno putem živih osoba. Također, branilac je ukazao na stav Vrhovnog suda da identifikacija može biti samo istražna radnja, a ne sastavni dio svjedočenja na glavnom pretresu.

840. Cijeneći argumente protivljenja branilaca, Vijeće je donijelo odluku da će se zapisnik o saslušanju svjedokinje, čiji sastavni dio je i fotodokumentacija, uvrstiti u materijalne dokaze. Naime, odredba člana 85. stav 3. ZKP BiH ne odnosi se eksplicitno i isključivo na istražnu radnju, kako je to pogrešno tvrdio branilac u svom protivljenju, a što evidentno proizilazi i iz naziva samog člana „Način saslušanja, suočenje i prepoznavanje“. Tumačenjem navedene odredbe na način kako to čini branilac, na glavnom pretresu ne bi bilo moguće ni suočenje svjedoka, što je potpuno neprihvatljivo, pa je Vijeće u tom smislu našlo prigovore branioca neosnovanim.

841. Nadalje, kada je u pitanju zakonitost sačinjavanja same fotodokumentacije, Vijeće konstatuje da se među licima na prezentiranim fotografijama, nalaze osobe koje su slične građe i fizičkih osobina, pri tome naglašavajući da ta sličnost ne može i ne treba biti besprijekorna na način kako to tumači branilac, jer bi u tom slučaju radnja prepoznavanja bila uveliko otežana ili potpuno onemogućena.

842. Branilac je prigovarao i da svjedoci u vrijeme prepoznavanja nisu bili u potpunosti sigurni, pa su tako kao optuženog Soldat Dragomira označavali osobe pod rednim brojem 4 i 6 u fotodokumentaciji. Međutim, Vijeće primjećuje da su upravo ove dvije osobe najsličnije. Osim toga, svjedokinja Mujdžić Zarmine već u istrazi nesumnjivo zaokružuje lice pod rednim brojem 4. kao osobu koja najviše liči na lice pod nadimkom „Čiča“ dok na glavnom pretresu optuženog nesumnjivo identificira kao lice koje su vojnici kritičnog dana oslovljavali nadimkom „Čiča“ i koje je naredilo odvođenje njenog supruga iza porodične kuće, gdje je i ubijen. Također, svjedokinja Mujdžić Bahra, koja je prilikom davanja iskaza u istrazi bila u dilemi između osoba na fotografijama broj 4.i

¹³⁴ **T-5**–Zapisnik o saslušanju svjedoka Zarmine Mujdžić broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 06.09.2012.godine + foto album broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine.

O-1-17- Zapisnik Tuž BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 6.9.2012.god, o saslušanju svjedoka Mujdžić Zarmine i video zapis saslušanja svjedoka Mujdžić Zarmine od 6.9.2012.godine.

6. na glavnom pretresu se jasno opredjeljuje za osobu na fotografiji 4. na kojoj se nalazi optuženi Soldat Dragomir.

843. Vijeće nalazi korisnim naglasiti da cilj zakonodavca u stavu 3. Člana 85. ZKP BiH jeste vršenje prepoznavanja prezentiranjem određenog broja živih osoba, međusobno sličnih, ali u konkretnom slučaju optuženi se tereti za zločin počinjen prije dvadeset godina, zbog čega je svjedocima prezentirana fotografija optuženog iz tog perioda. Nezanemariv je protok vremena u konkretnom slučaju, odnosno trag koji je vrijeme nesumnjivo ostavilo na pojavu optuženog do trenutka njegovog procesuiranja na ovom Sudu, o čemu je Sud vodio računa prilikom identifikacije optuženog od strane svjedoka.

844. Na kraju treba istaći da prepoznavanje optuženog na fotografijama samo dodatno potkepljuje zaključak Suda o njegovom prisustvu u selu Čarakovo i učešću u zločinu za koji je oglašen krivim, kao što je nesumnjivo utvrđeno da su kritičnog dana, ali i inače, vojnici optuženog Soldat Dragomira oslovljavali nadimkom „Čiča“, što je već detaljno obrazloženo u dijelu presude koji se bavi pitanjem utvrđivanja krivice ovog optuženog.

(ii) Odluka o dokaznim prijedlozima odbrane optuženog Babić Zorana

845. Branioći optuženi su Sudu dostavili prijedlog dokaza i u pismenoj formi, s tim da je Vijeće na pretresu održanom dana 23.12.2013.g. uputilo braniteljicu optuženog Babić Zorana, da reducira broj svjedoka koje ima namjeru pozivati na iste okolnosti¹³⁵, kako bi se spriječila nepotrebna kumulacija dokaza. Na ročištu održanom dana 27.01.2014.g. braniteljica je odustala od pozivanja svjedoka Macura Zorana, dok je predsjedavajuća vijeća objavila da se odbija prijedlog braniteljice za ponovnim pozivanjem svjedoka optužbe Ćorić Zorana, cijeneći da je odbrana ovog optuženog imala priliku na predložene okolnosti ispitati svjedoka kroz unakrsno ispitivanje, te kroz pitanja u korist vlastite tvrdnje.

(iii) Odluka o pozivanju Ćorić Zorana u svojstvu svjedoka Suda

846. Nakon svjedočenja optuženog Đurić Velemira, odnosno nakon što je isti iznio nove činjenice u pogledu kontakata koje je imao sa svjedokom optužbe Ćorić Zoranom, Sud je odlučio istog pozvati u svojstvu svjedoka, kako bi se još jednom preispitalo na koji način je došao do saznanja o neposrednom učešću optuženog Đurića u zločinu u selu Čarakovo.

¹³⁵ Braniteljica je tako samo na okolnost angažovanosti interventnog voda na dan 23.07.1992.g. te prisustva optuženog Babić Zorana na punktu kod „Zikine kafane“ dopisom od 30.09.2013.g. predložila 6 (šest) svjedoka, zbog čega je Vijeće braniteljicu uputilo da navedenu listu svjedoka reducira, jer su predloženi na istu okolnost. Naime, Vijeće je smatralo da bi saslušanje svih predloženih svjedoka na okolnost koju braniteljica ističe u svom dopisu predstavljalo nepotrebno kumuliranje dokaza. Dana 20.12.2013.g. braniteljica je Sudu dostavila dopunu prijedloga navodeći dodatne svjedoke. Na toj listi također je 4 (četvero) svjedoka bilo predloženo na okolnost boravka II odjeljenja interventnog voda na Kurevu te činjenicu pogibije pripadnika voda Borislava Žujića, pa je braniteljici i u tom pravcu sugerisano da reducira broj svjedoka na navedenu okolnost.

(c) Isključenje javnosti

847. Na ročištu za glavni pretres održanom dana 18.11.2013.g. nakratko je isključena javnost prilikom svjedočenja zaštićenog svjedoka odbrane O-1. Naime, branilac optuženog Soldat Dragomira je predložio da se u jednom dijelu svjedočenja isključi javnost obzirom da će svjedok iznositi podatke koji bi mogli otkriti njegov identitet, te identitet drugih zaštićenih svjedoka u ovom predmetu. Nakon izjašnjenja stranaka i ostalih branilaca, predsjedavajuća vijeća je objavila da su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 235. ZKP BiH, te je javnost isključena za dio svjedočenja, u svrhu zaštite interesa ovog i drugih svjedoka, kojima su određene mjere zaštite identiteta.

(d) Postavljenje pravnog savjetnika svjedoku Čivčić Petru

848. Odbrana trećeoptuženog Babić Zorana je predložila da se u svojstvu svjedoka sasluša Čivčić Petar, koji je u inkriminisano vrijeme obnašao funkciju komandira I odjeljenja Interventnog voda policije pri SJB Prijedor, te koji je 23.07.1992.g. bio na punktu Vijadukt u blizini sela Čarakovo.

849. Nakon toga, Sud je dana 09.01.2014.godine, zaprimio molbu svjedoka Čivčić Petra za postavljanje pravnog savjetnika prilikom svjedočenja, jer je u drugom postupku pred Sudom bio optužen za krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH za koje je pravosnažno oslobođen, ali je ocijenio da bi svjedočenjem u ovom predmetu mogao sebe inkriminisati. Svjedok je u molbi predložio advokata Bajramović Marselu, kao pravnog savjetnika.

850. Cijeneći osnovanost navedenog prijedloga, Sud je pošao od odredbe člana 84. stav 5. ZKP BiH koja propisuje da se: „Svjedoku odlukom Suda za savjetnika određuje advokat za vrijeme trajanja saslušanja, ukoliko je očito da nije u stanju da koristi svoja prava u vrijeme saslušanja i ako njegovi interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.“

851. Cijeneći navedenu zakonsku odredbu, te polazeći od činjenice da je svjedok Čivčić Petar neuka osoba, odnosno da se ne može samostalno starati o zaštiti svojih prava, te da u konkretnom slučaju postoji mogućnost da se prilikom svjedočenja u ovom predmetu dovede u inkriminirajući položaj, to je Sud zaključio da je opravdano istome za vrijeme svjedočenja, odrediti pravnog savjetnika.

852. Sud je prihvatio prijedlog svjedoka da se za savjetnika imenuje advokat Bajramović Marsela, koji će po ocjeni Suda moći, na najefikasniji način, zaštititi prava svjedoka.

(e) Utvrđene činjenice

853. Dana 25.06.2013.g. Vijeće je donijelo rješenje kojim se prijedlog Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.03.2013. godine, djelimično prihvata. Činjenice utvrđene u presudama MKSJ u predmetima *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*¹³⁶, te se činjenice navedene u presudama *Tužilac protiv*

¹³⁶ Tužilac protiv Momčila Krajišnika predmet br. IT-00-39-T, presuda Pretresnog vijeća od 27.09.2006. godine

Duška Tadića¹³⁷, Tužilac protiv Radoslava Brđanina¹³⁸, Tužilac protiv Miroslava Kvočke i dr¹³⁹ i Tužilac protiv Milomira Stakića¹⁴⁰, prihvataju kao dokazane prema članu 4. Zakona o ustupanju u obimu u slijedećem obimu:

Čirjenice utvrđene u presudom MKSJ protiv Momčila Krajišnika brcj IT-00-39 od 27.09.2006. godine

1. Na teritorji Bosne i Hercegovine oružani sukobi su izbili najkasnije u aprilu 1992.godine, u vezi sa proglašenjem nezavisnosti Bosne i Hercegovine i Srpske Republike, i oni su nastavljeni i poslije decembra 1992.godine (paragraf 707)
2. Dana 24. oktobra 1991., osnovana je Skupština srpskog naroda Bosne i Hercegovine (Skupština bosanskih Srba). (paragraf 67)
3. Dana 9. i 10. novembra 1991. održan je plebiscit na kojem je srpski narod trebao da se izjasni da li želi ostati u Federativnoj Jugoslaviji. Malo je nesrba učestvovalo u plebiscitu. Skupština bosanskih Srba objavila je 21. novembra sljedeće rezultate: 99,9 procenata od 1.162.032 Srba koji su glasali i 99,1 procenata od 49.342 nesrba koji su glasali, glasali su za ostanak u Jugoslaviji. (paragraf 73)
4. Dana 21. novembra 1991.g., Skupština bosanskih Srba je usvojila rezoluciju kojom se daje puna podrška JNA u odbrani zajedničke države Jugoslavije i proglašava mobilizacija svih Srba u Bosni i Hercegovini. (paragraf 75)
5. Skupština srpskog naroda u BiH je dala preporuku 11.12.1991. godine da se osnuju zasebne (srpske) skupštine opština na područjima gdje su Srbi u manjini. (paragraf 85)
6. Dana 19. ili 20. decembra 1991., donesen je dokument pod nazivom "Uputstvo o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim uslovima". Dokument je uručen učesnicima sastanka visokih predstavnika SDS-a. (paragraf 86)
7. Dana 9. januara 1992., Skupština bosanskih Srba je jednoglasno proglasila "Srpsku Republiku Bosne i Hercegovine" kao federalnu jedinicu Jugoslavije. (paragraf 103)

Čirjenice utvrđene u presudom MKSJ protiv Duška Tadića brcj IT-94-1-T od 07.05.1997. godine

1. [...] Nakon preuzimanja grada Prjedora i prije napada na Kozarac, Srbi su preko policijskog radnja neprekidno govorili o uništavanju džamija i svega što pripada 'baljama', nazivajući Muslimane tim pogrdnim nazivom, kao i o potrebi da se unište same 'balje'. (Stav. presude u predmetu MKSJ); (paragraf 153)
2. [...] [Ne-Srbi u Opštini Prjedor] morali su nositi bijele trake na rukavima kako bi se mogli razlikovati i stalno su bili izloženi maltretiranju, premlaćivanju i još gorim

¹³⁷ Tužilac protiv Duška Tadića predmet br. IT-94-1, presuda Pretresnog vijeća od 07.05.1997. godine

¹³⁸ Tužilac protiv Radoslava Brđanina predmet br. IT-99-36, presuda Pretresnog vijeća od 01.09.2004. godine

¹³⁹ Tužilac protiv Miroslava Kvočke i dr predmet br. IT-98-30/1, presuda Pretresnog vijeća od 02.11.2001.godine

¹⁴⁰ Tužilac protiv Milomira Stakića predmet br. IT-97-24-T, presuda Pretresnog vijeća od 31.07.2003.godine.

postupcima, a taktika zastrašivanja je bila uobičajena. Ne-Srbi u opštini Pr. jedor bili su podvrgnuti strahovitom zlostavljanju. [...] (paragraf 406)

3. Dok je prije sukoba u opštini Pr. jedor bilo oko 50.000 Muslimana i 6.000 Hrvata, nakon čišćenja ostalo je samo oko 6.000 Muslimana i 3.000 Hrvata i oni su živjeli u vrlo teškim uslovima. Pozivani su da obavljaju teške i opasne poslove, teško im je bilo kupiti hranu, zlostavljani su i ubijani neprekidno. (paragraf 152)

Čirjenice utvrđene u presudama MKSJ protiv Radoslava Brđanina brcj IT-99-36 od 01.09.2004. godine i brcj IT-99-36-A od 03.04.2007. godine

1. Skupština srpskog naroda u BiH izglasala je 11. decembra 1991. godine preporuku za osnivanje posebnih srpskih opština. Otvoreno proklamovani cilj ove odluke bio je "razvijanje postojećih opština gdje Srbi nisu u većini." (paragraf 68)

2. Nakon što je 19. decembra 1991. godine, Glavni odbor SDS-a objavio dokument pod naslovom "Uputstvo o organizovanju i cjeloviranju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima", to uputstvo je postalo nacrt za preuzimanje vlasti od strane bosanskih Srba u opštinama u kojima oni predstavljaju većinu stanovništva [da je u tekstu: Varjanta A] i opštinama gdje su u manjini [da je u tekstu: Varjanta B]. Formulirani cilj Uputstva s varjantom A i B bio je "provedenje plebiscitarne odluke kojom se srpski narod u Bosni i Hercegovini opredjelio da živi u jedinstvenoj državi" i "povećanje mobilnosti i spremnosti za odbranu interesa srpskog naroda" (paragraf 69)

3. Skupština Srpske Republike BiH proglasila je 9. januara 1992. Srpsku Republiku BiH, koja će 12. avgusta 1992. biti preimenovana u Republiku Srpsku. Ona se sastojala od srpskih autonomnih regija i oblasti, među kojima je bila i Autonomna Regija Krajina. (paragraf 71)

4. Između maja i jula 1992. područja i sela u kojima su pretežno živjeli bosanski Muslimani i bosanski Hrvati – Hambarine, Kozarac, Kamičani, Biščani, Čarakovo, Briševo i Ljubija – napala je vojska bosanskih Srba u sadejstvu s policijom i paravojnim grupama. Ti napadi uglavnom su započeli nakon što je istekao rok da nesrbi predaju oružje. Katkad bi se kao izgovor iskoristio neki incident koji su prouzrokovali nesrbi. Napadi su izvođeni jakim granatiranjem iz teškog naoružanja. Ciljane su i neselektivno granatirane kuće u muslimanskim selima i naseljima, što je dovelo do znatnih razaranja i civilnih žrtava. Mnogi preživjeli kježali su iz sela i sklanjali se u obližnje šume. Nakon granatiranja u sela su ulazili naoružani vojnici, pjačkali i palili kuće, te proijerivali ili ubijali neke od seljana koji su ostali u selima. U nekim situacijama silovane su žene. Bosanski Muslimani i bosanski Hrvati iz opštine Pr. jedor nisu takvim oružanim napadima uspjeli pružiti efikasan otpor. Nisu bili dovoljno dobro organizovani i nisu imali dovoljno oružja kojim bi se bili uspjeli suprotstaviti napadačima. (paragraf 104)

5. Snage bosanskih Srba su sredinom 1992. razorile sela u opštini Pr. jedor u kojima su živjeli bosanski Muslimani - Biščane, Kozarušu, Kamičane, Kevjane, Rakovčane, Čarakovo i Rizvanoviće. Kuće su opjačkane i zapaljane. Pripadnici VRS-a su na kamione tovarili stvari koje su pripadale vlasnicima nesrbima. (paragraf 625)

6. Do 1992. godine gotovo cijelo stanovništvo sela Čarakovo bili su bosanski Muslimani. Dana 23. jula 1992. godine tenkovi vojske bosanskih Srba napali su

Čarakovo, posl.je nekoliko zahijeva rr.ještanima da predaju oružje kcje su zadužili. U tom napadu ubjeno je najmar.je 16 civila. Trcjica su ubjena iz vatrenog oružja ispred svcjih kuća. (paragraf 410)

Čir.jenice utvrđene u presudama MKSJ protiv Miroslava Kvočke i dr.brcj IT-98-30/1 od 02.11.2001. godine

1. Dana 30. aprila 1992., SDS je uz pomoć polic.je i vcjnih snaga preuzeo kontrolu nad Pr.jedorom. Vcjni JNA zauzeli su sve značajne instituc.je u gradu i proglasili svcju nar.jeru da preimenuju ovu opštinu u "Srpsku opštinu Pr.jedor". Osnovan je lokalni krizni štab kcji je uprav.jao tim područjem i provodio odluke centralnog kriznog štaba ARK-a sa sjedištem u Bar.jcj Luci. Odmah su počela zlostav.janja ne-Srba. (paragraf 12)

Čir.jenice utvrđene u presudama MKSJ protiv Milomira Stakića brcj IT-97-24-T od 31.07.2003. godine

1. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, opština Pr.jedor imala 112.543 stanovnika od kcjih su 49.351 (43,9%) bili Muslimani, 47.581 (42,3%) Srbi, a 6.316 (5,6%) Hrvati. Nakon izbora u novembru 1990. godine, u pr.jedorskcj Skupštini opštine SDA je dobila 30 rr.jesta, SDS 28, HDZ 2, a 30 rr.jesta su dobile druge opozicione stranke. (paragraf 49,50,51)

2. Na sjednici održancj 7. januara 1992. [...] srpski odbornici u Skupštini opštine Pr.jedor i predsjednici rr.jesnih opštinskih odbora SDS-a sproveli su gorepomenutu odluku i proglasili Skupštinu srpskog naroda opštine Pr.jedor. Odlučeno je da će u Skupštini biti 69 odbornika, 28 Srba iz Skupštine opštine Pr.jedor i 41 predsjednik rr.jesnih odbora SDS-a. Za predsjednika te Skupštine izabran je Milomir Stakić. (paragraf 61)

3. 17. januara 1992., Skupština srpskog naroda opštine Pr.jedor jednoglasno je don.jela odluku o pripajar.ju ARK-u. U odluci kcju je potpisao predsjednik Skupštine, dr. Milomir Stakić, Skupština prihvata "pripajar.je Srpskih teritor.ja opštine Pr.jedor Autonomncj reg.ji Bosanska krajina" (paragraf 62)

4. Dana 16. aprila 1992., Ministarstvo narodne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine proglasilo je star.je neposredne ratne opasnosti i naredilo opštu javnu mobilizac.ju TO-a na cjelcj teritor.ji Republike. Međutim, Sekretar.jat za narodnu odbranu ARK-a tek je 4. maja 1992. izvršio to naređer.je i naredio da se izvrši "opšta, javna mobilizac.ja na cjelokupncj teritor.ji ARK-a." (paragraf 109)

5. Krizni štab je formalno osnovan 20. maja 1992. godine kada je Skupština opštine usvcjila "Odluku o organizac.ji i radu kriznog štaba opštine Pr.jedor" [...] Krizni štab opštine Pr.jedor [je] preuzeo dužnosti Skupštine [...] srpskog naroda opštine Pr.jedor osnovana 7. januara 1992. godine [...]. (paragraf 89)

6. Dana 22. maja 1992. Krizni štab je, "polazeći od konkretne situac.je i uslova", usvcjio "Odluku o izvršer.ju mobilizac.je na području opštine Pr.jedor". U tcj odluci se kaže da su svi vcjni obveznici raspoređeni u devet ratnih jedinica, uk.jučujući 343.

motorizovanu brigadu, dužni odmah se javiti na dužnost, a za neodazivanje "snosiće se odgovornost utvrđena zakonom". (paragraf 112)

7. Na osnovu odluka Skupštine srpskog naroda Bosne i Hercegovine i zaključaka Savjeta za narodnu odbranu, Krizni štab je, s priličnim zakašnjenjem, 29. maja 1992. usvojio sjedeći zaključak: Formiranjem Vojске Srpske Republike Bosne i Hercegovine prestaje potreba za postojanjem Srpske TO koja ulazi u sastav i pod komandu Regije. Osim toga, Krizni štab je usvojio odluku da se komandant Srpskog TO-a Prijedor, major Kuruzović, stavlja pod komandu komande Regije. [O]vo restrukturiranje je značilo da je svih 1.000-2.000 ljudi iz TO-a stavljeno pod komandu komandanta 343. motorizovane brigade, pukovnika Arsića. (paragraf 115)

8. Nakon preuzimanja vlasti, srpsko rukovodstvo je nastajalo u opštini Prijedor postići stanje spremnosti za rat. Prijedorski Krizni štab je počeo da uvodi ograničenja za stanovnike Prijedora koji nisu bili Srbi. Naročito su izdavani proglasi da se treba predati svo oružje. Stvaranje atmosfere straha u opštini Prijedor kulminiralo je dogovorom članova Kriznog štaba da oružane snage upotrijebe protiv civilnog stanovništva i da uspostave logore Omarska, Keraterm i Trnovoje (paragraf 474, 475, 476, 477)

9. Napadi su se [...] dešavali širom opštine Prijedor, i to prvo u Hambarinama i Kozarcu, a zatim su se proširili na cijelo područje Brda. [...] (paragraf 630)

10. Egzodus uglavnom nesrpskog stanovništva iz Prijedora počeo je već 1991. godine, ali se znatno ubrzao u periodu pred preuzimanje vlasti. Masovni odlasci dosegli su vrhunac u mjesecima nakon preuzimanja vlasti. Većina ljudi je otišla jednim od svakodnevnih konvojâ, autobusa i kamiona koji su odlazili s te teritorije. Ti su konvoji kretali iz naznačenih dijelova opštine Prijedor, a redovno su organizovani i njihovi polasci iz logora Trnovoje. (paragraf 692)

11. [...] [H]ijade građana opštine Prijedor prošle su kroz barem jedan od tri glavna zatočenička logora, Omarsku, Keraterm i Trnovoje, koji su osnovani u Omarskoj, Prijedoru, odnosno Trnovuju. (paragraf 630)

12. [...] [V]jelik broj Muslimana i Hrvata je izbjegao s teritorije opštine Prijedor [između otprilike 30. aprila 1992. godine i 30. septembra 1992. godine]. [...] (paragraf 322)

13. Srpski vojnici su napali Čarakovo 23. jula 1992. godine. Stanovništvo u bjezgu gađali su minobacačima i artiljerijom. (paragraf 286)

854. Tužilaštvo BiH je u predmetu protiv optuženih Soldat Dragomira i dr, dana 04.03.2013. godine, podnijelo Prijedlog za prihvatanje utvrđenih činjenica na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju (Prijedlog). Prijedlog sadrži ukupno 86 činjenica. Činjenice koje je optužba predlagala izvorno potječu iz presuda pretresnih vijeća MKSJ donesenih u predmetima: Tužilac protiv Momčila Krajišnika predmet br. IT-00-39, presuda Pretresnog vijeća od 27.09.2006. godine, Tužilac protiv Duška Tadića predmet br. IT-94-1-T, presuda Pretresnog vijeća od 07.05.1997. godine, Tužilac protiv Radoslava Brđanina predmet br. IT-99-36-T, presuda pretresnog vijeća od 01.09.2004. godine, Tužilac protiv Miroslava Kvočke i dr predmet br. IT-98-30/1, presuda Pretresnog vijeća od 02.11.2001.godine i Tužilac protiv Milomira Stakića, predmet br. IT-97-24-T presuda Pretresnog vijeća 31.07.2003.godine. Tužilaštvo je u svom prijedlogu isticalo da svaka činjenica koja je navedena u prijedlogu ispunjava kriterije

za prihvatanje činjenica kao utvrđenih. Takođe, prihvatanjem predloženih utvrđenih činjenica Tužilaštvo je smatralo da će se postići ekonomičnost postupka.

855. Odbrana optuženog Soldata je u svom izjašnjenju na prijedlog Tužilaštva BiH isticala da argument ekspeditivnosti postupka i suđenja u razumnom roku stoji kada je u pitanju izuzetno kompleksan predmet, te kada su optuženi u pritvoru, što u ovom predmetu nije slučaj. Takođe, odbrana je isticala da navedene utvrđene činjenice iz predmeta MKSJ predstavljaju mišljenja sudskih vijeća koja su donosila odluke u tim predmetima. Zatim, odbrana je navodila da veliki broj činjenica u prijedlogu nisu relevantne za ovaj predmet, te ima činjenica koje su se desile puno prije kritičnog događaja, dok su neke same po sebi kontradiktorne, ili sadrže pravne kvalifikacije ili zaključke. U skladu sa svim navedenim odbrana je predlagala da Sud prijedlog Tužilaštva odbije u potpunosti.

856. Odbrana optuženog Đurića je u svom izjašnjenju na prijedlog Tužilaštva BiH navodila kako se u cjelosti slaže sa navodima odbrana prvooptuženog i drugooptuženog, te se protivi prihvatanju predloženih činjenica. Takođe, odbrana je isticala da je najvažniji kriterij prihvatljivosti činjenice, njeno ograničenje na činjenične zaključke uz isključenje bilo kakve pravne kvalifikacije, koji kriterij velika većina činjenica iz prijedloga Tužilaštva ne ispunjava.

857. Odbrana optuženog Babića je u svom izjašnjenju isticala da je ovakav vid uvođenja činjenica u direktnoj suprotnosti sa ZKP BiH, a posebno sa načelom neposrednog izvođenja dokaza i pravilima o unakrsnom i direktnom ispitivanju. Nadalje, odbrana je isticala da ovaj predmet nije izuzetno kompleksan, te da će planirani svjedoci Tužilaštva govoriti o širokom i sistematičnom napadu na području opštine Prijedor, iz kojeg razloga je odbrana ovog optuženog navedeni prijedlog Tužilaštva smatrala suvišnim i nesvrhsihodnim, zbog čega je predloženo da Sud isti odbije u cjelosti.

858. Nakon razmatranja prijedloga, te argumenata branilaca, Sud je odlučio prihvatiti kao utvrđene činjenice navedene u Aneksu A ove presude.

859. Naime, temeljem odredbe člana 15. ZKP BiH utvrđeno je pravo Suda (...) da ocjenjivanja postojanja ili nepostojanja činjenica, nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima (slobodna ocjena dokaza). Prihvatanje utvrđene činjenice kao dokazane u sebi sadrži pretpostavku pravne valjanosti takve činjenice, pri čemu ona i dalje predstavlja samo dokaz u postupku, a time je podložna diskvalifikaciji od suprotne strane.

860. Međutim, Zakon o ustupanju je u konkretnom slučaju *lex specialis*, i to član 4. Zakona o ustupanju *in concreto*, koji propisuje da Sud može, nakon saslušanja stranaka, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka (što je u konkretnoj situaciji i slučaj), odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

Glavni cilj prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim je osiguranje efikasnosti i ekonomičnost postupka s jedne strane, uz istovremenu zaštitu prava optuženih na pravično suđenje. Time se istovremeno sprječava ponovna traumatizacija svjedoka, budući da će se isti poštediti ponovnog svjedočenja o istim događajima. Na koncu, ovakvim postupanjem se također osigurava pravo optuženih na suđenje u razumnom roku, kako je to zagarantovano članom 13. ZKP BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP).

861. U smislu prava optuženih slijedom odredbe iz člana 6. stav 2. ZKP BiH, odbrana ima mogućnost da svojim dokazima osporava utvrđenu činjenicu koja je kao dokazana prihvaćena u postuku pred ovim sudom.

862. Nadalje, članom 3. Zakona o ustupanju predmeta, propisano je da se dokazi pribavljeni u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ mogu koristiti u postupcima pred sudovima u BiH, međutim, sudovi ne mogu zasnivati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na prethodnim iskazima svjedoka koji nisu dali usmeni iskaz na glavnom pretresu. Analognim tumačenjem navedene odredbe, a vezano za okolnosti u konkretnoj situaciji, Sud ne može zasnovati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na utvrđenim činjenicama, ukoliko iste nisu potkrepljene drugim provedenim dokazima. Dakle, Sud u konkretnom slučaju niti jednom odlukom nije prekršio prezumpciju nevinosti optuženog po članu 3. stav 1. ZKP BiH i članu 6. stav 2. EKLJP.

863. Međutim, odredba člana 4. Zakona o ustupanju, kao ni ZKP BiH ne daju smjernice na koji način Vijeće treba cijeliti takve činjenice, ali u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*¹⁴¹, navedeni su kriteriji prihvatljivosti predloženih utvrđenih činjenica dokazanim, koji kriteriji su prihvaćeni praksom ovog suda, a koje prihvata i ovo Vijeće.

(i) Činjenica mora biti jasna, konkretna i može se identificirati;

864. Činjenica mora biti uzeta iz jedne ili više određenih tačaka presude pretresnog ili žalbenog vijeća MKSJ i ne smije biti nejasno ili uopćeno vezana za presudu. Ona mora biti razumljiva sama po sebi, tj. i onda kada je izvučena iz konteksta. Formulacija činjenice mora biti slična izvornoj tački, ali da bi se osigurala razumljivost, ona može biti neznatno izmijenjena. Vijeće konstatuje da većina činjenice navedene u Aneksu rješenja zadovoljavaju ovaj kriterij, međutim ne i činjenice pod rednim brojem 34, 40, 52 i 53 prijedloga, pa ih je iz tog razloga ovo vijeće i odbilo.

(ii) Činjenica mora biti relevantna za tekući postupak;

865. Vijeće je našlo da su određene predložene činjenice irelevante za predmetni postupak, zbog čega se ograničio na činjenice koje je naveo u Aneksu rješenja. Sud,

¹⁴¹ Predmet br. IR-00-39-T, Rješenje po prijedlozima optužbe za prihvatanje činjenica o kojima je presuđeno i za prihvatanje pisanih izjava svjedoka shodno Pravilu 92 bis, od 28.02.2003;

naime, nalazi da su činjenice pod rednim brojem 1, 3, 4, 11, 12, 14, 17, 19, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 39, 41, 44, 48, 51, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 83, 84, 85, i 86 irelevantne za predmetni krivičnopravni događaj sa njegovog užeg i šireg konteksta. S druge strane, iako je suština postupka prihvatanja utvrđenih činjenica u tome da se „uštedi“ na vremenu i resursima koji bi bili utrošeni na dokazivanje konteksta događaja, stranke i odbrana će činjenice koje je sud našao relevantnim dokazivati neposrednim sučeljavanjem (protu)dokaza na glavnom pretresu.

(iii) Činjenica čini dio originalne presude na koju nije izjavljena žalba, koja je pravosnažno riješena po žalbi, ili potpada pod pitanja koja nisu sporna u toku apelacije;

866. Sve činjenice koje je Tužilaštvo BiH predložilo i koje je sud prihvatio, ispunjavaju ovaj kriterij. Vijeće je, naime, nakon izvršenog uvida u prvostepene predmete *Krajišnik, Tadić, Brđanin, Kvočka i dr i Stakić*, ustanovilo da sve predložene činjenice ispunjavaju i ovaj kriterij, odnosno da predložene činjenice predstavljaju autentične činjenice iz pravomoćnih presuda, te su kao takve i prihvaćene dokazanim i temeljem ovog kriterija.

(iv) Činjenica se ne smije temeljiti na sporazumu između stranaka u izvornom postupku;

867. Vijeće je utvrdilo da činjenice ne potječu iz presuda koje se zasnivaju na sporazumu o potvrdnom izjašnjanju o krivnji.

(v) Činjenica nije predmet razumnog spora između strana;

868. Vijeće je našlo da činjenice 24, 25, 27, 50, 58, 78, 79, 81 i 82 nisu u skladu sa ovim kriterijem zbog čega ih je i odbilo. Npr. činjenice pod rednim brojem 24 i 25 iz presude Stakić se tiču inkriminirajućeg perioda, kao i uloge policije u okviru događaja u aprilu 1992. godine u Prijedoru, dok su optuženi pripadali bilo vojnoj ili civilnoj policiji u vrijeme predmetnih događaja, zbog čega je istima, od odlučujućeg značaja, da izvode dokaze u tom pravcu.

(vi) Činjenice se ne smiju odnositi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženih;

869. Odbrana uopće nije ni isticala prigovor u pogledu valjanosti određene činjenice u vezi ovog kriterija, niti je Vijeće ustanovilo da je ijedna od prihvaćenih činjenica u suprotnosti sa ovim kriterijem.

(vii) Činjenica mora biti ograničena na zaključke o činjenicama i ne sadržavati pravne karakterizacije;

870. Vijeće nalazi da činjenice pod rednim brojem 78, 79 i 80 ne ispunjavaju navedeni kriterij, zbog čega iste nije ni prihvatilo. Naime, utvrđivanje statusa civila, elementa i karaktera napada, predstavlja pravne karakterizacije koje je potrebno *in concreto* i utvrditi, budući da iste predstavljaju bitne elemente krivičnog djela za koje se optuženi terete.

(f) Digresija u redosljedu izvođenja dokaza na glavnom pretresu

871. U skladu sa odredbom člana 261. ZKP BiH dokazi se izvode određenim redosljedom, od kojeg se može odstupiti u interesu ekonomičnosti postupka. Tokom glavnog pretresa, predsjednik vijeća je u skladu sa ovlastima iz člana 240. ZKP BiH, dozvoljavala digresije u redosljedu izvođenja dokaza. Navedene procesne situacije su u skladu sa citiranom odredbom ZKP-a evidentirane u zapisnicima sa ročišta za glavni pretres.

872. Na glavnom pretresu održanom dana 23.12.2013.g. branilac drugooptuženog Đurić Velemira, predložio je da se napravi digresija u redosljedu izvođenja dokaza na glavnom pretresu, na način da se njegovom branjeniku dozvoli davanje iskaza u svojstvu svjedoka, nakon izvođenja dokaza odbrane trećeoptuženog Babić Zorana.

873. Nakon izjašnjenja stranaka i ostalih branilaca, Vijeće je našlo ispunjenim uslov iz člana 262. stav 3. ZKP BiH, odnosno ustanovljeno je da je ovakvo odstupanje u interesu pravde, pa je odlučeno da će optuženi Đurić Velemir svjedočiti u svoju korist nakon što se iscrpe svi dokazni prijedlozi odbrane u ovom predmetu.

874. Sa navedenom izmjenom u redosljedu izvođenja dokaza saglasile su se stranke i branioci.

(g) Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza na glavnom pretresu u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH

(i) Čitanje iskaza preminulih svjedoka

875. Na glavnom pretresu održanom dana 31.05.2013.g. Tužilaštvo je predložilo čitanje iskaza preminulih svjedoka Kljajić Kadire, Musić Ajke, Sušić Time i Musić Besima, za koje su dostavljeni izvodi iz knjige umrlih¹⁴², dok je za teško bolesnu Avdić Halimu je predloženo medicinsko vještačenje kako bi se ispitalo da li je sposobna svjedočiti ili će se njen iskaz pročitati na glavnom pretresu.

(ii) Čitanje iskaza svjedokinje Avdić Halime

¹⁴² **T-6** – Zapisnik o saslušanju svedoka Kljajić Kadira broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine, Otpusna lista od 14.02.2013.godine i Potvrda o smrti za Kljajić Kadiru, broj 105/13 od 04.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

T-7 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Sušić Tima broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Tima, broj 04-202-1-1086/13 od 13.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

T-8 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Musić Ajka broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Ajka, broj 05-13-3-434/13 od 13.05.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

T-9 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Music Besime broj 17-11/3-04-2-44-109/05 od 25.03.2006.godine i Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Besima, broj 04-202-1-7932/2008 od 23.12.2008.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine).

876. Na ročištu održanom dana 19.08.2013.g. odbrana se protivila čitanju iskaza svjedokinje Avdić Halime prije obavljanja medicinskog vještačenja koje bi nesumnjivo ustanovilo da je ista nesposobna svjedočiti. Odbrana naime smatra da samom izjavom svjedoka o teškom zdravstvenom stanju nisu isunjeni uslovi iz člana 273. Stav 2. ZKP BiH.

877. Sud je u skladu sa citiranom odredbom, a u cilju ispitivanja stvarne sposobnosti svjedokinje, dana 21.08.2013.g. odredio vještačenje zdravstvenog stanja svjedokinje Avdić Halime. Vještačenje je trebao obaviti dr. Ajdar Mladen¹⁴³, spec.interne medicine, koji je trebao odgovoriti na pitanja: opšteg zdravstvenog stanja svjedokinje Avdić Halime, zdravstvene sposobnosti pristupa na Sud BiH iz mjesta prebivališta (Čarakovo), te dati zaključak da li bi njeno pristupanje na sud u svojstvu svjedoka dovelo do pogoršanja zdravstvenog stanja.

878. Nakon obavljenog vještačenja, dr. Ajdar Mladen je saslušan na ročištu održanom 30.09.2013.g. na kojem je usmeno i neposredno iznio svoj nalaz i mišljenje. Tom prilikom vještak je konstatovao da je opšte zdravstveno stanje svjedokinje Avdić Halime značajno reducirano, obzirom da dugogodišnju ... bolest ..., ..., ... i Kada je u pitanju mogućnost pristupa na Sud BiH, vještak je ustanovio da obzirom na veliku udaljenost mjesta prebivališta svjedokinje u odnosu na Sud, ista nije u mogućnosti samostalno doputovati, odnosno bila bi neophodna odgovarajuća pratnja te odmor poslije putovanja, kao i u povratku. Najzad, obzirom na zdravstveno stanje i životnu dob svjedokinje, vještak je zaključio da bi dolazak pred Sud i samo svjedočenje nesumnjivo imalo negativne implikacije, odnosno došlo bi do pogoršanja zdravstvenog stanja svjedokinje.

879. Kada je u pitanju depresija na koju ukazuje vještak, naglašava da se radi o specifičnim reakcijama osobe na pitanja koja se tiču preživljenih događaja u Čarakovu, kojom prilikom svjedokinja povremeno reagira adekvatnim odgovorom a povremeno neadekvatnim. Vještak to opisuje *r.ječima „Moj zaključak je da što god bi je pitao, što god bi bocnuo iglom, odnosno r.ječima, ona je odgovarala...jedanput bi bila kritična, jedanput nekritična...plakala bi i ne bi plakala...sad bi govorila korektno onda nekontrolisano, povišenim pa sniženim tonom i sl.“* Vještak dodaje na kraju da je to po njegovom mišljenju uopštena klinička slika ... pri čemu naglašava da nigdje u zdravstvenom kartonu svjedokinje nije našao podatak o postojanju duševne bolesti, niti on kao specijalista interne medicine može dati zaključak o postojanju iste. On zapravo samo konstatuje da su kod svjedokinje prisutne faze ... kao rezultat preživjelih događaja. Vještak naglašava i da bi događaji koje opisuje svjedokinja po svojoj prirodi takvi da bi izazvali slične reakcije i kod drugih ljudi.

880. Odbrana je u tom pravcu u unakrsnom ispitivanju nastojala ukazati na eventualno postojanje psihičkih smetnji i prilikom davanja izjave čije čitanje predlaže Tužilaštvo,

¹⁴³ Vještak Ajdar Mladen je nalaz i mišljenje usmeno obrazložio na glavnom pretresu održanom dana 30.09.2013.g.

međutim, vještak nije u svom izlaganju mogao potvrditi kada i u kojem trenutku su se kod svjedokinje javile ... epizode, samo su iste zasigurno potaknute razgovorom o zločinu u Čarakovu kojem je bila očevidac.

881. Vijeće je cijeneći nalaz i mišljenje vještaka, okolnosti predmeta te prigovore branilaca, odlučilo da će se na glavnom pretresu, temeljem odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitati izjava Avdić Halime.¹⁴⁴ Sadržaj njenog iskaza je razmatran u svjetlu svih provedenih dokaza, te mu je Vijeće poklonilo vjeru u dijelu koji je potkrepljen iskazima drugih svjedoka i materijalnim dokazima. Samim tim, otklonjene su sumnje u psihičku sposobnost svjedokinje da evocira sjećanje na predmetni događaj u vrijeme davanja izjave.

(iii) Čitanje izjave svjedoka Beglerbegović Smaila

882. Dana 23.12.2013.g. odbrana optuženog Soldat Dragomira i Babić Zorana je predložila da se na glavnom pretresu provede dokaza čitanjem iskaza svjedoka Beglerbegović Smaila, obzirom da isti nije u mogućnosti pristupiti Sudu, odnosno dati svoj svjedok usmeno pred sudećim vijećem. Tužilaštvo se navedenom prijedlogu usprotivilo, smatrajući da se radi o svjedoku koji ne posjeduje neposredna saznanja o događaju koji je predmet optužnice. U tom pravcu tužiteljica je istakla da u spisu postoji službena zabilješka saradnika Tužilaštva, koji je imao priliku sa svjedokom Beglerbegović Smailom otići u selo Čarakovo na lice mjesta i tamo je konstatovano da se sa mjesta gdje se navodno nalazio ovaj svjedok, nije mogao vidjeti događaj-strijeljanje civila pred džamijom, koji ovaj svjedoka detaljno opisuje u svom svjedočenju. O obilasku lica mjesta sa svjedokom sačinjena je i službena zabilješka. U konačnici, procjena Tužilaštva još u fazi istrage jeste da se radi o potpuno nepouzdanom svjedoku, iz kojeg razloga nije ni predloženo njegovo saslušanje na glavnom pretresu.

883. Međutim, odbrana nalazi da ovaj svjedok posjeduje relevantna saznanja o događaju koji je predmet optužnice, koje ide u korist odbrane, pa je u skladu sa odredbama člana 273. Stav 2. ZKP BiH predloženo čitanje njegovog iskaza na glavnom pretresu.

884. Vijeće je našlo da su u konkretnom slučaju ispunjeni kriteriji koje predviđa citirana odredba ZKP-a BiH, te je odlučeno da će zbog nemogućnosti pristupa svjedoka Beglerbegović Smaila¹⁴⁵ na Sud, njegov iskaz biti pročitao. Prigovori Tužilaštva o irelevantnosti saznanja kojima svjedok raspolaže nisu mogli biti potkrepljeni bez saslušanja saradnika Tužilaštva koji je sačinjavao službenu zabilješku o obilasku lica

¹⁴⁴ **T-101** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj 17-12/2-04-2-101/08 od 27.11.2008.godine, dat pred SIPA-om ; Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine, dat Tužilaštvu BiH (iskaz čitan na ročištu dana 30.09.2013.godine)

¹⁴⁵ **O-1-72-** Zapisnik o saslušanju svjodoka Beglerbegović Smaila dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-555/09 od 03.06.2009.godine

mjesta sa svjedokom. Dakle, nije bilo objektivnih smetnji da se dozvoli čitanje iskaza ovog svjedoka na glavnom pretresu.

(h) Probijanje roka od 30 dana

885. Pretresno vijeće je tokom cijelog postupka postupalo u neizmjenjenom sastavu, međutim, odredba člana 251.stav 2. ZKP BiH predviđa da *„glavni pretres kcji je odgođen mora ponovo početi ako se izmjenio sastav v.jeća ili ako je odgađar je trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca v.jeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđej, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ran.jem glavnom pretresu.“*

886. Naime, dana 31.05.2013.g. godine, održano je ročište za glavni pretres na koje su pristupili optuženi i njihovi branioci. Tom prilikom predsjedavajuća vijeća je objavila da će u održavanjima ročišta za glavni pretres doći do odlaganja dužeg od 30 dana, obzirom da su ročišta za glavni pretres zakazana za termine 26.06.2013.g. i 19.08.2013.g., pa je u tom pravcu od stranaka i branilaca zatražena saglasnost za probijanje navedenog roka, što podrazumijeva davanje saglasnosti da se u slučaju proteka navedenog roka, svjedoci i vještaci neće saslušavati ponovo, odnosno koristiti će se iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, kao i već izvedeni materijalni dokazi.

887. Stranke i branioci su sa navedenim izrazili svoje slaganje, te je glavni pretres koji je završen 26.06.2013.g. nastavljen dana 19.08.2013.godine. Na tom ročištu, predsjedavajuća vijeća je nakon izjašnjenja stranaka i branilaca, konstatovala da nije došlo do promjene ličnih podataka optuženih na način opisan u optužnici, koju uz njihovu saglasnost nije potrebno ponovo čitati. Odbrana i Tužilaštvo su i na ovom ročištu ponovili svoje slaganje sa probijanjem roka od 30 dana, odnosno izjavili su da su saglasni sa korištenjem već uvrštenih dokaza, te nema potrebe iste ponovo izvoditi.

VII. ANEKS B

A. IZVEDENI DOKAZI TUŽILAŠTVA

1. Lista saslušanih svjedoka Tužilaštva

R.br.	Datum svjedočenja	Svjedok
1.	28.03.2013.g.	Sušić Sead
2.	05.04.2013.g.	Dizdarević Sefija
3.	12.04.2013.g.	Mujdžić Vahida
4.	12.04.2013.g.	Fazlić Asima
5.	19.04.2013.g.	Kahteran Ifeta
6.	26.04.2013.g.	zaštićeni svjedok S - 1
7.	10.05.2013.g.	Musić Halem
8.	10.05.2013.g.	Ćorić Zoran
9.	17.05.2013.g.	Mujdžić Zarmina
10.	24.05.2013.g.	Čaušević Ismeta
11.	24.05.2013.g.	Bljakaj Nermina
12.	31.05.2013.g.	zaštićeni svjedok S-2
13.	31.05.2013.g.	Karupović Šefik
14.	19.08.2013.g.	Mujdžić Bahra
15.	19.08.2013.g.	Mujdžić Bego
16.	10.02.2014.g.	Đenadija Dušan- svjedok replike

(i) Lista saslušanih vještaka Tužilaštva

R.br.	Datum	Vještak
1.	26.06.2013.g.	Dr. Nermin Sarajlić
2.	30.09.2013.g.	Dr Mladen Ajdar

2. Lista uloženi dokaza Tužilaštva

T- 1 - Zapisnik o saslušanju svjedoeka Sušić Seada broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 02.07.2012.godine, sastavni dio je fotodokumentacija broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine

T- 2- Mapa opštine Prijedor

T- 3- Crtež lica mjesta broj KUV 26/12, predmet; džamija Čarakovo, Prijedor od 15.05.2012.godine

T- 4- Katastraska karta Ko Hambarine 7, Čarakovo 3

T-5– Zapisnik o saslušanju svjedoka Zarmine Mujdžić broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 06.09.2012.godine + foto album broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine

T- 6– Zapisnik o saslušanju svedoka Kljajić Kadira broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Otpusna lista od 14.02.2013.godine i Potvrda o smrti za Kljajić Kadiru, broj 105/13 od 04.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine)

T- 7– Zapisnik o saslušanju svjedoka Sušić Tima broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Tima, broj 04-202-1-1086/13 od 13.03.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine)

T- 8– Zapisnik o saslušanju svjedoka Musić Ajka broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.07.2012.godine + Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Ajka, broj 05-13-3-434/13 od 13.05.2013.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine)

T-9– Zapisnik o saslušanju svjedoka Music Besime broj 17-11/3-04-2-44-109/05 od 25.03.2006.godine i Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Besima, broj 04-202-1-7932/2008 od 23.12.2008.godine (iskaz čitan na ročištu dana 14.06.2013.godine)

T- 10– Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vjestaka prof dr sc Nermina Sarajlića od 25.12.2012.godine

T-11– Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać o prepoznavanju leša Mujdžić Mirzana ID: 1 od 5.10.1998.godine

T-12– Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać o prepoznavanju leša Kljajić Husein ID: 4 od 24.08.1998.godine

T-13– Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać o prepoznavanju leša Musić Hasib ID: 3 od 25.8.1998.godine

T-14– Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać o prepoznavanju leša Mujdžić Avdo ID: 2 od 24.08.1998.godine

T-15– Zapisnik Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać o prepoznavanju leša Mujdžić Redžep ID: 1 od 28.8.1998.godine

T-16– Zapisnik MUPA-a Unsko-Sanskog kantona, Treća policijska uprava OKP-e Sanski Most o utvrđivanju identiteta Kahteran Kemal, broj 05-1/08-1-.../12 od 19.06.2012.godine

T-17– Zapisnik MUPA-a Unsko-Sanskog kantona, Treća policijska uprava OKP-e Sanski Most o utvrđivanju identiteta Sušić Rasim, broj 05-1/08-1-112 /12 od 19.6.2012.godine

T-18- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe - Redžep Mujdžić od 28.8.1998.godine

T-19- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Avdo Mujdžić od 24.8.1998.godine

T-20— ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Hasib Musić od 25.8.1998.godine

T-21— ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Husein Kljajić od 24.8.1998.godine

T-22- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Mirzan Mujdžić od 5.10.1998.godine

T-23- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Kemal Kahteran od 19.6.2012.godine

T-24- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Rasim Sušić od 19.6.2012.godine

T-25- ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Husein Sušić od 8.12.2005.godine

T-26 - ICMP-Međunarodna komsija za nestale osobe- Zekir Musić bez datuma

T-27 - Medicinska dokumentacija svjedoka S-1 (Spisak bolesnika liječenih u hirurškoj ambulanti od 25-5-1992. Do 31.12.1993.; liječenih na hirurgiji od maja 1992.do aprila 1994. i liječenih u hirurškoj ambulanti od 23.5.1992 do 31.3.1994. te dokumentacija iz MKSJ)

T-28- Zapisnik o ekshumaciji, pregledu, identifikaciji i obdukciji mrtvih tijela, Kantonalni Sud u Bihaću broj Kri 50/98 od 28.08.1998.godine

T-29- Obdukcioni zapisnik br 4 - Husein Kljajić od 27.8.1998.

T-30— Izvod iz matične knjige umrlih na ime Kljajić Husein, broj 04-202-1-7744/2008 od 16.12.2008.godine

T-31- Obdukcioni zapisnik br 2 na ime Avdo Mujdži od 25.8.1998.godine

T-32- Izvod iz matične knjige umrlih na ime Avdo Mujdžić, broj 04-202-1-7740/2008 od 16.12.2008.godine

- T-33-** Obdukcioni zapisnik br 3- Musić Hasib od 25.8.1998.godine
- T-34-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Hasib, broj 04-202-1-7739/2008 od 16.12.2008.godine
- T-35-** Obdukcioni zapisnik br 1 - Mujidžić Redžep od 25.8.1998.godine
- T-36-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Mujidžić Redžep, broj 04-202-1-7741/2008 od 16.12.2008.godine
- T-37-** Zapisnik o ekshumaciji, pregledu, identifikaciji i obdukciji mrtvih tijela na području RS, općina Prijedor, broj KRI.61/98 od 10.10.1998. godine (ovjerena kopija 14 strana)
- T-38-** Obdukcioni zapisnik- Musić Zekir, broj Kri-61/98 od 11.10.1998.godine
- T-39-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Musić Zekir, broj 04-202-1-7745/2008 od 16.12.2008.godine
- T-40-** Zapisnik o ekshumaciji i obdukciji "Jakarina kosa" područje Ljubija, opština Prijedor u periodu od 11.09.2001.do 27.11.2001.godine, broj KRI-55/01 od 27.11.2001.godine
- T-41-** Izvjestaj o obdukciji sa lokacije "Jakarina kosa" broj KTA-151-01 od 30.12.2005.godine
- T-42-** Ovjereni BHS prevod izvještaja o obdukcijina engleskom jeziku od 06.11.2001.godine
- T-43-** ICMP DNK izvještaj za Husein Sušić od 14.5.2003.godine
- T-44-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Husein, broj 04-202-1-7737/2008 od 16.12.2008.godine
- T-45-** ICMP DNK izvještaj za Sušić Rasim od 18.11.2003.godine
- T-46-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Sušić Rasim, broj 04-202-1-7738/2008 od 16.12.2008.godine
- T-47-** Ovjereni BHS prevod obdukcionog zapisnika sa lokacije masovne grobnice Jakarina kosa na engleskom jeziku od 8.11.2001.godine
- T-48-** ICMP DNK izvještaj za Kahteran Kemala, broj 977/02 od 16.12.2002.godine
- T-49-** Izvod iz matične knjige umrlih na ime Kahteran Kemal, broj 04-202-1-7742/2008 od 16.12.2008.godine

T-50- Dopis Matične sluzbe Prijedor - Rješenje o utvrđivanju smrti Čaušević Emira, broj R-882/97 od 09.12.1997.godine

T – 51 - Izvod iz matične knjige umrlih na ime Čaušević Emir, broj 04-202-1-7743/2008 od 16.12.2008.godine

T-52- Dopsi općinskog suda u Sanskom Mostu za utvrđivanje smrti Dizdarević Sulejman, broj 22 0 P 021338 12 Pom od 27.08.2012.godine + Rješenje o utvrđivanju smrti Dizdarević Sulejmana broj R-744/98 od 05.11.1998.godine

T-53- Izvod iz matične knjige umrlih na ime Dizdarević Sulejman, broj 839/08 od 16.12.2008.godine

T-54- Obdukcioni zapisnik- Mirzan Mujdžić, broj Kri-61/98 od 11.10.1998.godine

T-55- Izvod iz matične knjige umrlih na ime Mirzan Mujdžić, broj 04-202-1-2573/2012 od 17.05.2012.godine

T-56 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Mujdžić Bahre broj: T20 0 KTRZ 0003631 12 od 04.07.2012.godine i foto album broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 19.06.2012.godine

T-57– "Uputstvo za organizaciju aktivnosti organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednom stanju" (Varijanta "A" i "B" Instrukcija), 19.12.1991.godine

T-58– Zaključci o procjeni situacija na teritoriji BiH, 20.03.1992.

T-59– Javni proglas Savjeta za nacionalnu bezbjednost koji je potpisao predsjednik Radovan Karadžić, 04.04.1992.godine

T-60– Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o povratku raseljenih lica na teritoriji Srpske Republike BiH 02.06.1992.godine

T-61–Zapisnik sa sjednice Savjeta stranke SDS-a od 15.10.1991.godine

T-62– Skraćeni zapisnik sa sastanka OO SDS Prijedor od 27.12.1991.godine

T-63– Odluka o proglašenju Skupštine srpskog naroda Opštine Prijedor od 07.01.1992.godine

T-64– Odluka o pripajanju Autonomnoj regiji Bosanska krajina od 17.01.1992.godine

T-65– Naredba komandanta 6.partizanske brigade strogo pov Br.736-1 od 18.06.1992.godine i dodatak u rukopisu od 22.07.1992.godine, uz informaciju Obavještajno-sigurnosne Agencije BiH, broj 04/7-14810/12 od 18.10.2012.godine

T-66– Izvještaj o radu Stanice javne bezbjednosti Prijedor za poslednjih 9.mj.1992.godine

T-67– Izvještaj SJB Prijedor Centru službi bezbjednosti Banja Luka o mirnom preuzimanju vlasti u Prijedoru od 30.04.1992.godine

T-68– Izvještaj „Miloš“u vezi sa preuzimanjem vlasti u Prijedoru, broj 107/92 od 30.04.1992.godine

T-69– Depeša broj 11-12-2025, SJB Prijedor od 26.05.1992.godine

T-70– Službeni glasnik Autonomne regije Krajina, broj 1, od 05.06..1992.godine

T-71– Odluka o osnivanju Agencije za preseljene stanovništva i razmjenu materijalnih dobara za Autonomnu Regiju Krajina, Krizni štab ARK-a broj: 03-579/92 od 12. Juna 1992.godine

T-72– Naredba broj 30/18-17 Komande GŠ vojske SR BiH od 16.06.1992.godine

T-73– Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Dragimira Soldata, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 05.12.2012.godine

T-74– Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Velemira Đurića, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 003631 12 od 05.12.2012.godine

T-75– Zapisnik o saslušanju osumnjičenog Zorana Babića, dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 003631 12 od 14.12.2012.godine

T-76– Matični karton za lice Soldat Dragomir, obrazac VOB-2

T-77– Jedinični karton za lice Soldat Dragomir, obrazac VOB-3

T-78– Izvod iz obrasca VOB-8 na ime Soldat Dragomir

T-79– Spisak vojnih obveznika čete Vojne Policije na Obezbjedenju grada interni broj: 716-8/3128 od 30.10.1992.godine

T-80 – Dopis resora boračko invalidske zaštite Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS-a, broj 16-03/3.2.-1-835-2343/12 od 08.11.2012.godine

T-81– Dopis resora boračko invalidske zaštite Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS-a, broj 16-03/3.2-1-835-2305/12 od 08.11.2012.godine

- T-82**– Dopis Ministarstva odbrane BiH broj: 13-04-1-100-6/12 od 26.07.2012.godine, upućen Državnoj agenciji za istrage i zaštitu
- T-83**– Rjesenje Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu Opštine Prijedor broj 03-568-33/08 od 24.03.2008.godine
- T-84**– Dopis Odjeljenja za upravno – pravne poslove SJB Prijedor broj 08-1-10/04-2-20-207/22-485/12 od 13.06.2012.godine upućen Državnoj agenciji za istrage i zaštitu
- T-85**– Dopis Odjeljenja za boračko invalidsku zaštitu Opštine Prijedor, broj 03-06/12 od 18.05.2012.godine
- T-86**– Dopis Odjeljenja za boračko – invalidsku zaštitu Opštine Prijedor broj 03-05/12 od 16.05.2012.godine
- T-87**– Podaci , Policijska stanica Prijedor I, broj 08-1-10/01-2-2174/08 od 17.12.2008.godine
- T-88**– Spisak pripadnika rezervnog sastava milicije Tukovi za naknadu LD za maj 1992.godine
- T-89**– Spisak pripadnika Rezervnog sastava milicije Tukovi za juni 1992.godine
- T-90**– Matični karton za lice Đurić Velemir – obrazac VOB-2
- T-91**– Jedinični karton za lice Đurić Velemir – obrazac VOB-3
- T-92**– Izvod iz obrasca VOB- 8 na ime Đurić Velemir
- T-93**– Dopis Suda BiH broj S1 1 K 003472 12 Kžk od 19.10.2012.godine, uz prilog vojna knjižica za Babić Zorana
- T-94**– Spisak pripadnika Rezervnog sastava milicije SJB Prijedor, broj 11-12-154 od 07.09.1992.godine
- T-95** – Matični karton za lice Babić Zoran– obrazac VOB-2
- T-96**– Jedinični karton za lice Babić Zoran – obrazac VOB-3
- T-97**– Spisak vodova za intervencije SJB Prijedor
- T-98**– RSM Prijedor Centar –Spisak pripadnika rezervnog sastava milicije za juli 1992.godine

T-99– Izvod iz kaznene i operativne evidencije SJB Prijedor br 08-1-10/02-1-23-235/49-124-12 od 10.05.2012.godine

T-100– Izvod iz kaznene i operativne evidencije PS Novi Grad br 08-1-13/01-1-234-163/12 od 17.05.2012.godine

T-101- Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj 17-12/2-04-2-101/08 od 27.11.2008.godine, dat pred SIPA-om ; Zapisnik o saslušanju svjedoka Avdić Halime broj T20 0 KTRZ 0003631 12 od 03.07.2012.godine, dat Tužilaštvu BiH (iskaz čitan na ročištu dana 30.09.2013.godine)

B. DOKAZI ODBRANE

1. Lista saslušanih svjedoka odbrane prvooptuženog Soldat Dragomira

R.br.	Datum svjedočenja	Svjedok
1.	07.10.2013.g.	Kos Duško
2.	07.10.2013.g.	Pađan Rade
3.	07.10.2013.g.	Đukanović Milan
4.	14.10.2013.g.	Stojaković Ranko
5.	14.10.2013.g.	Denjak Radomir
6.	14.10.2013.g.	Čirić Mile
7.	28.10.2013.g.	Papić Milka
8.	28.10.2013.g.	Šiljak Radenko
9.	28.10.2013.g.	Jukan Ajka
10.	28.10.2013.g.	Jukan Hazim

2. Lista uložениh materijalnih dokaza odbrane prvooptuženog Soldat Dragomira

O-1-1- Tužba D. Soldata od 4.7.1995., protiv tuženih Tomislava Pavića, iz ZG, Karupović Šefika, iz ZG, Antunović Branka iz ZG i Antunović Ivanke iz ZG; punomoć od 2.6.1995.; Ugovor o kupoprodaji nekretnina od 22.3.1993. i ugovor o kupoprodaji nekretnina od 29.9.1994. godine;

O-1-2 - Punomoć od 31.1.1992.,Uvjerenje Osnovnog Suda u Prijedoru br.077-0-Su-13-000-278 od 27.5.2013. i Izvod iz Knjige ovjera osnovnog Suda u Prijedoru za 1992.godinu;

O-1-3 - Rješenje Općinskog građanskog Suda u ZG br.P-5287/95 od 21.9.2010.; Rješenje Županijskog suda u Zg br. Gž-2044/12-2 od 3.4.2012.; Ustavna tužba D. Soldata od 14.6.2012.; Rješenje Ustavnog suda RH br.U-III-3465/2012 od 18.10.2012.godine;

O-1-4 - Tužba Antunović Branka i Ivanke protiv D. Soldata, Hazima Jukana i Ajke Jukan, od 4.2.1999.; presuda Općinskog građanskog suda u Zg. br. P-1169/99-42 od

22.4.2011. i presuda Županijskog suda u Zg br.GŽ-10692/11-2 od 23.4.2013.godine;

O-1-5- Tužba Antunović Branka i Ivanke protiv Hazima Jukana, Ajke Jukan, Nedjeljka Komljenovića, Finke Komljenović i Željke Komljenović od 29.12.1994. i tužba Antunović Branka i Ivanke protiv Hazima Jukana i Ajke Jukan od 10.4.1995. godine;

O-1-6- Izvod iz MKR za optuženog D.Soldata br 02/6 -200- 586/ 1-99 od 2.8.1999.; izvod iz MKV za optuženog Soldat Dragomira br. 02-200-27/ 1- 92 od 28.1.1992.; izvod iz MKR za Soldat Valentinu, kćerku optuženog br.223-02/03-11/ 1 uredovni broj 251-02-02/06-03-7176 od 11.8.2003.; izvod iz MKR za Soldat Igora, sina optuženog br.223-02/08-11/0001 uredovni broj 251-07-02/06-08-1080 od 10.4.2008.godine;

O-1-7- Uvjerenje republičke uprave za geodetsko-imovinske pravne poslove, područna jedinica Novi Grad br. 21.33-952.1-4-1471/2013 od 3.10.2013.godine;

O-1-8- Uvjerenje republičke uprave za geodetsko-imovinske pravne poslove, područna jedinica Novi Grad br. 21.33/714.2-211/13 od 3.10.2013.godine :

O-1-9- Uvjerenje zavoda za zapošljavanje RS, filijala Prijedor br.1-37-10740-3-1999-939 od 4.10.2013.godine;

O-1-10- Službena legitimacija optuženog D.Soldata, kao pripadnika vojne policije br 78873 iz 1992.godine;

O-1-11- Uvjerenje Odjeljenja za opštu upravu, odsjek boračke-invalidske zaštite, općina Novi Grad br 03/14-835-1-97/13 od 29.8.2013. godine za svjedoka Đukanović Milana;

O-1-12- Izvod iz MKR za Papić Aleksandru br. 03/5-200-5468/13 od 6.8.2013.godine;

O-1-13- Izvod iz MKU za Baltić Milorada br.04-202-1-3481/13 od 21.8.2013.godine;

O-1-14- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Regionalni ured Banja Luka , br.14-11/3-44-12/05 od 18.7.2005.god o saslušanju svjedoka Sušić Seada i zapisnik Tuž BiH br T20 0 KTRZ 0003631 12 od 2.7.2012.godine;

O-1-15- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Regionalni ured Banja Luka , br.14-11/3-44-10/05 od 20.7.2005.god o saslušanju zaštićenog svjedoka S-1 i zapisnik Tuž BiH br.T20 0 KTRZ 0003631 12 od 3.7.2012.godine;

O-1-16- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Centar za istraživanje ratnih zločina br. 17-04/2-04-2-1147/08 od 5.11.2008.god, o saslušanju svjedoka Musić Halima

O-1-17- Zapisnik Tuž BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 6.9.2012.god, o saslušanju

svjedoka Mujadžić Zarmine i video zapis saslušanja svjedoka Mujadžić Zarmine od 6.9.2012.godine;

O-1-18- Zapisnik Australijske savezne policije od 27.9.2012.o saslušanju svjedoka Karupović Šefika, sa prevodom stalnog sudskog tumača za engl. jezik Elharune Rizvanbegović od 3.10.2012.godine;

O-1-19- Zamolnica Tuž BiH, za pružanje međ.narodne pomoći br T20 0 KTRZ 0003631 12 od 18.7.2012. i spisak pitanja Tuž BiH, kao prilog zamolnice od 18.7.2012.godine;

O-1-20- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu, Centar za istraživanje ratnih zločina br. 17-04/2-04-2-681/09 od 10.8.2009.god, o saslušanju svjedoka Mujadžić Bahre i zapisnik Tuž BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 4.7.2012.godine;

O-1-21- Prepiska između Tuž BiH i RTRS-dopis Tuž BiH br. T20 0 KTRZ 0003631 12 od 28.8.2012.; Dopis RTRS br.5353/ 12 od 4.9.2012.; Službena zabiljeska Tuž BiH od 10.9.2012.godine;

O-1-22- Referat o stanju borbene gotovosti za 1991.godinu- komanda 2.vojne oblasti od 23.1.1992.(konkretno izvještaj se nalazi na str.5)

O-1-23- Izjava o principima o novom ustavnom aranžmanu za BiH, Lisabon, 22.2.1992.godine;

O-1-24- Informacija SDA o formiranju savjeta za nacionalnu odbranu SDA, od 13.6.1991.; spisak SDA-lista kandidata za obuku specijalaca u MUP-u RH od 8.7.1991.godine;

O-1-25- Uput SDA za kandidata Kapo Zekerijah od 11.7.1991.godine ;

O-1-26- Dopis MUP-a RH br 511-01-156-55262/1-11 od 14 10.2011.godine;

O-1-27- Direktiva Štaba teritorijalne odbrane R BiH od 23.4.1992.godine;

O-1-28- Naredba Min. za narodnu odbranu R BiH br.02/145-1 od 29.4.1992.godine;

O-1-29- Depeša MUP R BiH br.10-70 od 29.4.1992.godine;

O-1-30- Zapisnik sa sastanka Izvr.odbora SDA Prijedor od 1.2.1992.godine;

O-1-31- Naredba Opštinskog štaba TO Prijedor br.1-1/1-92 od 21.5.1992.godine;

O-1-32- Dnevnik ratnog štaba TO na području opštine Prijedor, perido od 30.4.1992-7.5.1992 i spiskovi za mobilizaciju teritorijalne odbrane R BiH , za područje opštine Prijedor

O-1-33- Poziv teritorijalne odbrane RBiH, za područje opštine Prijedor, na opštu mobilizaciju- Hodžić Munib i Poziv teritorijalne odbrane RBiH, za područje opštine Prijedor, na opštu mobilizaciju- Heganović Sakib

O-1-34- Krivična prijava SJB Prijedor br 11-12/02-KU-211/92 od 7.6.1992. godine;

O-1-35- Spisak SJB Prijedor koja su učestvovala u napadu na Prijedor dana 29/30.5.1992 i spisak OTG Prijedor koja su indicirana kao učesnici oružane pobune, od 17.7.1992.godine;

O-1-36- Spisak lica- grupa Slavka Ećimovića- napad na Prijedor dana 29/30.5.1992. (preskočit cemo ova tri jer se ponavljaju)

O-1-37- Izvod iz "Kozarskog vjesnika" od 28.5.1993.godine;

O-1-38- Izvod iz časopisa "Novo ogledalo" iz maja 1999., intervju sa Mujadžić Mirzom, str.44

O-1-39- Depeša Armije BiH br 02/1513-209 od 23.12.1992.godine;

O-1-40- Izvještaj o formiranju paravojne formacije br. 018/92 od 13.3.1992.godine;

O-1-41- Izvještaj o postojanju paravojne formacije br. 157/92 od 23.5.1992.godine;

O-1-42- Naredba 1. Krajiskog korpusa br. 1-63 od 28.5.1992.godine;

O-1-43- Odluka Predsjedništva SR BiH br 03-11/92 od 15.4.1992.godine;

O-1-44- Odluka Autonom.regije Krajina br 01-1/92 od 4.5.1992.; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-1873 od 30.4.1992.; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-01-1-1975 od 18.5.1992; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-01-2023 od 25.5.1992; Depeša SJB Prijedor br. 11-12-1-2102/92 od 5.7.1992.godine;

O-1-45- Depeša SJB Prijedor br. 11-12-2150 od 24.7.1992.godine;

O-1-46- Izvještaj Ratnog štaba TO na podrucju opštine Prijedor od 26.4.1992.godine;

O-1-47- Naredba vojne pošte 4022 br 20-72 od 4.5.1992.godine;

O-1-48- Izvještaj o postojanju paravojnih formacija i bezbjednosnom stanju br.167/92 od 29.5.1992.godine;

O-1-49- Izvještaj o postojanju paravojnih formacija br.138/92 od 19.5.1992.godine;

O-1-50- Spisak SRM Omarska, spisak angazovanih lica na obezbjeđenju sabirnog centra "Omarska" od 21.6.1992.godine;

O-1-51- Opštinski sekretarijat za privredu i društvene djelatnosti općine Prijedor-informacija o zahtjevu preduzeća "Autotransport" za refundaciju troškova korištenja usluga (relevantna str 3.)

O-1-52- Izvještaj o radu pozadinske baze br.157/92 od 16.9.1992.godine (relevantna posljednja stranica)

O-1-53- Izvještaj SJB Prijedor, januar 1993.god (relevantan uvodni dio i str 3)

O-1-54- Izvještaj SJB Prijedor br 11-17-01-1 od 8.6.1993.godine;

O-1-55- Redovni borbeni izvještaj komande 5.korpusa br 44-1/75 od 17.3. 1992.godine;

O-1-56- Izvjestaj komande 1.Krajiskog korpusa od 24.5.1992.godine;

O-1-57- Redovni borbeni izvještaj 1.KK br.44 -1/148 od 25.5.1992.godine;

O-1-58- Borbeni izvještaj komande 1.KK br 474-144-1/150-1 od 27.5.1992.godine;

O-1-59- Naredba komande 6.partizanske brigade za izvođenje borbenih dejstava br.736-1 od 18.6.1992.godine;

O-1-60- Redovni borbeni izvještaj komande 1.KK br 44-1/199 od 24.6.1992.godine;

O-1-61- Redovni borbeni izvještaj komande 1.KK br 44-1/200 od 26.6.1992.godine;

O-1-62- Borbeni izvještaj komande 1.KK br.44-1/210 od 30.6.1992.godine;

O-1-63- Borbeni izvještaj komande 1.KK br.44-1/219 od 6.7.1992.godine;

O-1-64- Borbeni izvještaj komande 1.KK br.44-1/220 od 6.7.1992.godine;

O-1-65- Borbeni izvještaj komande 1.KK br.44-1/236 od 14.7.1992.godine;

O-1-66- Informacija komande 1.KK br 397-366/1-92 od 22.8.1992.godine;

O-1-67- Naredba komande 1.KK br 578-2 od 30.7.1992.godine;

O-1-68- Dio povjerljivog materijala, izvjestioci su norveski pravnici, sadrzi 50 str a za odbranu su relevantne 4 str

O-1-69- Podaci o pociniocima ratnog zlocina u selu Čarakovo, opština Prijedor, u ovom

dokumentu je spisak 12 ljudi među kojima se ne nalazi optuženi Soldat

O-1-70- Djelimični popis osoba osumnjičenih za izvršenje ratnog zločina na području opštine Prijedor; nema imena optuženog, (nema autora dokumenta, pronađen na str. Haskog tribunala)

O-1-71- Izvjestaj Komisije.

O-1-72- Zapisnik o saslušanju svjoka Beglerbegović Smaila dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-555/09 od 03.06.2009.godine

O-1-73 – Knjiga Bosanska posavina i sjeverozapadna Bosna, Srpski zločini nad Hrvatima i Muslimanima (1991. – 1995.) gl urednik Mr Ante Milinović, ovjereno od MKSJ.

3. Lista saslušanih svjedoka odbrane drugooptuženog Đurić Velemira

R.br.	Datum svjedočenja	Svjedok
1.	02.12.2013.	Đenadija Draško
2.	23.12.2013.	Matijaš Miroslav
3.	23.12.2013.	Kneginjić Nikica
4.	03.02.2014.	Đurić Velemir

4. Lista uloženi dokaza odbrane drugooptuženog Đurić Velemira

D-02-1- Uvjerenje Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske na ime Đurić (Ranko) Velemir ,broj 1 -37 – 10740-4-2004-295 od 06.12.2013.godine; Uvjerenje o posjedu Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, na ime Đurić Velemir broj 21.35-952.1-4-5355/2013 od 06.12.2013.godine

5. Lista saslušanih svjedoka odbrane trećeoptyženog Zorana Babića

R.br.	Datum	Svjedok
1.	13.01.2014.g.	Čivčić Petar
2.	13.01.2014.g.	Matijaš Lazo
3.	13.01.2014.g.	Ljepoja Marinko
4.	27.01.2014.g.	Stojnić Željko
5.	27.01.2014.g.	Timarac Mladen
6.	27.01.2014.g.	Četić Ljubiša
7.	27.01.2014.g.	Zečević Saša
8.	03.02.2014.g.	Babić Zoran

6. Lista uloženi dokaza odbrane trećeoptuženog Babić Zorana

O3-1- Izvod iz matične knjige vjenčanih za Babić Zorana i Taranjac Danijelu broj 04-201-1-238/14 od 31.01.2014.godine i Izvod iz matične knjige rođenih na ime Babić Bojan, broj 04-200-1-1384/14 od 31.01.2014.godine.

O3-2- Posjedovni list – Prepis broj 6051/0 od 31.01.2014.godine, posjednik Babić Zoran.

O3-3- Izvod iz matične knjige umrlih na ime Žujić Borislav broj 04-202-1-79/14 od 10.01.2014.godine.

O3-4- Medicinska dokumentacija optuženog Zorana Babića.

7. Lista saslušanih svjedoka Suda

R.br.	Datum	Svjedok
1.	10.02.2014.g.	Čorić Zoran